PAUL
AUSTER

INVIZIBIL

ROMANUL
SECOLULUI

PAUL AUSTER

Invizibil

Traducere din engleză şi note de
CRISTIANA VIŞAN
EDITURA UNIVERS
2010

PAUL AUSTER
INVISIBLE

Editura UNIVERS, 2010, pentru prezenta traducere

Coperta: MGMT.Design
Redactori: Iustina Croitoru
Cătălina Sevastre
Tehnoredactor: Constantin Niţă

ISBN 978-99931-13-07-2

PAUL AUSTER, unul dintre cei mai importanţi şi mai traduşi scriitori americani contemporani, s-a născut în Newark, New Jersey, în 1947. După încheierea studiilor la Universitatea Columbia, în 1970, Auster se mută în Franţa, unde traduce din operele lui Mallarmé şi Sartre, însă debutul în literatură şi-l face după întoarcerea în America. Auster îşi dobândeşte notorietatea cu *Trilogia New York-ului (The New York Trilogy*, 1985), urmată de *In the Country of Last Things* (1987), *Palatul lunii (Moon Palace,* 1989), *The Music of Chance* (1990), *Leviathan* (1992), *Mr. Vertigo* (1994), *Cartea iluziilor (The Book of Illusions*, 2002), *Oracle Night* (2003), *Nebunii în Brooklyn (Brooklyn Follies,* 2007). Paul Auster este autorul unor volume de memorii, al unei colecţii de eseuri şi al câtorva volume

de poeme. Este, de asemenea, scenarist (filmul *Smoke* după povestirea sa *Auggie Wren's Christmas Story* a fost premiat la Festivalul de Film de la Berlin în 1995) şi regizor (a realizat *Blue in the Face* împreună cu Wayne Wang). *Invizibil* (*Invisible,* 2009) este cea mai recentă carte a sa. În 2007, la Editura Univers a apărut *Trilogia New York-ului*.

I

Prima oară am dat mâna cu el în primăvara anului 1967. Pe atunci eram eram un băiat neştiutor cu o mare poftă de lectură, student în anul II la Columbia, trăind cu speranţa (sau iluzia) că într-o zi voi fi destul de bun încât să mă consider poet; şi, fiindcă citeam poezie, îmi întâlnisem deja tizul în infernul lui Dante – un mort care se târăşte prin versurile finale ale celui de-al douăzeci şi optulea cânt din *Infernul* Bertran de Born, poetul provensal din secolul al XII-lea, ducându-şi de păr capul retezat care se leagănă înainte şi înapoi ca un felinar – cu siguranţă una dintre cele mai groteşti imagini din acea carte-catalog de halucinaţii şi chinuri. Dante a fost un susţinător devotat al operei lui De Born, dar l-a condamnat la osândă veşnică pentru că îl sfătuise pe Prinţul Henric[1] să se răzvrătească împotriva tatălui său, regele Henric al II-lea şi, fiindcă De Born i-a despărţit pe tată şi pe fiu şi i-a învrăjbit, pedeapsa ingenioasă a lui Dante a fost să-l despartă pe De Born de sine însuşi. De aici şi trupul decapitat care se tânguieşte în iad,

[1] Henric cel Tânăr (1155-1183), al doilea fiu al lui Henric al II-lea al Angliei.

întrebându-l pe călătorul florentin dacă există vreo durere mai groaznică decât a lui.

Când s-a prezentat cu numele Rudolf Born, gândurile mi-au zburat imediat la poet. L-am întrebat dacă avea vreo legătură cu Bertran.

Ah, mi-a răspuns el, acea făptură nenorocită care şi-a pierdut capul. Poate, dar mă tem că e prea puţin probabil. N-am nicio particulă „de”. Trebuie să faci parte din nobilime ca să ai aşa ceva, iar tristul adevăr este că eu numai nobil nu sunt.

Nu-mi aduc aminte de ce mă aflam acolo. Probabil că mă invitase cineva, dar mi s-a şters de mult din minte cine anume. Nu-mi mai amintesc nici măcar unde se ţinea petrecerea – dacă în centru sau într-un cartier rezidenţial, dacă era într-un apartament sau într-o mansardă – şi nici nu mai ştiu ce m-a făcut să accept invitaţia de la bun început, din moment ce, în acea vreme, aveam obiceiul să evit sindrofiile, fiindcă larma mulţimii sporovăitoare mă descuraja şi timiditatea copleşitoare pe care o resimţeam în prezenţa unor necunoscuţi mă stingherea. Însă în acea noapte, în mod inexplicabil, am spus „da” şi am plecat împreună cu prietenul pe care nu mi-l mai amintesc şi care m-a dus în acel loc pe care l-am uitat.

Iată însă ce-mi aduc aminte: la un moment dat, în cursul serii, m-am trezit singur într-un colţ al camerei. Fumam o ţigară şi mă uitam la oameni, zeci şi zeci de trupuri tinere înghesuite între hotarele acelui spaţiu, ascultând vuietul amestecat de cuvinte şi râsete, întrebându-mă ce Dumnezeu fac acolo şi spunându-mi că poate e timpul să plec. Pe caloriferul din stânga mea se afla o scrumieră şi, când m-am întors să-mi sting ţigara, am văzut că vasul plin de mucuri se ridica spre mine, aşezat în palma unui bărbat. Fără să bag de seamă, două persoane, un bărbat şi o femeie,

tocmai se aşezaseră pe calorifer: amândoi erau mai în vârstă decât mine, negreşit mai în vârstă decât oricine altcineva din încăpere. El avea în jur de treizeci şi cinci de ani, iar ea bătea spre treizeci.

Nu făceau un cuplu: Born era îmbrăcat într-un costum alb, din in, şifonat şi cam pătat, cu o cămaşă albă la fel de şifonată pe sub sacou, iar femeia (pe care am aflat că o chema Margot) era îmbrăcată din cap până în picioare în negru. Când i-am mulţumit pentru scrumieră, Born a dat uşor din cap, politicos, şi mi-a răspuns „Cu plăcere” cu o urmă vagă de accent străin. Francez sau german, n-am reuşit să-mi dau seama, din moment ce vorbea englezeşte aproape la perfecţie. Ce altceva am observat în acele prime momente? Pielea palidă, părul roşcat şi zbârlit (tuns mai scurt decât se purta pe vremea aia), un chip larg şi frumos, fără nicio trăsătură care să-l scoată în evidenţă (o faţă oarecum obişnuită, care ar fi trecut neobservată în mulţime) şi ochi căprui care priveau ţintă – ochii scrutători ai unui bărbat care părea să nu se teamă de nimic. Nu era nici slab, nici gras, nici înalt şi nici scund, dar cu toate acestea lăsa o impresie de forţă fizică, poate pentru că avea palmele groase. În ceea ce o priveşte pe Margot, ea stătea fără să mişte un muşchi, cu privirea pierdută în gol, de parcă singurul ei scop în viaţă ar fi fost să arate plictisită. Era însă atrăgătoare, ba chiar foarte atrăgătoare în ochii mei de tânăr de douăzeci de ani, cu părul ei negru, puloverul negru pe gât, fusta mini neagră, cizmele negre din piele şi machiajul negru apăsat din jurul ochilor mari şi verzi. Poate că nu era o frumuseţe, dar asta era impresia pe care o lăsa, de parcă eleganţa şi rafinamentul înfăţişării ei ar fi întruchipat un ideal feminin al epocii.

Born mi-a zis că el şi Margot se pregăteau să plece, dar pe urmă m-au văzut stând singur în colţ şi, fiindcă arătam aşa de nefericit, s-au hotărât să vină să mă înveselească – măcar să se asigure că n-

aveam să-mi tai beregata până în zori. Nu ştiam cum să-i interpretez remarca. M-am întrebat dacă nu cumva mă insulta. Sau poate doar încerca să-i arate puţină bunăvoinţă unui tânăr necunoscut şi dezorientat. Cuvintele lui aveau o anumită nuanţă ludică, dezarmantă, însă Born le-a rostit cu o privire atât de detaşată şi de rece, încât nu mi-am putut înăbuşi senzaţia că mă punea la încercare, că mă tachina din motive pe care nu reuşeam câtuşi de puţin să le înţeleg.

Am ridicat din umeri, şi surâzând, i-am zis:

N-aveţi decât să nu mă credeţi, dar mă distrez de minune.

În acel moment Born s-a ridicat şi, întinzându-mi mâna, s-a prezentat. După ce i-am pus întrebarea despre Bertran de Born, mi-a prezentat-o pe Margot, care mi-a zâmbit fără să scoată un cuvânt pentru ca apoi să-şi reia ocupaţia de până atunci: privitul în gol.

Dacă e să mă iau după vârsta dumitale – mi-a zis Born – şi după cunoştinţele despre poeţi obscuri, aş zice că eşti student. La literatură, fără îndoială. La NYU, sau la Columbia?

Columbia.

Columbia, a repetat el cu un oftat. Ce loc posomorât!

Aţi fost acolo?

Din septembrie predau la Şcoala de Relaţii Internaţionale, ca profesor-invitat pe o perioadă de un an. Din fericire, suntem deja în aprilie şi în două luni o să mă întorc la Paris.

Aşadar, sunteţi francez.

După cum dictează întâmplarea, vocaţia şi paşaportul. Dar sunt elveţian de obârşie.

Elveţian-francez, sau elveţian-german? Sesizez ambele accente în vocea dumneavoastră.

Born a scos un plescăit uşor din limbă şi apoi m-a privit în ochi.

Ai un auz ascuţit, mi-a zis. De fapt, ambele, sunt un produs hibrid, mama fiind vorbitoare de germană, iar tata, de franceză. În copilărie, treceam tot timpul de la o limbă la alta.

Neştiind ce să mai spun, m-am oprit o clipă, după care i-am pus o întrebare inofensivă:

Şi ce predaţi la posomorâta noastră universitate?

Dezastre.

E un subiect cam vast, nu credeţi?

Mai precis, despre dezastrele colonialismului francez. Predau un curs despre pierderea Algeriei şi altul despre pierderea Indochinei.

Războiul acela minunat pe care l-am moştenit de la voi.

Niciodată să nu subestimezi importanţa războiului. Este expresia cea mai pură şi mai vie a sufletului omenesc.

Începeţi să semănaţi cu poetul nostru decapitat.

Poftim?

Să înţeleg că nu l-aţi citit.

Nici măcar un cuvânt. Tot ce ştiu despre el e din acel pasaj din Dante.

De Born a fost un poet bun, poate chiar un poet excelent, însă extrem de deconcertant. A scris nişte poezii de dragoste fermecătoare şi o elegie înduioşătoare după moartea Prinţului Henric, dar subiectul său predilect, singurul care părea să-i stârnească o pasiune adevărată a fost războiul. Războiul i-a adus desfătare absolută.

Înţeleg, mi-a zis Born, cu un zâmbet ironic. Un bărbat pe gustul meu.

Vorbesc despre plăcerea de a urmări oamenii despicându-şi ţestele, de a vedea cum se năruie castele mistuite în flăcări, de a privi morţi cu suliţe străpungându-le coastele. Imagini sângeroase,

credeţi-mă, iar De Born n-avea nicio tresărire. Inima i se umplea de fericire la simpla închipuire a unui câmp de luptă.

Să înţeleg că nici prin gând nu-ţi trece să devii soldat.

Nici vorbă. Mai degrabă aş face puşcărie decât să lupt în Vietnam.

Şi, presupunând că reuşeşti să eviţi atât închisoarea, cât şi armata, ce planuri ai?

Niciun plan. Nu vreau decât să continui ce fac acum şi să sper că-mi va ieşi.

Şi ce faci acum?

Scriu. Mă dedic frumoasei arte a scrisului.

Aşa mă gândeam şi eu. Când Margot te-a văzut din partea cealaltă a camerei, mi-a zis: uită-te la băiatul acela cu ochi trişti şi chip îngândurat – pun pariu că e poet. Avea dreptate, eşti poet?

Scriu poezii, da. Şi câteva recenzii de carte pentru *Spectator*: Gazeta studenţilor. Toţi trebuie să începem de undeva.

Interesant...

Nu prea. Jumătate dintre cunoscuţii mei vor să fie scriitori.

De ce spui că vor? Dacă scriu deja, atunci nu mai e vorba despre viitor. E ceva ce se întâmplă deja în prezent.

Fiindcă e totuşi prea devreme ca să ştiu dacă sunt îndeajuns de bun.

Eşti plătit pentru articolele pe care le scrii?

Bineînţeles că nu. E o gazetă studenţească.

Când o să începi să fii plătit, atunci o să ştii sigur că eşti destul de bun.

Până să apuc să-i răspund, Born s-a întors brusc spre Margot şi i-a zis:

Aveai dreptate, îngeraşule. Tânărul tău e poet.

Margot şi-a ridicat privirea spre mine şi, cu o căutătură pătrunzătoare şi distantă, a vorbit pentru prima oară, articulând cuvintele cu un accent străin şi mai pronunţat decât al tovarăşului ei – un accent francez inconfundabil.

Întotdeauna am dreptate. Ar trebui să ştii deja asta, Rudolf.

E poet, a continuat Born, adresându-i-se tot lui Margot. Uneori mai recenzează şi cărţi şi e student la fortăreaţa aia mohorâtă de pe culme, ceea ce înseamnă că, probabil, e vecin cu noi. Dar n-are nume. Cel puţin eu, unul, nu i l-am aflat.

Mă cheamă Walker, i-am zis, dându-mi seama că uitasem să mă prezint când am dat mâna cu el. Adam Walker.

Adam Walker, a repetat Born, cu un surâs enigmatic luându-şi ochii de la Margot şi aţintindu-i asupra mea. Un nume american get-beget. Puternic, neutru, demn de încredere. Adam Walker. Singuraticul vânător de recompense dintr-un western pe ecran panoramic, care cutreieră deşertul pe murgul lui, cu o puşcă de vânătoare şi un pistol cu şase gloanţe. Sau poate chirurgul sincer şi bun la suflet dintr-un serial siropos, bărbatul îndrăgostit, în chip tragic, de două femei în acelaşi timp.

Pare get-beget, dar în America nimic nu e get-beget, i-am răspuns. Bunicul meu a primit numele ăsta când a ajuns pe Ellis Island, prin 1900. Se pare că celor de la biroul de imigranţi li s-a părut prea greu de pronunţat numele Valşinski, aşa că l-au botezat Walker.

Ce ţară! mi-a răspuns Born. Nişte funcţionari inculţi îl lipsesc pe un om de propria identitate printr-o simplă trăsătură de condei.

Nu de identitate, i-am replicat. Doar de nume. Bunicul meu a fost măcelar cuşer în Lower East Side vreme de treizeci de ani.

Şi am vorbit aşa o oră şi mai bine, vreme în care am tot sărit de la un subiect la altul, la întâmplare. Vietnam şi opoziţia tot mai

pronunţată faţă de război. Diferenţele dintre New York şi Paris. Asasinarea lui Kennedy. Embargoul comercial impus Cubei de Statele Unite. Subiecte impersonale, într-adevăr, însă Born avea despre fiecare în parte păreri ferme – adesea radicale şi neortodoxe –, dar, fiindcă vorbea oarecum condescendent, nu-mi dădeam seama dacă vorbea serios sau nu. Uneori părea un militant dur de dreapta, alteori exprima idei care-l făceau să pară un anarhist gata să dea cu bomba. M-am întrebat dacă ăsta era felul lui. Aşa se distra el sâmbătă seara, sau încerca cumva să mă provoace? Între timp, enigmatica Margot se ridicase de pe calorifer ca să-mi ceară o ţigară, după care a rămas în picioare, fără să intervină prea mult în conversaţie – mai deloc, de fapt –, dar analizându-mă cu atenţie de fiecare dată când deschideam gura, cu ochii aţintiţi asupra mea, plini de curiozitatea făţişă a unui copil. Mărturisesc că îmi făcea plăcere să mă privească, deşi mă stingherea un pic. Mi se părea că atitudinea ei era vag erotică, dar pe vremea aia n-aveam destulă experienţă ca să-mi dau seama dacă încerca să-mi spună ceva, sau mă privea pur şi simplu de dragul de a mă privi. Adevărul e că până atunci nu mai cunoscusem asemenea oameni şi, fiindcă amândoi mi se păreau atât de diferiţi, atât de neobişnuiţi, cu cât vorbeam mai mult cu ei, cu atât mai ireali păreau să devină în ochii mei – de parcă ar fi fost nişte personaje imaginare, dintr-o poveste care se desfăşura în mintea mea.

Nu-mi mai aduc aminte dacă beam, dar dacă petrecerea semăna cu altele la care fusesem de când ajunsesem în New York, sigur aveam la dispoziţie carafe de vin roşu ieftin şi un stoc generos de pahare de carton, ceea ce înseamnă că probabil ne-am îmbătat din ce în ce mai tare pe măsură ce vorbeam. Aş vrea să pot relata mai mult din respectiva conversaţie, dar a trecut ceva vreme din 1967 şi, indiferent cât m-aş strădui să găsesc cuvintele,

gesturile şi conotaţiile fugare ale acelei prime întâlniri cu Born, nu-mi izbuteşte mare lucru. Cu toate acestea, din pâcla memoriei prind contur câteva scene: Born strecurându-şi mâna în buzunarul interior al sacoului de in, de pildă, şi scoţând un capăt de trabuc fumat pe jumătate, pe care şi-l aprinde apoi cu un chibrit, lămurindu-mă că e un Montecristo – cele mai bune trabucuri cubaneze (interzise în America pe atunci, ca şi acum), de care reuşise să facă rost printr-o pilă care lucra la ambasada franceză din Washington.

Apoi Born începând să vorbească de bine despre Castro – asta după ce cu câteva minute înainte, le luase apărarea lui Johnson, McNamara şi Westmoreland pentru eforturile lor eroice în contracararea pericolului comunist în Vietnam. Îmi aduc aminte că m-am amuzat urmărindu-l pe politologul şleampăt scoţând din buzunar trabucul pe jumătate fumat şi i-am spus că-mi aduce aminte de proprietarul unei plantaţii de cafea din America de Sud, care a înnebunit după ce a petrecut prea mulţi ani în junglă. Born a râs, replicându-mi pe loc că o nimerisem destul de bine, din moment ce-şi petrecuse mai toată copilăria în Guatemala. Totuşi, când l-am rugat să-mi povestească mai multe, mi-a tăiat-o cu un „altă dată”.

În împrejurări mai puţin gălăgioase, o să-ţi spun toată povestea, mi-a zis. Toată povestea incredibilei mele vieţi de până acum. O să vezi, domnule Walker. Într-o zi, o să ajungi să-mi scrii biografia. Îţi garantez.

Apoi, trabucul lui Born şi eu în chip de viitor Boswell[2], dar şi imaginea lui Margot atingându-mi faţa cu mâna dreaptă şi

[2] James Boswell (1740-1795), biograful lui Samuel Johnson.

şoptindu-mi „Nu mai fi aşa dur cu tine”. Probabil că asta s-a întâmplat către sfârşit, când ne pregăteam să plecăm sau coborâsem deja la parter, dar nu-mi aduc aminte când am plecat şi nici când ne-am luat rămas-bun. Toate acele momente mi s-au şters din memorie, estompate de munca din ultimii patruzeci de ani. Born şi Margot au fost doi străini pe care i-am întâlnit la o petrecere zgomotoasă într-o noapte de primăvară în New York-ul tinereţii mele, un New York care nu mai există. Asta a fost tot. Poate că mă înşel, dar sunt destul de sigur că nici măcar nu ne-am deranjat să facem schimb de numere de telefon.

Am presupus că nu-i voi mai vedea niciodată. Born preda de câteva luni la Columbia şi, din moment ce drumurile nu ni se încrucişaseră în tot acel timp, părea puţin probabil să mă întâlnesc cu el după aceea. Dar viaţa nu se poate prognostica şi, tocmai fiindcă e foarte puţin probabil să ţi se întâmple ceva, asta nu înseamnă că nu ţi se va întâmpla. La două zile după petrecere, am intrat în West End Bar[3] după ultimul curs de după-amiază, să văd dacă nu dau peste vreun prieten de-ai mei. West End era o hrubă sumbră şi cavernoasă, cu peste douăsprezece separeuri şi mese, un bar oval mare în centrul încăperii principale şi o zonă în apropiere de intrare unde se putea cumpăra mâncare proastă, de cantină, la prânz şi la cină. Era localul meu preferat, frecventat de studenţi, beţivani şi muşterii din zonă. Era o după-amiază caldă şi însorită, drept pentru care, la ora aia erau puţini clienţi. În timp ce dădeam ocol barului în căutarea unei feţe cunoscute, l-am zărit pe Born

---

[3] Bar din Manhattan. De la înfiinţarea sa (1911), a fost un local popular printre studenţii Universităţii Columbia; totodată, a reprezentat locul preferat de întâlnire al multor scriitori beatnici, precum şi al studenţilor activişti din anii ’60.

şezând singur într-un separeu din spate. Citea o revistă nemţească *(Der Spiegel*, cred) şi fuma un trabuc tot cubanez fără să dea atenţie paharului de bere pe jumătate gol aflat pe masă, în stânga lui. Era îmbrăcat cu acelaşi costum alb – sau poate că era altul, din moment ce sacoul părea mai curat şi mai puţin şifonat decât cel în care îl văzusem sâmbătă noaptea –, însă cămaşa albă dispăruse, fiind înlocuită cu ceva roşu – un roşu intens, compact, ceva între cărămiziu şi stacojiu.

Oricât de curios ar părea, primul meu impuls a fost să mă întorc şi să plec fără ca măcar să-l salut. Cred că această ezitare ar trebui analizată pe îndelete, fiindcă lasă impresia că înţelesesem deja că ar fi fost mai bine să stau departe de Born, că aş fi putut să dau de belea dacă m-aş fi încurcat cu el. De unde ştiam asta? Nu petrecusem decât un ceas în compania lui, dar acel scurt interval fusese de ajuns ca să intuiesc că omul era întrucâtva antipatic, că avea ceva uşor respingător. Nu că i-aş fi contestat calităţile – farmecul, inteligenţa, umorul –, dar de sub toate acestea, Born emanase un mister întunecat şi un cinism care mă descumpăniseră, dându-mi senzaţia că nu puteam avea încredere în el. Oare aş fi avut altă părere dacă nu i-aş fi dispreţuit orientarea politică? Greu de spus. Cu tata nu cădeam de acord asupra aproape nici unui subiect politic al momentului, dar asta nu mă împiedica să-l consider un om bun, în esenţă, sau cel puţin nu un om rău. Însă Born nu era un om bun. Era inteligent, excentric şi imprevizibil, însă când susţii că războiul este cea mai pură expresie a sufletului omenesc, asta te alungă de pe tărâmul bunătăţii. Şi dacă a pronunţat cuvintele alea în glumă, ca să provoace încă un student antimilitarist să contraatace şi să-i critice atitudinea, atunci era de-a dreptul pervers.

Domnule Walker, mi-a zis, ridicându-şi privirea din revistă şi făcându-mi semn să iau loc la masa lui. Tocmai omul pe care-l căutam.

Aş fi putut să inventez o scuză, să-i spun că întârziasem la o altă întâlnire, dar n-am făcut-o. Asta era cealaltă jumătate a ecuaţiei complexe pe care o reprezenta relaţia mea cu Born. Oricât de circumspect aş fi fost, eram totodată fascinat de omul ăsta ciudat, enigmatic, iar faptul că el părea realmente bucuros să dea ochii cu mine mi-a zgândărit văpăile orgoliului, acel cazan invizibil de mândrie şi ambiţie care mocneşte şi arde în noi toţi. Indiferent de reticenţa pe care o aveam în privinţa lui, indiferent de îndoielile pe care mi le stârnise caracterul lui dubios, nu-mi puteam înăbuşi dorinţa ca el să mă placă, să creadă că nu sunt doar un banal student american, un tocilar, să vadă potenţialul pe care speram că-l am, dar de care mă îndoiam nouă din fiecare zece minute ale zilei.

După ce m-am strecurat în separeu, Born mi-a aruncat o privire peste masă, a scos un nor mare de fum din trabuc şi mi-a zâmbit.

I-ai făcut o impresie bună lui Margot, mi-a zis.

Şi ea m-a impresionat, i-am răspuns.

Ai observat, probabil, că nu spune prea multe.

Nu vorbeşte englezeşte prea bine. E greu să te exprimi într-o limbă care-ţi face probleme.

Vorbeşte franţuzeşte impecabil, dar nu spune prea multe nici în franceză.

Mă rog, cuvintele nu sunt totul.

Ciudat comentariu din partea cuiva care se consideră scriitor.

Mă refer la Margot...

Da, Margot. Întocmai. Ceea ce mă aduce la subiect. O femeie predispusă la tăceri lungi, dar care a turuit ca o moară stricată pe drumul spre casă, după petrecerea de sâmbătă seară.

Interesant, i-am spus, nedându-mi seama încotro se îndrepta conversaţia. Şi ce i-a dezlegat limba?

Tu, băiete. I-ai picat foarte bine, dar ar trebui să ştii şi că e extrem de îngrijorată.

Îngrijorată? De ce Dumnezeu să fie îngrijorată? Nici măcar nu mă cunoaşte.

Poate că nu, dar i-a intrat în cap că viitorul dumitale e în pericol.

Viitorul tuturor e în pericol. Mai ales al bărbaţilor americani care au în jur de treizeci de ani, după cum bine ştiţi, însă, câtă vreme nu voi fi exmatriculat, ordinul de recrutare nu mă poate atinge decât după absolvire. Nu bag mâna-n foc, dar s-ar putea ca războiul să se termine până atunci.

Nici să n-o bagi, domnule Walker. Hărţuiala asta o să se lungească ani la rând.

Mi-am aprins un Chesterfield şi am dat din cap.

De data aceasta sunt de acord cu dumneavoastră, i-am zis.

În orice caz, Margot nu se referea la Vietnam. Sigur, ai putea să ajungi în puşcărie – sau să te întorci acasă într-un sicriu peste vreo doi-trei ani –, dar ea nu se gândea la război. Crede că eşti prea bun pentru această lume şi că, din cauza asta, lumea o să te zdrobească în cele din urmă.

Nu-i înţeleg raţionamentul.

Crede că ai nevoie de ajutor. Poate că n-o avea Margot cea mai ageră minte din lumea occidentală, dar când cunoaşte un băiat care zice că e poet, primul lucru care-i dă ei prin cap e că băiatul ăla *face foamea.*

Dar e absurd. Habar n-are despre ce vorbeşte.

Iartă-mă că te contrazic, dar când te-am întrebat, la petrecere, ce planuri ai, ai zis că n-ai niciunul. În afară de dorinţa tulbure de a scrie poezie, fireşte. Cât câştigă poeţii, domnule Walker?

Nu câştigă nimic, de cele mai multe ori. Dacă ai noroc, din când în când poate se mai găseşte cineva care să-ţi arunce câţiva bănuţi.

Ceea ce înseamnă că dumneata cam faci foamea, nu?

N-am zis niciodată că am de gând să-mi câştig traiul scriind. O să-mi găsesc o slujbă.

Făcând ce anume?

Greu de spus. Aş putea lucra la o editură sau la o revistă. Aş putea traduce cărţi. Aş putea scrie articole şi recenzii. Aş putea face unul dintre aceste lucruri – sau mai multe, în combinaţie. E prematur să vorbim despre asemenea decizii şi, până când n-o să dau piept cu lumea, n-are niciun rost să-mi bat capul cu aşa ceva, nu credeţi?

Indiferent dacă-ţi convine sau nu, ai dat deja piept cu lumea şi, cu cât înveţi mai repede să te descurci de unul singur, cu atât o să-ţi fie mai bine.

Dar de unde această grijă subită? De-abia ne-am cunoscut; de ce v-ar păsa ce se întâmplă cu mine?

Pentru că Margot m-a rugat să te ajut şi, din moment ce rareori îmi cere ceva, mă simt obligat moral să dau curs dorinţelor ei.

Spuneţi-i că-i mulţumesc, dar nu-i nicio nevoie să vă daţi peste cap pentru mine. Pot să mă descurc şi singur.

Eşti încăpăţânat, carevasăzică, mi-a zis Born, lăsându-şi trabucul aproape terminat pe marginea scrumierei şi apoi aplecându-se până când chipul i-a ajuns la doar câţiva centimetri de al meu. Vrei să spui că, dacă ţi-aş oferi o slujbă, m-ai refuza?

Depinde de slujbă.

Asta rămâne de văzut. Am câteva idei, dar n-am luat nicio hotărâre încă. Poate că mă poţi ajuta.

Nu sunt sigur că vă înţeleg.

Tatăl meu a murit acum zece luni şi se pare că am moştenit o sumă de bani considerabilă. Nu îndeajuns ca să-mi cumpăr un castel sau o companie aeriană, dar destul ca să-mi las o mică amprentă în lume. Te-aş putea angaja să-mi scrii biografia, fireşte, dar cred că e prea devreme pentru aşa ceva. N-am decât treizeci şi şase de ani şi mi se pare necuviincios să vorbeşti despre viaţa unui om înainte să ajungă la cincizeci de ani. Ce-ar putea fi, atunci? M-am gândit să-mi fac o editură, dar nu sunt sigur că am răbdarea necesară pentru toată planificarea pe termen lung pe care o presupune un asemenea proiect. Fondarea unei reviste, pe de altă parte, mi se pare mult mai distractivă. O publicaţie lunară – sau poate trimestrială –, dar ceva proaspăt şi îndrăzneţ, o publicaţie care să-i zgândărească pe oameni, să provoace controverse la fiecare ediţie. Cum ţi se pare asta, domnule Walker? Te-ar interesa să lucrezi la o revistă?

Bineînţeles că da. Singura întrebare este „De ce tocmai eu?”. În câteva luni vă veţi întoarce în Franţa, aşa încât presupun că vă referiţi la o revistă franţuzească. Franceza mea nu e chiar proastă, dar nu e destul de bună pentru ceea ce vă trebuie dumneavoastră. Şi, pe deasupra, eu sunt la facultate aici, în New York. Nu pot să-mi fac bagajul şi să mă mut pur şi simplu.

Cine a spus că trebuie să te muţi? Cine a spus că e o revistă franţuzească? Dacă aş avea nişte angajaţi americani buni, care să se descurce aici, aş putea să vin din când în când să văd cum merge treaba, fără să fie nevoie să mă implic mai mult de-atât. Nu mă interesează deloc să conduc eu însumi o revistă. Am munca mea, cariera mea, şi n-aş avea timp pentru aşa ceva. Singura mea

responsabilitate ar fi să investesc banii iar apoi să sper că voi obţine profit.

Dumneavoastră sunteţi politolog, iar eu sunt student la Litere. Dacă aveţi de gând să înfiinţaţi o revistă politică, atunci să nu contaţi pe mine. Suntem în tabere opuse şi, dacă aş încerca să lucrez pentru dumneavoastră, totul ar degenera într-un fiasco. Dar dacă vă referiţi la o revistă literară, atunci da, aş fi foarte interesat.

Doar pentru că predau relaţii internaţionale şi scriu despre guvern şi politici publice nu înseamnă că sunt un filistin. Arta mă interesează la fel de mult ca şi pe dumneata, domnule Walker, şi nu ţi-aş cere să lucrezi la o revistă dacă n-ar fi o revistă literară.

Şi de unde ştiţi că m-aş descurca?

Nu ştiu. E doar o intuiţie.

Nu prea are sens ce-mi spuneţi. Îmi oferiţi o slujbă, dar n-aţi citit nici măcar un cuvânt din ce am scris.

Nu tocmai. Chiar azi de dimineaţă ţi-am citit patru poezii în ultima ediţie din *The Columbia Review* şi şase articole în gazeta studenţească. Articolul despre Melville mi s-a părut deosebit de bun şi m-a emoţionat poezioara dumitale despre cimitir. „Câte ceruri se vor mai perinda deasupra mea / Până când şi acesta va dispărea?” Impresionant.

Mă bucur. Şi mai impresionant e că aţi trecut la acţiune atât de repede.

Aşa sunt eu. Viaţa e prea scurtă ca să pierdem vremea.

Aşa ne spunea şi profesorul meu din clasa a treia. Chiar cu aceleaşi cuvinte.

Ce loc minunat e America asta a dumitale! Ai avut parte de o educaţie excelentă, domnule Walker.

Born a râs de stupizenia propriei remarci, a luat o gură de bere şi apoi s-a lăsat pe spate, cumpănind ideea pe care o lansase. Într-un sfârşit, mi-a zis:

Iată ce-aş vrea să faci dumneata: să schiţezi un plan, un proiect. Să-mi spui despre textele care ar apărea în revistă, despre dimensiunea fiecărei ediţii, despre ilustraţii, format, frecvenţa publicării, ce nume ai vrea să-i dai şi aşa mai departe. Lasă-mi schiţa la birou după ce-o termini. O să-mi arunc un ochi peste ea şi, dacă-mi plac ideile dumitale, atunci ne apucăm de treabă.

Chiar dacă eram tânăr, înţelegeam destul de bine lumea încât să-mi dau seama că Born m-ar fi putut lua de prost. Cât de des ţi se poate întâmpla să intri pur şi simplu într-un bar, să dai peste un om cu care te-ai mai întâlnit o singură dată şi ieşi de acolo cu oportunitatea de a lansa o revistă, mai ales când eşti un nimeni de douăzeci de ani, care n-a apucat să-şi demonstreze încă valoarea? Era prea ciudat ca să-i dau crezare. După toate probabilităţile, Born îmi dăduse speranţe doar ca pe urmă să mi le spulbere, iar eu mă aşteptam, fără doar şi poate, să-mi arunce schiţa la gunoi şi să-mi spună că nu e interesat. Totuşi, mi s-a părut că merita să încerc, fie şi pentru firava posibilitate că poate vorbise serios, că avea realmente de gând să se ţină de cuvânt. Ce aveam de pierdut? În cel mai rău caz, trebuia să stau o zi să mă gândesc serios şi să scriu, iar dacă Born mi-ar fi respins propunerea, atunci asta era, nu pierdusem mare lucru.

Pregătindu-mă să fiu dezamăgit, m-am apucat de treabă chiar din acea noapte. Totuşi, în afară de vreo cinci-şase nume posibile pentru revistă, n-am prea avut spor. Nu pentru că aş fi fost derutat şi că n-aş fi avut destule idei, ci pentru simplul motiv că uitasem să-l întreb pe Born câţi bani era dispus să investească în proiect. Totul depindea de dimensiunea investiţiei lui şi, până când nu

aflam ce avea de gând, cum aş fi putut să abordez măcar unul dintre nenumăratele subiecte pe care le pusese pe tapet în acea după-amiază: calitatea hârtiei, mărimea şi frecvenţa ediţiilor, ilustraţiile, posibilitatea de a include materiale grafice şi cu cât avea de gând să-i plătească pe colaboratori (asta dacă avea de gând să-i plătească). La urma urmei, revistele literare aveau numeroase forme şi formate, de la periodicele avangardiste mimeografiate şi capsate, pe care le editau poeţii tineri din East Village, până la publicaţiile trimestriale placide din mediul academic, şi de la proiecte mai comerciale precum *Evergreen Review*[4] la publicaţiile de lux, finanţate de bogătaşi, care aduceau pierderi de mii de dolari la fiecare ediţie. Mi-am dat seama că trebuia să vorbesc din nou cu Born, aşa că, în loc să concep schiţa, i-am scris o scrisoare în care îi explicam problema cu care mă confruntam. Mi-a ieşit un document aşa de trist şi de jalnic – „Trebuie să vorbim despre bani” –, încât m-am hotărât să mai pun ceva în plic, doar ca să-l conving că nu eram un idiot şi jumătate, aşa cum s-ar fi zis.

După scurta noastră discuţie de sâmbătă noaptea, despre Bertran de Born, mi-am spus că s-ar putea să se amuze citind unul dintre cele mai feroce texte ale poetului din secolul al XII-lea. Din întâmplare, aveam o antologie, în ediţie broşată, cu versurile trubadurilor – doar în engleză – şi, iniţial, aveam de gând să transcriu la maşină o poezie din carte. Totuşi, când m-am apucat să parcurg traducerea, mi s-a părut stângace şi ineptă, o tălmăcire care nu reuşea să facă cinste forţei ciudate şi brute a poemului şi,

[4] Revistă literară de referinţă în anii ’50 şi ’60. Printre numele mari publicate în această revistă se numără Albert Camus, Bertold Brecht, LeRoi Jones şi Lawrence Ferlinghetti.

deşi nu pricepeam niciun cuvânt în provensală, mi-am spus că aş putea să produc ceva mai bun lucrând după o traducere în franceză. A doua zi dimineaţă, am găsit ceea ce căutam în Biblioteca Universitară Butler: o ediţie a operelor complete ale lui de Born, cu textul original în provensală pe pagina stângă şi cu versiunile literale în proză, în franceză, pe dreapta. Mi-a luat câteva ore să-mi termin treaba (dacă nu mă înşel, am chiulit de la un curs ca s-o fac) şi asta e ceea ce mi-a ieşit:

Ador veselia triumfătoare a primăverii
Când frunzele înmuguresc şi florile îmbobocesc.
Mă desfăt cu voioşia trilurilor păsărilor

Care răsună în pădure;
Şi mă delectez privind pajiştile
Împodobite cu corturi şi pavilioane;
Şi mare îmi e fericirea
Când câmpurile se aştern înţesate
De cai şi cavaleri în armură.

Freamăt la vederea avangardei
Care-i sileşte pe oameni să fugă cu tot avutul lor
Inima de bucurie mi se umple când soldaţii
Sunt izgoniţi de o gloată de bărbaţi înarmaţi;
Iar sufletul îmi prinde aripi
Când zăresc castelele măreţe asediate
Cu meterezele sfărâmându-se şi prăbuşindu-se
Cu trupe adunate la marginea şanţului de apărare
Şi cu bariere puternice şi viguroase
Care încolţesc ţinta din toate părţile.

Şi sunt la fel de copleşit de fericire
Când un baron conduce atacul,
Călare pe cal, înarmat şi neînfricat,
Dându-le astfel tărie soldaţilor săi
Prin curajul şi vitejia lui.
Şi odată ce a început bătălia
Trebuie să fie cu toţii pregătiţi
Să-l urmeze degrabă
Fiindcă niciun bărbat nu se poate numi bărbat
Până n-a dat şi primit
Lovitură după lovitură.

În toiul luptei vom vedea
Buzdugane, săbii, scuturi şi coifuri pestriţe
Sfărâmate şi zdrobite
Şi cete de vasali lovind în toate părţile
În timp ce caii celor morţi şi răniţi
Umblă fără ţintă pe câmpul de bătaie.
Şi odată ce începe lupta
Fie ca toţi bărbaţii de neam ales să cugete
Doar cum să spargă capete şi arme, fiindcă mai bine
Să fii mort decât viu şi înfrânt.

Pe legea mea că mâncarea, băutura şi somnul
Nu-mi aduc atâta plăcere ca strigătul
„La atac!” răsunând din ambele tabere, însoţit de
Ţipete de „Ajutor! Ajutor!” şi de vederea
Celor măreţi şi nemăreţi căzând laolaltă
Pe iarbă şi în şanţuri, după care văd
Leşuri cu vârfuri de suliţe rupte cu flamuri

Iţindu-li-se din coaste.

Baroni, mai bine lăsaţi-vă zălog
Castelele, târgurile şi oraşele
Decât să vă daţi bătuţi pe câmpul de luptă.

Mai târziu în cursul acelei după-amiezi, am strecurat plicul cu scrisoarea şi poezia pe sub uşa biroului lui Born de la Şcoala de Relaţii Internaţionale. Aşteptam să primesc răspuns imediat, însă au trecut câteva zile până când a luat legătura cu mine, iar tăcerea lui m-a făcut să mă întreb dacă proiectul cu revista nu era, până la urmă, decât un capriciu de moment care îşi epuizase deja farmecul sau, mai rău chiar, m-am întrebat dacă poezia nu l-o fi jignit cumva, dându-i de înţeles că îl asemănam cu Bertran de Born şi, astfel, îl acuzam în mod indirect că ar fi belicos. S-a dovedit însă că n-aveam niciun motiv să-mi fac griji. M-a sunat vineri şi şi-a cerut scuze pentru întârzierea cu care mi-a răspuns, explicându-mi că miercuri fusese la Cambridge ca să ţină o conferinţă şi că de abia cu douăzeci cu minute în urmă pusese piciorul în birou.

Ai absolută dreptate – a continuat el – şi sunt de-a dreptul idiot pentru că am ignorat problema banilor când am vorbit deunăzi. Cum poţi să-mi faci o schiţă dacă nici măcar nu ştii ce buget ai? Probabil că mă consideri imbecil.

Câtuşi de puţin, i-am răspuns. Eu sunt cel care se simte prost, pentru că nu v-am întrebat. Numai că nu mi-am dat seama cât de serios vorbeaţi şi nu voiam să insist.

Vorbesc serios, domnule Walker. Recunosc că am o înclinaţie către glume, dar acestea sunt numai lucruri mărunte, lipsite de importanţă. Nu te-aş amăgi într-o asemenea chestiune.

Mă bucur să aflu.

Aşadar, cu privire la problema bănească... Sper că ne vom descurca bine, fireşte, dar ca în orice proiect de acest gen, există un factor mare de risc, aşa încât, ca să spunem lucrurilor pe nume, trebuie să fiu pregătit să-mi pierd întreaga investiţie. Cât de mult îmi pot risipi din moştenire fără să am probleme în viitor? M-am gândit serios la asta de când am vorbit, luni, iar răspunsul este douăzeci şi cinci de mii de dolari. Ăsta e plafonul meu. Revista va apărea de patru ori pe an şi voi investi cinci mii în fiecare ediţie, la care se mai adaugă încă cinci mii pentru salariul dumitale anual. Dacă la sfârşitul primului an nu ieşim pe minus, voi mai finanţa revista încă un an. Apoi, dacă ieşim pe plus, voi reinvesti profitul şi asta ne va asigura finanţarea pentru tot anul al treilea sau măcar pentru o parte din el. Totuşi, dacă pierdem bani, atunci al doilea an devine problematic. Să zicem că ieşim cu zece mii de dolari în minus. Atunci n-o să mai investesc decât cincisprezece mii şi atât. Înţelegi principiul? Am douăzeci şi cinci de mii de dolari de spart, dar n-am de gând să cheltuiesc nici măcar un dolar în plus. Cum ţi se pare? E o propunere rezonabilă, sau nu?

Extrem de rezonabilă şi extrem de generoasă. La cinci mii de dolari pe ediţie, am putea scoate o revistă de mâna întâi, ceva de care să fim mândri.

Aş putea să-ţi arunc banii în braţe chiar şi mâine, bineînţeles, dar asta nu te-ar ajuta cu adevărat, nu crezi? Margot îşi face griji pentru viitorul dumitale şi, dacă pui această revistă pe picioare, atunci viitorul dumitale e asigurat. Vei avea o slujbă decentă, cu un salariu decent, iar în timpul liber vei putea să scrii câte poezii vrei, poeme epice lungi despre misterele sufletului omenesc, scurte poeme lirice despre margarete şi panseluţe, pamflete pătimaşe împotriva cruzimii şi nedreptăţii. Asta dacă nu cumva ajungi în

puşcărie sau îţi zboară cineva creierii, bineînţeles, dar nu vom insista acum asupra acestor posibilităţi sumbre.

Nu ştiu cum să vă mulţumesc...

Nu-mi mulţumi mie. Mulţumeşte-i lui Margot, îngerul tău păzitor.

Sper s-o revăd în curând.

Sunt sigur că aşa va fi. Atâta vreme cât mă satisface proiectul dumitale, o s-o vezi cât de mult vrei.

Voi face tot ce-mi stă în putinţă. Dar dacă vreţi o revistă care să provoace controverse şi să-i stârnească pe oameni, mă îndoiesc că răspunsul e o revistă literară. Sper că înţelegeţi asta.

Înţeleg, domnule Walker. Vorbim despre calitate... despre lucruri deosebite, rafinate. Artă pentru puţinii norocoşi.

Sau, după cum ar fi pronunţat, probabil, Stendhal, *pusinii norocosi*.

Stendhal şi Maurice Chevalier. Iar asta îmi aduce aminte... Dacă tot veni vorba despre *chevaliers,* mulţumesc pentru poezie.

Poezia. Am uitat cu desăvârşire...

Poezia pe care mi-ai tradus-o.

Cum vi s-a părut?

Mi s-a părut revoltătoare şi splendidă. Aşa-zisul meu strămoş a fost realmente un samurai dement, nu-i aşa? Dar cel puţin a avut curajul să-şi susţină convingerile. Măcar a ştiut ce să susţină. Cât de puţin s-a schimbat lumea de la 1186, oricât de mult am vrea noi să credem altceva. Dacă punem pe picioare revista, cred că o să publicăm poezia lui Born în primul număr.

M-am simţit deopotrivă încurajat şi uluit. În ciuda aşteptărilor mele triste, Born vorbise despre proiect de parcă ar fi fost cât pe ce să demareze, iar în acel moment proiectul părea redus la o simplă

formalitate. Indiferent ce plan aş fi conceput, aveam senzaţia că Born era gata să-i dea bunul de tipar. Şi totuşi, oricât de încântat aş fi fost la gândul de a conduce o revistă bine finanţată, care, pe deasupra, avea să-mi aducă un salariu exorbitant, nu reuşeam să înţeleg pentru nimic în lume ce-i cocea mintea lui Born. Oare chiar era Margot cauza acelei neaşteptate răbufniri de altruism, a acelei încrederi oarbe într-un băiat care nu avea pic de experienţă în materie de editare, publicare sau afaceri şi de a cărui existenţă Born habar nu avusese până în urmă cu o săptămână? Şi chiar dacă aşa ar fi stat lucrurile, de ce i-ar fi păsat câtuşi de puţin lui Margot de viitorul meu? La petrecere nu vorbiserăm aproape deloc şi, deşi mă cercetase atent cu privirea şi mă bătuse uşor pe obraz, mi se păruse indescifrabilă, absolut lipsită de expresie. Nu-mi închipuiam ce i-a putut spune lui Born ca să-l determine să rişte douăzeci şi cinci de mii de dolari de dragul meu. Din câte bănuiam eu, ideea publicării unei reviste îl lăsa rece şi, fiindcă nu-i păsa, se mulţumea să-mi dea mie pe mână toată treaba. Când mi-am adus aminte de conversaţia noastră de luni, din West End, mi-am dat seama că probabil eu fusesem cel care-i dăduse ideea de la bun început. Îi pomenisem că aş fi putut să-mi caut de lucru la o editură sau la o revistă după absolvirea facultăţii şi, după un minut, Born îmi povestea deja despre moştenirea lui şi despre cum se gândea să-şi înfiinţeze o editură sau o revistă cu banii proaspăt primiţi. Ce s-ar fi întâmplat dacă i-aş fi zis că vreau să fabric prăjitoare de pâine? Mi-ar fi răspuns cumva că se gândea să investească într-o fabrică de prăjitoare?

Mi-a luat mai mult timp să termin proiectul decât îmi închipuisem – cred că a durat vreo patru-cinci zile, dar mi-a luat atâta doar pentru că am făcut o treabă ca la carte. Voiam să-l impresionez pe Born cu hărnicia mea şi, prin urmare, nu numai că

am conceput o schiţă cu sumarul fiecărei ediţii (poezie, ficţiune, eseuri, interviuri, traduceri, precum şi o rubrică spre final pentru recenzii de carte, film, muzică şi artă), ci i-am pregătit şi un amplu raport financiar: costurile de tipărire, cheltuielile cu hârtia, cu legătoria, probleme de distribuţie, tiraj, plata colaboratorilor, preţul de chioşc, preţurile abonamentelor, argumente pro şi contra includerii de reclame. Toate acestea au necesitat timp şi documentare, telefoane date la tipografii şi legătorii, discuţii cu editorii altor reviste şi o nouă abordare din partea mea, din moment ce nu-mi mai bătusem niciodată capul cu probleme comerciale. În ceea ce priveşte numele revistei, i-am oferit câteva posibilităţi, vrând să-i las opţiunea finală lui Born, însă preferatul meu era *The Stylus*[5], în cinstea lui Poe, care a încercat să lanseze o revistă cu acest nume cu puţin înainte să moară.

De această dată, Born mi-a răspuns în douăzeci şi patru de ore. Am luat promptitudinea lui drept un semn încurajator atunci când am răspuns la telefon şi i-am auzit glasul, dar, respectând eticheta, nu s-a apucat să-mi spună imediat ce credea despre planul meu. Presupun că aşa ceva ar fi fost prea uşor, prea plictisitor pentru cineva ca el, astfel că s-a jucat cu mine vreo câteva minute ca să prelungească suspansul, punându-mi diferite întrebări irelevante şi incoerente care m-au convins că trăgea de timp fiindcă nu voia să mă jignească, refuzându-mi propunerea.

---

[5] Stil – condeiul cu care se scria în antichitate pe tăbliţele de ceară. Iniţial, revista lui Poe urma să se numească „The Penn" (abreviere pentru Pennsylvania, din moment ce avea să apară în Philadelphia, Pennsylvania). Ulterior, Poe a revenit asupra numelui, alegând „The Stylus", joc de cuvinte derivat din pronunţia identică a cuvintelor „Penn" (Pennsylvania) şi „Pen" (stilou).

Sper că eşti bine şi sănătos, domnule Walker, mi-a spus.

Aşa cred, i-am răspuns. Dacă nu cumva oi fi luat vreo boală şi nu-mi dau eu seama.

Dar n-ai încă niciun simptom.

Nu, mă simt bine.

Şi cu stomacul cum stai? Nicio tulburare?

Momentan, nu.

Atunci ai un apetit normal.

Da, absolut normal.

Dacă îmi amintesc bine, bunicul dumitale a fost măcelar cuşer. Mai respecţi acele principii străvechi, sau ai renunţat la ele?

Nu le-am urmat niciodată.

N-ai restricţii de dietă, aşadar.

Nu. Mănânc ce-am chef.

Peşte, sau pasăre? Vită, sau porc? Miel, sau viţel?

Ce-i cu ele?

Ce preferi?

Îmi plac toate.

Cu alte cuvinte, nu eşti greu de mulţumit.

Nu când vine vorba de mâncare. Cu altele da, dar nu cu mâncarea.

Atunci eşti dispus să mănânci orice alegem să-ţi gătim eu şi Margot.

Nu sunt sigur că înţeleg.

Mâine-seară, la şapte. Eşti ocupat?

Nu.

Bine. Atunci vei veni să iei cina în apartamentul nostru. Trebuie să sărbătorim, nu crezi?

Nu ştiu. Ce anume sărbătorim?

The Stylus, prietene. Începutul unui proiect care sper că se va transforma într-un parteneriat lung şi productiv.

Vreţi să-i daţi drumul?

Chiar trebuie să repet?

Vreţi să spuneţi că v-a plăcut schiţa?

Nu mai fi aşa de greu de cap, băiete. De ce-aş vrea să sărbătoresc, dacă nu mi-ar fi plăcut?

Îmi aduc aminte că am ezitat, neştiind ce cadou să le dau – flori, sau o sticlă de vin – şi că, în cele din urmă, am ales florile. Nu-mi permiteam o sticlă de vin destul de bună încât să le fac o impresie serioasă şi, în timp ce cumpăneam situaţia, mi-am dat seama ce neruşinare ar fi fost să ofer vin, la urma urmei, unui cuplu de francezi. Dacă făceam alegerea greşită – lucru mai mult decât probabil –, atunci mi-aş fi dat în vileag ignoranţa şi nu voiam să încep seara făcându-mă de râs. Pe de altă parte, florile erau o modalitate mult mai directă de a-mi exprima recunoştinţa faţă de Margot, din moment ce florile se oferă întotdeauna doamnei casei, iar dacă lui Margot îi plăceau florile (ceea ce nu era câtuşi de puţin sigur), atunci ar fi înțeles că îi mulţumeam pentru că-l îndemnase pe Born să acţioneze în interesul meu. Discuţia telefonică cu el din după-amiaza anterioară mă aruncase într-o stare de semi-şoc şi, chiar şi când mă îndreptam pe jos către apartamentul lor, în seara cinei, încă mă simţeam copleşit de norocul absolut incredibil care dăduse peste mine. Îmi aduc aminte că m-am îmbrăcat la sacou şi mi-am pus cravată pentru o asemenea ocazie. Era prima dată, de luni bune, când mă îmbrăcam festiv şi iată-mă, domnul Important în carne şi oase, traversând campusul Universităţii Columbia cu un buchet enorm de flori în mâna dreaptă, ducându-mă să mănânc şi să discut afaceri cu patronul revistei mele.

Born închiriase un apartament de la un profesor aflat în an sabatic: era o locuinţă indiscutabil îmbâcsită şi ticsită de mobilă, dintr-o clădire de pe Morningside Drive, la doi paşi de 116th Street. Cred că era la etajul trei, iar de la ferestrele franţuzeşti care se întindeau de-a lungul peretelui dinspre răsărit al sufrageriei se zărea toată panta pe care se întindea Parcul Morningside şi luminile din Spanish Harlem dincolo de parc. Când am bătut la uşă, mi-a deschis Margot şi, deşi parcă îi văd şi acum chipul şi surâsul care i-a apărut fulgerător pe buze când i-am dat florile, nu-mi aduc deloc aminte ce purta. Poate că era îmbrăcată tot în negru, dar înclin să spun că nu, din moment ce-mi aduc vag aminte că am rămas surprins, ceea ce ar indica faptul că am observat o diferenţă la ea faţă de prima noastră întâlnire. În timp ce stăteam împreună în pragul uşii, înainte să mă poftească în apartament, Margot mi-a şoptit că Rudolf era într-o dispoziţie infectă. Apăruse nu ştiu ce problemă acasă şi Born pleca la Paris a doua zi, de unde avea să se întoarcă de abia săptămâna următoare. Margot a adăugat că, în acel moment, Born se afla în dormitor, rezervându-şi bilet prin telefon la Air France, aşa că probabil n-avea să-şi facă apariţia decât puţin mai târziu.

Când am intrat în apartament, m-a izbit imediat mirosul mâncării pregătite în bucătărie, un miros nemaipomenit de delicios, mai ademenitor şi mai aromat decât orice aburi pe care i-am inspirat vreodată. De altfel, tocmai în bucătărie ne-am şi dus mai întâi – să căutăm o vază pentru flori – şi, când mi-am aruncat o privire la aragaz, am văzut oala mare, cu capacul pus, care era sursa acelei miresme extraordinare.

N-am nici cea mai vagă idee ce e înăuntru, i-am zis lui Margot, făcând semn spre oală, dar dacă nasul meu e bun de ceva, atunci trei oameni vor fi foarte fericiţi astă-seară.

Rudolf mi-a spus că îţi place carnea de miel, aşa că m-am hotărât să gătesc *navarin* – tocăniţă de miel cu cartofi şi *navets.*

Napi.

Uit tot timpul cuvântul ăsta. Mi se pare un cuvânt urât şi mă doare gura când îl spun.

Prea bine, atunci. Îl vom izgoni din limba engleză.

Mi s-a părut că lui Margot i-a plăcut mica mea remarcă – destul de mult încât să-mi ofere un alt surâs fulgerător – şi apoi a început să-şi facă de lucru cu florile: le-a pus în chiuvetă, le-a desfăcut ambalajul de hârtie albă, a scos o vază din bufet, a tăiat tulpinile cu o foarfecă, a pus florile în vază şi apoi a umplut vaza cu apă. Niciunul din noi n-a scos un cuvânt cât şi-a văzut ea de aceste treburi mărunte, dar am privit-o cu atenţie, minunându-mă s-o văd lucrând atât de încet şi de metodic, de parcă punerea florilor într-o vază ar fi fost o operaţiune extrem de delicată care îi necesita maxima atenţie şi concentrare.

În cele din urmă, am ajuns în sufragerie, cu paharele în mână, ne-am aşezat unul lângă altul pe canapea, ne-am aprins câte o ţigară şi ne-am îndreptat privirile spre cerul care se zărea prin ferestrele franţuzeşti. Amurgul se topea în întuneric, iar Born nu-şi făcuse apariţia. Margot însă, mereu placidă, nu manifesta nicio urmă de îngrijorare din cauza absenţei lui. În urmă cu zece sau douăsprezece zile, când ne întâlniserăm la acea petrecere, tăcerile ei lungi şi bizar detaşate mă descurajaseră, dar acum, când ştiam la ce să mă aştept şi când ştiam că-i plăcea de mine şi că mă credea *prea bun pentru această lume*, mă simţeam mai destins în compania ei. Despre ce am vorbit în acele minute înainte ca bărbatul ei să ni se alăture, în cele din urmă? Despre New York (care i se părea murdar şi deprimant), despre ambiţia ei de a deveni pictoriţă

(urma un curs la Şcoala de Arte, însă credea că n-are talent şi se considera prea leneşă ca să se perfecţioneze), mi-a spus de cât timp îl cunoştea pe Rudolf (de o viaţă întreagă) şi ce credea despre revistă (ne ţinea pumnii). Totuşi, când am încercat să-i mulţumesc pentru ajutor, n-a făcut să dea din cap şi să-mi spună să nu exagerez: nu avusese nimic de-a face cu aşa ceva.

Înainte să apuc s-o întreb ce voia să spună, Born a intrat în cameră. Era îmbrăcat, din nou, cu pantalonii albi şifonaţi, avea aceeaşi claie de păr zbârlit, dar de această dată nu mai purta sacou, ci doar o altă cămaşă colorată – un verde şters, dacă îmi aduc bine aminte – şi ţinea în mână un muc de trabuc stins, deşi nu părea să-şi dea seama. Noul meu binefăcător era furios, clocotea de nervi din cauza unei crize care-l obliga să plece la Paris a doua zi, aşa că, fără să se deranjeze să mă salute măcar, ignorându-şi întru totul îndatoririle de gazdă a micii noastre serbări, s-a lansat într-o tiradă care nu-i era adresată lui Margot sau mie, ci mai degrabă mobilei din cameră, pereţilor din jurul lui şi lumii în general.

Amatori idioţi! Incompetenţi plângăcioşi! Funcţionari înceţi la minte, cu piure de cartofi în loc de creier! Ţara arde şi ei nu fac altceva decât să-şi frângă mâinile şi să se uite cum se năruie totul.

Impasibilă, poate chiar uşor amuzată, Margot i-a zis:

De aceea au nevoie de tine, dragul meu. Fiindcă tu eşti regele.

Rudolf întâiul, băiatul sclipitor cu ditamai scula! i-a replicat Born. Eu nu trebuie să fac altceva decât să-mi dau jos pantalonii, să mă piş pe foc şi s-a rezolvat problema.

Întocmai, i-a răspuns Margot, aruncându-i cel mai larg zâmbet pe care îl văzusem vreodată.

M-am cam săturat, a bodogănit Born, îndreptându-se spre bufetul cu băuturi, unde a lăsat jos ţigara şi şi-a turnat un pahar plin de gin. Câţi ani le-am dat? a întrebat el, luând o înghiţitură din

băutură. O faci pentru că crezi în anumite principii, dar pe ceilalţi se pare că-i doare în cot. Pierdem lupta, prieteni. Nava se scufundă.

Era un Born diferit de cel pe care ajunsesem să-l cunosc până atunci, glumeţul infatuat şi batjocoritor care jubila la auzul propriilor vorbe de duh, dandy-ul străin care vorbea voios despre crearea unor reviste şi care invita la cină, acasă la el, studenţi de douăzeci de ani. Înăuntrul lui turba cineva, iar în acel moment, când mi se dezvăluia cealaltă personalitate, m-am simţit dezgustat, înţelegând că era genul de bărbat care-şi poate ieşi din fire în orice clipă, că era genul de persoană care chiar îşi *savura* mânia. A mai înghiţit cu sete încă o duşcă mare de gin şi apoi şi-a întors privirea către mine, remarcându-mi prezenţa. Nu ştiu ce a văzut pe chipul meu – uimire? derută? supărare? – dar, orice ar fi fost, l-a alarmat destul de mult încât să închidă termostatul şi să scadă imediat temperatura.

Nu te îngrijora, domnule Walker, mi-a zis, făcând tot posibilul să schiţeze un surâs. Mă descarc şi eu puţin.

Treptat, s-a străduit să se calmeze şi, după douăzeci de minute, când ne-am aşezat la masă, s-ar fi zis că furtuna trecuse. Sau cel puţin aşa am crezut când a complimentat-o pe Margot pentru mâncarea excelentă şi a lăudat vinul pe care îl cumpărase ea pentru cină, dar această atitudine s-a dovedit a fi doar o domolire temporară, căci, în cursul serii, am avut parte de mai multe răbufniri şi vijelii care s-au năpustit asupra noastră ca să strice atmosfera de sărbătoare. Nu ştiu dacă ginul şi vinul de Burgundia i-au influenţat dispoziţia lui Born, dar nu mai încăpea nicio îndoială că dăduse pe gât destul de mult alcool – cel puţin de două ori mai mult decât mine şi Margot împreună –, sau dacă era pur şi simplu întors pe dos din cauza veştilor proaste pe care le primise

în acea zi. Poate că ambele, în combinaţie, sau poate că era altceva, dar în timpul cinei n-a fost nici măcar un moment în care să nu am senzaţia că întreaga casă stătea să explodeze.

Totul a început când Born a ridicat paharul ca să ţină un toast pentru naşterea revistei noastre. Mi s-a părut un discurs scurt şi elegant, dar când am intervenit şi eu şi i-am menţionat pe câţiva dintre scriitorii pe care aveam de gând să-i invit să fie colaboratori la primul număr, Born m-a întrerupt în mijlocul frazei şi mi-a spus să nu mai vorbesc niciodată de afaceri la masă, că nu face bine la digestie şi că ar trebui să învăţ să mă port ca un adult. A fost grosolan şi neplăcut din partea lui, dar mi-am ascuns orgoliul rănit prefăcându-mă că-i dau dreptate şi pe urmă am mai luat o gură din tocăniţa lui Margot. După o clipă, Born a lăsat jos furculiţa şi mi-a zis:

Îţi place, domnule Walker, nu-i aşa?

Ce să-mi placă? I-am întrebat.

Acest *navarin.* Văd că mănânci cu poftă.

Se prea poate să fie cea mai bună mâncare pe care am gustat-o tot anul.

Cu alte cuvinte, mâncarea lui Margot te atrage.

Foarte mult. Mi se pare delicioasă.

Şi despre Margot ce zici? Te atrage şi ea?

Stă în faţa mea la masă. Mi se pare nepotrivit să vorbim despre ea de parcă n-ar fi aici.

Sunt sigur că n-o deranjează. Te deranjează, Margot?

Nu, i-a răspuns Margot. Câtuşi de puţin.

Prea bine, atunci, i-am zis. După părerea mea, Margot e o femeie foarte atrăgătoare.

Eviţi să răspunzi la întrebare, mi-a spus Born. Nu te-am întrebat dacă ţi se pare atrăgătoare, ce vreau să ştiu e dacă te simţi atras de ea.

E soţia dumneavoastră, domnule profesor. Doar nu credeţi că o să răspund la aşa ceva. Nu aici şi nu acum.

Ah, dar Margot nu e soţia mea. E prietena mea specială, ca să zic aşa, dar nu suntem căsătoriţi şi nici nu avem de gând să ne căsătorim în viitor.

Trăiţi împreună. Din punctul meu de vedere, e ca şi cum aţi fi căsătoriţi.

Hai, hai. Nu fi aşa de puritan. Uită că am vreo legătură cu Margot, ne-am înţeles? Avem o discuţie abstractă aici, un caz ipotetic.

Bine. Ipotetic vorbind, m-aş simţi atras, ipotetic, de Margot, da.

Bine, mi-a zis Born, frecându-şi mâinile şi zâmbind. Acum văd că ajungem undeva. Dar cât de mult te simţi atras? Destul de mult încât să vrei s-o săruţi? Destul încât să vrei să-i îmbrăţişezi trupul gol? Destul încât să vrei să te culci cu ea?

Nu pot să răspund la asemenea întrebări.

Doar n-o să-mi spui că eşti virgin.

Nu. Pur şi simplu nu vreau să vă răspund la întrebări, asta e tot.

Să înţeleg că dacă Margot s-ar da la tine şi ţi-ar cere s-o fuţi, n-ai fi interesat? Asta vrei să-mi spui? Săraca Margot. Habar n-ai cât de tare ai jignit-o.

Despre ce vorbiţi?

De ce n-o întrebi pe ea?

Dintr-odată, Margot s-a întins peste masă şi mi-a prins mâna.

Nu te supăra, mi-a zis. Rudolf încearcă să se distreze doar. Nu trebuie să faci nimic dacă nu vrei.

Din păcate, ideea lui Born de distracţie nu se potrivea cu a mea, iar în acel moment al vieţii mele nu eram pregătit să mă dedau la genul de joc în care încerca să mă atragă. Nu, nu eram virgin. Mă culcasem deja cu mai multe fete, mă şi îndrăgostisem şi mă despărţisem de câteva ori, suferisem îngrozitor după o fată care-mi frânsese inima cu doi ani înainte şi, ca mai toţi tinerii din lume, mă gândeam aproape tot timpul la sex. Adevărul era că aş fi fost încântat să mă culc cu Margot, dar n-am vrut să-l las pe Born să mă întărâte ca s-o recunosc. Nu era un caz ipotetic. El chiar părea să-mi facă avansuri în numele ei şi, indiferent după ce cod sexual s-ar fi ghidat ei în viaţă, indiferent la ce zbenguieli şi flirturi perverse se dedau cu alţii, întreaga poveste mi se părea urâtă, perversă, bolnavă. Poate că ar fi trebuit să-mi dau frâu liber gândurilor şi să-i zic ce credeam, dar mi-era teamă. Nu de Born în sine, ci de posibilitatea de a provoca o ruptură care să-l facă să se răzgândească în privinţa proiectului nostru. Îmi doream cu disperare ca revista să meargă bine şi, atâta vreme cât era dispus s-o susţină financiar, eram gata să suport orice volum de neplăceri şi greutăţi. Aşa că am făcut ce puteam ca să mă ţin tare pe poziţii şi să nu mă pierd cu firea, ca să încasez *lovitură după lovitură* fără să cad de pe cal, ca să-i ţin piept şi totodată să-l domolesc.

Sunt dezamăgit, mi-a zis Born. Până acum te-am luat drept un aventurier, un rebel, un individ căruia îi place să strâmbe din nas în faţa convenţiilor, dar în adâncul sufletului nu eşti decât un burghez imbecil şi plin de el. Ce trist! Te plimbi ţanţoş de colo până colo cu poeţii dumitale provensali şi cu idealurile dumitale nobile, cu laşitatea de dezertor şi cu cravata aia ridicolă, şi te crezi excepţional, dar eu văd un băiat răsfăţat din clasa de mijloc care trăieşte din banii tăticului lui, un *poseur*.

Rudolf! a intervenit Margot. De-ajuns. Lasă-l în pace.

Îmi dau seama că sunt puţin cam dur, i-a zis Born. Însă eu şi tânărul Adam suntem parteneri de-acum şi trebuie să ştiu din ce stofă e făcut. Poate să înfrunte o insultă cinstită, sau se face praf când îl ataci?

Aţi băut prea mult, i-am zis. Şi, din câte îmi dau seama, aţi avut şi o zi proastă. Poate că este timpul să plec. Putem relua conversaţia când vă întoarceţi din Franţa.

Prostii! mi-a replicat Born, dând cu pumnul în masă. Încă n-am terminat tocăniţa. Apoi vine salata şi, după salată, brânza, şi apoi desertul cu brânză. Margot a fost jignită destul pentru o seară şi minimum pe care-l putem face e să stăm aici şi să terminăm de mâncat remarcabila cină pe care ne-a pregătit-o. Între timp, ne-ai putea povesti ceva despre Westfield, New Jersey.

Westfield? am făcut eu, surprins să aflu că Born ştia unde crescusem. Cum aţi aflat despre Westfield?

N-a fost greu, mi-a răspuns. La drept vorbind, am aflat destul de multe despre tine în ultimele zile. Tatăl tău, de exemplu, Joseph Walker, în vârstă de cincizeci şi patru de ani, căruia toată lumea îi spune Bud, deţine şi conduce supermarketul Shop-Rite de pe strada principală a oraşului. Mama ta, Marjorie, alias Marge, are patruzeci şi şase de ani şi a născut trei copii: pe sora ta, Gwyn, în noiembrie 1945, pe tine, în martie 1947, şi pe fratele tău, Andrew, în iulie 1950. Micuţul Andy s-a înecat când avea şapte ani şi mi se rupe sufletul când mă gândesc cât de chinuitoare a fost această pierdere pentru întreaga familie. Am avut şi eu o soră care a murit de cancer cam pe la aceeaşi vârstă şi ştiu ce lucruri îngrozitoare poate provoca o asemenea moarte într-o familie. Tatăl tău a făcut faţă suferinţei muncind paisprezece ore pe zi, şase zile pe săptămână, iar mama ta s-a închis în sine, luptându-se cu depresia prin doze puternice de medicamente luate pe reţetă şi şedinţe de

psihoterapie de două ori pe săptămână. După părerea mea, adevăratul miracol e cum v-aţi descurcat tu şi cu sora ta când v-aţi confruntat cu o asemenea nenorocire. Gwyn e o fată frumoasă şi talentată, în ultimul ei an la Vassar şi are de gând să-şi facă studiile de licenţă în literatură engleză aici, la Columbia, în toamna aceasta. Iar tu, tânărul meu prieten intelectual, scriitor în devenire şi traducător de poeţi medievali obscuri, tu se pare că ai fost un excelent jucător de baseball în liceu, unul dintre căpitanii echipei liceului, nici mai mult, nici mai puţin. *Mens sana in corpore sano.* Mai concret, sursele mele îmi spun că eşti o persoană de o profundă integritate morală, un model de moderaţie şi de discernământ irefutabil şi care, spre deosebire de majoritatea colegilor săi, nu pune gura pe droguri. Pe alcool, da, însă pe droguri, nici vorbă. Nu tragi nici măcar câte un fum aşa, din când în când. De ce, domnule Walker? Cu toată propaganda făcută peste tot în ziua de azi pentru degajarea puterii halucinogenelor şi a narcoticelor, de ce n-ai cedat ispitei de a căuta experienţe noi şi îmbietoare?

De ce? i-am replicat eu, încă ameţit de şocul uluitorului discurs al lui Born despre familia mea. O să vă spun de ce, dar mai întâi aş vrea să ştiu cum aţi reuşit să aflaţi atât de multe despre noi într-un timp aşa de scurt.

E vreo problemă? Am spus ceva greşit?

Nu. Doar că sunt niţel uimit, asta-i tot. Nu puteţi fi poliţist sau agent FBI, dar un profesor-invitat la Şcoala de Relaţii Internaţionale ar putea fi afiliat la un serviciu de informaţii sau altul. Asta sunteţi? Spion al CIA?

La auzul acestor cuvinte, Born a izbucnit în râs, tratându-mi întrebarea de parcă tocmai ar fi auzit cea mai haioasă glumă a secolului.

CIA! a urlat la mine. CIA! De ce Dumnezeu ar lucra un francez pentru CIA? Iartă-mă că râd, dar ideea este atât de amuzantă, încât mă tem că nu pot să mă abţin.

Păi şi atunci cum aţi reuşit?

Sunt un om conştiincios, domnule Walker, un om care nu trece la fapte până nu ştie tot ce trebuie să ştie şi, din moment ce sunt pe punctul de a investi douăzeci şi cinci de mii de dolari într-un om care mi-e aproape necunoscut, mi s-a părut necesar să aflu cât pot de mult despre el. Ai rămâne uimit să afli ce instrument eficient poate fi telefonul.

Margot s-a ridicat atunci şi a început să strângă farfuriile de pe masă, pregătindu-se pentru felul doi. Am schiţat un gest s-o ajut, dar Born mi-a făcut semn să mă aşez la loc pe scaun.

Hai să ne întoarcem la întrebarea mea, ce zici?

Ce întrebare? i-am replicat, nemaifiind în stare să urmăresc atent conversaţia.

De ce nu iei droguri. Chiar şi fermecătoarea Margot mai fumează câte un joint din când în când şi, sincer să fiu, până şi eu am un anumit apetit pentru iarbă. Dar nu şi tu. Sunt curios să aflu de ce.

Fiindcă drogurile mă sperie. Doi prieteni de-ai mei din liceu au murit din cauza unor supradoze de heroină. Colegul meu de cameră din anul întâi a luat-o razna de la prea multă metamfetamină şi a trebuit să se lase de facultate. M-am uitat în repetate rânduri la oameni care se urcau pe pereţi din cauza LSD-ului, urlând şi tremurând, gata să se omoare. Nu vreau să am de-a face cu aşa ceva. Dacă e după mine, n-are decât să se drogheze toată lumea, dar eu, unul, nu sunt interesat.

Şi totuşi, bei.

Da, i-am zis, ridicând paharul şi luând o înghiţitură de vin. Ba chiar cu nemaipomenită plăcere, aş putea să adaug. Mai ales când alcoolul e însoţit de o masă atât de gustoasă.

Pe urmă am trecut la salată, după care a venit un platou de brânzeturi franţuzeşti şi apoi un desert pregătit de Margot în acea după-amiază (tartă cu mere? tartă cu zmeură?), iar în următoarele treizeci de minute sau cam aşa ceva, drama care izbucnise în prima parte a cinei s-a domolit treptat. Born a început să se poarte din nou frumos cu mine şi, deşi a continuat să bea pahar după pahar de vin, eram din ce în ce mai încrezător că vom ajunge la sfârşitul cinei fără o altă răbufnire sau insulte din partea gazdei mele capricioase şi cam cherchelite. Apoi Born a deschis o sticlă de brandy, şi-a aprins un trabuc cubanez şi a început să discute despre politică.

Din fericire, conversaţia n-a fost chiar aşa de îngrozitoare cum ar fi putut să fie. Born era deja destul de beat când s-a apucat să toarne coniacul şi, după un deget sau două din tăria aurie, era deja prea dus ca să mai poarte o conversaţie coerentă. Da, m-a făcut laş pentru că refuzam să lupt în Vietnam, dar, în mare parte, a vorbit de unul singur, alunecând într-un monolog sinuos în care a abordat o sumedenie de subiecte îndrăzneţe, în timp ce eu îl ascultam în tăcere, iar Margot spăla cratiţele şi tigăile în bucătărie. Îmi e cu neputinţă să-mi aduc aminte mai mult de o fracţiune din ce spunea, dar n-am uitat elementele-cheie, îndeosebi amintirile lui din războiul din Algeria, unde îşi petrecuse doi ani cu armata franceză, interogând „ticăloşi de terorişti arabi” şi pierzându-şi mai toată încrederea pe care o avusese cândva în noţiunea de dreptate. Declaraţii bombastice, generalizări nebuneşti, afirmaţii tăioase despre corupţia din toate guvernele – trecute, prezente şi viitoare; de stânga, de dreapta şi de centru – şi despre cum aşa-zisa noastră

civilizaţie nu e decât un paravan în spatele căruia se ascunde un asalt neîncetat de barbarism şi cruzime. Mi-a zis că fiinţele omeneşti sunt animale şi că esteţii slabi de înger ca mine nu sunt decât nişte copii, fiindcă ne distrăm să despicăm firul în patru cu subiecte filosofice legate de artă şi literatură ca să evităm adevărul fundamental al lumii. Puterea e singura constantă, iar principiul vieţii e „ucide sau vei fi ucis", adică fie te impui, fie cazi pradă sălbăticiei monştrilor. A vorbit despre Stalin şi milioanele de vieţi pierdute în timpul colectivizării din anii '30. A vorbit despre nazişti şi despre război, iar după aceea a lansat teoria năucitoare cum că admiraţia lui Hitler pentru Statele Unite l-a inspirat să ia istoria americană drept model pentru cucerirea Europei.

Fă o comparaţie, mi-a zis, lucrurile nu sunt aşa de diferite cum ai zice: exterminarea indienilor s-a transformat în exterminarea evreilor; expansiunea către vest pentru exploatarea resurselor naturale s-a transformat în expansiunea către est în acelaşi scop; subjugarea negrilor pentru munci ieftine s-a transformat în subjugarea slavilor pentru a produce un rezultat similar. Trăiască America, Adam! mi-a zis turnând încă un deget de coniac în paharele amândurora. Trăiască întunericul din noi!

În timp ce-i ascultam tiradele, am simţit că mi se făcea tot mai milă de el. Oricât de îngrozitoare ar fi fost perspectiva lui asupra lumii, nu-mi puteam înăbuşi sentimentul de milă pentru un om care alunecase într-un asemenea pesimism, care evitase cu atâta încăpăţânare posibilitatea de a găsi orice urmă de compasiune, bunăvoinţă sau frumuseţe în oamenii din jurul său. Born nu avea decât treizeci şi şase de ani, dar era deja un suflet epuizat, o epavă, şi îmi imaginam că, în adâncul inimii, probabil că suferise îngrozitor, trăind cu o durere neîncetată, spintecat de cuţitele implântate de disperare, scârbă şi dispreţ faţă de sine.

Margot a intrat din nou în sufragerie şi, când a văzut în ce hal era Born – cu ochii injectaţi, cu limba împleticită, lăsat într-o rână de parcă ar fi fost cât pe ce să cadă de pe scaun –, i-a pus mâna pe spate şi i-a şoptit, în franceză, că seara s-a încheiat şi că ar trebui să pornească frumuşel la culcare. În mod surprinzător, Born n-a protestat. Dând din cap şi mormăind de câteva ori *merde* cu glas monoton, a lăsat-o pe Margot să-l ajute să se ridice în picioare, iar după câteva clipe femeia îl scotea din sufragerie şi-l conducea pe holul care ducea în fundul apartamentului. Nu-mi mai aduc aminte dacă mi-a zis noapte bună. Am rămas pe scaun câteva minute, aşteptând să se întoarcă Margot ca să mă conducă, dar cum ea nu s-a întors, deşi mi se părea că trecuse o bucată de vreme exagerat de lungă, m-am ridicat şi m-am îndreptat spre uşă. Atunci am văzut-o făcându-şi apariţia din dormitorul din capătul holului. Am aşteptat-o, iar primul lucru pe care l-a făcut când a ajuns lângă mine a fost să-şi pună mâna pe antebraţul meu şi să-şi ceară scuze pentru purtarea lui Rudolf.

Aşa face mereu când bea? am întrebat-o.

Nu, aproape niciodată. Dar acum e foarte necăjit şi are multe pe cap.

Mă rog, cel puţin n-a fost plictisitor.

Te-ai purtat cu multă discreţie.

La fel şi dumneavoastră. Mulţumesc pentru cină. N-o să uit niciodată acest *navarin.*

Margot a schiţat un zâmbet scurt:

Să-mi zici dacă vrei să-ţi mai gătesc vreodată. Mi-ar face mare plăcere să mai vii în vizită cât va fi Rudolf la Paris.

Mulţumesc, i-am răspuns, ştiind că n-o să am niciodată curajul s-o sun, dar simţindu-mă totodată mişcat de invitaţia ei.

Din nou, o licărire de surâs şi apoi două săruturi fugare, câte unul pe fiecare obraz.

Noapte bună, Adam. O să mă gândesc la tine.

Nu ştiu dacă s-a gândit la mine sau nu, dar după ce Born a plecat din ţară, Margot s-a insinuat în mintea mea şi în următoarele două zile m-am gândit aproape tot timpul la ea.

Din prima noapte, de la petrecere, de când privirea i-a poposit asupra mea şi mi-a studiat chipul cu atâta intensitate, şi până la conversaţia răvăşitoare pe care o provocase Born la cină referindu-se la atracţia pe care-o simţeam faţă de ea, un curent sexual curgea între noi; şi, chiar dacă Margot era cu zece ani mai mare decât mine, asta nu mă împiedica să mă imaginez în pat cu ea, nu mă oprea să vreau să mă culc cu ea. Oare oferta de a-mi pregăti o altă cină fusese o propunere voalată sau fusese pur şi simplu o dovadă de generozitate, dorinţa de a-l ajuta pe un tânăr student care subzista cu mâncare jalnică de la restaurante ieftine şi cu spaghete semipreparate? Eram prea timid ca să aflu răspunsul. Voiam s-o sun, dar de fiecare dată când întindeam mâna după telefon, îmi dădeam seama că e imposibil. Margot trăia cu Born şi, deşi el insistase că nu aveau de gând să se căsătorească, ea îi aparţinea deja altuia şi mi se părea că nu am dreptul să mă ţin după ea.

Şi pe urmă m-a sunat ea. La trei zile după cină, la zece dimineaţa, a sunat telefonul în apartamentul meu, iar la celălalt capăt al firului se afla Margot, părând uşor jignită şi dezamăgită că nu mai dădusem niciun semn: în felul ei domol, exprima mai multă emoţie decât în orice alt moment de când ne cunoscuserăm.

Scuze, am minţit eu, dar aveam de gând să vă sun mai târziu în cursul zilei. Mi-aţi luat-o înainte cu câteva ore.

Ai haz, mi-a zis ea, mirosindu-mi imediat minciuna. Nu eşti obligat să vii dacă nu vrei.

Dar vreau, i-am răspuns, vorbind cât se poate de serios. Chiar foarte mult.

Diseară?

Diseară ar fi perfect.

Nu trebuie să-ţi faci griji din cauza lui Rudolf, Adam. E plecat şi sunt liberă să fac ce vreau. Suntem liberi cu toţii. Niciun om nu poate fi stăpânul altui om. Înţelegi?

Cred că da.

Cum ţi se pare peştele?

Peştele din mare, sau peştele din farfurie?

Calcan la grătar. Cu garnitură de cartofiori natur şi *choux de Bruxelles*. Îţi place, sau ai prefera să gătesc altceva?

Nu. Deja visez la calcan.

Vino la şapte. Şi nu te deranja să-mi aduci flori şi de data asta. Ştiu că nu-ţi permiţi.

După acea convorbire telefonică, mi-am petrecut următoarele nouă ore în chinurile aşteptării, visând cu ochii deschişi în timpul cursurilor de după-amiază, cumpănind misterele atracţiei carnale şi încercând să pricep ce avea Margot de mă adusese pe culmile unei asemenea surescitări. Prima mea impresie despre ea nu fusese deosebit de favorabilă. Mi se păruse o făptură ciudată şi insipidă, cu suflet bun, poate, cu înfăţişare interesantă, dar fără pic de haz, o femeie pierdută într-o lume lăuntrică tenebroasă care o izolase de legăturile adevărate cu ceilalţi, de parcă ar fi fost un vizitator tăcut de pe altă planetă. La două zile după ce ne cunoscuserăm, când am dat peste Born în West End şi când acesta mi-a spus ce reacţie a avut Margot la întâlnirea noastră de la petrecere, sentimentele mele faţă de ea au început să se schimbe. Din câte se părea, îi plăcea de

mine şi-şi făcea griji în privinţa bunăstării mele, iar când ţi se spune că îi placi cuiva, reacţia ta instinctivă este de a o plăcea pe respectiva persoană, la rândul tău. După care a urmat masa cu pricina. Eleganţa şi precizia mişcărilor ei în timp ce tăia florile şi le punea în vază stârniseră ceva în mine, iar simplul act de a-i urmări gesturile devenise dintr-odată fascinant, hipnotic. Mi-am dat seama că Margot avea o senzualitate profundă şi că femeia anostă şi neinteresantă care părea să nu aibă un singur gând în cap se dovedise a fi mult mai ascuţită la minte decât îmi închipuisem. Îmi luase apărarea în faţa lui Born de cel puţin două ori în timpul cinei, intervenind tocmai în momentele când situaţia risca să scape de sub control. Calmă, mereu calmă, vorbind aproape în şoaptă, dar cuvintele ei produseseră de fiecare dată efectul scontat. Îmboldit de aluziile caustice ale lui Born, convins că acesta încerca să mă ademenească în obsesia lui voyeuristică – să se uite în timp ce făceam dragoste cu Margot cumva? –, am presupus că şi ea făcea parte din schemă şi, prin urmare, am dat înapoi şi am refuzat să le fac jocul. Dar de-acum Born se afla pe celălalt mal al Atlanticului, iar Margot tot mai voia să se întâlnească cu mine. Scopul ei nu putea fi decât unul singur. De-acum înţelegeam că fusese unul şi acelaşi scop de la bun început, chiar de când mă zărise stând singur la petrecerea aceea. Acesta era şi motivul pentru care Born fusese atât de ţâfnos la cină: nu fiindcă voia să mă instige la o seară de zbenguieli sexuale depravate, ci pentru că era furios pe Margot fiindcă îi spusese că se simţea atrasă de mine.

Margot a pregătit cina pentru noi doi cinci seri la rând şi de fiecare dată am ajuns să-mi petrec noaptea cu ea în dormitorul de oaspeţi din capătul culoarului. Am fi putut să folosim celălalt dormitor, care era mai mare şi mai confortabil, dar niciunul din noi nu voia să intre acolo. Aceea era camera lui Born, lumea patului

său, şi în acele cinci nopţi am avut grijă să ne creăm o lume a noastră, dormind în acea odăiţă cu o singură fereastră cu zăbrele şi cu un pat îngust, în care făceam dragoste, deşi, la urma urmei, dragostea n-avea nimic de-a face cu ceea ce ni s-a întâmplat nouă în cursul acelor cinci zile. Nu a dat dragostea peste noi, ci, ca să zic aşa, am dat unul peste celălalt, în spaţiul extrem de intim în care am locuit în acel scurt, scurt interval, când singura noastră preocupare a fost plăcerea. Plăcerea de a mânca şi de a bea, plăcerea de a face sex, plăcerea de a lua parte la un dialog animalic lipsit de cuvinte pe care îl purtam într-un limbaj al privirilor şi atingerilor, al muşcăturilor, degustărilor şi mângâierilor. Asta nu înseamnă că n-am vorbit deloc, dar am redus discuţiile la minim, iar mai toate conversaţiile erau concentrate asupra mâncării – „Ce să mâncăm mâine-seară?" – şi cuvintele pe care ni le spuneam la cină erau diluate şi banale, fără nicio importanţă. Margot nu-mi punea niciodată întrebări legate de mine. Trecutul meu nu îi stârnea curiozitatea, nu-i păsa de părerile mele despre literatură sau politică şi nu era câtuşi de puţin interesată de ceea ce studiam. Pur şi simplu mă lua drept ceea ce reprezentam eu în mintea ei – alegerea sa de moment, prezenţa fizică pe care şi-o dorea alături – şi, de fiecare dată când mă uitam la ea, aveam senzaţia că mă sorbea, de parcă simpla mea prezenţă lângă ea ar fi fost de ajuns ca s-o satisfacă. Ce am aflat despre Margot în cursul acelor zile? Foarte puţin, aproape mai nimic. Crescuse la Paris, era cea mai mică dintre trei fraţi şi-l cunoştea pe Born fiindcă erau veri de-al doilea. Erau împreună de doi ani de-acum, dar nu credea că relaţia lor o să mai reziste prea mult. Mi-a spus că, din câte i se părea, el începuse să se sature de ea, iar ea era din ce în ce mai sătulă de sine însăşi. A ridicat din umeri când mi-a spus asta, iar când i-am văzut expresia distantă de pe chip, am avut înfiorătoarea intuiţie că

Margot se considera deja pe jumătate moartă. După aceea, am încetat s-o mai forţez să mi se destăinuie. Îmi era de ajuns că eram împreună şi căutam să nu ating din greşeală un punct dureros pentru ea.

Fără machiaj, Margot era mai dulce şi mai prozaică decât femeia-obiect pe care-o prezenta publicului. Fără haine, Margot s-a dovedit a fi suplă, aproape slabă, cu sâni mici şi adolescentini, cu şolduri zvelte şi braţe şi picioare musculoase. O gură cu buze pline, un abdomen neted cu buricul uşor ieşit în afară, mâini delicate, un cuib de păr pubian aspru, fese tari şi o piele extrem de albă care părea mai mătăsoasă decât orice altă piele pe care o atinsesem vreodată.

Amănuntele unui trup, detaliile irelevante şi nepreţuite. La început mă purtam şovăielnic cu ea, neştiind la ce să mă aştept, niţel copleşit că mă aflam împreună cu o femeie mult mai experimentată decât mine, care eram astfel un începător în braţele unei veterane, un băiat stângaci care fusese mereu timid şi jenat de propria goliciune, care până atunci făcuse mereu dragoste pe întuneric, de preferinţă sub aşternuturi, cu fete la fel de timide şi de jenate ca şi el. Dar Margot era atât de împăcată cu propria persoană, atât de versată în arta de a muşca, a linge şi a săruta, atât de dispusă să mă exploreze cu mâinile şi limba, să mă atace, să leşine, să se ofere fără sfială sau ezitare, încât nu mi-a luat mult să-mi pierd inhibiţiile. Dacă te simţi bine, atunci e bine, mi-a zis Margot la un moment dat, iar acela a fost darul pe care mi l-a oferit în cele cinci nopţi. M-a învăţat să nu-mi mai fie frică de mine însumi.

Nu voiam să se mai sfârşească. Viaţa în acel paradis straniu, împreună cu strania şi enigmatica Margot era unul dintre cele mai frumoase şi mai neverosimile lucruri care mi se întâmplaseră

vreodată, dar Born trebuia să se întoarcă de la Paris a doua zi pe seară şi nu aveam de ales, eram nevoiţi să ne oprim. În acel moment, mi-am închipuit că era doar o încetare temporară a focului. Când ne-am luat rămas-bun în ultima dimineaţă, i-am spus să nu-şi facă griji, că mai devreme sau mai târziu vom găsi o cale să continuăm, dar, în ciuda fanfaronadei şi a încrederii mele, Margot părea tulburată şi, tocmai când mă pregăteam să ies din apartament, ochii i s-au umplut pe neaşteptate de lacrimi.

Am un presentiment rău, mi-a zis. Nu ştiu de ce, dar ceva îmi zice că acesta este sfârşitul, că asta e ultima dată când te voi vedea.

Nu spune asta, i-am răspuns. Stau la câteva străzi mai încolo. Poţi să treci pe la mine oricând vrei.

O să încerc, Adam. Voi face tot ce-mi stă în putinţă, dar nu te aştepta la prea mult de la mine. Nu sunt aşa de puternică pe cât crezi tu.

Nu înţeleg.

Rudolf. După ce se întoarce, cred că o să mă dea afară.

Dacă o face, poţi să vii să stai la mine.

Şi să locuiesc cu doi studenţi într-un apartament murdar? Sunt prea bătrână pentru aşa ceva.

Colegul meu de cameră nu e aşa de rău. Iar apartamentul e destul de curat, la o adică.

Urăsc ţara asta. O urăsc întru totul, cu excepţia ta, iar tu nu eşti de-ajuns ca să rămân aici. Dacă Rudolf nu mă mai vrea, o să-mi fac bagajele şi o să mă întorc la Paris.

Vorbeşti de parcă ai vrea să se întâmple asta, de parcă ţi-ai fi pus deja în minte să o termini tu cu el.

Nu ştiu. Poate că aşa e.

Şi cu mine cum rămâne? Zilele astea n-au însemnat nimic pentru tine?

Ba bineînţeles că da. Mi-a plăcut la nebunie să fiu cu tine, dar timpul nostru a expirat şi, în momentul în care vei ieşi de aici, vei înţelege că nu mai ai nevoie de mine.

Nu-i adevărat.

Ba da. Numai că n-o ştii încă.

Despre ce vorbeşti?

Bietul Adam. Nu eu sunt răspunsul. Nu pentru tine. Probabil pentru nimeni.

A fost un sfârşit trist al acelei perioade atât de importante pentru mine şi, când am ieşit din apartament, mă simţeam zdrobit, perplex şi poate şi puţin furios. Pe urmă, am derulat zile la rând în minte ultima conversaţie cu Margot şi, cu cât o analizam mai mult, cu atât începea să mi se pară mai lipsită de sens. Pe de o parte, Margot avusese lacrimi în ochi în momentul plecării mele, când mi-a mărturisit că-i era teamă că n-o să mă mai vadă niciodată, ceea ce ar sugera că voia ca legătura noastră să continue, dar când i-am propus să începem să ne întâlnim în apartamentul meu, devenise şovăielnică şi puţin lipsise să-mi spună că aşa ceva ar fi fost imposibil. De ce nu? Fără un motiv anume, doar că nu era aşa de puternică pe cât credeam eu. Habar n-aveam ce voia să spună. Şi pe urmă s-a apucat să vorbească despre Born, discuţia degenerând repede într-o încâlceală de contradicţii şi dorinţe divergente. Îşi făcea griji că Born avea s-o dea afară, dar după numai o secundă se arăta dispusă să ia iniţiativa şi să-l părăsească ea pe el. Nu avea niciun sens. Mă voia şi nu mă voia. Îl voia pe Born şi nu-l voia pe Born. Fiecare cuvânt care-i ieşea pe gură submina ceea ce spusese cu câteva clipe înainte, iar în cele din urmă nu mai ştiam ce simţea. Poate că nici măcar ea nu ştia. Asta mi s-a părut cea mai plauzibilă explicaţie. Margot în suferinţă.

Margot sfâşiată de forţe opuse egale. Dar, după cele cinci nopţi petrecute cu ea, n-aveam cum să nu mă simt rănit şi abandonat. Am încercat să-mi ridic moralul, sperând că mă va suna, sperând că se va răzgândi şi se va întoarce în grabă la mine. Dar în adâncul sufletului ştiam că se terminase totul, că teama ei de a nu mă mai vedea niciodată fusese într-adevăr o premoniţie şi că Margot dispăruse din viaţa mea pentru totdeauna.

Între timp, Born se întorsese la New York, dar trecuse deja o săptămână întreagă şi tot nu luase legătura cu mine. Cu cât se prelungea tăcerea, cu atât mai mult înţelegeam cât îmi era de teamă de telefonul lui. Oare Margot îi spusese ce făcuserăm noi doi în lipsa lui? Oare ei doi mai erau încă împreună, sau Margot se întorsese deja în Franţa? După trei-patru zile, am ajuns să sper că Born uitase cu totul de mine şi că n-aveam să-l mai văd niciodată. Bineînţeles, n-avea să mai publice nicio revistă, dar de-acum nu-mi păsa mai deloc de asta. Îl trădasem culcându-mă cu prietena lui şi, chiar dacă el însuşi mă încurajase, mai mult sau mai puţin, în acest sens, nu eram mândru de ce făcusem, mai ales după ce Margot mi-a spus că nu mai aveam nevoie de ea, ceea ce însemna – lucru pe care îl înţeleg abia acum – că de fapt ea era cea care nu mai avea nevoie de mine. Mă băgasem singur în bucluc şi, laş cum probabil eram, aş fi preferat să mă ascund sub pat decât să dau ochii cu oricare din ei.

Însă Born nu uitase de mine. Tocmai când începeam să cred că toată povestea se terminase, m-a sunat într-o seară devreme şi mi-a zis să trec pe la el să stăm de vorbă. Asta a fost expresia pe care a folosit-o – *a sta de vorbă* – şi am rămas uimit cât de voios părea la telefon, realmente debordând de energie şi de chef de viaţă.

Scuze pentru întârziere, mi-a zis. Mii de scuze, Walker, dar am fost ocupat, foarte ocupat, prins cu una, cu alta, o mie de lucruri pentru care îţi cer o mie de scuze, dar timpul trece şi a venit momentul să ne aşezăm şi să vorbim de afaceri. Îţi datorez un cec pentru primul număr şi, după ce-o să ne terminăm mica discuţie, o să te scot la cină în oraş. A trecut ceva timp şi cred că avem multe de povestit.

Nu voiam să mă duc, dar m-am dus. Nu fără nelinişte, nu fără strângeri de inimă, dar în cele din urmă mi s-a părut că n-aveam de ales. Ca prin minune, revista părea să aibă un viitor şi, dacă Born voia să-mi vorbească despre asta, dacă chiar era dispus să înceapă să semneze cecuri în sprijinul cauzei, mi se părea că nu puteam să-i refuz invitaţia. *Cred că avem multe de povestit*. Indiferent dacă-mi convenea sau nu, urma să aflu dacă Born ştia exact ce se întâmplase în lipsa lui şi, dacă într-adevăr ştia, atunci urma să aflu şi ce făcuse în această privinţă.

Era îmbrăcat din nou în alb: la costum, cu gulerul cămăşii descheiat, dar curat şi neşifonat de această dată, un hidalgo perfect. Proaspăt bărbierit, pieptănat, arătând mai spilcuit şi mai pus la punct decât îl văzusem vreodată. Mi-a deschis uşa cu un zâmbet cald, mi-a strâns ferm mâna când am intrat în apartament, m-a bătut prietenos pe umăr când m-a condus spre bufetul cu băuturi şi m-a întrebat ce vreau; însă nici urmă de Margot şi, deşi asta nu însemna neapărat ceva, începeam să bănuiesc că se întâmplase ce era mai rău. Am luat loc lângă ferestrele franţuzeşti care dădeau spre parc. Eu m-am aşezat pe canapea, el, pe un scaun mare în faţa mea, şi ne-am uitat unul la altul peste o măsuţă, iar Born rânjea satisfăcut, atât de mulţumit de sine, atât de îngrozitor de fericit în timp ce-mi spunea că drumul la Paris îi adusese o reuşită răsunătoare şi că problema încurcată care-i scosese din minţi pe

colegii săi era de-acum rezolvată. Apoi, după câteva întrebări de complezenţă despre studiile mele şi despre cărţile pe care le citisem în ultima vreme, s-a lăsat pe spate în scaun şi mi-a zis, fără nicio legătură:

Vreau să-ţi mulţumesc, Walker. Mi-ai făcut un mare serviciu.

Să-mi mulţumiţi? Pentru ce?

Pentru că mi-ai arătat lumina adevărului. Îţi rămân foarte îndatorat.

Tot nu ştiu despre ce vorbiţi.

Despre Margot.

Ce-i cu ea?

M-a înşelat.

Cum? am întrebat eu, încercând s-o fac pe prostul, dar simţindu-mă ridicol şi acoperit de ruşine în timp ce Born continua să-mi zâmbească.

S-a culcat cu tine.

Ea v-a spus asta?

Indiferent ce defecte ar avea, Margot nu minte niciodată. Dacă nu mă înşel, ai petrecut cinci nopţi la rând cu ea, chiar aici, în acest apartament.

Îmi pare rău, i-am răspuns, cu privirea aţintită în podea, prea stânjenit ca să mă uit în ochii lui.

Să nu-ţi pară rău. Doar eu te-am îndreptat în acea direcţie, nu-i aşa? Dacă aş fi fost în locul tău, probabil că aş fi făcut la fel. Era evident că Margot voia să se culce cu tine. Ce tânăr sănătos ar refuza o asemenea oportunitate?

Dacă voiaţi s-o facă, atunci de ce vă mai simţiţi înşelat?

Ah, dar eu nu voiam s-o facă. Mă prefăceam doar.

Dar de ce să vă prefaceţi?

Ca să-i pun fidelitatea la încercare, de-aia. Iar uşuratica a înghiţit momeala. Nu-ţi face griji, Walker. Am scăpat deja de ea şi trebuie să-ţi mulţumesc că m-ai ajutat s-o dau afară.

Unde e Margot acum?

La Paris, presupun.

Aţi dat-o afară, sau a plecat singură, pentru că a vrut ea?

Greu de spus. Probabil câte puţin din amândouă. Hai să zicem că a fost o despărţire cu acordul părţilor.

Biata Margot...

O bucătăreasă minunată, o bucăţică minunată în pat, dar în fond tot o curvă idioată. Să nu-ţi pară rău de ea, Walker. Nu merită.

Aspre cuvinte pentru cineva cu care aţi trăit doi ani.

Poate că da. După cum ai observat deja, uneori mă ia gura pe dinainte. Dar adevărul este aşa cum este; adevărul e că nu întineresc deloc. E timpul să mă gândesc la căsătorie şi niciun bărbat în toate minţile nu s-ar putea gândi serios să se însoare cu o fată ca Margot.

Dar vă gândiţi la cineva anume, sau vă afirmaţi doar intenţiile de viitor?

Sunt logodit. Începând de acum două săptămâni. Încă un lucru pe care l-am realizat în călătoria la Paris. De-aia sunt aşa de bine dispus astă-seară.

Felicitări! Şi când va avea loc fericitul eveniment?

Încă nu ştim. Sunt nişte probleme complicate la mijloc, iar nunta nu poate avea loc până la primăvară, cel mai devreme.

Mare păcat că trebuie să aşteptaţi aşa de mult.

N-am ce face. Practic, ea e încă măritată cu altul şi trebuie să aşteptăm ca legea să-şi urmeze cursul. Nu că n-ar merita s-o aştept.

O ştiu pe femeia asta de când eram de vârsta ta şi e o persoană exemplară, partenera de viaţă pe care mi-am dorit-o dintotdeauna.

Dacă ţineţi aşa de mult la ea, de ce aţi trăit cu Margot în ultimii doi ani?

Fiindcă nu ştiam că sunt îndrăgostit de ea până când n-am revăzut-o la Paris, acum două săptămâni.

Iese din scenă Margot, intră nevasta. N-o să aveţi patul gol prea multă vreme, nu-i aşa?

Mă subestimezi, tinere. Oricât de mult aş vrea să mă mut cu ea acum, o să amân momentul până când ne căsătorim. E o chestiune de principiu.

O atitudine de adevărat cavaler.

Da, aşa e. Atitudine de cavaler.

Ca vechiul nostru prieten din Périgord, Bertran cel mereu blajin şi de pace iubitor.

Menţionarea numelui poetului l-a făcut pe Born să încremenească brusc.

Merde! l-am auzit exclamând, pocnindu-se peste genunchi cu palma mâinii stângi. Aproape c-am uitat! Îţi datorez bani, nu-i aşa? Stai să-mi caut carnetul de cecuri. Într-un minuţel m-am şi întors.

Cu aceste cuvinte, Born s-a ridicat brusc de pe scaun şi a pornit grăbit către celălalt capăt al apartamentului. M-am sculat în picioare ca să-mi dezmorţesc oasele şi, când am ajuns la masa din sufragerie, care era la numai vreo trei metri de canapea, Born s-a şi întors. Trăgându-şi brusc un scaun, s-a aşezat, şi-a deschis carnetul de cecuri şi s-a apucat să scrie, îmi aduc aminte că folosea un stilou cu picăţele verzi, cu o peniţă groasă şi cerneală de un albastru-închis aproape negru.

Îţi dau 6250 de dolari, mi-a zis. Cinci mii ca plată pentru primul număr, plus 1250 care să reprezinte un sfert din salariul tău anual.

Ia-o încet, Adam. Dacă poţi să pui la punct conţinutul reviste până... să vedem... până la sfârşitul lui august sau începutul lui septembrie, va fi destul de bine. Desigur, eu o să plec până atunci, dar putem păstra legătura prin poştă şi, dacă intervine ceva urgent, poţi să mă suni cu taxă inversă.

Era cel mai mare cec pe care-l văzusem vreodată şi, când l-a rupt din carnet şi mi l-a întins, m-am uitat la sumă şi am simţit că mă ia cu ameţeli de teamă.

Sunteţi sigur că vreţi să-i daţi drumul până la urmă? l-am întrebat. E vorba de o grămadă de bani, vă daţi seama.

Bineînţeles că vreau să-i dau drumul. Am făcut o înţelegere şi acum depinde de tine să pui la punct cel mai bun număr de debut cu putinţă.

Dar Margot a ieşit din schemă deja. Nu mai aveţi nicio obligaţie faţă de ea.

Despre ce vorbeşti?

A fost ideea lui Margot, nu mai ţineţi minte? Mi-aţi dat această slujbă din cauza ei.

Prostii! A fost ideea mea de la bun început. Singurul lucru pe care l-a vrut Margot a fost să se strecoare în patul tău. Nici că i-ar fi putut păsa mai puţin de slujbă, de revistă sau de situaţia precară a viitorului tău. Dacă ţi-am spus că ea a fost cea care m-a îndemnat s-o fac, a fost doar pentru că nu voiam să te jenez.

Şi de ce Dumnezeu aţi face asta pentru mine?

Sincer să fiu, nu ştiu. Dar văd ceva la tine, Walker, ceva ce-mi place şi, dintr-un motiv inexplicabil, sunt dispus să-mi asum acest risc cu tine. Pun pariu că o să faci din revista aceasta un succes. Dovedeşte-mi că am avut dreptate.

Era o seară caldă de primăvară, o seară plăcută şi frumoasă cu cer senin, cu aerul înmiresmat de parfumul florilor şi fără pic de vânt, nici măcar cea mai uşoară adiere.

Born avea de gând să mă ducă la un restaurant cubanez de pe Broadway colţ cu 109th Street (se numea Ideal, era unul dintre localurile sale preferate), dar în timp ce ne îndreptam spre vest, străbătând campusul Universităţii Columbia, mi-a propus să trecem de Broadway şi să o luăm spre Riverside Drive, unde puteam să ne oprim să ne uităm o vreme la râul Hudson, după care să ne vedem de drum, spre centru, de-a lungul parcului. Mi-a zis că era o seară numai bună pentru o asemenea plimbare şi, din moment ce nu ne grăbeam, de ce să nu ne prelungim puţin promenada şi să profităm de vremea frumoasă? Aşa că ne-am plimbat în aerul plăcut al primăverii, vorbind despre revistă, despre femeia cu care voia să se însoare Born, despre copacii şi tufişurile din Riverside Park, despre compoziţia geologică a falezelor din New Jersey Palisades de peste râu, şi-mi aduc aminte că mă simţeam bine, copleşit de o senzaţie de fericire, iar îndoielile legate de Born, oricare ar fi fost ele, începeau să se risipească sau măcar să rămână în suspensie pentru moment. Nu dăduse vina pe mine fiindcă mă lăsasem sedus de Margot. Îmi dăduse un cec cu o sumă uriaşă. Nu-mi ţinea predici cu ideile lui politice denaturate. De data aceea părea relaxat şi deloc încordat şi poate că într-adevăr se îndrăgostise, poate că viaţa lui se îndrepta într-o direcţie nouă şi mai bună şi în acea seară, în orice caz, eram dispus să-i acord prezumţia de nevinovăţie.

Am traversat spre trotuarul stâng de pe Riverside Drive şi am luat-o către centru. Se arseseră mai multe felinare şi, în timp ce ne apropiam de intersecţia cu West 112lh, ne-am trezit pătrunzând într-o întindere de beznă şi tenebre, lungă de vreo sută de metri. Se

întunecase de-a binelea şi cu mare greutate vedeam ceva la mai mult de un metru sau doi în faţa noastră. Mi-am aprins o ţigară şi, la flacăra chibritului pe care-l ţineam aproape de gură, am întrezărit contururile neclare ale unei siluete care-şi făcea apariţia în pragul unei uşi întunecate. După o clipă, Born m-a prins de braţ şi mi-a zis să stau. Într-un singur cuvânt: *stai.* Am lăsat chibritul să-mi cadă din mână şi am aruncat ţigara într-un canal. Silueta se apropia de noi şi, după câţiva paşi, mi-am dat seama că era un puştan negru, îmbrăcat în haine de culoare închisă. Era mai degrabă scund, probabil nu avea mai mult de şaisprezece sau şaptesprezece ani, dar după încă vreo trei-patru paşi, am înţeles, în cele din urmă, de ce mă apucase Born de braţ, am înţeles în cele din urmă ce văzuse el. Băiatul ţinea o armă în mâna stângă. Arma era îndreptată spre noi şi uite aşa, într-o clipă, întregul univers se schimbase. Băiatul nu mai era o persoană. Era acea armă şi nimic mai mult, arma de coşmar care bântuia imaginaţia tuturor newyorkezilor, arma crudă şi inumană care era menită să te găsească singur, într-o noapte, pe o stradă întunecoasă şi să te arunce prematur în mormânt. Daţi-i încoace. Goliţi-vă buzunarele. Ţineţi-vă gura. Cu o clipă înainte, eram în al nouălea cer şi acum, dintr-odată, mi-era mai frică decât îmi fusese vreodată în viaţa mea.

Băiatul s-a oprit la vreo doi paşi înaintea noastră, a îndreptat arma spre pieptul meu şi a zis:

Nu te mişca.

Era destul de aproape de-acum ca să-i văd faţa şi, din câte îmi dădeam seama, părea speriat, deloc sigur de ceea ce făcea. Cum mi-am dat seama de asta? Poate după vreo sclipire din ochii lui sau poate că am sesizat că îi tremura uşor buza de jos, nu sunt sigur. Frica mă orbea şi, oricare ar fi fost impresia pe care mi-o dăduse,

acea senzaţie mi se strecurase prin pori, un fel de osmoză subliminală, ca să zic aşa, o cunoaştere fără conştiinţă, dar eram aproape sigur că băiatul era un începător, un huligan novice aflat de abia la primul sau al doilea jaf.

Born stătea în stânga mea, iar după o clipă l-am auzit spunând:

Ce vrei de la noi?

Vocea îi tremura uşor, dar cel puţin reuşise să deschidă gura şi să vorbească, ceea ce eu nu eram în stare să fac în acel moment.

Banii, a zis băiatul. Banii şi ceasurile. Amândoi. Mai întâi portofelele. Şi repede. N-am toată noaptea la dispoziţie.

Am băgat mâna în buzunar să scot portofelul, dar Born s-a hotărât pe neaşteptate să ia poziţie. O alegere proastă, mi-am zis eu, un act de sfidare care putea să ne omoare pe amândoi, dar eu nu mă simţeam în stare să fac nimic.

Şi dacă nu vreau să-ţi dau banii? l-a întrebat Born pe băiat.

Atunci, domnu', o să te împuşc, i-a zis băiatul. O să te împuşc şi-o să-ţi iau oricum portofelul.

Born a scos un oftat lung, afectat.

O să-ţi pară rău, băiete, i-a răspuns el. De ce să n-o iei mai bine din loc şi să ne laşi în pace?

Şi tu de ce nu taci dracului din gură şi nu-mi dai odată portofelul? i-a replicat băiatul, vânturând arma prin aer de vreo câteva ori ca să-şi dea importanţă.

Cum vrei, i-a răspuns Born. Dar să nu zici că nu te-am avertizat.

Eu încă mă uitam la băiat, ceea ce înseamnă că pe Born nu-l zăream decât nedesluşit, cu coada ochiului, însă în ultima clipă mi-am întors uşor capul spre stânga şi l-am văzut băgând mâna în buzunarul de la piept al sacoului. Am presupus că voia să scoată portofelul, dar când mâna i-a ieşit din buzunar, era făcută pumn,

ca şi cum ar fi ascuns un obiect în palma strânsă. Nici prin gând nu-mi trecea ce-ar fi putut să fie. După o clipă, am auzit un păcănit, iar lama cuţitului a sărit din teacă. Într-o fandare scurtă, Born l-a înjunghiat imediat pe băiat cu briceagul în burtă, nimerindu-l direct în centru. Băiatul a gemut în timp ce oţelul îi sfâşia carnea, şi-a dus mâna dreaptă la burtă şi s-a prăbuşit încet la pământ.

Dă-o dracului, frate, a zis el. Nici măcar nu-i încărcată.

Arma i-a căzut din mână şi a aterizat zăngănind pe trotuar. Deabia înţelegeam ce vedeam cu ochii. Se petrecuseră prea multe în prea puţin timp şi deja niciunul dintre acele lucruri nu mai părea real. Born a ridicat arma şi şi-a băgat-o în buzunarul de la sacou. De-acum băiatul se tânguia, ţinându-se de burtă cu amândouă mâinile şi zvârcolindu-se pe caldarâm. Era prea întuneric ca să disting ce se întâmpla, dar după câteva clipe am văzut sângele scurgându-se încet pe jos.

Trebuie să-l ducem la spital, am zis în cele din urmă. E o cabină telefonică pe Broadway. Aşteptaţi-mă aici, cu el, cât dau fuga să sun.

Nu fi tâmpit, mi-a răspuns Born, apucându-mă de haină şi scuturându-mă. Nici vorbă de spital. Băiatul o să moară şi noi nu putem să fim implicaţi.

Ba n-o să moară dacă ambulanţa ajunge aici în zece-cincisprezece minute.

Şi dacă trăieşte, ce facem? Vrei să-ţi petreci următorii trei ani din viaţă prin tribunale?

Nu-mi pasă. N-aveţi decât să plecaţi dacă vreţi. Duceţi-vă acasă şi mai beţi o sticlă de gin, dar eu mă duc pe Broadway chiar acum să sun la salvare.

Prea bine. Facem cum zici tu. O să ne prefacem că suntem nişte cercetaşi buni şi corecţi, iar eu o stau aici cu nenorocitul ăsta şi-o să te aştept să te întorci. Asta vrei? Cât de prost mă crezi, Walker?

Nu m-am deranjat să-i răspund. În schimb, m-am răsucit pe călcâie şi am rupt-o la fugă pe 112th Street spre Broadway. Am lipsit zece minute, cel mult un sfert de oră, dar când m-am întors la locul unde-l lăsasem pe Born cu băiatul rănit, dispăruseră amândoi. Nu se mai vedea decât o pată de sânge închegat pe trotuar, dar niciun semn că vreunul dintre ei s-ar fi aflat vreodată acolo.

M-am dus acasă. Nu mai avea niciun rost să aştept ambulanţa, aşa că am urcat din nou dealul spre Broadway şi am luat-o spre centru. Aveam mintea goală, incapabilă să producă măcar un singur gând coerent, dar, când am descuiat uşa apartamentului, mi-am dat seama că plângeam, că de fapt plângeam de câteva minute bune. Din fericire, colegul meu de apartament era în oraş, ceea ce m-a scutit de osteneala de a fi nevoit să vorbesc cu el în starea aceea. Am continuat să plâng în camera mea, iar când lacrimile au încetat, în cele din urmă, am rupt cecul lui Born şi am băgat bucăţile într-un plic, pe care i l-am pus la poştă a doua zi de dimineaţă. N-am inclus însă nicio scrisoare. Eram sigur că gestul vorbea de la sine şi că Born avea să înţeleagă că o terminasem cu el şi nu voiam să mai am nimic de-a face cu revista lui nenorocită.

În după-amiaza aceea, ediţia de seară a *The New York Post* informa că în Riverside Park fusese descoperit cadavrul lui Cedric Williams, în vârstă de optsprezece ani, cu peste douăsprezece plăgi înjunghiate în piept şi burtă. N-aveam nici cea mai mică îndoială că Born era făptaşul. De îndată ce plecasem să chem salvarea, îl ridicase de pe jos pe Williams, care sângera, şi-l dusese în parc ca să-şi termine treaba începută pe trotuar. Dat fiind traficul intens de pe Riverside Drive, mi se părea incredibil că nimeni nu-l văzuse pe

Born traversând cu băiatul în braţe, însă, potrivit articolului din ziar, anchetatorii însărcinaţi cu rezolvarea cazului nu aveau încă nicio pistă.

Ştiind ceea ce ştiam, era limpede că aveam obligaţia să sun la circa de poliţie din zonă şi să le povestesc despre Born, despre cuţit şi despre tentativa de jaf armat a lui Williams. Am dat peste articol în timp ce beam o ceaşcă de cafea în Lion's Den, bufetul de la parterul Centrului Studenţesc şi, în loc să folosesc un telefon public, m-am hotărât să mă duc la apartamentul meu de pe 107th Street şi să sun de acolo. Am încercat să dau de sora mea din Poughkeepsie – singura persoană în faţa căreia mă simţeam pregătit să-mi descarc sufletul –, dar nu era acasă. De îndată ce am intrat în bloc, mi-am luat corespondenţa din hol înainte să urc în lift. Primisem o singură scrisoare: era un plic neştampilat, livrat personal, cu numele meu scris în faţă, cu majuscule, împăturit în trei şi îndesat printr-o nişă îngustă în cutia poştală. L-am deschis în lift, pe când urcam la etajul nouă. *Niciun cuvânt, Walker. Nu uita: încă mai am cuţitul şi nu mi-e teamă să-l folosesc.*

Sub mesaj nu era nicio semnătură, dar nici nu era nevoie de aşa ceva. Era o ameninţare violentă, iar după ce-l văzusem pe Born în acţiune, după ce fusesem martor al brutalităţii de care era în stare, eram sigur că n-ar fi ezitat să se ţină de cuvânt. Avea să mă urmărească dacă încercam să-l dau pe mâna poliţiei. Dacă nu făceam nimic, mă lăsa în pace. Eram încă foarte hotărât să sun la poliţie, dar ziua a trecut, iar după aceea au trecut şi alte zile şi nu reuşeam să mă conving să pun mâna pe telefon. Frica mă obliga să tac, însă adevărul era că doar tăcerea mă putea apăra de posibilitatea de a mă reîntâlni cu el, iar de-acum numai asta conta pentru mine: să nu mai dau niciodată ochii cu Born.

Această imposibilitate de a reacţiona este de departe cel mai regretabil lucru pe care l-am făcut vreodată, cel mai josnic moment din cariera mea de fiinţă umană. Nu numai că, din cauza mea, un criminal a scăpat nepedepsit, dar blocajul meu a avut perfidul efect de a mă forţa să mă confrunt cu propria-mi slăbiciune morală, să recunosc că n-am fost niciodată omul care credeam că sunt, că eram mai puţin bun, mai puţin puternic, mai puţin curajos decât îmi închipuisem. Adevăruri îngrozitoare, implacabile. Îmi era scârbă de propria laşitate – şi totuşi cum să nu-mi fie frică de cuţitul acela? Born îl înfipsese în burta lui Williams fără cea mai mică urmă de remuşcare sau regret şi, deşi prima lovitură şi-ar fi găsit justificarea ca act de legitimă apărare, cum rămânea cu celelalte douăsprezece pe care i le dăduse în parc, cum rămânea cu decizia de a ucide cu sânge-rece? După ce m-am frământat aproape o săptămână, mi-am găsit în cele din urmă curajul de a o suna din nou pe sora mea şi, când m-am auzit înşirându-i lui Gwyn toată povestea sordidă, într-o convorbire de două ore, mi-am dat seama că n-aveam de ales. Trebuia să fac ceva. Dacă nu îl reclamam la poliţie, îmi pierdeam tot respectul faţă de mine însumi, iar această ruşine nu avea să-mi dea pace toată viaţa.

Sunt destul de sigur că m-au crezut. Mai întâi, le-am dat biletul lui Born şi, chiar dacă nu era semnat, se pomenea cuţitul, ameninţarea era explicită, iar, dacă mai exista vreo îndoială în privinţa identităţii autorului, un expert grafolog ar fi confirmat imediat că era scrisul lui Born. Apoi mai era şi pata de sânge de pe trotuarul din apropiere de intersecţia Riverside Drive cu West 112th Street. Şi mai era şi înregistrarea telefonului pe care îl dădusem la urgenţă ca să chem salvarea, la care se adăuga faptul că le-am putut spune că, la sosirea ambulanţei, nu se afla nimeni la faţa locului. La început, nu le-a venit să creadă că un profesor de la

Şcoala de Relaţii Internaţionale a Universităţii Columbia era în stare de o astfel de crimă urâtă într-un loc public, ca să nu mai vorbim de posibilitatea ca o asemenea persoană să umble cu un briceag în buzunar, însă, în cele din urmă, mi-au dat asigurări că vor face verificări. Am plecat de la secţia de poliţie convins că problema se va rezolva în curând. Era pe la sfârşitul lunii mai, ceea ce însemna că mai aveam vreo două-trei săptămâni înainte să se încheie semestrul şi, din moment ce amânasem reclamaţia la poliţie cu şase zile întregi după descoperirea cadavrului lui Born, mi-am spus că acesta probabil crezuse că biletul lui de ameninţare îşi atinsese scopul. Dar mă înşelam, mă înşelam groaznic şi tragic. După cum mi-au promis, poliţiştii s-au dus să-l interpeleze, însă au aflat imediat de la un administrator din Şcoala de Relaţii Internaţionale că profesorul Born se întorsese la Paris la începutul săptămânii. Li s-a spus că mama lui murise pe neaşteptate şi, cum mai rămăsese aşa de puţin din semestru, un suplinitor urma să-i ţină ultimele cursuri. Cu alte cuvinte, profesorul Born nu avea să se întoarcă.

Îl speriasem, la urma urmei. În ciuda mesajului, presupusese că aveam să-i ignor ameninţarea şi că o să mă duc, oricum, la poliţie. Da, m-am dus, dar nu destul de repede, nici pe departe destul de repede, şi, fiindcă i-am dat atâta timp, se folosise de ocazie ca să o şteargă, să fugă din ţară şi să scape de jurisdicţia legilor din New York. Eram sigur că povestea cu moartea mamei era o înşelătorie. În prima noastră conversaţie, de la petrecerea din aprilie, îmi spusese că părinţii lui muriseră şi, dacă nu cumva mama lui înviase între timp, îmi era greu să înţeleg cum ar fi putut să moară de două ori. Când detectivul m-a sunat să-mi spună ce se întâmplase, m-am simţit zdrobit, umilit, stupefiat. Born mă înfrânsese. Îmi dezvăluise o parte din mine care mă umplea de

repulsie şi, pentru prima dată în viaţă, am înţeles ce înseamnă să urăşti pe cineva. Am înţeles că n-o să-l pot ierta niciodată şi că n-o să mă pot ierta nici pe mine însumi.

II

La începuturile tenebroase ale tinereţii noastre, eu şi Walker am fost prieteni. Am intrat amândoi la Columbia în 1965, doi boboci de optsprezece ani din New Jersey, iar în următorii cinci ani ne-am învârtit prin aceleaşi cercuri, am citit aceleaşi cărţi şi am avut aceleaşi năzuinţe. Apoi seria noastră a absolvit şi am pierdut legătura cu el. La începutul anilor ’70, am dat peste cineva care mi-a zis că Adam locuia la Londra (sau poate la Roma, persoana respectivă nu era sigură), iar atunci a fost ultima dată când am mai aflat ceva despre el. În următorii treizeci şi ceva de ani, nu m-am gândit decât rareori la el, dar atunci când am făcut-o, m-am întrebat cum de reuşise să dispară fără urmă. Dintre toţi tinerii nonconformişti din mica noastră gaşcă din facultate, Walker era cel care mi se păruse cel mai promiţător şi îmi închipuiam că, inevitabil, mai devreme sau mai târziu, voi începe să citesc despre cărţile pe care le scrisese sau voi da peste vreun material pe care-l va fi publicat printr-o revistă – poezii sau romane, proză scurtă sau recenzii, poate chiar o traducere din adoraţii lui poeţi francezi –, însă clipa aceea n-a mai venit niciodată şi singura concluzie pe care putusem s-o trag era că băiatul acela, care fusese hărăzit unei vieţi în lumea literară, devenise interesat de alte chestiuni.

Cu mai puţin de un an în urmă (primăvara lui 2007), mi-a sosit prin UPS un colet, la adresa mea din Brooklyn. Conţinea manuscrisul poveştii lui Walker despre Rudolf Born (partea întâi

din această carte) şi o scrisoare din partea lui, redactată după cum urmează:

Dragă Jim,

Iartă-mă că te deranjez după o tăcere atât de lungă. Dacă memoria nu mă înşală, n-am mai vorbit de treizeci şi opt de ani, dar de curând am dat peste un anunţ care spune că vei participa la un eveniment la San Francisco luna viitoare (eu stau în Oakland) şi mă întrebam dacă n-ai avea timp şi pentru mine – am putea lua cina la mine acasă, de pildă –, căci am mare nevoie de ajutor şi cred că tu eşti singura persoană pe care o cunosc (sau o cunoşteam) şi care mă poate ajuta. Nu ţi-o spun ca să te neliniştesc, ci datorită uriaşei mele admiraţii faţă de cărţile pe care le-ai scris şi care m-au făcut să mă simt mândru de tine, atât de mândru că m-am putut număra, cândva, printre prietenii tăi.

Îţi anexez, anticipat, o schiţă încă neterminată a primului capitol din cartea pe care încerc s-o scriu. Vreau s-o continui, dar am senzaţia că m-am lovit de un zid de strădanie şi nesiguranţă – poate că frica e cuvântul pe care îl caut – şi sper că o discuţie cu tine mi-ar putea da curajul să escaladez sau să dobor acest zid. Ar trebui să adaug (în cazul în care ai îndoieli) că nu e o operă de ficţiune.

Cu riscul de a părea melodramatic, ar mai trebui să adaug şi că nu o duc bine, de fapt, mă sting încet de leucemie şi doar cu mult noroc mai apuc un an de viaţă. Asta ca să ştii în ce te bagi, dacă alegi să te bagi. În ultima vreme arăt înspăimântător (fără păr, slab ca un băţ), dar în lumea mea nu mai e loc pentru orgoliu, aşa că am făcut tot posibilul să accept ceea ce mi s-a întâmplat, chiar în timp ce-mi continui tratamentele. Acum vreo două secole, la şaizeci de ani erai considerat bătrân şi, din

moment ce niciunul dintre noi nu credea că o să apuce mai mult de treizeci, faptul că am rezistat de două ori mai mult nu e rău deloc, nu?

Aş putea să mă lungesc, dar nu vreau să-ţi mai răpesc din timp. N-a fost o alegere uşoară să-ţi trimit acest manuscris (probabil că eşti bombardat cu nenumărate scrisori de la ţicniţi şi romancieri aspiranţi), dar o să-ţi povestesc cu mare bucurie ce-am mai făcut în ultimele patru decenii dacă te hotărăşti să-mi accepţi invitaţia, şi sper din tot sufletul că o s-o faci. În ceea ce priveşte manuscrisul, păstrează-l pentru zborul către California dacă până atunci eşti prea ocupat. E destul de scurt cât să-l termini în mai puţin de o oră.

Cu speranţa că voi primi un răspuns.
Al tău cu solidaritate,
Adam Walker

Nu a fost o prietenie strânsă – fără confidenţe, fără discuţii între patru ochi, fără scrisori –, dar nu mai încăpea nicio îndoială că-l admiram pe Walker şi el pe mine, fără doar şi poate, din moment ce întotdeauna s-a purtat cu mine cu respect şi bunăvoinţă. Îmi aduc aminte că era puţin timid, trăsătură ce părea ciudată la o persoană atât de inteligentă, care era, pe deasupra, şi unul dintre cei mai frumoşi băieţi din campus – *frumos ca un star de cinema,* după cum s-a exprimat odată o prietenă de-a mea. Însă presupun că e mai bine să fii timid decât arogant, că e mai bine să te integrezi discret decât să intimidezi pe toată lumea cu perfecţiunea ta insuportabilă. Pe atunci era cam singuratic, însă amabil şi hazliu ori de câte ori binevoia să scoată capul din nisip, ocazii în care dovedea un simţ al umorului ascuţit şi ieşit din comun, iar ceea ce

îmi plăcea în mod deosebit la el era evantaiul lui de pasiuni, abilitatea de a vorbi despre Cavalcanti[6], de pildă, sau despre John Donne[7], pentru ca apoi să se întoarcă spre tine şi să-ţi spună, cu aceeaşi perspicacitate şi erudiţie, ceva despre baseball ce nu-ţi mai trecuse prin cap până atunci. În ceea ce priveşte viaţa lui lăuntrică, nu ştiam nimic. Dincolo de faptul că avea o soră mai mare (care, apropo, era o fată de o frumuseţe remarcabilă, ceea ce te făcea să bănuieşti că întreg clanul Walker fusese înzestrat cu nişte gene de îngeri), nu ştiam nimic despre familia sau originile lui şi în mod cert nimic despre moartea fratelui său mai mic. Acum însă Walker era pe moarte; la o lună după ce împlinise şaizeci de ani începuse să-şi ia rămas-bun de la lume, iar după ce i-am citit acea scrisoare şovăitoare şi emoţionantă, m-am gândit, fără să vreau, că acela era începutul, că tinerii străluciţi de altădată îmbătrâniseră, în cele din urmă, şi că, în curând, avea să dispară întreaga noastră generaţie. În loc să-i urmez sfatul lui Adam şi să-i ignor manuscrisul până mă urcam în avionul către California, m-am aşezat şi l-am citit imediat.

Cum să descriu reacţia pe care mi-a stârnit-o? Fascinaţie, amuzament, o teamă crescândă şi, apoi, groază. Dacă nu mi s-ar fi spus că era o poveste adevărată, probabil că m-aş fi apucat de treabă şi aş fi folosit acele şaizeci şi ceva de pagini pentru începutul unui roman (la urma urmei, scriitorii inserează, uneori, în opere de ficţiune, personaje care le poartă numele), iar după aceea finalul mi s-ar fi părut neverosimil – sau poate prea brusc, ceea ce l-ar fi făcut

---

[6] Guido Cavalcanti (cca 1250-1300), poet din Florenţa, unul dintre creatorii aşa-numitului *Dolce stil novo*, alături de prietenul şi admiratorul său Dante Alighieri.

[7] John Donne (1572-1631), cel mai important poet metafizic englez din perioada iacobină.

nesatisfăcător –, cum însă am citit de la bun început textul ca pe un material autobiografic, confesiunea lui Walker m-a zguduit şi m-a mâhnit profund. Bietul Adam. Era atât de dur cu sine însuşi, îşi dispreţuia atât de mult propria slăbiciune în relaţia cu Born, era atât de scârbit de aspiraţiile lui meschine şi de strădaniile din tinereţe, atât de sătul de eşecul său ca să-şi dea seama că avea de-a face cu un monstru, dar cine ar condamna un băiat de douăzeci de ani pentru că s-a rătăcit în ceaţa rafinamentului şi depravării care se aşterne în jurul unei persoane ca Born? *Îmi dezvăluise o parte din mine care mă umplea de repulsie.* Dar cu ce greşise Walker? Sunase la salvare în noaptea în care tânărul fusese înjunghiat, iar apoi, după o pană de curaj, s-a dus la poliţie şi a relatat totul. În acele împrejurări, nimeni n-ar fi putut face mai mult. Indiferent cât de scârbit de sine se simţea Walker, acea repulsie nu putea fi provocată de comportamentul său final. Începutul era cel care îl necăjea, simplul fapt că se lăsase sedus, iar din cauza asta continuase să se chinuie de unul singur tot restul vieţii, într-atât de mult încât acum, când îşi trăia ultimele zile, simţea imboldul de a se întoarce în trecut şi de a spune povestea ruşinii lui. Potrivit scrisorii sale, acela era doar primul capitol. Mă întrebam ce altceva s-ar mai fi putut întâmpla.

I-am răspuns lui Walker chiar în acea seară, confirmându-i că am primit coletul, exprimându-mi grija şi înţelegerea faţă de problemele lui de sănătate şi spunându-i că, dincolo de tot ce se întâmplase, mă bucuram ca după atâţia ani să primesc veşti de la el, că mă impresionaseră cuvintele lui amabile despre cărţile pe care le publicasem şi aşa mai departe. I-am promis că da, o să-mi modific programul ca să-mi fac timp să trec pe la el să luăm cina şi i-am spus că mi-ar face mare plăcere să vorbim despre problemele

pe care le întâmpina cu cel de-al doilea capitol al memoriilor. Nu am nicio copie a scrisorii pe care i-am trimis-o, dar îmi aduc aminte că am scris-o pe un ton încurajator, spunându-i că acel capitol pe care mi-l trimisese mi s-a părut deopotrivă *excelent şi tulburător* – sau nişte cuvinte asemănătoare – şi că eram de părere că proiectul respectiv merita să fie dus la capăt. N-ar fi trebuit să mai adaug nimic, dar curiozitatea m-a înfrânt şi am încheiat cu un paragraf care ar fi putut fi interpretat drept o dovadă de impertinenţă. Iartă-mă, i-am scris eu, dar nu sunt sigur că mai pot aştepta până luna viitoare ca să aflu ce s-a întâmplat cu tine de când ne-am văzut ultima dată. Dacă ai chef, aş fi bucuros să mai primesc o scrisoare înainte să vin în vizită. Fireşte, nu-ţi cer o relatare cu lux de amănunte, ci doar esenţialul, doar lucrurile pe care vrei să mi le povesteşti.

Nevrând să-mi încredinţez scrisoarea capriciilor Poştei americane, am trimis-o prin curierat rapid chiar a doua zi dimineaţa. După două zile, am primit răspunsul lui Walker, tot prin curierat rapid.

> Încântat, recunoscător, nerăbdător să ne întâlnim luna viitoare.
>
> În privinţa rugăminţii tale, îmi face mare plăcere să-ţi spun ce s-a întâmplat, deşi mă tem că povestea o să ţi se pară destul de plictisitoare. Iunie 1969. Îmi aduc aminte că ne-am dat mâna, ne-am jurat să păstrăm legătura şi apoi am plecat în direcţii opuse, fără să ne mai întâlnim vreodată. Eu m-am întors acasă la părinţii mei, în New Jersey, cu gândul să le fac o vizită de vreo două zile, m-am îmbătat cu sora mea Gwyn în noaptea aceea, am alunecat, am căzut pe scări şi mi-am rupt piciorul. Ghinion, din câte se pare, dar, în cele din urmă, a fost cel mai bun lucru

care mi s-ar fi putut întâmpla. După zece zile, am primit o invitaţie din partea guvernului federal să mă prezint la controlul medical pentru încorporare. M-am dus şchiopătând, în cârje, în faţa comisiei de recrutare, am primit o amânare de tip I-Y[8] din cauza piciorului rupt, iar când fractura s-a vindecat, serviciul de recrutare înfiinţase deja recrutarea prin tragere la sorţi. Am avut norocul să trag un număr foarte mare, un număr indecent de mare (346) şi, dintr-odată, ca din senin, confruntarea de care mă temusem atâta vreme a dispărut pentru totdeauna din viitorul meu.

Dincolo de acel dar divin, mi-am văzut cu greu de ale mele, chinuindu-mă să-mi păstrez echilibrul, şovăind între răbufniri de optimism şi perioade de disperare oarbă. Inexplicabile, deconcertante, dezorientate, în toamna anului 1969 m-am mutat la Londra. Nu fiindcă mă atrăgea Anglia, ci fiindcă nu mai suportam să trăiesc în America. Otrava Vietnamului, lacrimile Vietnamului, sângele Vietnamului. Ne ieşiserăm cu toţii din minţi pe atunci, nu-i aşa? O luaserăm razna din cauza unui război pe care îl detestam şi căruia nu-i puteam pune capăt. Aşa că am plecat din frumoasa noastră ţară, mi-am găsit un apartament de rahat în Hammersmith[9] şi mi-am petrecut următorii patru ani chinuindu-mă să supravieţuiesc din slujbe literare meschine, producând nenumărate recenzii de cărţi scrise ca *freelancer* şi acceptând orice traducere care mi se oferea – mai ales cărţi din franceză, una sau două din italiană regurgitând în

---

[8] Incapabil de serviciu militar, cu excepţia declarării stării de război sau de necesitate naţională.

[9] Cartier metropolitan londonez.

engleză orice, de la istoria academică monotonă a Orientului Mijlociu, până la un studiu antropologic despre *voodoo* şi romane poliţiste. Între timp, am continuat să-mi scriu poeziile indescifrabile şi gnostice. În 1972, o editură mică şi necunoscută din Manchester mi-a publicat o carte, într-un tiraj de vreo trei-patru sute de exemplare, apoi mi-a apărut o recenzie într-o revistă la fel de mică şi de necunoscută – vânzări de cincizeci de exemplare în cartier –, care mi-a adus aminte de acele rânduri extrem de amuzante din *Krapp's Last Tape*[10]: „Şaptesprezece exemplare vândute, dintre care unsprezece cumpărate la preţ de angro de biblioteci din străinătate. Cât să te faci cunoscut". Chiar aşa, cât să te faci cunoscut.

Am mai continuat aşa încă un an şi apoi, după o polemică tăioasă şi chinuitoare cu mine însumi, am ajuns la concluzia că nu avansam destul şi m-am oprit. Nu pentru că aş fi crezut că nu scriam bine. Aveam sclipiri din când în când, câteva poezii care păreau să aibă ceva proaspăt şi intens, versuri de care mă simţeam realmente mândru, dar, în general vorbind, rezultatele erau mediocre, iar perspectiva de a-mi trăi viaţa în mediocritate m-a speriat şi m-a făcut să mă las păgubaş.

Anii petrecuţi la Londra. Revelaţiile sumbre ale speranţelor spulberate, sexul lipsit de dragoste din paturile prostituatelor, o legătură serioasă cu o englezoaică pe nume Dorothy, care a încetat brusc atunci când a aflat că sunt evreu. Dar, n-ai decât să nu mă crezi, oricât de sumbre ţi s-ar părea toate acestea, cred că mă întăream, începeam în cele din urmă să mă maturizez şi să-mi asum responsabilitatea pentru propria-mi viaţă. Mi-am

[10] Piesă într-un act scrisă de Samuel Beckett.

terminat ultima poezie în iunie 1973, după care am ars-o ceremonios în chiuveta din bucătărie şi m-am întors în America. Îmi jurasem să nu mă întorc înainte să plece şi ultimul soldat din Vietnam, dar de-acum aveam un nou plan şi n-aveam vreme de asemenea vorbe mari şi principii înalte. Aveam de gând să mă arunc în tranşee şi să lupt piept la piept. Adio, literatură. Bun venit numen, centrul senzorial al realităţii.

Berkeley, California. Trei ani la Facultatea de Drept. Ideea era să fac lumii un bine, să lucrez cu săracii, cu asupriţii, să mă amestec cu umiliţii şi cu invizibilii ca să văd dacă-i pot apăra de cruzimea şi de indiferenţa societăţii americane. Ne-am întors la vorbe mari şi principii înalte? Unii ar putea crede că da, însă mie nu mi s-a părut niciodată că lucrurile stăteau aşa. De la poezie la justiţie, aşadar. Justiţie divină, dacă vrei. Însă tristul adevăr e unul singur: în lume există mai multă poezie decât justiţie.

Acum, când boala m-a silit să-mi încetez munca, am avut destul timp să analizez motivele care m-au făcut să aleg viaţa pe care am ales-o. La modul foarte concret, cred că totul a început în acea noapte din 1967, când l-am văzut pe Born înjunghiindu-l în burtă pe Cedric Williams, pentru ca apoi, după ce eu am dat fuga să sun la salvare, să-l ducă în parc şi să-l omoare. Fără niciun motiv, fără niciun fel de motiv, pentru ca apoi – ceea ce mi s-a părut şi mai rău – să scape basma curată, să fugă din ţară şi să nu fie judecat niciodată pentru crima lui. Acum mi-ar fi cu neputinţă să exagerez cât de îngrozitor m-a mâhnit întreaga poveste, cât de îngrozitor a continuat să mă mâhnească. Dreptatea trădată. Furia şi frustrarea nu s-au domolit, iar dacă mă simt aşa, dacă acest simţ al dreptăţii arde cu o asemenea văpaie în mine, atunci sunt sigur că mi-am ales calea potrivită.

Douăzeci şi şapte de ani de asistenţă juridică pentru săraci, de activism comunitar în cartierele de negri din Oakland şi Berkeley, de greve ale chiriaşilor, de procese colective împotriva mai multor corporaţii, de cazuri de brutalitate a poliţiştilor iar lista poate continua. Până la urmă, nu cred că am realizat mare lucru, într-adevăr, câteva victorii satisfăcătoare, însă ţara asta nu e mai puţin brutală acum decât era atunci. E poate mai brutală decât oricând. Şi totuşi, mi-ar fi fost imposibil să nu fac nimic, aş fi avut senzaţia că trăiesc într-o relaţie frauduloasă cu mine însumi.

Încep să semăn cu un pedant moralizator? Sper că nu.

Veniturile erau sărăcăcioase, fireşte. Munca pe care o făceam nu te îmbogăţea. Dar după moartea părinţilor noştri (mama, în 1974, iar tata, în 1976) şi eu şi sora mea ne-am trezit cu nişte resurse materiale. Am vândut casa şi supermarketul tatei şi am încasat o sumă frumuşică, iar cum Gwyn e o femeie deşteaptă şi practică, a investit banii foarte bine, cu alte cuvinte, am avut mereu din ce să trăiesc (un trai modest, dar tihnit) fără să-mi fac prea multe griji legate de ce câştigam din munca mea. Să faci jocul sistemului ca să înfrângi sistemul. Presupun că e o perspectivă meschină şi ipocrită, dar toată lumea trebuie să-şi câştige pâinea, toată lumea are nevoie de un acoperiş deasupra capului. Din nefericire, în ultimii doi ani facturile medicale mi-au împuţinat considerabil economiile, dar cred că voi avea destul ca să mă descurc până la final. Desigur, presupunând că nu voi supravieţui prea mult, ceea ce nu prea pare probabil.

În ceea ce priveşte viaţa amoroasă, m-am împleticit în felul meu stângaci şi neajutorat destul de mulţi ani, ba chiar prea mulţi, urcând şi coborând din multe paturi, îndrăgostindu-mă şi despărţindu-mă de multe femei, dar nu m-am simţit tentat să

mă aşez la casa mea şi să mă însor până la vârsta de treizeci şi şase de ani, când am cunoscut-o pe singura persoană care a contat cu adevărat pentru mine, o asistentă socială pe nume Sandra Williams – da, acelaşi nume de familie ca al băiatului ucis, un nume de sclav, un nume obişnuit de sclav, purtat de sute de mii, dacă nu chiar de milioane de afro-americani – şi, deşi un mariaj interrasial le poate aduce soţilor numeroase probleme sociale (din ambele tabere), nu mi s-a părut niciodată că rasa ar fi fost o piedică.

Adevărul e că am iubit-o pe Sandra. Am iubit-o din prima până în ultima zi. O femeie înţeleaptă, o femeie curajoasă, o femeie frumoasă, un suflet mare, cu doar şase luni mai mică decât mine, deja măritată şi divorţată când ne-am cunoscut şi mamă a unei fetiţe de doisprezece ani, Rebecca, fiica mea vitregă, ea însăşi măritată acum şi mamă a doi copii. Cei optsprezece ani pe care i-am petrecut cu Sandra m-au transformat într-un om mai bun decât fusesem, într-un om mai bun decât aş fi fost dacă rămâneam singur sau cu altcineva, iar acum, că Sandra a murit (de cancer cervical, în urmă cu cinci ani), nu trece măcar o zi fără să mi se facă dor de ea. Singurul meu regret e că n-am reuşit să avem copii, însă întemeierea unei familii e dincolo de puterile unui bărbat care află că s-a născut steril.

Ce-ar mai fi de spus? Menajera are mare grijă de mine (ea ne va pregăti cina în seara când vei veni la mine), o văd des pe Rebecca şi pe familia ei, vorbesc cu sora mea la telefon aproape în fiecare zi, am mulţi prieteni. Când sănătatea mi-o permite, devorez în continuare cărţi (poezii, istorie, romane, printre care şi ale tale, de îndată ce sunt publicate), sunt încă foarte interesat de baseball (o boală incurabilă) şi îmi răsfăţ uneori tendinţele

escapiste uitându-mă la filme (graţie unui DVD player, prieten credincios al singuraticilor şi bolnavilor de pe această lume). Însă cel mai adesea mă gândesc la trecut, la vremurile de altădată, la acel an de mult trecut (1967), când s-au întâmplat atâtea lucruri, atât în mine, cât şi în jurul meu, mă gândesc la întorsăturile neaşteptate şi la descoperirile pe care le-a adus acel an, la nebunia lui, care mi-a făcut vânt spre o viaţă pe care am ajuns s-o trăiesc cu bunele şi relele ei. O boală fatală îţi ascute mintea, fără îndoială. Te face să vrei să-ţi treci viaţa în revistă, să-ţi faci socoteala finală. Ideea e să scriu cartea în trei părţi, în trei capitole. Nu trebuie să fie o carte lungă, nu trebuie să fie o carte complicată, dar trebuie să fie făcută ca lumea, iar faptul că m-am blocat la partea a doua a devenit o sursă de îngrozitoare confuzie mentală. Stai liniştit, nu mă aştept să-mi rezolvi tu problema. Dar am o bănuială, poate neîntemeiată, că o discuţie cu tine mi-ar da imboldul de care am nevoie. Dincolo de asta – şi înainte de asta –, adică mai presus şi dincolo de caznele mele neînsemnate, îmi va face o nespusă plăcere să te revăd...

Sperasem să primesc veşti de la el, dar nici măcar nu-mi dăduse prin cap că îmi va scrie mai mult de câteva paragrafe, că va fi dispus să investească timpul şi efortul necesare pentru a-mi împărtăşi o asemenea relatare completă a vieţii lui. Mie, care în acel moment eram aproape un străin pentru el. Chiar dacă ar fi fost adevărat că avea mulţi prieteni, mie mi se părea singur şi destul de disperat. Deşi nu reuşeam să înţeleg de ce mă alesese tocmai pe mine pentru rolul de duhovnic, s-a lipit de mine atât de mult, încât mi se părea de neconceput să nu fac tot ce puteam pentru el. Cât de repede se schimbă lucrurile! Un prieten pe moarte a reapărut în viaţa mea după o absenţă de aproape patruzeci de ani, iar eu dintr-

odată mă simţeam obligat să nu-l dezamăgesc. Dar ce fel de ajutor aş fi putut să-i ofer? Avea probleme cu cartea lui şi, dintr-un motiv inexplicabil, se amăgise cu convingerea că eu aveam puterea de a spune cuvintele magice care l-ar fi putut scoate din blocaj. Oare chiar se aştepta să-i dau o reţetă cu o pastilă care-i vindeca pe scriitorii în pană de inspiraţie? Oare asta era tot ce voia de la mine? Mi se părea atât de meschin, atât de dureros de irelevant. Walker era un om inteligent, iar dacă acea carte a lui trebuia scrisă, ar fi găsit o cale s-o facă.

Asta a şi fost, mai mult sau mai puţin, ceea ce i-am spus în următoarea mea scrisoare. Nu chiar din primele rânduri, din moment ce trebuia să mă refer mai întâi la alte subiecte (tristeţea pe care mi-o stârnise vestea morţii soţiei lui, uimirea mea faţă de profesia pe care şi-o alesese, admiraţia pentru munca pe care o făcuse şi pentru eforturile lui), dar după ce am depăşit aceste aspecte, i-am spus la modul foarte simplu şi direct că mi se părea că se poate descurca de unul singur. Am adăugat că frica e bună, repetând astfel cuvântul pe care îl folosise în prima lui scrisoare; frica e cea care ne îndeamnă să ne asumăm riscuri şi să ne străduim să ne depăşim limitările, mai cu seamă că e aproape imposibil ca un scriitor care se simte pe un teren solid să nu producă ceva valoros. Referindu-mă la zidul pe care mi-l pomenise, i-am spus că ne ciocnim cu toţii de asemenea ziduri şi că, cel mai adesea, blocajul provine dintr-un defect din gândirea scriitorului. Adică acesta nu înţelege pe deplin ce încearcă să spună sau, la modul mai subtil, şi-a abordat greşit subiectul. Drept exemplu, i-am povestit cu ce probleme m-am confruntat pe când lucram la o carte, la începutul carierei mele: era vorba tot de un volum de memorii (dacă se poate numi aşa), pe care le împărţisem în două. Prima parte era scrisă la persoana întâi şi, când m-am apucat de partea a

doua (care vorbea mult mai direct despre mine decât prima parte), continuând să scriu la persoana întâi, am devenit din ce în ce mai nemulţumit de rezultat şi, în cele din urmă, m-am oprit. Pauza a durat câteva luni (nişte luni dificile, chinuite de nelinişti) şi, într-o noapte, am întrezărit soluţia. Mi-am dat seama că greşisem abordarea. Scriind despre mine la persoana întâi, mă sufocasem singur şi mă făcusem invizibil, fiindu-mi astfel imposibil să găsesc lucrul pe care îl căutam. Trebuia să mă desprind de mine, să fac un pas înapoi şi să construiesc un spaţiu între mine şi subiectul meu (care era nimeni altul decât eu) şi, prin urmare, m-am întors la începutul părţii a doua şi m-am apucat să scriu la persoana a treia. *Eu* a devenit *el,* iar distanţa creată prin această mică modificare m-a ajutat să termin cartea. I-am sugerat că poate şi el (Walker) se confrunta cu aceeaşi problemă. Poate că stătea prea aproape de subiectul său. Poate că subiectul respectiv era prea chinuitor şi prea personal ca să poată scrie despre el la persoana întâi cu obiectivitatea necesară. Cum i se părea ideea mea? Exista oare vreo posibilitate să descopere o nouă abordare şi să-şi depăşească blocajul?

Când am trimis scrisoarea, mai aveam încă şase săptămâni până la călătoria în California. Stabilisem deja cu Walker data şi ora cinei, îmi dăduse deja adresa şi indicaţiile necesare ca să ajung la el acasă şi nu mă aşteptam să mai primesc vreo scrisoare de la el înainte să plec. A trecut o lună, poate puţin mai mult, şi apoi, când mă aşteptam cel mai puţin, Walker m-a contactat din nou. De această dată, nu prin poştă, ci la telefon. Trecuseră ani buni de la ultima noastră convorbire, dar i-am recunoscut imediat vocea. Şi totuşi (cum să explic asta?), nu era chiar aceeaşi voce pe care mi-o aminteam sau, mai bine zis, era aceeaşi voce, dar cu ceva în plus sau în minus, aceeaşi voce într-un registru uşor diferit: Walker,

distanţat de sine şi de lume, neputincios, bolnav, vorbind încet, domol, cu un tremur aproape imperceptibil în fiecare cuvânt care-i ieşea din gură, de parcă şi-ar fi adunat toate puterile ca să-şi împingă aerul pe trahee şi să vorbească în telefon.

Salut, Jim, mi-a zis Walker. Sper că nu te deranjez de la cină.

Nici vorbă, i-am răspuns. Masa e de-abia peste vreo douăzeci sau treizeci de minute.

Bine. E momentul pentru aperitive, aşadar. Asta dacă mai bei cumva.

Da, încă mai beau. Exact asta şi făceam acum. Tocmai am desfăcut o sticlă de vin cu soţia mea şi ne lăsăm uşor toropiţi cât e puiul la cuptor.

Plăcerile vieţii casnice.

Şi tu ce faci? Cum stau lucrurile la tine acasă?

Nici că s-ar putea mai bine. Am avut o problemă minoră luna trecută, dar totul e bine din nou şi am muncit pe rupte. Voiam să-ţi spun şi ţie.

Ai lucrat la carte?

Am lucrat la carte.

Ceea ce înseamnă că ţi-ai depăşit blocajul.

De-asta te-am şi sunat. Ca să-ţi mulţumesc pentru ultima scrisoare.

O nouă abordare, atunci?

Da. Şi m-a ajutat foarte mult.

Ce veste bună!

Aşa sper şi eu. Mă tem însă că e vorba de chestii cam brutale. Lucruri urâte la care nu m-am încumetat sau n-am avut destulă voinţă să mă uit ani la rând, dar pe care deja le-am depăşit, aşa că acum schiţez de zor capitolul trei.

Vrei să spui că ai terminat capitolul doi?

O schiţă. Am terminat-o cam acum zece zile.

Şi de ce nu mi-ai trimis-o?

Nu ştiu. Cred că am fost prea agitat. Prea nesigur pe mine însumi.

Nu fi absurd.

Mă gândeam că ar fi mai bine să aştept să termin totul înainte să-ţi arăt capitolele.

Nu, nu, trimite-mi partea a doua chiar acum. Aşa putem s-o discutăm când ne întâlnim în Oakland, săptămâna viitoare.

S-ar putea să nu mai vrei să vii la mine după ce-o s-o citeşti.

Ce vrei să spui?

E dezgustător, Jim. Îmi vine să vărs ori de câte ori mă gândesc la asta.

Trimite-mi-o indiferent. Orice reacţie aş avea, îţi promit că n-o să renunţ la cină. Vreau să ne vedem din nou.

Şi eu.

Bine. Atunci rămâne cum am stabilit. Pe douăzeci şi cinci, la ora şapte.

Ai fost foarte amabil cu mine.

Dar n-am făcut nimic.

Ba chiar mai mult decât îţi închipui, domnul meu. Mai mult decât îţi închipui.

Te rog să ai grijă de tine, bine?

O să fac tot posibilul.

Ne vedem pe douăzeci şi cinci, atunci.

Da, pe douăzeci şi cinci. La ora şapte fix.

De abia după ce am închis mi-am dat seama cât de tare mă tulburase acea convorbire. În primul rând, eram sigur că Walker mă minţise în privinţa sănătăţii lui – care nu era bună, nu era deloc bună şi negreşit se înrăutăţea cu fiecare minut – şi, deşi era lesne

de înţeles că voia să-mi ascundă acest adevăr, să-mi abată orice impuls de a-l compătimi, afişând o falsă voioşie demnă de un adevărat stoic *(Nici că s-ar putea mai bine!),* am sesizat totuşi (ceea ce mi se pare paradoxal) o notă de milă faţă de sine însuşi în vorbele lui, de parcă ar fi încercat să-şi înăbuşe lacrimile de la începutul şi până la sfârşitul convorbirii, impunându-şi să nu-şi piardă stăpânirea de sine şi să nu izbucnească în plâns la telefon. Starea lui fizică era deja un motiv de mare nelinişte, dar acum eram la fel de îngrijorat în privinţa stării lui psihice. Pe alocuri, în timpul convorbirii noastre, îmi dăduse impresia că se afla la un pas de o cădere nervoasă, că era un om care se chinuia să nu se prăbuşească folosindu-se doar de câteva porţiuni destrămate de sfoară şi de sârmă. Să fi fost oare cu putinţă ca scrierea noului capitol din carte să-l fi vlăguit într-un asemenea hal? Sau să fi fost acest efort doar un element între multe altele? La urma urmei, Walker era pe moarte şi poate că simplul fapt al dispariţiei sale iminente, groaza corozivă a acelei dispariţii inevitabile devenise o povară prea mare, căreia nu mai putea să-i facă faţă. Şi totuşi, tremurul înlăcrimat din vocea lui ar fi putut la fel de bine să fie provocat de o reacţie adversă la un medicament pe care îl lua, un efect secundar al vreunui tratament care-l ţinea în viaţă. Nu ştiam ce să cred. Nu ştiam nimic, dar ţinând cont de autoportretul lucid şi sincer din prima parte a cărţii lui, la care se adăugau cele două scrisori clar formulate şi curajoase pe care le primisem de la el, am rămas deconcertat de cât de diferit părea în persoană, cel puţin la telefon. M-am întrebat cum ar fi să-mi petrec o seară în compania lui, închişi în lumea personală a sinelui său slăbit şi devastat, şi, pentru prima oară de când îi acceptasem invitaţia, am început să mă tem de întâlnirea noastră.

La două zile după convorbirea cu Walker, am primit un plic prin Fedex cu cea de-a doua parte a cărţii. Walker mă informa într-un scurt bilet că găsise, în sfârşit, un titlu – *1967* – şi că fiecare capitol avea să fie denumit după un anotimp. Prima parte era *Primăvara*, partea pe care tocmai mi-o trimisese era *Vara* şi în acel moment lucra la *Toamna*. Îl auzisem deja descriindu-mi noile pagini la telefon, iar cuvintele *brutal urât* şi *dezgustător* încă îmi răsunau în minte, aşa că m-am pregătit pentru o poveste copleşitoare, mai dură şi mai tulburătoare decât *Primăvara.*

VARA

Primăvara se preface în vară. Pentru tine e vara de după primăvara lui Rudolf Born, dar pentru restul lumii e vara Războiului de Şase Zile, vara conflictelor rasiale desfăşurate în peste o sută de oraşe americane, Vara Dragostei[11]. Ai douăzeci de ani şi tocmai ai terminat anul doi de facultate. Când izbucneşte războiul în Orientul Mijlociu, te gândeşti să te înrolezi în armata israeliană şi să te faci soldat, deşi eşti pacifist convins şi n-ai manifestat niciodată vreun interes faţă de sionism, dar înainte să apuci să iei o decizie şi să-ţi faci planuri, războiul se termină pe neaşteptate, iar tu rămâi la New York.

Totuşi, simţi un impuls puternic de a pleca din ţară, de a te afla oriunde, numai unde te afli acum nu, aşa că te-ai dus deja la decan şi i-ai spus că vrei să te înscrii în programul de studii în străinătate pentru studenţii din anul trei (după o lungă discuţie cu tatăl tău,

---

[11] Summer of Love, vara anului 1967, festival desfăşurat în San Francisco, unde s-au adunat câteva sute de mii de oameni ca să sărbătorească naşterea unei noi contraculturi: curentul hippie.

care şi-a dat acordul, fără tragere de inimă). Ai ales Parisul. Nu te duci acolo doar pentru că-ţi place Parisul, pe care l-ai văzut prima oară în urmă cu două veri, ci fiindcă vrei să-ţi perfecţionezi franceza, care acum e acceptabilă, dar s-ar putea îmbunătăţi. Ştii prea bine că Born se află la Paris, sau cel puţin aşa presupui, dar cântăreşti în minte şansele de a te întâlni cu el şi ţi se par prea slabe. Şi, dacă s-ar produce un asemenea eveniment, te simţi pregătit să-i faci faţă într-o manieră adecvată împrejurărilor. Cât de greu ţi-ar fi să întorci capul şi să treci pe lângă el? În orice caz, asta îţi spui în sinea ta, însă în adâncul adâncurilor tale, îţi închipui scene în care nu-ţi întorci capul, în care îi ceri socoteală în mijlocul străzii şi-l sugrumi cu mâinile goale până-l omori.

Locuieşti într-un apartament cu două camere dintr-o clădire de pe West 107th Street, între Broadway şi Amsterdam Avenue. Colegul tău de cameră tocmai a absolvit şi pleacă din oraş şi, fiindcă ai nevoie de încă cineva cu care să împărţi cheltuielile, ai invitat-o pe sora ta să se mute în celălalt dormitor, căci, din fericire, anii la Vassar s-au terminat şi ea se pregăteşte să-şi înceapă studiile de licenţă la secţia de engleză de la Universitatea Columbia. Ai fost dintotdeauna apropiat de sora ta. Cei mai buni prieteni, conspiratori, protectori obsedaţi ai memoriei fratelui vostru mort, colegi de studii de literatură, confidenţi, şi eşti încântat de acest aranjament. E doar pe perioada verii, desigur, din moment ce în septembrie o s-o ştergi la Paris, dar veţi sta împreună o parte din iunie şi tot iulie şi august. Pentru prima dată după mulţi ani veţi sta sub acelaşi acoperiş. După ce vei pleca, sora ta va prelua chiria apartamentului şi va găsi pe altcineva care să stea în camera eliberată de tine.

Familia ta e înstărită, dar nu din cale-afară. Nu e bogată după criteriile bogătaşilor şi, deşi tatăl tău e destul de generos încât să-ţi

dea suficienţi bani ca să-ţi poţi plăti cheltuielile de bază, ai nevoie de mai mulţi pentru cărţile şi discurile pe care vrei să le cumperi, pentru filmele pe care vrei să le vezi, pentru ţigările pe care vrei să le fumezi, aşa că te apuci să-ţi cauţi o slujbă sezonieră. Sora ta şi-a găsit deja. E mai mare decât tine cu doar şaisprezece luni, dar interacţiunile ei cu lumea au fost dintotdeauna mai realiste şi mai prudente decât ale tale şi, la câteva zile după ce a aflat că va studia la Columbia şi va sta în acelaşi apartament cu tine, pe West 107th Street, s-a apucat să-şi caute o slujbă compatibilă cu interesele şi priceperile ei. Prin urmare, totul a fost aranjat din timp şi imediat ce a sosit la New York, a început să lucreze ca asistentă la o mare editură comercială din centrul oraşului. Tu, pe de altă parte, împrăştiat şi haotic cum eşti, ai amânat căutările până în ultimul moment şi, fiindcă te împotriveşti ideii de a petrece patruzeci de ore pe săptămână într-un birou, cu cravată la gât, accepţi prima oportunitate care ţi se prezintă. Un prieten a plecat din oraş pe perioada verii şi faci demersuri să-l înlocuieşti ca funcţionar la Biblioteca Butler din campusul Universităţii Columbia. Salariul e de două ori mai mic decât al surorii tale, dar te consolezi cu gândul că poţi să vii şi să pleci pe jos de la slujbă, ceea ce te va scuti de chinul de a te înghesui de două ori pe zi într-un vagon de metrou ticsit de navetişti transpiraţi.

Înainte de angajare eşti pus la probă. O bibliotecară cu experienţă îţi dă un vraf de fişe, poate optzeci, poate chiar o sută, fiecare conţinând titlul unei cărţi, numele autorului, anul publicării şi un număr decimal care indică unde trebuie pusă cartea pe raft. Bibliotecara e o femeie înaltă, pe la şaizeci de ani, cu o expresie severă. O anume domnişoară Greer, care te priveşte deja bănuitoare şi e hotărâtă să nu-ţi facă nicio concesie. Cum de-abia te-a cunoscut şi n-are de unde să ştie cine eşti, îţi închipui că e la fel

de bănuitoare cu toţi tinerii – din principiu, adică – şi că, prin urmare, atunci când se uită la tine nu te vede pe tine, ci doar un alt luptător de gherilă în războiul cu autoritatea, un insurgent nesupus care n-are niciun drept să pătrundă în sanctuarul bibliotecii ei şi să ceară de lucru. Acestea sunt vremurile în care trăieşti, vremurile în care trăiţi amândoi. Te învaţă să pui fişele în ordine şi înţelegi cât de mult vrea să dai greş, cât de fericită ar fi să-ţi respingă cererea de angajare şi, din moment ce tu îţi doreşti slujba cu aceeaşi ardoare cu care ea vrea să nu o capeţi, te asiguri că n-o să dai greş. După cincisprezece minute, îi înmânezi fişele. Femeia se aşază şi începe să le analizeze, una câte una, de la prima până la ultima şi, în timp ce te uiţi cum expresia sceptică de pe chipul ei se topeşte într-un soi de derută, îţi dai seama că te-ai descurcat bine. Faţa împietrită afişează un surâs minuscul. Îţi spune: Nimănui nu-i iese perfect. E prima oară în treizeci de ani când văd aşa ceva.

Lucrezi de la zece dimineaţa până la patru după-amiaza, de luni până vineri. Te-ai obişnuit să ajungi la timp, să intri cu pachetul de prânz într-o pungă de hârtie maro, în clădirea impunătoare proiectată de Mead, McKim şi White, ce imită pretenţios stilul clasic. Lăsând la o parte fastul şi îmbâcseala, clădirea te impresionează de fiecare dată prin grandoarea ei, însă ţi se pare că nota finală de stupiditate, cea mai mare ruşine, se regăseşte în numele morţilor iluştri dăltuite pe faţadă – Herodot, Homer, Platon, alături de mulţi alţii – şi în fiecare dimineaţă îţi imaginezi cât de diferit ar arăta biblioteca dacă ar fi împodobită cu alte nume: nume de muzicieni de jazz, de pildă (Fats Waller, Charlie Parker, Benny Goodman), de zeiţe ale marelui ecran din anii ’40 (Ingrid Bergman, Hedy Lamarr, Gene Tierney), de jucători de baseball puţin cunoscuţi şi aproape căzuţi în uitare (Gus

Zerniel, Wayne Terwilliger, Clyde Kluttz) sau, mai simplu, cu numele prietenilor tăi. Şi astfel îţi începi ziua. Intri pe uşa principală, greoaie, cu ornamentele ei de alamă lustruită, urci pe scara din marmură, arunci o privire la portretul lui Eisenhower (fost preşedinte al universităţii, apoi preşedintele care ţi-a dominat copilăria) şi pătrunzi într-o cămăruţă din dreapta recepţiei, unde îi spui bună dimineaţa domnului Goines, şeful tău, omuleţul cu ochelari de bufniţă şi burtă proeminentă, care îţi trasează sarcinile pentru ziua respectivă. În fond, ai doar două de îndeplinit. Fie trebuie să pui cărţile la loc pe rafturi, fie să le trimiţi pe cele de abia solicitate la biroul principal de împrumuturi, unde ajung cu un ascensor de serviciu de la unul dintre etajele superioare. Fiecare sarcină are avantajele şi dezavantajele ei, ambele putând fi lejer îndeplinite de orice om înzestrat cu capacitatea mentală a unei musculiţe.

Când aşezi cărţile pe rafturi, trebuie să verifici şi apoi să verifici iar ca numărul decimal de pe cartea pe care o pui pe raft să fie cu o liniuţă deasupra cărţii din stânga şi tot cu o liniuţă sub cartea din dreapta. Cărţile se încarcă pe un cărucior de lemn cu patru roţi, cam între cincizeci şi o sută de exemplare la fiecare aşezare pe raft, şi, în timp ce-ţi împingi căruciorul pe culoarele labirintice, eşti singur, întotdeauna singur, din moment ce aici n-au voie decât angajaţii bibliotecii şi singura persoană pe care o vei vedea vreodată va fi unul dintre ceilalţi curieri, aşezat la biroul din faţa ascensorului de serviciu. Toate etajele sunt identice: spaţii uriaşe, fără ferestre, umplute cu rânduri-rânduri de rafturi înalte, din metal cenuşiu, toate pline ochi de cărţi, mii de cărţi, zeci de mii de cărţi, sute de mii de cărţi, un milion de cărţi şi uneori până şi tu, care iubeşti cărţile mai mult decât oricine, eşti stupefiat, neliniştit, ba chiar dezgustat atunci când te gândeşti câte miliarde de cuvinte,

câte trilioane de cuvinte se găsesc în acele cărţi. În fiecare zi te izolezi de lume ore în şir, omorându-ţi timpul în acel loc pe care ai ajuns să-l consideri o bulă fără aer sau, mai bine spus, cu aer mort, aer care nu s-a mai clintit de secole întregi, iar în acea atmosferă înăbuşitoare, te simţi adesea toropit, anesteziat până la limita alunecării în semiconştienţă, luptându-te cu impulsul de a te întinde pe jos şi de a adormi.

Totuşi, sarcina de a aranja cărţi pe rafturi conduce adesea la descoperiri neaşteptate, ridicându-ţi pentru o clipă vălul de plictiseală care te înfăşoară. Ca atunci când dai peste o ediţie din 1670 din *Paradisul pierdut*, de pildă. Nu e ediţia princeps din 1667, dar e pe-aproape. E un exemplar ieşit din tipar în timpul vieţii lui Milton, o carte pe care se prea poate ca poetul s-o fi ţinut în mână, şi te minunezi că acest volum preţios nu e încuiat pe undeva, într-un seif cu temperatură controlată, destinat cărţilor rare, ci zace mai departe la îndemână, în atmosfera mucegăită de pe rafturi. De ce e atât de importantă pentru tine această descoperire, de ce îţi tremură mâinile când deschizi cartea şi începi s-o răsfoieşti? Fiindcă ţi-ai petrecut ultimele luni cufundat în John Milton, studiindu-l mai îndeaproape decât pe orice alt poet pe care l-ai citit vreodată. În timpul primăverii chinuitoare a lui Rudolf Born, ai fost unul dintre cei câţiva studenţi înscrişi la cursul lui Edward Tayler, renumitul curs despre Milton predat de cel mai bun profesor pe care l-ai avut tot anul; ai asistat atât la cursuri, cât şi la seminarii, ai răzbit prin *Areopagitica, Paradise Lost, Paradise Regained*, *Samson Agonistes* şi printr-o mulţime de opere mai scurte, iar acum, când ai ajuns să-l adori pe Milton şi să-l aşezi mai presus de toţi ceilalţi poeţi ai epocii sale, te simţi copleşit imediat de un val de fericire când dai peste această carte veche de trei sute de ani,

în timp ce-ţi faci rondurile lugubre de stivuitor în depozitul Bibliotecii Butler.

Din păcate însă, aceste momente de fericire nu au loc prea des. Nu că ai fi din cale-afară de nefericit cu slujba de la bibliotecă, dar pe măsură ce timpul trece şi orele petrecute acolo se adună, îţi e din ce în ce mai greu să te concentrezi la ceea ce ar trebui să faci, indiferent care ţi-ar fi obligaţiile. De fiecare dată când păşeşti printre rafturile tăcute te năpădeşte o senzaţie de irealitate, o senzaţie că nu te afli acolo aievea, că eşti prizonierul unui trup care a încetat să-ţi mai aparţină. Şi astfel, într-o după-amiază, la doar două săptămâni după ce ţi-ai obţinut postul cu singurul punctaj perfect din istoria curierilor de bibliotecă, în timp ce faci încă o incursiune printre rafturi, lucrând pe un culoar de istorie medievală germană, tragi o sperietură soră cu moartea când cineva te bate pe umăr. Te întorci instinctiv pe călcâie să-i ceri socoteală celui care te-a atins – fără îndoială cineva care s-a strecurat neobservat în zona interzisă publicului ca să asalteze şi/sau să jefuiască prima victimă care-i iese în cale –, însă, spre uşurarea ta, dai cu ochii de domnul Goines, care te priveşte cu o expresie tristă pe chip. Fără să scoată o vorbă, îşi ridică mâna dreaptă în aer, îşi îndoaie degetul arătător înspre tine şi, cu un gest nerăbdător şi nesigur, îţi face semn să-l urmezi. Omuleţul merge legănat de-a lungul coridorului, trece de un rând de rafturi, apoi de-al doilea şi o ia din nou la dreapta pe un coridor de istorie medievală franceză. Te-ai aflat pe acest coridor, cu căruciorul tău, în urmă cu numai douăzeci de minute, aşezând pe rafturi mai multe cărţi despre viaţa din Normandia secolului al X-lea, şi în mod sigur domnul Goines se îndreaptă tocmai spre locul unde ai lucrat mai devreme. Îţi face semn spre raft şi spune: Ia uite aici, iar tu te apleci şi te uiţi. La început, nu observi nimic neobişnuit, dar apoi domnul Goines

extrage două cărţi de pe raft, două cărţi aflate la o distanţă de vreo treizeci de centimetri, despărţite de trei-patru volume. Şeful îţi vâră cărţile în faţă, arătându-ţi că vrea să citeşti numerele decimale lipite pe cotoare, şi de-abia atunci îţi dai seama ce greşeală ai făcut. Ai inversat locul cărţilor, punând-o pe prima acolo unde ar fi trebuit să fie a doua şi pe a doua în locul primeia. Te rog, zice domnul Goines, pe un ton cam arogant, să nu se mai repete. Dacă pui o carte unde nu trebuie, s-ar putea rătăci vreo douăzeci de ani sau mai mult, poate chiar pentru totdeauna.

E o chestiune neînsemnată poate dar te simţi umilit de propria neglijenţă. Nu că respectivele cărţi s-ar fi putut rătăci (că doar erau pe acelaşi raft, la urma urmei, la o distanţă de numai câţiva centimetri), dar înţelegi ce vrea să spună domnul Goines. Aşa că, deşi te zbârleşti la auzul tonului dispreţuitor cu care îţi vorbeşte, îţi ceri scuze şi promiţi ca pe viitor să fii mai atent. Îţi spui în sinea ta: douăzeci de ani! Pentru totdeauna! Această idee te năuceşte. Pui un lucru unde nu trebuie şi, deşi acel lucru se află tot acolo – la o adică, chiar sub nasul tău –, din acel moment poate dispărea cu totul.

Te întorci la cărucior şi-ţi reiei aşezarea cărţilor pe rafturile de istorie medievală germană. Până acum n-ai ştiut că eşti spionat. Cele întâmplate te scârbesc şi-ţi spui că trebuie să ai grijă, să fii atent, să nu mai iei niciodată lucrurile de-a gata, nici măcar în incinta inofensivă şi soporifică a unei biblioteci universitare.

Aranjarea cărţilor pe rafturi îţi consumă aproape jumătate de zi. Cealaltă jumătate ţi-o petreci la un birou micuţ, la unul dintre etajele superioare, aşteptând ca un tub pneumatic să sosească prin intestinele clădirii cu o fişă care îţi ordonă să ridici de la raft o carte sau alta, la cererea vreunui student sau profesor din sala de lectură. Tubul pneumatic scoate un sunet specific, ca un clinchet, în

timp ce avansează rapid către destinaţie, iar tu îl auzi încă de când îşi începe ascensiunea. Rafturile de cărţi sunt împărţite pe mai multe etaje şi, din moment ce tu nu eşti singurul curier care stă la birourile de la respectivele etaje, nu ştii dacă tubul pneumatic cu fişa împăturită înăuntru îţi este destinat ţie, sau vreunui coleg. De abia în ultima secundă afli, când cilindrul metalic ţâşneşte printr-o nişă din peretele din spatele tău şi aterizează în cutie cu o bufnitură propulsivă, care declanşează imediat un mecanism ce activează cele patruzeci sau cincizeci de beculeţe roşii care mărginesc tavanul dintr-un capăt într-altul al etajului. Aceste becuri sunt extrem de necesare, fiindcă se întâmplă adesea să nu te afli la birou când soseşte tubul, fiind ocupat cu căutarea altei cărţi, iar când le vezi aprinzându-se ştii că tocmai ţi-a venit o nouă comandă. Dacă nu eşti plecat de la birou, scoţi fişa din tub, porneşti să cauţi cartea sau cărţile solicitate, te întorci la birou, bagi fişele în cărţi (asigurându-te că partea de sus iese cu vreo cinci centimetri dintre pagini), încarci cărţile în ascensorul de serviciu de pe peretele din spatele biroului şi apeşi butonul pentru etajul doi. Ca să termini operaţiunea, trimiţi înapoi tubul gol îndesându-l într-o mică nişă din perete. Auzi un şuierat plăcut când cilindrul e absorbit în gol şi, cel mai des, rămâi pe loc încă un moment, ascultând huruitul proiectilului care alunecă pe ţeavă în jos. Apoi te întorci la birou. Te aşezi pe scaun. Stai şi aştepţi următoarea comandă.

La prima vedere, e simplu ca bună ziua. Ce-ar putea să fie mai lesne de făcut ori mai simplu decât să încarci nişte cărţi într-un ascensor de serviciu şi să apeşi un buton? După corvoada aşezării volumelor pe rafturi, ai zice că perioadele de şedere la birou ar fi nişte răgazuri binevenite. Poţi să faci ce vrei dacă nu trebuie să iei cărţi de la raft (şi sunt multe zile când ţi se trimite tubul pneumatic

doar de vreo trei-patru ori în tot atâtea ceasuri). Poţi să citeşti sau să scrii, de pildă, poţi să te plimbi de-a lungul etajului şi să-ţi bagi nasul în volume ascunse, poţi să desenezi, să tragi câte un pui de somn pe furiş. Mai devreme sau mai târziu, reuşeşti să faci toate astea – sau măcar să încerci să le faci –, însă atmosfera dintre rafturi e atât de apăsătoare, ţi se pare atât de greu să te concentrezi asupra cărţii pe care o citeşti sau a poeziei pe care încerci s-o scrii. Te simţi ca şi cum ai fi închis într-un incubator şi, încet-încet, începi să înţelegi că biblioteca e bună pentru un singur lucru: să te laşi în voia fanteziilor sexuale. Nu ştii de ce ţi se întâmplă asta, dar cu cât petreci mai mult timp în acel aer irespirabil, cu atât ţi se umple capul cu imagini cu femei goale, femei goale şi frumoase, iar singurul lucru la care te poţi gândi (dacă *gândul* e un cuvânt potrivit în acest context) e să fuţi nişte femei goale şi frumoase. Nu într-un budoar decorat într-un stil senzual, nu pe o pajişte liniştită şi idilică, ci chiar acolo, pe podeaua bibliotecii, tăvălindu-te într-un abandon năduşit în timp ce praful din milioane de cărţi pluteşte în aerul din jurul tău. O fuţi pe Hedy Lamarr. O fuţi pe Ingrid Bergman. O fuţi pe Gene Tierney. Te împerechezi cu blonde şi brunete, cu negrese şi chinezoaice, cu toate femeile după care ai tânjit vreodată, una câte una, două câte două, trei câte trei. Ceasurile se scurg încet şi, stând aşa la biroul tău de la etajul patru al Bibliotecii Butler, simţi cum ţi se scoală. De-acum ţi se scoală tot timpul, cea mai tare erecţie dintre erecţii şi uneori presiunea e atât de mare, încât te ridici de la birou, o zbugheşti pe hol către toaleta bărbaţilor şi te masturbezi în closet. Ţi se face scârbă de tine însuţi. Te îngrozeşti când vezi cât de repede cedezi în faţa propriilor dorinţe. Când îţi tragi fermoarul, te juri că nu se va mai repeta, adică îţi spui exact ceea ce ţi-ai mai spus şi acum douăzeci şi patru de ore. Cu ruşinea pe urme, te întorci la birou şi iei loc, întrebându-

te dacă nu e ceva în neregulă la tine. Ajungi la concluzia că niciodată nu te-ai simţit mai singur, că eşti cel mai singur om din lume. Crezi că s-ar putea să fii la un pas de o cădere nervoasă.

Ce crezi, Adam? te întreabă sora ta. Să mergem acasă în weekend, sau să stăm aici şi să suportăm atmosfera din New York?

Hai să stăm, îi răspunzi tu, gândindu-te la drumul cu autobuzul până în New Jersey şi la orele lungi pe care ar trebui să le petreci stând de vorbă cu părinţii tăi. Dacă se face prea cald în apartament, putem să ne ducem la film, îi zici. Rulează nişte filme bune la New Yorker şi Thalia sâmbătă şi duminică, unde putem să ne mai răcorim de la aerul condiţionat.

E început de iulie, iar tu şi sora ta locuiţi împreună de două săptămâni. Din moment ce toţi prietenii tăi au dispărut peste vară, Gwyn e singura persoană – fără a-i pune la socoteală pe cei cu care te întâlneşti la bibliotecă, dar aceia nu contează prea mult – cu care mai interacţionezi. Deocamdată n-ai nicio iubită (Margot a fost ultima femeie cu care te-ai culcat), iar sora ta tocmai s-a despărţit de tânărul profesor cu care a avut o relaţie de un an şi jumătate. Prin urmare, nu vă aveţi decât unul pe celălalt ca să vă ţineţi de urât, lucru care pe tine nu te deranjează deloc şi, una peste alta, eşti mai mult decât mulţumit de felul cum s-au aranjat lucrurile de când s-a mutat cu tine. Te simţi în largul tău în prezenţa ei, cu ea poţi să discuţi mai deschis decât cu oricine altcineva, iar relaţia voastră e uimitor de lipsită de conflicte. Din când în când, se supără pe tine fiindcă uiţi să speli vasele sau laşi totul vraişte în baie, dar de fiecare dată când dai greş pe frontul casnic, promiţi să-ţi îndrepţi obiceiurile proaste şi, puţin câte puţin, ai făcut progrese.

Aşadar, e un aranjament favorabil, exact aşa cum ţi-ai închipuit că o să fie atunci când i l-ai propus, iar acum, când începi să-ţi

pierzi încet minţile la slujba din Castelul Somnului, îţi dai seama că prezenţa surorii tale în apartament te ajută negreşit să n-o iei razna, că ea, mai mult decât oricine, are puterea să-ţi risipească disperarea pe care o aduni în tine. Pe de altă parte, faptul că sunteţi din nou împreună a produs nişte efecte stranii, consecinţe pe care nu le-ai anticipat astă primăvară, când aţi discutat despre posibilitatea de a vă uni forţele. Acum te întrebi cum de-ai putut să fii aşa de orb. Tu şi Gwyn sunteţi frate şi soră, faceţi parte din aceeaşi familie şi, prin urmare, e cât se poate de firesc ca, în cursul conversaţiilor voastre intime, să tot reapară subiecte legate de familie – comentarii despre părinţii voştri, trimiteri la trecut, amintiri despre detalii neînsemnate din copilărie – şi, fiindcă aceste subiecte au fost dezbătute atât de des în săptămânile pe care le-aţi petrecut împreună, te trezeşti că te gândeşti la părinţi chiar şi când eşti singur. Nu vrei să te gândeşti la ei, dar o faci. Ţi-ai petrecut ultimii doi ani făcând eforturi conştiente de a-ţi evita părinţii, făcând tot posibilul ca să-i ţii la distanţă şi nu te-ai întors la Westfield dacă nu urma să fie Gwyn acolo. Îţi iubeşti şi acum părinţii, dar nu-ţi mai place de ei prea mult. Ai ajuns la această concluzie după ce sora ta a plecat la facultate, lăsându-te singur cu ei în ultimii doi ani de liceu, iar când ţi-a venit şi ţie rândul să te duci la facultate, te-ai simţit de parcă ai fi scăpat din închisoare. Nu că te-ai mândri cu aceste sentimente – de fapt, răceala şi lipsa ta de compasiune te revoltă şi te îngrozesc – şi îţi reproşezi tot timpul că accepţi bani de la tatăl tău, care te întreţine şi-ţi plăteşte taxele de şcolarizare, dar trebuie să mergi la facultate ca să te îndepărtezi de el şi de mama ta şi, din moment ce n-ai bani şi din moment ce tatăl tău câştigă prea mult ca să îndeplineşti condiţiile necesare pentru a cere o bursă, ce altă opţiune îţi rămâne decât să te bălăceşti în infamia unei poziţii făţarnice? Aşa că fugi, iar în timp ce fugi îţi dai

seama că fugi ca din puşcă şi că, dacă nu te vei ţine departe de părinţi, vei începe să te veştejeşti şi să mori, aşa cum a murit şi fratele tău Andy când s-a înecat în Lacul Echo pe 10 august 1957, acel lac micuţ din New Jersey, cu nume straniu şi potrivit, fiindcă şi Echo[12] s-a ofilit şi a murit, iar după ce scumpul ei Narcis s-a înecat, n-a mai rămas altceva din ea decât un morman de oase şi tânguirea vocii ei rupte de trup, dar nepieritoare.

Nu vrei să te gândeşti la aceste lucruri. Nu vrei să te gândeşti la părinţii tăi şi la cei opt ani pe care i-ai petrecut închis într-o casă copleşită de suferinţă. Aveai zece ani când a murit Andy; atât tu, cât şi Gwyn fuseserăţi trimişi într-o tabără de vară în statul New York, ceea ce înseamnă că niciunul din voi n-a fost prezent când s-a întâmplat accidentul. Mama voastră era singură cu băieţelul de şapte ani şi avea de gând să petreacă o săptămână la cabana de pe malul lacului pe care tatăl tău a cumpărat-o în 1949, când tu şi sora ta eraţi de-abia nişte ţânci – locul vacanţelor de vară în familie, locul grătarelor fumegânde şi al amurgurilor năpădite de ţânţari – şi ironia sorţii a făcut ca părinţii tăi să fie pe cale să vândă casa, aceea urmând să fie ultima vară petrecută la Lacul Echo, aflat la numai o oră de mers cu maşina de casa voastră; cabana nu mai era însă refugiul liniştit care fusese până atunci, din moment ce se construiseră multe case noi în jur şi astfel, cu cei doi copii mai mari plecaţi de acasă, mama ta a căzut pradă unei crize de nostalgie şi s-a hotărât să-l ia pe Andy pe lac, deşi tatăl tău era prea ocupat ca să-i însoţească. Andy nu prea ştia să înoate, încă se chinuia să se

---

12 Trimitere la mitul lui Echo, nimfa care s-a îndrăgostit de Narcis şi, fiindcă acesta n-o iubea, s-a ofilit văzând cu ochii şi n-a mai rămas din ea decât glasul – *ecoul.*

obişnuiască, dar avea o scânteie de curaj în el şi era pus pe şotii cu o asemenea exuberanţă nesăbuită, încât toată lumea-l credea destinat să primească o diplomă pentru farse. În cea de-a treia zi de şedere la lac, pe la ora şase dimineaţa, când mama ta încă dormea în camera ei, lui Andy i-a venit ideea să se ducă să înoate singur. Înainte să iasă din casă, aventurierul de şapte ani a zăbovit să scrie următorul mesaj scurt şi semianalfabet: *Dagă mama, io snt în lac Pup Andy,* după care a ieşit tiptil din cabană, a sărit în apă şi s-a înecat. *Io snt în lac.*

Nu vrei să te gândeşti la asta. De-acum ai fugit de acasă şi nu te lasă inima să te mai întorci în acel cămin plin de ţipete şi de tăceri, nu mai poţi să-ţi asculţi mama urlând în dormitorul de la etaj, nu mai vrei să deschizi din nou dulapul de medicamente şi să numeri flacoanele de calmante şi de antidepresive, nu mai eşti dispus să te gândeşti la doctori, la căderi nervoase, la tentativa de sinucidere şi la îndelungata internare în spital pe când aveai doisprezece ani. Nu vrei să-ţi mai aminteşti ochii tatălui tău şi privirea lui care, ani la rând, părea să treacă nepăsătoare prin tine, nu mai vrei să ştii de exerciţiul lui mecanic de trezire la ora şase fix în fiecare dimineaţă, fără să se întoarcă de la muncă înainte de nouă seara, şi nici de refuzul său de a mai pomeni numele fiului mort în faţa ta sau a surorii tale. Nu prea mai stătea pe acasă şi, cum mama voastră era absolut incapabilă să aibă grijă de gospodărie şi să facă de mâncare, s-a terminat cu ritualul cinei în familie. Treburile casnice precum curăţenia şi gătitul au fost preluate de o succesiune de aşa-zise menajere, în special negrese vlăguite, pe la cincizeci sau şaizeci de ani, şi, fiindcă mama ta prefera să mănânce singură în camera ei aproape în fiecare noapte, nu-ţi rămânea decât să mănânci împreună cu sora ta, aşezaţi faţă în faţă la masa de melamină roz din bucătărie. Habar n-aveai unde lua cina tatăl vostru. Îţi

închipuiai că se ducea la tot felul de restaurante sau poate chiar la acelaşi restaurant în fiecare seară, dar el n-a spus niciodată nimic despre asta.

Ţi se pare dureros să te gândeşti la lucrurile astea, dar acum, când stai din nou cu sora ta, nu te poţi abţine. Amintirile te năpădesc împotriva voinţei tale şi, când te aşezi la birou să lucrezi la un poem lung pe care l-ai început în iunie, te opreşti adesea în mijlocul propoziţiei, cu privirea aţintită pe fereastră, cufundat în amintiri de când erai copil.

Acum îţi dai seama că ai început să fugi de ei cu mult mai devreme decât credeai. Dacă Andy n-ar fi murit, probabil că ai fi rămas un fiu ascultător şi conştiincios până în momentul când ai fi plecat de acasă, dar de îndată ce căminul părintesc a început să se năruie – când mama ta s-a retras într-un doliu permanent, chinuită de sentimentul de vinovăţie, şi tatăl tău nu a mai stat aproape deloc pe acasă –, a trebuit să cauţi altundeva un fel de existenţă suportabilă. În lumea circumscrisă a copilăriei, acel *altundeva* însemna şcoala şi terenurile de baseball unde te jucai cu prietenii. Voiai să fii cel mai bun în orice domeniu şi, fiindcă ai avut norocul să fii înzestrat cu destulă inteligenţă şi cu un corp puternic, ai primit mereu notele cele mai bune din clasă şi te-ai făcut remarcat în numeroase sporturi. Nu ţi-ai luat niciodată răgazul de a cumpăni cu atenţie toate acestea (erai prea tânăr), dar reuşitele te-au ajutat să anulezi o parte din atmosfera sinistră de acasă şi, cu cât aveai mai mult succes, cu atât îţi afirmai mai tare independenţa faţă de mama şi de tatăl tău. Ei îţi voiau binele, fireşte, nu se opuneau în niciun fel, dar a sosit momentul (cam pe la unsprezece ani) când ai început să râvneşti admiraţia prietenilor la fel de mult cum râvneai dragostea părinţilor.

La câteva ore după ce mama ta a fost transportată la spitalul de nebuni, ţi-ai jurat pe amintirea fratelui tău să fii un om bun pentru tot restul vieţii. Erai singur în baie, îţi mai aduci aminte măcar atâta lucru. Erai singur în baie, chinuindu-te să-ţi înăbuşi lacrimile, iar prin „om bun" înţelegeai cinstit, amabil şi generos, un om care să nu-şi bată joc de nimeni, să nu se simtă niciodată superior altcuiva şi să nu se ia niciodată la harţă cu nimeni. Aveai doisprezece ani. La treisprezece, ai încetat să mai crezi în Dumnezeu. La paisprezece, ţi-ai petrecut prima vară din trei ani consecutivi lucrând în supermarketul tatălui tău (punând produsele în pungi sau pe rafturi, stând la casă, primind marfa, ducând gunoiul, perfecţionându-ţi astfel abilităţile care aveau să te îndrume spre prestigioasa slujbă de curier la Biblioteca de la Columbia). La cincisprezece ani, te-ai îndrăgostit de o fată pe nume Patty French. În acel an, i-ai spus surorii tale că o să devii poet. Când aveai şaisprezece ani, Gwyn a plecat de acasă, iar tu ai preferat exilul lăuntric.

Fără Gwyn n-ai fi reuşit să rezişti atât de mult. Oricât de tare ai fi vrut să-ţi faci o viaţă proprie, dincolo de controlul familiei tale, tot acasă la părinţi locuiai, iar fără Gwyn care să te apere în acea casă, atmosfera de acolo te-ar fi sufocat, te-ar fi anihilat, te-ar fi împins la limita nebuniei. Nu ai amintiri din fragedă pruncie, dar în prima imagine care ţi se conturează în minte, ea avea cinci ani şi stăteaţi amândoi în pielea goală în cadă, în timp ce mama ta o spăla pe cap; şamponul făcea o spumă albă care se întindea în ţepuşe şi unduiri bizare când sora ta îşi dădea capul pe spate, râzând, iar tu o priveai uimit şi fascinat. De pe atunci o iubeai mai mult decât orice pe lume, iar până pe la şase-şapte ani ai crezut că o să trăieşti mereu cu ea, că o să ajungeţi să vă căsătoriţi. Se înţelege de la sine că vă mai şi ciondăneaţi uneori şi că vă jucaţi feste urâte, dar nu era

un obicei. Vi se întâmpla de două ori mai rar decât altor fraţi. Semănaţi atât de mult, cu părul negru şi ochii de un verde cenuşiu, cu trupurile lunguieţe şi cu gura micuţă. Semănaţi atât de mult, încât aţi fi putut fi versiunea feminină, respectiv cea masculină a aceleiaşi persoane, iar atunci şi-a făcut apariţia Andy, cu pielea lui albă, cu buclele blonde şi trupul lui îndesat şi durduliu, vi s-a părut încă de la bun început un personaj comic, un pitic deştept în scutece ude care intrase în familie cu un singur scop: acela de a vă amuza pe voi. În primul lui an de viaţă, l-aţi tratat ca pe o jucărie sau ca pe un căţel de companie, dar pe urmă a început să vorbească şi aţi ajuns cu părere de rău la concluzia că e om. Un pui de om adevărat, carevasăzică, însă, spre deosebire de tine şi de sora ta, care eraţi mai degrabă reţinuţi şi bine-crescuţi, frăţiorul vostru era un titirez cu toane schimbătoare, când vijelios, când îmbufnat, predispus când la crize de plâns neaşteptate şi de neoprit, când la hohote lungi de râsete nebuneşti. Probabil că nu-i era uşor – încercând să se strecoare în cercul intim, încercând să ţină pasul cu sora şi fratele lui mai mare dar diferenţele s-au redus când a mai crescut, frustrările s-au diminuat treptat şi, spre final, ţâncul plângăcios s-a transformat într-un copil bun. Destul de aiurit uneori *(Io snt în lac),* dar totuşi un copil bun.

Cu puţin înainte să se nască Andy, părinţii v-au mutat pe tine şi pe sora ta în nişte camere alăturate de la etajul trei. Acolo, în mansardă, aţi descoperit un tărâm aparte, un mic principat rupt de restul casei, iar după nenorocirea de la Lacul Echo, din august 1957, acela a devenit locul vostru de refugiu, singurul loc din acea fortăreaţă a suferinţei în care tu şi sora ta puteaţi scăpa de părinţii îndureraţi. Eraţi şi voi îndureraţi, fireşte, dar sufereaţi aşa cum suferă copiii, într-un mod mai egoist, poate mai grav, iar tu şi sora ta v-aţi chinuit singuri luni în şir povestind toate lucrurile nu

tocmai frumoase pe care i le-aţi făcut vreodată lui Andy – glumele răutăcioase, comentariile tăioase, insultele sâcâitoare, palmele şi ghionturile, loviturile tari cu pumnul –, de parcă aţi fi avut un vag sentiment de vinovăţie care vă îndemna să vă pocăiţi, să vă pedepsiţi pentru răutatea voastră, repetând la nesfârşit şirul de mârşăvii săvârşite de-a lungul anilor. Aceste relatări aveau loc întotdeauna noaptea, pe întuneric, după ce vă băgaţi în pat, când vorbeaţi amândoi cu uşa dintre camere deschisă sau când unul din voi se urca în patul celuilalt şi stăteaţi pe spate, unul lângă altul, uitându-vă la tavanul invizibil. Atunci vă simţeaţi ca nişte orfani, cu fantomele părinţilor voştri bântuind pe la etajul de dedesubt, şi v-a intrat în reflex, în mod firesc, să dormiţi împreună, o alinare de durată, un leac pentru îndepărtarea frisoanelor şi a lacrimilor care apăreau atât de des în lunile de după moartea lui Andy.

Intimităţile de acest gen au constituit temelia incontestabilă a relaţiilor cu sora ta. Totul izvora de la începutul-începutului, de la hotarele memoriei conştiente şi nu puteai să-ţi aduci aminte nicio clipă în care să fi simţit sfială sau frică în prezenţa ei. Când eraţi mici făceaţi baie împreună, aţi început să vă examinaţi cu nerăbdare trupurile când vă jucaţi de-a doctorul, iar în după-amiezile furtunoase când n-aveaţi voie să ieşiţi din casă, activitatea preferată a lui Gwyn era să săriţi pe pat împreună, în pielea goală. Nu doar de dragul de a sări, după cum explica ea, ci pentru că-i plăcea să-ţi vadă penisul bălăngănindu-se în sus şi-n jos; şi, oricât de mic trebuie să fi fost acest organ în acel moment din viaţa ta, îi făceai pe plac lui Gwyn cu dragă inimă, din moment ce o făcea întotdeauna să râdă şi nimic nu te făcea mai fericit decât s-o vezi pe sora ta râzând. Cât aveai pe atunci? Patru ani? Cinci?

În cele din urmă, copiii încep să se îndepărteze de nudismul scandalagiu şi monstruos al prunciei, iar înainte să ajungă la vârsta

de şase-şapte ani, barierele pudorii s-au ridicat deja. Dintr-un oarecare motiv, nu acelaşi lucru s-a întâmplat cu tine şi cu Gwyn. Poate că nu v-aţi mai bălăcit împreună în cadă, poate că nu v-aţi mai jucat de-a doctorul şi n-aţi mai sărit pe pat, dar v-aţi păstrat acea nepăsare neamericană în privinţa trupurilor. Adesea lăsaţi deschisă uşa de la baia pe care o foloseaţi în comun şi de câte ori n-ai trecut pe lângă acea uşă şi n-ai zărit-o pe Gwyn făcând pipi, de câte ori nu te-a zărit şi ea ieşind de la duş fără nimic pe tine? Vi se părea absolut firesc să vă vedeţi goi, iar acum, în vara anului 1967, când laşi stiloul pe masă şi te uiţi pe fereastră, gândindu-te la copilărie, reflectezi asupra acestei lipse de inhibiţii şi ajungi la concluzia că se datorează probabil faptului că aveai senzaţia că trupul tău îi aparţinea ei, că vă aparţineaţi unul celuilalt şi, prin urmare, vi s-ar fi părut de neconceput să vă purtaţi altfel. Ce-i drept, odată cu trecerea timpului, aţi devenit amândoi ceva mai rezervaţi, dar nici când corpurile au început să vi se schimbe, nu v-aţi îndepărtat cu totul unul de celălalt. Îţi aminteşti ziua în care Gwyn a intrat în camera ta, s-a aşezat pe pat şi şi-a ridicat bluza ca să-ţi arate prima umflătură minusculă din jurul sfârcurilor, cel dintâi semn al creşterii incipiente a sânilor. Îţi aduci aminte că i-ai arătat primul fir de păr pubian şi una dintre primele tale erecţii adolescentine şi-ţi mai aduci aminte şi că stăteai lângă ea în baie şi te uitai la sângele care i se scurgea pe picioare când i-a venit prima oară ciclul. Niciunul din voi n-a ezitat prea mult să se ducă la celălalt când s-au produs aceste miracole. La întâmplările care-ţi schimbă viaţa ai nevoie de martori şi ce altă persoană ar fi fost mai potrivită pentru acest rol decât unul din voi?

După care a urmat noaptea marelui experiment. Părinţii voştri plecau în weekend şi ajunseseră la concluzia că tu şi sora ta eraţi

destul de mari ca să rămâneţi singuri acasă. Gwyn avea cincisprezece ani, iar tu, paisprezece. Ea era aproape o femeie, iar tu de-abia ieşeai din pubertate, însă eraţi amândoi prinşi în ghearele disperării de la începutul adolescenţei, gândindu-vă la sex de dimineaţa până seara, masturbându-vă încontinuu, luând-o razna din cauza dorinţelor arzătoare, cu trupurile aprinse de fantezii senzuale, jinduind să vă atingă cineva, să vă sărute, lacomi şi nesatisfăcuţi, excitaţi şi singuri, condamnaţi. În săptămâna dinaintea plecării părinţilor, aţi discutat împreună dilema, marea contradicţie a faptului că eraţi destul de mari ca să vi-o doriţi, dar prea necopţi ca s-o şi faceţi. Lumea vă trăsese pe sfoară punându-vă să trăiţi la jumătatea secolului XX, cetăţeni ai unei naţiuni industriale, fără doar şi poate avansate, pe când, dacă v-aţi fi născut într-un trib primitiv pe undeva prin jungla amazoniană sau oriunde la sud de Ecuator, n-aţi mai fi fost virgini. Atunci, imediat după acea conversaţie, v-aţi şi urzit planul, dar aţi aşteptat plecarea părinţilor ca să-l puneţi în aplicare.

Urma să o faceţi o dată, doar o dată. Trebuia să fie un experiment, nu un stil de viaţă, şi, oricât de mult v-ar fi plăcut, n-avea să se mai repete după acea noapte, fiindcă, dacă aţi fi continuat şi după aceea, v-ar fi scăpat de sub control, v-aţi fi lăsat cu uşurinţă duşi de val şi apoi ar mai fi trebuit să daţi socoteală şi pentru aşternuturile pătate de sânge, ca să nu mai vorbim de acea posibilitate atroce, acea posibilitate de neconceput despre care niciunul din voi nu îndrăznea să vorbească cu glas tare. Aţi stabilit că veţi face absolut orice, însă fără penetrare: toată gama de oportunităţi şi poziţii, cât de mult doreaţi şi cât timp voiaţi amândoi, dar avea să fie o noapte de sex fără raporturi sexuale propriu-zise. Din moment ce niciunul dintre voi nu mai făcuse sex cu nimeni până atunci, perspectiva vi se părea foarte captivantă şi

v-aţi petrecut zilele dinaintea plecării părinţilor voştri într-o stare de aşteptare vecină cu delirul: speriaţi de moarte, şocaţi de îndrăzneala planului, scoşi din minţi.

A fost şi primul prilej pe care l-ai avut vreodată de a-i spune lui Gwyn cât de mult o iubeşti, de a-i spune cât de frumoasă ţi se părea, de a-ţi vârî limba în gura ei şi de a o săruta aşa cum visai de luni întregi. Tremurai când te-ai dezbrăcat, tremurai din cap până în picioare când te-ai urcat în pat şi i-ai simţit braţele cuprinzându-te strâns. Era întuneric în cameră, dar reuşeai să discerni licărirea din ochii surorii tale, profilul chipului ei, conturul trupului, iar când te-ai băgat sub aşternut şi ai simţit goliciunea acelui trup, pielea dezgolită a surorii tale de cincisprezece ani lipită de pielea dezgolită a trupului tău, te-ai cutremurat, cu răsuflarea aproape tăiată de la valul de senzaţii care te străbătea. Aţi rămas îmbrăţişaţi câteva momente, cu picioarele împletite şi cu obrajii lipiţi, prea îngroziţi ca să faceţi altceva decât să vă prindeţi unul de celălalt şi să speraţi că acea groază absolută n-o să vă spulbere. În cele din urmă, Gwyn a început să-şi plimbe degetele pe spinarea ta şi apoi şi-a apropiat gura de faţa ta şi te-a sărutat, te-a sărutat cu patimă, cu o agresivitate la care nu te aşteptai, iar când limba ei ţi-a străpuns gura, ai înţeles că nimic nu era mai frumos pe lume decât să fii sărutat aşa cum te săruta ea pe tine, că acela era, fără doar şi poate, cel mai important motiv de a trăi. Aţi continuat să vă sărutaţi o bună bucată de vreme, torcând şi pipăindu-vă în timp ce limbile vi se împreunau şi saliva vi se scurgea de pe buze. Într-un sfârşit, ţi-ai făcut curaj şi ţi-ai aşezat palmele pe sânii ei, pe sânii ei mici, nedeplin dezvoltaţi, şi, pentru prima oară în viaţă, ţi-ai spus în sinea ta: Acum ating sânii goi ai unei fete. După ce i-ai pipăit o vreme, ai început să săruţi locurile pe care le atinseseşi, să-ţi treci uşor limba în jurul sfârcurilor, să i le sugi, şi te-ai mirat când le-ai

văzut întărindu-se şi înălţându-se, la fel de tari şi de proeminente cum era şi penisul tău de când te aşezaseşi deasupra trupului gol al surorii tale. Situaţia te depăşea, această iniţiere în splendorile anatomiei feminine te împingea dincolo de limită şi, fără niciun imbold din partea lui Gwyn, ai simţit brusc prima ejaculare din acea seară, un spasm violent care s-a împrăştiat pe burta ei. Din fericire, toată jena a fost de scurtă durată, fiindcă, chiar în timp ce secreţiile se scurgeau din tine, Gwyn a izbucnit în râs şi, parcă vrând să aducă un omagiu realizării tale, s-a frecat voioasă pe burtă.

Aţi ţinut-o aşa ore în şir. Eraţi amândoi atât de tineri şi de lipsiţi de experienţă, amândoi atât de excitaţi şi de neobosiţi, cu o poftă atât de nebunească de celălalt, şi, din moment ce promiseserăţi că nu avea să se mai repete, niciunul din voi n-ar fi vrut ca experimentul să se mai termine. Aşa că i-aţi dat înainte. Cu vigoarea şi rezistenţa celor paisprezece ani pe care îi aveai, ţi-ai revenit rapid după degajarea accidentală şi, când sora ta ţi-a cuprins uşor cu mâna penisul reînsufleţit (sublim extaz, inexprimabilă plăcere), ai continuat cu lecţia de anatomie parcurgându-i şi alte zone ale corpului cu mâinile şi gura. Ai descoperit regiunile delicioase şi moi de pe ceafă şi de pe interiorul coapselor, satisfacţiile de neuitat ale noadei şi feselor, desfătarea aproape insuportabilă a urechii linse. Extazul tactil, dar şi mirosul parfumului cu care Gwyn se dăduse special cu acel prilej, suprafaţa din ce în ce mai lunecoasă şi transpirată a trupurilor voastre şi mica simfonie de sunete pe care le-aţi scos de-a lungul nopţii, separat şi împreună: gemete şi scâncete, oftaturi şi ţipete şi apoi, când Gwyn a avut primul orgasm (frecându-şi clitorisul cu degetul mijlociu de la mâna stângă), şuieratul aerului din nările ei fremătânde, rapiditatea accelerată a respiraţiei, icnetul triumfător

de la sfârşit. Prima dată, apoi de încă două, poate chiar trei ori. În cazul tău, după acea singură greşeală de la început, te-ai bucurat să simţi mâna surorii tale cuprinzându-ţi penisul, mişcându-se în sus şi în jos în timp ce tu zăceai pe spate, cufundat într-o ceaţă de excitaţie crescândă şi apoi gura ei, mişcându-se tot în sus şi în jos, gura ei cuprinzându-ţi penisul întărit din nou şi profunda intimitate pe care aţi simţit-o amândoi când ai ejaculat în acea gură, când secreţia unui corp se scurgea într-altul, întrepătrunderea unei fiinţe cu cealaltă, suflete împletite. Apoi sora ta s-a lăsat pe spate în pat, şi-a desfăcut picioarele şi ţi-a zis s-o atingi. Nu acolo, ţi-a zis ea, ci aici – şi ţi-a luat mâna şi te-a îndrumat spre locul unde voia să fii, locul unde nu fuseseşi niciodată şi tu, care nu ştiuseşi nimic înainte de acea noapte, ţi-ai început încet ucenicia de fiinţă omenească.

După şase ani, stai în bucătăria apartamentului în care locuieşti împreună cu sora ta, pe West 107th Street. E începutul lui iulie 1967 şi tocmai i-ai spus că vrei să rămâi la New York în weekend, că n-ai niciun chef să faci tot drumul cu autobuzul până la părinţii voştri. Gwyn stă la masă în faţa ta, îmbrăcată în pantaloni scurţi albaştri şi într-un tricou alb, cu părul lung şi negru prins în creştetul capului din cauza căldurii. Observi că are braţele bronzate, că în ciuda muncii de birou care o obligă să stea înăuntru mai toată ziua, a umblat destul prin soare pentru ca pielea ei să capete o nuanţă minunată brun-roşcată, care te duce cu gândul la culoarea clătitelor. E joi seară, ora şase şi jumătate, şi v-aţi întors amândoi de la muncă, iar acum beţi bere direct din cutie şi fumaţi Chesterfield fără filtru. În cam o oră, o să ieşi să iei cina într-un restaurant chinezesc ieftin – mai mult pentru aerul condiţionat decât pentru mâncare –, dar deocamdată te mulţumeşti să stai degeaba ca să te

linişteşti după încă o zi anostă la bibliotecă, pe care ai redenumit-o deja Castelul Somnului. După ce i-ai spus că nu vrei să mergi în New Jersey, nu mai ai nicio îndoială că Gwyn va începe să vorbească despre părinţii voştri. Eşti pregătit pentru asta şi eşti gata să şi vorbeşti dacă e neapărată nevoie, dar speri ca discuţia să nu se întindă prea mult. Capitolul nr. nouă milioane din saga lui Marge şi Bud. Când aţi început tu şi sora ta să le spuneţi pe nume părinţilor voştri? Nu-ţi mai aminteşti exact, dar a fost cam în perioada când Gwyn a plecat la facultate. Când sunteţi cu ei, le spuneţi tot mamă şi tată, dar când rămâneţi singuri, le ziceţi Marge şi Bud. Poate că e o atitudine uşor afectată, dar te ajută să-i desparţi de tine mental, să creezi o distanţă iluzorie şi îţi spui că ai nevoie de aşa ceva, că ai nevoie mai mult decât de orice altceva.

Nu înţeleg, îţi spune sora ta. Nu mai vrei să mergi acolo deloc.

Aş vrea să pot merge, îi răspunzi tu, ridicând din umeri într-un gest de autojustificare, dar de fiecare dată când pun piciorul în casa aia, simt cum mă înghite din nou trecutul.

Şi ţi se pare aşa de îngrozitor? Doar n-o să-mi spui că nu ai decât amintiri urâte. Ar fi absurd. Absurd şi neadevărat.

Nu, nu, nu toate sunt urâte. Frumoase şi urâte la grămadă. Însă partea ciudată e că, ori de câte ori mă aflu acolo, nu mă gândesc decât la cele urâte. Când nu sunt acolo, mă gândesc mai ales la cele frumoase.

Şi mie de ce nu mi se întâmplă la fel?

Nu ştiu. Poate fiindcă nu eşti băiat.

Şi care-ar fi diferenţa?

Andy a fost băiat. Cândva am fost doi băieţi în casa aia, iar acum nu mai sunt decât eu, singurul supravieţuitor al naufragiului.

Aşa, şi? Mai bine unul decât niciunul, pentru numele lui Dumnezeu.

Dar ochii lor, Gwyn, expresia de pe chipurile lor când se uită la mine! Nu trece niciun minut şi am senzaţia că mi se fac reproşuri. Par să mă întrebe: de ce tu? De ce tu trăieşti încă şi fratele tău nu? Iar după încă un minut, ochii lor mă îneacă în tandreţe, într-o dragoste îngrijorată, greţoasă, exagerat de posesivă. Am senzaţia că-mi sare inima din piept.

Exagerezi. Nu-ţi reproşează nimic, Adam. Sunt aşa de mândri de tine, ar trebui să-i auzi ce zic când nu eşti de faţă.

Cum îl mai ridică în slăvi pe băiatul-minune pe care l-au creat, pe prinţul moştenitor al dinastiei Walker.

Hai că acum tu exagerezi.

Nu chiar. Dacă nu mi-ar plăcea aşa de mult de tine, aş fi geloasă.

Nu ştiu cum poţi să-i suporţi. Să te uiţi la ei când sunt împreună, vreau să zic. De fiecare dată când mă uit la ei, mă întreb de ce mai sunt căsătoriţi.

Fiindcă vor să fie căsătoriţi, de-aia.

N-are niciun sens. Nici măcar nu mai pot să stea de vorbă.

Au trecut prin multe împreună şi de-acum nu mai trebuie să stea de vorbă dacă n-au chef. Atâta vreme cât vor să rămână împreună, nu e treaba noastră cum îşi duc ei viaţa.

Mama a fost frumoasă pe vremuri.

Încă mai e frumoasă.

E prea tristă ca să fie frumoasă. Nicio persoană aşa de tristă nu mai poate fi frumoasă.

Te opreşti puţin şi analizezi ce-ai zis adineauri. Apoi adaugi, întorcându-ţi privirea de la sora ta, pentru că nu te simţi în stare să te uiţi la ea în timp ce formulezi următoarea propoziţie:

Mi-e aşa de milă de ea, Gwyn. Nici nu pot să-ţi spun de câte ori am vrut să sun acasă şi să-i spun că totul e bine acum, că poate să înceteze să se mai urască de-acum, că s-a pedepsit singură destul de multă vreme.

Ar trebui s-o suni.

Nu vreau s-o jignesc. Mila e un sentiment atât de îngrozitor şi de inutil. Trebuie să ţi-o înfrânezi şi s-o ţii închisă în tine. În clipa în care încerci să ţi-o exprimi, nu face altceva decât să înrăutăţească situaţia.

Sora ta îţi zâmbeşte şi ţi se pare că e un surâs cam nepotrivit, dar când îi cercetezi chipul şi-i observi privirea gravă şi îngândurată, înţelegi că spera să-i spui aşa ceva, că pentru ea e o uşurare să audă că nu eşti chiar aşa de izolat şi de insensibil pe cât dai de înţeles, că mai există o oarecare compasiune în tine, la urma urmei. Şi apoi îţi spune:

Bine, frăţioare. N-ai decât să mori de cald la New York, dacă vrei. Dar, ca să ştii, câte un drum acasă din când în când îţi poate aduce nişte descoperiri destul de interesante.

Cum ar fi?

Cum ar fi cutia pe care am găsit-o sub pat ultima dată când am fost acolo.

Ce era în ea?

Destul de multe lucruri, de fapt. Printre ele şi piesa pe care am scris-o împreună în timpul liceului.

Mă cutremur numai când mă gândesc...

Regele Ubu al II-lea.

Ţi-ai aruncat un ochi peste ea?

N-am putut să mă abţin.

Şi?

Mă tem că nu-i cine ştie ce. Dar am dat peste câteva rânduri amuzante, iar vreo două scene aproape că m-au făcut să râd. Când Ubu îşi arestează soţia pentru că a râgâit la masă, şi apoi pasajul când Ubu declară război Americii ca s-o poată da înapoi indienilor.

Aiureli de adolescenţi. Dar ne-am distrat de minune, nu-i aşa? Îmi amintesc şi acum că ne tăvăleam pe jos şi că am râs aşa de tare că mă durea burta.

Cred că am scris cu schimbul, câte o propoziţie fiecare. Sau oare scriam dialoguri întregi fiecare?

Dialoguri. Dar nu pot să bag mâna-n foc. S-ar putea să mă înşel.

Ce nebuni mai eram! Amândoi, unul mai nebun ca altul. Şi nimeni nu bănuia. Toţi ne credeau copii reuşiţi şi echilibraţi. Ceilalţi ne respectau, ne invidiau, iar în adâncul sufletului eram amândoi nebuni.

Te uiţi din nou în ochii surorii tale şi-ţi dai seama că ea vrea să vorbească despre marele experiment, un subiect pe care niciunul din voi nu l-a mai abordat de ani de zile. Te întrebi dacă merită să vă băgaţi în aşa ceva, sau dacă n-ar fi mai bine să îndrepţi conversaţia în altă direcţie. Înainte să apuci să te hotărăşti, Gwyn îţi zice:

Mă rog, ce-am făcut în noaptea aia a fost sminteală curată.

Crezi?

Tu nu?

Nu chiar. M-a durut scula o săptămână întreagă după aia, dar, când stau să mă gândesc, noaptea aceea tot mi se pare cea mai frumoasă din viaţa mea.

Gwyn zâmbeşte, dezarmată de atitudinea ta indiferentă faţă de o faptă pe care toată lumea ar considera-o o crimă împotriva naturii, un păcat de moarte. Apoi te întreabă:

Nu te simţi vinovat?

Nu. Nu m-am simţit nici atunci şi nu mă simt nici acum. Mi-am închipuit mereu că nici tu.

Eu vreau să mă simt vinovată. Îmi tot spun că ar trebui să mă simt vinovată, dar adevărul e că nu mă simt deloc aşa. De-aia cred că eram nebuni. Fiindcă n-am rămas traumatizaţi.

Nu poţi să te simţi vinovat decât dacă ai făcut ceva rău. Ce am făcut noi în acea noapte n-a fost rău. Doar n-am făcut nimic nimănui, nu-i aşa? Niciunul din noi nu l-a obligat pe celălalt să facă ceva ce nu voia. Nici măcar n-am mers până la capăt. Ce-am făcut n-a fost decât un experiment nevinovat, atâta tot. Şi mă bucur că am făcut-o. Sincer să fiu, singurul meu regret e că n-am mai făcut-o şi după aceea.

Ah, deci te gândeai la acelaşi lucru ca şi mine.

Şi de ce nu mi-ai spus?

Pentru că eram prea speriată, presupun. Prea speriată că, dacă am fi continuat, ne-am fi putut trezi într-o adevărată încurcătură.

Aşa că ai preferat să-ţi găseşti un iubit. Dave Cryer, regele animalelor.

Iar tu te-ai îndrăgostit de Patty French.

Ce-a fost a fost, tovarăşă.

Da, ce-a fost a fost, nu-i aşa?

Vorbeai, aşadar, cu sora ta. Despre trecut, despre căsnicia mută a părinţilor voştri, despre fratele vostru mort şi despre farsa copilărească pe care aţi scris-o în tandem într-o vacanţă de primăvară, cu mulţi ani în urmă, dar aceste subiecte nu vă ocupă decât o mică parte din timpul pe care-l petreceţi împreună. O altă parte se umple cu conversaţii scurte despre treburile casnice (cumpărături, curăţenie, gătit, plata chiriei şi a facturilor de utilităţi), dar cea mai mare parte a discuţiilor din acea vară sunt

despre prezent şi viitor, despre războiul din Vietnam, despre cărţi şi scriitori, despre poeţi, muzicieni şi cineaşti, precum şi poveştile cu care vă întoarceţi acasă de la muncă. Ai stat de vorbă mereu cu sora ta, prinşi amândoi într-un dialog complex şi neîntrerupt încă din fragedă pruncie, iar această disponibilitate de a vă împărtăşi gândurile şi ideile e, probabil, cel mai definitoriu aspect al prieteniei voastre. Se dovedeşte că aveţi aceleaşi opinii despre aproape orice subiect, dar nu chiar despre toate subiectele şi vă place să vă luaţi la harţă din cauza părerilor diferite. Totuşi, ciondănelile voastre pe marginea valorii anumitor scriitori sau artişti au o oarecare latură comică, din moment ce rareori reuşeşte vreunul din voi să-l convingă pe celălalt să-şi schimbe părerea. De exemplu, amândoi o consideraţi pe Emily Dickinson cea mai remarcabilă poetă americană din secolul al XIX-lea, dar, în vreme ce tu ai o slăbiciune pentru Whitman, Gwyn îl respinge, socotindu-l bombastic şi necizelat, un fals profet. Îi citeşti cu glas tare un text mai scurt *(The Dalliance of the Eagles*), dar nu reuşeşti s-o convingi, îţi spune că-i pare rău, dar o poezie despre vulturi care şi-o trag în văzduh o lasă rece. De exemplu, îi place *Middlemarch* mai mult decât orice alt roman, dar când îi mărturiseşti că n-ai reuşit niciodată să treci de pagina 50, te îndeamnă să mai încerci o dată, ceea ce şi faci, dar te dai din nou bătut înainte să ajungi la pagina 50. De exemplu, aţi adoptat aproape aceeaşi poziţie faţă de război şi de politica americană, dar având în vedere că pe tine te paşte recrutarea de îndată ce termini facultatea, eşti mult mai vehement şi mai arţăgos decât ea şi, ori de câte ori te lansezi într-o tiradă furioasă la adresa administraţiei Johnson, Gwyn îţi zâmbeşte, îşi bagă degetele în urechi şi aşteaptă să încetezi.

Amândurora vă plac Tolstoi şi Dostoievski, Hawthorne şi Melville, Flaubert şi Stendhal, dar în acest moment nu-l mai

suporţi pe Henry James, pe când Gwyn susţine că e cel mai mare dintre cei mai mari, uriaşul pe lângă care toţi ceilalţi romancieri par nişte pigmei. Vă înţelegeţi de minune în privinţa măreţiei lui Kafka şi Beckett, dar când îi spui că Céline ar trebui aşezat pe acelaşi piedestal, îţi râde în faţă şi-ţi zice că eşti un nebun fascist. Wallace Stevens, da, însă tu crezi că după el ar trebui să urmeze William Carlos Williams, nu T.S. Eliot, căruia Gwyn îi ştie opera pe de rost. Tu îl susţii pe Keaton, ea îl susţine pe Chaplin şi, deşi amândoi urlaţi când vedeţi un film de-al fraţilor Marx, preaiubitul tău W.C. Fields nu-i poate smulge nici măcar un surâs. Truffaut, cu cele mai bune filme ale sale, vă emoţionează pe amândoi, dar Gwyn îl consideră prea pretenţios pe Godard şi tu nu, iar în vreme ce ea îi ridică în slăvi pe Bergman şi pe Antonioni, cei doi stăpâni ai universului, tu îi spui fără nicio tragere de inimă că filmele lor te plictisesc. În privinţa muzicii clasice nu intraţi în conflict, fiindcă amândoi îl puneţi pe J.S. Bach în fruntea listei, dar tu eşti din ce în ce mai interesat de jazz, pe când Gwyn ţine încă la nebunia rock&roll-ului, care ţie nu-ţi mai transmite mare lucru. Ei îi place să danseze şi ţie, nu. Ea râde mai mult decât tine şi fumează mai puţin. Ea e o persoană mai liberă şi mai fericită decât tine şi, ori de câte ori sunteţi împreună, lumea pare un loc mai luminos şi mai primitor, un loc unde sufletul tău posac şi introvertit aproape că se poate simţi acasă.

Conversaţia continuă de-a lungul verii. Vorbiţi despre cărţi, despre filme şi despre război, vorbiţi despre slujbe şi planuri de viitor, vorbiţi despre trecut şi despre prezent, dar şi despre Born. Gwyn ştie că suferi. Înţelege că acea experienţă încă mai e o povară grea pentru tine şi te ascultă, iarăşi şi iarăşi, cum îi repeţi povestea, iarăşi şi iarăşi aceeaşi poveste, povestea obsedantă care ţi s-a strecurat în suflet şi a devenit deja parte integrantă din fiinţa ta.

Gwyn încearcă să te liniştească, spunându-ţi că te-ai comportat bine, că nu mai puteai face altceva şi, chiar dacă recunoşti că n-ai fi putut să împiedici uciderea lui Cedric Williams, ştii că, ezitând ca un laş înainte să te duci la poliţie, i-ai permis lui Born să scape nepedepsit, iar asta nu ţi-o poţi ierta. E vineri, prima seară a weekendului de început de iulie pe care ai ales să-l petreci la New York şi, în timp ce stai cu sora ta la masa din bucătărie, sorbindu-vă berile de după muncă şi fumându-vă ţigările, conversaţia ajunge din nou la Born.

M-am gândit mult la asta, spune Gwyn, şi sunt destul de sigură că totul a început pentru că Born se simţea atras sexual de tine. Nu doar Margot, ci amândoi, împreună.

Speriat de teoria surorii tale, te opreşti un moment ca să reflectezi dacă are sens, făcând o analiză dureroasă dintr-o perspectivă nouă a relaţiilor tale încurcate cu Born, dar în cele din urmă îi spui că nu, nu eşti de acord cu ea.

Gândeşte-te doar, insistă Gwyn.

Păi mă gândesc, îi răspunzi tu. Dacă ar fi fost adevărat, ar fi încercat să se dea la mine. Dar n-a făcut-o. N-a încercat să mă atingă în niciun moment.

Nu contează. Se prea poate ca nici măcar el să nu-şi fi dat seama. Însă nimeni nu i-ar da mii de dolari unui necunoscut de douăzeci de ani doar fiindcă îşi face griji pentru viitorul lui. O face din cauza unei atracţii homoerotice. Born se îndrăgostise de tine, Adam. N-are importanţă dacă şi-a dat şi el seama de asta sau nu.

Tot nu m-ai convins, dar acum, că-mi zici, aş fi preferat să se fi dat la mine. L-aş fi pocnit în faţă şi i-aş fi spus să se ducă dracului, iar pe urmă n-am mai fi mers să ne plimbăm pe Riverside Drive, iar băiatul ăla Williams n-ar mai fi murit.

Dar măcar a încercat vreodată cineva aşa ceva cu tine?

Ce anume?

Un alt bărbat. S-a dat vreodată la tine un bărbat?

Am avut parte de nişte priviri insistente şi ciudate, dar nimeni nu mi-a zis niciodată nimic.

Deci n-ai făcut-o până acum.

Ce să fac?

Sex cu un bărbat.

Doamne fereşte.

Nici măcar când erai mic?

Ce vrei să spui? Băieţeii nu fac sex. Nu pot să facă sex pentru simplul fapt că sunt doar nişte băieţei.

Nu *aşa* de mic. Mă refer la perioada imediat după pubertate. Treisprezece, paisprezece ani. Credeam că tuturor băieţilor de vârsta aia le place să şi-o frece unul altuia.

Nu şi mie.

Nici măcar la faimoasele şedinţe de masturbare în grup? Sunt sigură că ai participat la aşa ceva.

Câţi ani aveam în ultimul an când am fost în tabără vara?

Nu-mi mai aduc aminte.

Treisprezece... Cred că aveam treisprezece, fiindcă la paisprezece ani am început să lucrez la supermarketul lui Bud. În orice caz, în ultimul an când am fost în tabără, câţiva băieţi din cabana mea au făcut-o. Vreo şase sau şapte, dar eu eram prea timid ca să iau parte.

Prea timid, sau prea dezgustat?

Câte puţin din ambele, cred. Corpul bărbătesc mi s-a părut dintotdeauna cam respingător.

Nu şi al tău, sper.

Mă refer la corpurile altor bărbaţi. N-am nicio dorinţă să-i ating, nicio dorinţă să-i văd goi. La drept vorbind, m-am întrebat

adesea de ce femeile se simt atrase de bărbaţi. Dacă aş fi femeie, probabil că aş fi lesbiană.

Remarca ta absurdă o face pe Gwyn să zâmbească.

Asta pentru că eşti bărbat.

Şi tu? Te-ai simţit vreodată atrasă de o fată?

Bineînţeles. Fetele se îndrăgostesc tot timpul de alte fete. E ceva firesc.

Atracţie sexuală, am vrut să spun. Ai simţit vreodată că vrei să te culci cu o fată?

Am fost patru ani la o facultate doar pentru fete, ai uitat? Într-o atmosferă aşa de claustrofobă, mai devreme sau mai târziu se vor petrece anumite lucruri.

Pe bune?

Da, pe bune.

Nu mi-ai spus niciodată.

Nu m-ai întrebat niciodată.

Trebuia să te întreb? Şi atunci cum rămâne cu pactul de a nu avea secrete unul faţă de celălalt, pe care l-am făcut în 1961?

Nu e niciun secret. E ceva prea lipsit de importanţă ca să se poată înscrie la categoria secrete. Dacă vrei să ştii – ca să nu-ţi faci o impresie greşită –, s-a întâmplat doar de două ori. Prima oară eram fumată. A doua oară eram beată.

Şi?

Sexul e sex, Adam. Sexul de orice fel e bun, atâta vreme cât ambii parteneri şi-l doresc. Corpurilor le place să fie atinse şi sărutate, iar dacă închizi ochii, nu prea mai contează cine te atinge şi te sărută.

Ca declaraţie de principiu, nici c-aş putea fi mai de acord cu tine. Vreau să ştiu doar dacă ţi-a plăcut şi, dacă chiar ţi-a plăcut, de ce n-ai făcut-o mai des.

Da, mi-a plăcut. Dar nu din cale-afară, nu aşa de mult cum îmi place să fac sex cu bărbaţi. Spre deosebire de opinia ta despre acest subiect, eu ador corpurile bărbaţilor şi am o pasiune aparte pentru ceea ce au ei şi femeile nu. E destul de plăcut să te culci cu o fată, dar n-are intensitatea unei tăvăleli bune şi tradiţionale a sexului cu un bărbat.

Nu prea rentează.

Exact. Cam ca liga a doua.

Adică pentru partide de mâna a doua, ca să zic aşa.

Abţinându-se să nu râdă, Gwyn aruncă în tine cu pachetul de ţigări şi strigă cu o furie prefăcută:

Eşti imposibil!

Exact aşa şi eşti: imposibil. În momentul în care sora ta pronunţă acest cuvânt, regreţi gluma obscenă şi slăbuţă şi, tot restul serii şi o bună parte din ziua următoare, cuvântul acela rămâne lipit de tine ca un blestem, ca o condamnare nemiloasă pentru cel care eşti şi pentru ceea ce eşti. Da, eşti imposibil. Şi tu, şi viaţa ta; aşa că te întrebi cum Dumnezeu ai reuşit să-ţi găseşti calea până în acest impas plin de disperare şi de scârbă de sine. E oare Born singurul responsabil pentru ceea ce ţi s-a întâmplat? E oare cu putinţă ca acea unică pierdere temporară a curajului să-ţi fi afectat atât de rău încrederea în tine însuţi încât să nu mai ai încredere în propriul viitor? Cu numai câteva luni în urmă, credeai că o să faci revoluţie cu inteligenţa ta, iar acum te consideri idiot şi incapabil, un imbecil de robot onanist, blocat în rutina unei slujbe odioase. Un nimeni. Dacă n-ar fi Gwyn, te-ai putea gândi serios dacă nu cumva ar fi cazul să te internezi într-un spital. Ea e singura persoană cu care poţi să stai de vorbă, singura persoană care te face să te simţi viu. Şi totuşi, oricât de fericit ai fi să stai din nou cu ea,

ştii că nu trebuie s-o copleşeşti cu problemele tale, că nu te poţi aştepta ca sora ta să se transforme în chirurgul divin care-ţi va despica pieptul şi-ţi va vindeca inima bolnavă.

Trebuie să te ajuţi singur. Dacă ceva s-a stricat înăuntrul tău, trebuie să-l repari cu mâinile tale.

După douăzeci şi patru de ore de introspecţie sumbră, chinul ia încet-încet sfârşit. Schimbarea începe sâmbătă, în cea de-a doua zi a weekendului de început de iulie pe care ai ales să-l petreci în Manhattan. După cină, te urci cu sora ta în autobuzul 104 care circulă pe Broadway, către cinematograful New Yorker, şi intraţi amândoi în răcoarea acelui spaţiu întunecos, ca să vedeţi *Ordet (Cuvântul),* filmul din 1955 al lui Carl Dreyer. În mod normal, nu te-ar interesa un film despre creştinism şi probleme de credinţă religioasă, dar regia lui Dreyer e atât de precisă şi de pătrunzătoare încât povestea te captivează imediat, începând să-ţi aducă aminte de o piesă muzicală, de parcă filmul ar fi o traducere vizuală a unei invenţiuni în două părţi de Bach. Estetica luteranismului, îi şopteşti la ureche lui Gwyn la un moment dat, dar de vreme ce ea n-are de unde să ştie la ce te gândeai, habar n-are despre ce vorbeşti şi îţi răspunde la remarcă încruntându-se uimită.

N-are niciun rost să zăbovim prea mult asupra complexităţii poveştii. Oricât de captivante ar fi întorsăturile sale, ele nu alcătuiesc decât o poveste dintr-o puzderie de poveşti, un film dintr-o sumedenie de filme şi, dacă n-ar fi avut acel final, *Ordet* nu te-ar fi emoţionat mai mult decât orice alt film bun pe care l-ai văzut de-a lungul anilor. Însă finalul e cel care contează, fiindcă finalul îţi spune ceva absolut neaşteptat, lovindu-te cu toată puterea toporului care doboară un stejar.

Nevasta fermierului care moare după ce naşte e întinsă într-un sicriu deschis, iar soţul ei o plânge alături. Fratele nebun care se crede a doua întrupare a lui Christos intră în cameră ţinând-o de mână pe fetiţa celor doi. În timp ce grupul mic de prieteni şi de rude îndoliate privesc scena, întrebându-se ce blasfemie sau sacrilegiu se va săvârşi în acest moment solemn, aşa-zisa reincarnare a lui Isus din Nazaret se adresează moartei pe un ton domol. „Ridică-te, scoală-te din sicriu şi întoarce-te în lumea viilor”, îi porunceşte el. După câteva clipe, mâinile femeii încep să se mişte. Totul ţi se pare o halucinaţie, ai senzaţia că s-a schimbat perspectiva, trecând de la realitatea obiectivă la cea din mintea fratelui nebun. Dar nu. Femeia deschide ochii şi, după numai câteva clipe, se ridică, întorcându-se din morţi.

E lume multă în cinema, iar jumătate din public izbucneşte în râs în faţa acestei învieri miraculoase. Nu le iei scepticismul în nume de rău, dar pentru tine acesta e un moment transcendent şi rămâi ţintuit, strângând-o de braţ pe sora ta în timp ce lacrimile îţi scaldă obrajii. S-a întâmplat ceea ce nu se poate întâmpla şi eşti uluit de ceea ce ai văzut.

Pe urmă ceva se schimbă în tine. Nu ştii ce anume, dar e ca şi cum lacrimile pe care le-ai vărsat când ai văzut-o pe femeie înviind ar fi curăţat o parte din otrava care s-a adunat în tine. Zilele trec. În anumite momente, crezi că mica ta cădere nervoasă din loja de la cinematograful New Yorker ar putea avea legătură cu fratele tău Andy – sau, dacă nu cu Andy, atunci cu Cedric Williams – sau poate cu amândoi deopotrivă. În alte momente, eşti convins că, printr-o suprapunere ciudată şi înduioşătoare dintre subiect şi obiect, ai avut senzaţia că te vedeai pe tine însuţi întorcându-te din morţi. În următoarele două săptămâni, începi să te simţi din ce în ce mai uşor. Tot te consideri blestemat, dar ai impresia că, atunci

când va veni ziua în care vei fi dus la eşafod, vei avea tăria să spui o glumă de despărţire sau să faci haz de necaz împreună cu călăul cu capul acoperit de glugă.

În fiecare an de la moartea fratelui tău, i-ai sărbătorit ziua de naştere împreună cu sora ta. Numai voi doi, fără părinţi, rude sau alţi invitaţi. În primii trei ani, când eraţi amândoi încă destul de mici ca să vă petreceţi verile în tabără, făceaţi petrecerea în aer liber: vă strecuraţi tiptil din cabane în toiul nopţii, străbăteaţi în fugă terenurile de sport cufundate în întuneric până la pajiştea din marginea nordică a taberei şi apoi o zbugheaţi în pădure, luminându-vă calea printre copaci şi desişuri cu lanternele; fiecare din voi avea în mână câte o brioşă sau un fursec furate din sala de mese după cina din seara respectivă. Trei veri la rând, după ce s-a terminat cu plecările în tabără, aţi lucrat amândoi în supermarketul tatălui vostru şi, prin urmare, eraţi acasă pe 26 iulie şi puteaţi să sărbătoriţi ziua fratelui vostru în dormitorul lui Gwyn de la etajul trei. Următorii doi ani au fost cei mai grei, din moment ce amândoi aţi călătorit în verile respective şi v-aţi aflat la mare distanţă de ziua lui Andy, dar aţi reuşit să îndepliniţi versiuni trunchiate ale ritualului, la telefon. Anul trecut te-ai dus cu autobuzul la Boston, unde Gwyn trăia împreună cu iubitul ei de atunci, şi aţi ieşit împreună la restaurant ca să ciocniţi un pahar în cinstea fratelui dispărut. Acum se apropie o altă zi de 26 iulie şi, fiind prima vară după atâta amar de vreme când sunteţi din nou împreună, vă pregătiţi să puneţi de o mică petrecere în bucătăria apartamentului de pe West 107th Street pe care îl împărţiţi.

Nu e o petrecere în sensul obişnuit al cuvântului. De-a lungul anilor, tu şi sora ta aţi creat o serie de reguli stricte pentru acest eveniment şi, cu mici variaţii, în funcţie de câţi ani aveaţi la

momentul respectiv, fiecare zi de 26 iulie e o reconstituire a tuturor celorlalte zile de 26 iulie din ultimii zece ani. În fond, cina aniversară e o conversaţie împărţită în trei. Se serveşte şi se mănâncă cina, iar după ce aţi terminat discuţia în trei părţi, îşi face apariţia un tortuleţ de ciocolată, ornat cu o singură lumânare aprinsă în centru. Nu cântaţi niciun *Mulţi ani trăiască.* Rostiţi cuvintele la unison, vorbind încet, cu glasurile aproape reduse la şoapte, dar nu cântaţi. Şi nici nu suflaţi în lumânare. O lăsaţi să ardă de tot şi apoi o ascultaţi sfârâind în timp ce flacăra se stinge în glazura moale de ciocolată. După o felie de tort, deschideţi o sticlă de whisky. Alcoolul e un element nou, pe care l-aţi introdus de abia în 1963 (ultima vară petrecută la supermarket, când tu aveai şaisprezece ani, iar Gwyn, şaptesprezece), însă în următorii doi ani n-aţi mai băut fiindcă n-aţi fost împreună, iar anul trecut v-aţi aflat într-un loc public, ceea ce însemna că trebuia să aveţi grijă. Anul acesta, fiind singuri în apartamentul vostru din New York, aveţi de gând amândoi să vă îmbătaţi criţă.

Gwyn s-a machiat şi s-a dat cu ruj pentru cină şi vine la masă purtând nişte cercei-verigă din aur şi o rochie dreaptă de vară, de un verde pal, care-i scoate în evidenţă verdele ochilor ei verzi-cenuşii. Tu te-ai îmbrăcat cu o cămaşă albă cu mânecă scurtă, cu gulerul descheiat, iar la gât ţi-ai pus singura cravată pe care o ai, cravata de care şi-a bătut joc Born primăvara trecută. Gwyn râde când te vede îmbrăcat aşa şi-ţi spune că arăţi ca un mormon – unul dintre tinerii aceia serioşi care străbat lumea în lung şi-n lat, bătând pe la uşile oamenilor şi împărţind broşuri –, adică un prozelitist într-o misiune sfântă. Aiurea, îi răspunzi tu. N-ai părul tuns scurt şi nici nu eşti blond, aşa că n-ai putea fi confundat niciodată cu un mormon. Cu toate astea, arăţi foarte, foarte ciudat, îţi zice Gwyn, dacă nu ca un mormon, atunci poate ca un contabil în devenire.

Sau ca un student la matematică. Sau un astronaut aspirant. Nu, nu, urli tu la ea, un militant pentru drepturile minorităţilor din Sud. Bine, ai câştigat, îţi zice Gwyn şi, după numai o clipă, îţi scoţi atât cravata, cât şi cămaşa, ieşi din bucătărie şi te duci să te schimbi. Când te întorci, Gwyn îţi zâmbeşte, dar nu mai spune nimic despre hainele tale.

Ca de obicei, afară e cald şi, fiindcă nu vreţi să creşteţi temperatura din bucătărie, v-aţi ferit să folosiţi cuptorul şi aţi pregătit o masă uşoară de vară, cu supă, un platou rece (şuncă, salam, friptură de vită) şi o salată verde cu roşii. Pe masă mai e o pâine albă şi o sticlă de Chianti pus la rece, învelită într-un cofraj de paie (vinul ieftin preferat de studenţi pe vremea aceea). După ce luaţi primele guri din supa rece de măcriş, începeţi conversaţia în trei părţi, care e nucleul întregii ceremonii, motivul cel mai important al acestui eveniment anual. Restul – mâncarea, tortul, lumânarea, cuvintele din *Mulţi ani trăiască*, alcoolul – sunt numai decoraţiuni.

Etapa întâi: vorbiţi despre Andy la trecut, scotocind prin tot ce v-aţi putea aminti despre el. Aceasta este, fără excepţie, cea mai lungă parte a ritualului. Vă depănaţi amintirile din anii trecuţi, dar inconştientul pare să producă mereu unele noi. Încercaţi să vă păstraţi tonul relaxat şi voios. Ritualul nu e un exerciţiu de morbiditate, ci o sărbătoare, iar râsul este permis oricând. Repetaţi câteva dintre cuvintele pe care le stâlcea când era mic şi vorbiţi despre insectarul lui, despre mantia de Superman şi despre perioada în care a avut vărsat de vânt. Vă amintiţi cum l-aţi învăţat să meargă pe bicicletă. Vă amintiţi că nu-i plăcea mazărea. Vă amintiţi prima lui zi de şcoală (lacrimi şi suferinţă), coatele julite, crizele de sughiţ. Doar şapte ani pe această lume, dar în fiecare an,

tu şi Gwyn ajungeţi la aceeaşi concluzie: că lista poate continua la nesfârşit. Şi totuşi, an de an, nu vă puteţi înăbuşi sentimentul că a mai dispărut o fărâmă din Andy, că în ciuda eforturilor voastre, vă amintiţi tot mai puţine lucruri despre el, că sunteţi neputincioşi în faţa dispariţiei lui treptate.

Etapa a doua: vorbiţi despre el la prezent. Vă imaginaţi ce ar fi devenit dacă ar fi trăit. De zece ani, Andy duce această existenţă tainică înăuntrul vostru, ca o făptură fantomatică ce a crescut în altă dimensiune, invizibilă, dar care totuşi respiră, respiră şi gândeşte, gândeşte şi simte. Făptură pe care aţi urmărit-o încă de la vârsta de opt ani, pe care aţi urmărit-o mai mulţi ani decât a reuşit el să trăiască, iar acum, că a ajuns la şaptesprezece ani, diferenţa dintre voi s-a făcut mai mică, mai puţin importantă, iar tu şi sora ta vă miraţi când vă daţi seama că la şaptesprezece ani probabil că n-ar mai fi virgin, că s-ar fi îmbătat şi ar fi fumat deja iarbă, că s-ar fi bărbierit şi s-ar fi masturbat, că ar fi ştiut să conducă, ar fi citit cărţi dificile, s-ar fi gândit la ce facultate să meargă şi ar mai fi avut puţin şi v-ar fi ajuns din urmă. Gwyn izbucneşte în plâns, îţi spune că nu mai poate continua, că vrea să se oprească, dar tu îi zici să mai reziste câteva minute, că nu va mai trebui s-o faceţi niciodată, că aceasta e ultima petrecere de ziua lui pe care o mai serbaţi, însă că, de dragul de Andy, trebuie să o duceţi la capăt.

Etapa a treia: vorbiţi despre viitor, despre ce i se va întâmpla lui Andy din acest moment până la următoarea aniversare. Asta a fost mereu cea mai uşoară parte a ritualului, cea mai plăcută; în anii din urmă, tu şi Gwyn aţi trecut prin jocul prezicerilor cu enorm entuziasm şi energie. Dar nu şi anul acesta. Înainte să apucaţi să începeţi cea de-a treia şi ultima parte a conversaţiei, sora ta îşi duce epuizată mâna la gură, se ridică de pe scaun şi iese repede din bucătărie.

O găseşti în sufragerie, plângând pe canapea. Te aşezi lângă ea, o iei pe după umăr şi-i vorbeşti pe un ton şoptit şi mângâietor.

Linişteşte-te, îi spui. Nu-i nimic, Gwyn... Iartă-mă, iartă-mă că te-am forţat, că am mers atât de departe. E vina mea.

Îi simţi umărul delicat tremurând, oasele fragile de sub piele, cutia toracică ridicându-se apăsat peste coastele tale, şoldul ei lipit de al tău, piciorul ei lipit de al tău. În toţi anii de când o ştii, nu-ţi aminteşti s-o fi văzut vreodată atât de nefericită, atât de zdrobită de tristeţe.

N-are niciun rost, îţi zice ea în cele din urmă, cu privirea în pământ, de parcă ar fi vorbit cu podeaua. Am pierdut legătura cu el. A plecat şi n-o să-l mai regăsim niciodată. În două săptămâni se împlinesc zece ani. Jumătate din viaţa ta, Adam. La anul, va fi jumătate din viaţa mea. E prea mult timp. Distanţa creşte tot mai mult. Timpul trece tot mai repede şi, cu fiecare minut, Andy se îndepărtează tot mai mult de noi. Adio, Andy. Trimite-ne o felicitare într-o zi, bine?

Tu nu spui nimic. Stai acolo, cu braţul petrecut pe după umărul surorii tale şi o laşi să plângă mai departe, ştiind că n-ar avea niciun rost să intervii, că trebuie să laşi răbufnirea să-şi continue cursul. Dar cât? N-ai nici cea mai vagă idee, dar în cele din urmă vine şi momentul în care îţi dai seama că s-a oprit. Îi prinzi bărbia cu mâna stângă, mâna liberă, cu care n-o îmbrăţişezi, şi-i întorci chipul către tine. Are ochii roşii şi umflaţi. Pe obraji i s-au scurs pârâiaşe de rimel. Din nas îi curg muci. Îţi retragi mâna stângă, o bagi la loc în buzunarul de la pantaloni şi scoţi o batistă. Începi să-i ştergi faţa cu batista. Puţin câte puţin, îi ştergi lacrimile, mucii, rimelul negru şi, în timpul acestui proces lung şi meticulos, sora ta nu se clinteşte. Se uită fix la tine, cu ochii goliţi de orice emoţie

perceptibilă, rămâne încremenită în timp ce tu îndrepţi pagubele lăsate de furtună. Când termini, te ridici şi-i spui:

E timpul să bem ceva, domnişoară Walker. Mă duc să aduc whisky-ul.

Te duci în bucătărie. După un minut, când te întorci în sufragerie cu o sticlă de Cutty Sark, două pahare şi un pahar de cuburi de gheaţă, Gwyn e exact acolo unde ai lăsat-o: pe canapea, cu capul sprijinit de spătar, cu ochii închişi, respirând din nou normal, purificată. Pui băutura şi paharele pe una dintre cele trei navete de lapte, făcute din lemn şi aşezate una lângă alta în faţa canapelei, nişte lăzi vechi, cu fundul în sus, pe care le-ai adus de pe stradă într-o zi împreună cu fostul coleg de apartament şi pe care le foloseşti acum pe post de măsuţă. Gwyn deschide ochii şi-ţi aruncă un zâmbet anemic şi vlăguit, de parcă te-ar ruga s-o ierţi pentru răbufnire, dar n-ai ce să-i ierţi, nu e nimic de discutat, n-ai nimic să-i reproşezi şi, când te pregăteşti să torni băutura şi să pui cuburile de gheaţă în pahare, te simţi uşurat că s-a terminat toată povestea cu Andy, uşurat că nu va mai fi nicio ceremonie aniversară pentru fratele vostru mort, uşurat că tu şi sora ta v-aţi despărţit în cele din urmă de această rămăşiţă din copilărie.

Îi întinzi paharul şi apoi te aşezi lângă ea, pe canapea. Câteva minute, niciunul din voi nu scoate o vorbă. Vă beţi whisky-ul, cu privirea aţintită în gol, spre peretele din faţa voastră, ştiind amândoi ce o să se întâmple la noapte, o simţiţi ca pe o certitudine care vă curge în sânge, dar mai ştiţi şi că trebuie să aveţi răbdare şi să lăsaţi alcoolul să-şi facă efectul. Când te întinzi să pregăteşti al doilea rând de whisky, Gwyn se apucă să vorbească despre idila ei încheiată cu Timothy Krale, asistentul universitar de treizeci de ani care făcuse parte din viaţa ei în ultimul an şi jumătate, până în aprilie, când se despărţiseră – cam în acelaşi moment în care tu

dădeai prima dată mâna cu Born. Profesor de poezie modernă (dintre toate materiile posibile) la seria ei, omul îşi riscase slujba ţinându-se după Gwyn, iar ea se îndrăgostise foarte tare de el, mai ales la început, în primele luni nebuneşti de întâlniri pe furiş şi de escapade în weekend la moteluri îndepărtate, din oraşe deja uitate din nordul statului New York. Te-ai întâlnit şi tu cu el de mai multe ori şi ai înţeles ce vedea Gwyn la el, ai recunoscut că era un tip atrăgător şi inteligent, dar ai intuit că avea ceva sec în el, o detaşare de ceilalţi care-ţi zădărnicea încercarea de a-l plăcea. N-ai rămas surprins când Gwyn i-a refuzat cererea în căsătorie şi a pus capăt relaţiei lor. I-a spus că se considera prea tânără, că nu era pregătită să-şi asume un angajament pe termen lung, dar nu acesta a fost adevăratul motiv, după cum îţi explică sora ta acum; l-a părăsit pentru că nu era un amant destul de generos. Da, da, ştie că o iubea, o iubea cât de mult putea el să iubească, dar în pat i se părea egoist, prea preocupat de propriile nevoi, şi Gwyn nu-şi închipuia că ar fi putut să suporte un asemenea bărbat pentru tot restul vieţii. Acum se întoarce către tine şi, cu o privire extrem de serioasă şi sigură, îţi defineşte dragostea aşa cum o vede ea, vrând să ştie dacă eşti de aceeaşi părere sau nu.

Dragostea adevărată e când îţi face la fel de multă plăcere să oferi plăcere ca şi să primeşti plăcere. Tu ce crezi, Adam? Am dreptate, sau nu?

Îi spui că are dreptate. Îi spui că e una dintre cele mai pertinente observaţii pe care le-a făcut vreodată.

Când începe totul? Când începe să se manifeste ca acţiune în lumea fizică ideea care vă frământă? Pe la jumătatea celui de-al doilea rând de băuturi, când Gwyn se apleacă şi-şi lasă paharul pe masa improvizată. Ţi-ai promis că n-o să faci tu prima mişcare, că o să te abţii s-o atingi până când te va atinge ea pe tine, fiindcă de-

abia atunci vei şti fără doar şi poate că vreţi amândoi acelaşi lucru şi că nu i-ai interpretat greşit dorinţele. Eşti cam beat, bineînţeles, dar nu din cale-afară, nu eşti atât de criţă încât să nu mai ştii ce faci şi înţelegi pe deplin însemnătatea lucrului pe care te pregăteşti să-l faci. Tu şi sora ta nu mai sunteţi puştanii stângaci şi ignoranţi din noaptea marelui experiment, iar ceea ce propuneţi acum e o contravenţie monumentală, o faptă murdară şi imorală după legile omului şi după cele ale lui Dumnezeu. Dar nu vă pasă. Acesta e purul adevăr: nu vă e ruşine de ceea ce simţiţi. Îţi iubeşti sora. O iubeşti mai mult decât pe orice persoană pe care ai cunoscut-o sau o vei cunoaşte vreodată pe faţa acestui pământ nenorocit şi, fiindcă vei pleca din ţară în mai puţin de o lună şi fiindcă nu te vei mai întoarce un an întreg, aceasta e singura ta şansă, e singura şansă pentru amândoi, din moment ce e de-a dreptul inevitabil ca un nou Timothy Krale să intre în viaţa lui Gwyn cât timp vei fi plecat. Nu, n-ai uitat jurământul pe care l-ai făcut când aveai doisprezece ani, promisiunea faţă de tine însuţi că-ţi vei trăi viaţa ca o fiinţă omenească morală. Vrei să fii un om bun şi te străduieşti zi de zi să-ţi respecţi jurământul solemn pe memoria fratelui tău mort, dar când stai aşa pe canapea, uitându-te la sora ta care îşi pune paharul pe masă, îţi spui că dragostea nu e o chestiune morală, că dorinţa nu e o chestiune morală şi, atâta vreme cât nu vă faceţi rău nici vouă şi nici altcuiva, nu înseamnă că-ţi încalci jurământul.

După încă o clipă, îţi pui şi tu paharul pe masă. Vă lăsaţi pe spate amândoi, rezemaţi de canapea, iar Gwyn te ia de mână, împletindu-şi degetele cu ale tale. Te întreabă:

Ţi-e frică?

Îi spui că nu, nu ţi-e frică, eşti nespus de fericit.

Şi eu, îţi zice Gwyn, după care te sărută pe obraz, foarte uşor, de abia atingându-te, de-abia lipindu-şi buzele de pielea ta.

Înţelegi că totul trebuie să se întâmple încet, să se clădească puţin câte puţin, că o bună bucată de vreme nu va fi decât un dans şovăitor şi nesigur de *da* şi *nu,* dar preferi să se întâmple aşa, fiindcă, dacă vreunul din voi ar avea îndoieli, ar mai fi destul timp să vă opriţi şi să renunţaţi. Cel mai adesea, e mai bine ca ceea ce stârneşte imaginaţia să rămână în imaginaţie, iar Gwyn e conştientă de asta, e destul de deşteaptă încât să-şi dea seama că distanţa dintre gând şi faptă poate fi uriaşă, o prăpastie la fel de mare precum cuvântul însuşi. Aşa că tatonaţi terenul cu grijă, înaintând cu paşi mici, petrecându-vă uşor buzele peste buzele celuilalt, dar trec multe minute până când deschideţi gura şi, deşi v-aţi prins într-o îmbrăţişare strânsă, mâinile nu vi se mişcă. Trece mai bine de jumătate de oră şi niciunul din voi nu se arată dispus să înceteze. În acel moment, sora ta deschide gura. În acel moment, deschizi şi tu gura şi vă aruncaţi cu capul înainte în noapte.

Nu mai există reguli acum. Marele experiment a fost gândit să se desfăşoare o singură dată, dar acum, că aveţi amândoi peste douăzeci de ani, constrângerile giumbuşlucurilor adolescentine nu se mai aplică şi continuaţi să faceţi sex zi de zi, timp de treizeci şi patru de zile, până în ziua plecării tale la Paris. Sora ta ia anticoncepţionale, are creme şi geluri spermicide în sertarul de la birou, tu ai prezervative şi ştiţi amândoi că sunteţi protejaţi, că acel lucru care nu poate fi pronunţat nu se va întâmpla niciodată şi, prin urmare, puteţi să faceţi ce vreţi fără să vă fie teamă că vă veţi distruge vieţile. Nu vorbiţi despre asta. După acel scurt schimb de cuvinte din noaptea aniversării fratelui vostru (*Ţi-e frică? Nu, nu mi-e frică),* n-aţi mai scos o vorbă despre ceea ce se întâmplă, aţi refuzat să analizaţi consecinţele idilei voastre de o lună, a căsniciei voastre de o lună, pentru că asta este, la urma urmei: sunteţi un

tânăr cuplu căsătorit acum, doi tineri proaspăt căsătoriţi prinşi în vâltoarea unei pofte trupeşti constante şi copleşitoare; nişte animale sexuale, amanţi, prieteni buni, ultimii doi oameni rămaşi în univers.

Văzută din afară, viaţa voastră continuă la fel ca înainte. Cinci zile pe săptămână, deşteptătorul vă trezeşte dimineaţa devreme şi, după un mic-dejun frugal cu suc de portocale, cafea şi pâine prăjită cu unt, ieşiţi amândoi în grabă din apartament şi vă duceţi la slujbă, Gwyn la biroul ei de la etajul doisprezece al unui bloc-turn din sticlă din centrul Manhattanului, iar tu, la postul tău plictisitor de funcţionar în Palatul Nulităţii. Ai prefera s-o ai în faţa ochilor tot timpul, ai fi cât se poate de mulţumit dacă nu s-ar despărţi nici măcar o clipă de tine, dar, deşi aceste despărţiri inevitabile îţi provoacă o oarecare durere, îţi intensifică totodată dorul şi ajungi la concluzia că poate nu e rău să-ţi petreci zilele subjugat de acea stare de aşteptare cu sufletul la gură, agitat şi atent, numărând ceasurile până când o s-o vezi şi o s-o iei în braţe din nou. Intens. Acesta e cuvântul pe care-l foloseşti ca să te descrii acum. Eşti intens. Sentimentele tale sunt intense. Viaţa ta a devenit din ce în ce mai intensă.

La muncă, nu mai stai la birou plăsmuind fantezii cu Ingrid Bergman şi Hedy Lamarr. Din când în când, mai simţi că te paşte câte o erecţie, dar de-acum nu mai trebuie să o atingi şi ai încetat să mai dai fuga la toaleta bărbaţilor de la capătul culoarului. Eşti în bibliotecă, la urma urmei, iar gândurile despre femei goale fac parte integrantă din munca aceasta, însă singurul trup gol la care te gândeşti acum îi aparţine surorii tale, e corpul adevărat al unei femei adevărate cu care îţi petreci nopţile, şi nu o născocire care există doar în imaginaţia ta. Nu încape nicio îndoială că Gwyn e la fel de frumoasă ca Hedy Lamarr, poate chiar mai frumoasă.

Negreşit mai frumoasă. Acesta e un adevăr obiectiv şi ţi-ai petrecut ultimii şapte ani văzând cum bărbaţii rămâneau încremeniţi, privind-o în timp ce trecea pe lângă ei pe stradă, ai observat numeroase capete întorcându-se repede, mute de uimire, ai remarcat atâtea ocheade la metrou, în restaurante, în cinematografe – sute şi sute de bărbaţi, toţi aţintind-o cu aceeaşi privire lacomă, înceţoşată şi uluită. Da, e chipul care a stârnit o mie de speranţe, chipul care a iscat o mie de vise obscene, iar când aştepţi la biroul tău să sosească tubul pneumatic zăngănind de la etajul doi, vezi acel chip cu ochii minţii, te uiţi în ochii mari, însufleţiţi şi verzi-cenuşii ai lui Gwyn, iar când acei ochi îi ţintuiesc pe ai tăi, o urmăreşti desfăcându-şi de la spate rochia albă de vară, lăsând-o apoi să alunece de-a lungul trupului ei înalt şi suplu.

Faceţi baie împreună. E noua rutină de după muncă şi, în loc să vă petreceţi acea oră în bucătărie, aşa cum făceaţi înainte de petrecerea aniversării fratelui vostru, acum vă sorbiţi berile şi vă fumaţi ţigările cufundaţi într-o baie călduţă. Nu numai că vă oferă un răgaz plăcut după inerţia apăsătoare a caniculei înăbuşitoare, dar vă şi dă un nou prilej de a vă privi trupurile goale, lucru de care se pare că nu vă săturaţi niciodată. Îi spui surorii tale, iarăşi şi iarăşi, cât de mult îţi place să te uiţi la ea, că iubeşti fiecare centimetru al pielii ei însufleţite şi luminoase, că, pe lângă locurile exclusiv feminine la care se gândesc toţi bărbaţii, îi venerezi coatele şi genunchii, încheieturile şi gleznele, mâinile şi degetele lungi şi subţiri (într-o zi i-ai spus că nu te-ai putea simţi atras niciodată de o femeie care are degetul mare scurt, o declaraţie absurdă, dar extrem de sinceră) şi eşti nedumerit şi încântat deopotrivă că un trup atât de delicat ca al ei poate fi totodată aşa de puternic, că ea este o lebădă şi o tigroaică în acelaşi timp, o făptură mitologică. Pe

ea o fascinează părul care ţi-a crescut pe piept (un progres recent, din ultimele douăsprezece luni) şi manifestă un interes neabătut faţă de mutabilitatea penisului tău: de la membrul care atârnă moale în manualele de biologie la titanul falic ce se iveşte în toată supremaţia de pe culmile excitaţiei şi apoi la omuleţul zbârcit şi vlăguit retras după ejaculare. Zice că penisul tău e un varieteu. Zice că are personalităţi multiple. Susţine că vrea să-l adopte.

Acum, că trăieşti într-o asemenea intimitate cu ea, Gwyn ţi se pare o persoană uşor diferită de cea pe care o ştiai de o viaţă întreagă. E deopotrivă mai amuzantă şi mai lascivă decât ţi-ai închipuit, mai vulgară şi mai idiosincratică, mai pătimaşă şi mai jucăuşă şi tresari aflând cât de mult îi place vocabularul obscen şi argoul bizar al sexului. Gwyn a înjurat rareori în prezenţa ta. E o fată cultivată, cu ştiinţă de carte, care articulează propoziţii complete şi corecte gramatical, însă, cu excepţia nopţii marelui experiment din urmă cu mulţi ani, n-ai ştiut nimic despre sexualitatea ei şi, prin urmare, n-ai fi bănuit că se va transforma într-o femeie căreia îi place nu doar să facă sex, ci şi să vorbească despre sex. Cuvintele obişnuite din vocabularul secolului XX n-o interesează. De pildă, evită expresia *a face dragoste*, preferând substitute mai vechi şi mai nostime, precum tăvăleală, degustare şi scărmăneală. Unui orgasm bun îi spune „scuturător de oase". Fundul ei e popou. Zona genitală e despicătură, pizdulice, pizdeţ. Sânii sunt ţâţe şi ţâţişoare, fetele ei gemene. De la un moment la altul, penisul tău e un burlan, o lopată, o sorbeală, o suliţă, un sfredel, un extinctor, un calmant, un lancelot, un paratrăsnet,

Charles Dickens şi Adam Junior. Cuvintele o excită şi o amuză şi, de îndată ce-ţi revii din şoc, te simţi şi tu excitat şi amuzat. Totuşi, atunci când se apropie de orgasm, revine la substitutele contemporane, recurge la cele mai simple şi mai grosolane cuvinte

din vocabularul englezesc ca să-şi exprime sentimentele. Pizdă, păsărică, a fute. Fute-mă, Adam. Iarăşi şi iarăşi. Fute-mă, Adam. O lună întreagă eşti prizonierul acelui cuvânt, prizonierul voluntar al acelui cuvânt, întruchiparea acelui cuvânt. Trăieşti pe tărâmul cărnii şi paharul tău e plin. Bunătatea şi îndurarea te vor urma negreşit tot restul zilelor.

Totuşi, tu şi sora ta nu vorbiţi niciodată despre ceea ce faceţi. Nici măcar nu vă apucaţi să discutaţi de ce nu vorbiţi despre asta. Trăiţi între hotarele unui secret împărtăşit, iar tăcerea ridică zidurile acelui spaţiu, o tăcere absurdă care poate fi întreruptă doar cu riscul ca acele ziduri să vi se prăbuşească în cap. Aşa că staţi în cada călduţă, vă săpuniţi unul pe celălalt, faceţi dragoste pe podea, înainte de cină, faceţi dragoste în patul lui Gwyn după cină, dormiţi duşi şi, dimineaţa devreme, deşteptătorul vă readuce în simţiri. La sfârşit de săptămână, faceţi plimbări lungi prin Central Park, rezistând tentaţiei de a vă ţine de mână, de a vă săruta în public. Vă duceţi la film. Vă duceţi la teatru. Iar la poezia pe care ai început-o în iunie nu ai mai adăugat nici măcar un singur rând din noaptea aniversării lui Andy, dar nu-ţi pasă, alte lucruri îţi consumă atenţia acum şi timpul trece repede, vă rămân din ce în ce mai puţine zile până la plecarea ta şi vrei să-ţi petreci fiecare clipă cu ea, să trăieşti până la capăt nebunia pe care aţi făcut-o împreună, până când se va scurge tot timpul care v-a mai rămas.

Vine şi ultima zi. În ultimele şaptezeci şi două de ore, ai trăit într-o stare de constantă confuzie, de spaimă crescândă. Nu vrei să pleci. Vrei să-ţi anulezi călătoria şi să rămâi la New York cu sora ta, dar, în acelaşi timp, înţelegi că aşa ceva e cu neputinţă, că luna pe care ai petrecut-o cu ea într-o căsnicie nelegiuită a fost posibilă doar pentru că avea să fie o lună şi atât, pentru că exista o limită a

desfăşurării nebuniei voastre incestuoase şi, din moment ce nu suporţi ideea că totul s-a terminat, te simţi frânt şi jupuit, înţepenit de durere.

Pe deasupra, trebuie să-ţi petreci ultima zi la New York cu părinţii. Bud şi Marge vin la oraş cu maşina lor mare ca să vă facă cinste, ţie şi surorii tale, cu un prânz de adio în familie, la un restaurant scump din centru, şi apoi să te ducă la aeroport, unde trebuie să faci faţă ultimelor săruturi, ultimelor îmbrăţişări, ultimelor cuvinte de rămas-bun. Mama ta agitată şi îndopată cu medicamente nu spune mai nimic la masă, dar tatăl tău e într-o bună dispoziţie nefirească în acea zi. Îţi tot spune *fiule* în loc să-ţi zică pe nume şi, deşi ştii că n-o face din răutate, acest tic verbal te enervează, fiindcă ţi se pare că te despoaie de propria identitate şi te transformă într-un obiect, într-un lucru. Nu Adam, ci fiule, adică fiul meu, creaţia mea, moştenitorul meu. Bud zice că te invidiază pentru aventura care te aşteaptă la Paris, adică la Paris, capitala femeilor uşuratice şi a desfrâului din miez de noapte (râde la tine şi îţi face cu ochiul) şi, deşi el, unul, n-a avut niciodată o asemenea ocazie, nu şi-a permis nici măcar să se ducă la facultate şi cu atât mai puţin să petreacă un an la studii în străinătate, e limpede că e mândru că s-a descurcat destul de bine la capitolul bani ca să poată sprijini financiar călătoria odraslei sale în Europa, simbol al unei vieţi plăcute, al unei vieţi îndestulate, o emblemă a succesului clasei mijlocii americane, el însuşi, provenit din ramura din Westfield, New Jersey, fiind unul dintre modelele eminente ale acestei clase. Te simţi jenat şi suporţi, străduindu-te să nu-ţi pierzi răbdarea, dorindu-ţi să rămâi singur cu Gwyn. Ca de obicei, sora ta e liniştită şi netulburată, atentă la tensiunile alimentate de acel prilej, pe care se preface cu încăpăţânare că nu le observă. Pe drumul spre aeroport, staţi amândoi pe bancheta din spate a

maşinii. Gwyn te ia de mână şi te strânge tare, fără să-şi slăbească încleştarea în timpul călătoriei de patruzeci de minute, dar e singurul indiciu pe care ţi-l dă despre ceea ce simte în această zi îngrozitoare, în această zi a zilelor; dar, cumva, nu ţi se pare de ajuns, această mână încleştată pe mâna ta nu e de ajuns şi ştii că, începând din această zi, nimic nu va mai fi vreodată de-ajuns.

La poarta de îmbarcare, mama ta te îmbrăţişează şi izbucneşte în plâns. Îţi spune că nu poate suporta gândul că n-o să te mai vadă un an întreg, că-i va fi dor de tine, că-şi va face griji zi şi noapte şi te roagă să nu uiţi să mănânci cum trebuie, să trimiţi scrisori, să suni dacă ţi se face dor de casă, fiindcă poţi să contezi mereu pe ea. O îmbrăţişezi strâns, spunându-ţi în sinea ta *biata mama*, *biata mea mamă nefericită*, şi-i zici că totul va fi bine, deşi nu eşti câtuşi de puţin sigur de asta, aşa că o spui fără convingere şi-ţi auzi vocea tremurând. Peste umărul mamei tale, îţi vezi tatăl care se uită la tine cu o privire distantă şi inertă şi îţi dai seama că habar n-are ce să creadă despre tine, că ai fost dintotdeauna o enigmă pentru el, o persoană care i-a depăşit capacitatea de înţelegere, dar acum, pentru prima dată în viaţă, eşti de acord cu el, căci adevărul este că nici tu nu mai ştii ce să crezi despre tine şi, da, chiar şi în ochii tăi eşti o persoană de neînţeles.

Îi arunci o ultimă privire lui Gwyn. Ochii surorii tale sunt plini de lacrimi, dar nu-ţi poţi da seama dacă plânge din cauza ta, sau a mamei tale, dacă acele lacrimi sunt expresia unei suferinţe tainice, sau a înţelegerii faţă de femeia extenuată care a plâns în braţele fiului său. Durerea e singurul lucru care vă uneşte acum şi, dacă durerea ei nu e la fel de mare ca a ta, atunci nu va mai rămâne nimic din universul mic şi perfect în care aţi trăit în ultima lună. N-ai de unde să ştii la ce se gândeşte şi nu poţi s-o întrebi, din

moment ce părinţii voştri se află la numai câţiva paşi distanţă. O iei în braţe şi-i şopteşti: Nu vreau să plec. Apoi îi repeţi: Nu vreau să plec. Şi pe urmă te desprinzi de ea, îţi ridici capul şi pleci.

III

La o săptămână după ce am citit Vara, mă aflam în Oakland, California, sunând la uşa casei lui Walker. Nu-i scrisesem şi nici nu-l sunasem ca să-i spun cum mi se păruse cea de-a doua parte a cărţii lui, dar nici el nu-mi scrisese şi nici nu mă sunase ca să mă întrebe. Mi s-a părut că ar fi fost mai bine să mă abţin de la comentarii până ne vom întâlni faţă în faţă şi, cum cina deja stabilită se contura în viitorul apropiat, urma să am foarte curând prilejul să vorbesc cu el. Nu puteam să-i explic de ce era atât de important pentru mine, dar voiam să se uite direct în ochii mei când îi spuneam că nu mă scârbise deloc ceea ce scrisese, că nu mi se părea nici brutal şi nici urât (ca să-l citez din nou pe el) şi că soţia mea, care citise deja primele două părţi din carte, era de aceeaşi părere cu mine. Acesta era micul discurs pe care îl repetam în minte în taxi, în timp ce traversam podul de la San Francisco la Oakland, dar n-am reuşit niciodată să spun ceea ce aveam de spus. Am aflat că Walker murise la numai douăzeci şi patru de ore după ce-mi trimisese manuscrisul şi că, atunci când am ajuns la uşa lui, rămăşiţele îi zăceau deja în pământ de trei zile.

Rebecca a fost cea care mi-a spus aceste lucruri, aceeaşi Rebecca despre care Adam îmi vorbise în cea de-a doua scrisoare pe care o primisem de la el, fiica lui vitregă în vârstă de treizeci şi cinci de ani, o femeie înaltă şi lată în umeri, cu pielea de un cafeniu-deschis şi ochi sfredelitori, cu un chip atrăgător, deşi nu frumos după criteriile epocii; Rebecca nu s-a referit însă la soţul alb al mamei

sale ca la un tată vitreg, ci ca la tatăl ei. M-am bucurat când am auzit-o folosind acest cuvânt, m-am bucurat să aflu că Walker fusese în stare să-i inspire o asemenea dragoste şi loialitate unui copil care nu era al lui. Mi s-a părut că acel cuvânt îmi spunea totul despre felul de viaţă pe care şi-l construise Walker în această căsuţă din Oakland, alături de Sandra Williams şi de fiica ei, care a devenit, în cele din urmă, şi fiica lui şi care, chiar şi după moartea mamei sale, a rămas alături de el până la sfârşit.

Rebecca mi-a dat vestea la numai câteva secunde după ce mi-a deschis uşa şi m-a poftit în casă. N-ar fi trebuit să mă mire, dar am rămas surprins. În ciuda slăbiciunii şi a fricii pe care i-o sesizasem în glas când vorbiserăm la telefon, în ciuda faptului că eram sigur că Walker nu mai avea mult de trăit, nu-mi dăduse prin cap că inevitabilul s-ar putea produce atât de repede, presupusesem că mai era încă timp – destul timp ca să luăm cina împreună, în orice caz, poate destul timp ca să-şi termine cartea. Când Rebecca a rostit cuvintele *Tata a murit acum şase zile,* m-am simţit atât de derutat, atât de reticent să accept caracterul definitiv al afirmaţiei ei, încât am simţit că mă ia dintr-odată cu ameţeală şi a trebuit să o întreb dacă pot lua loc. M-a condus la un scaun din sufragerie, după care s-a dus în bucătărie să-mi aducă un pahar cu apă. Când s-a întors, şi-a cerut scuze pentru prostia făcută, deşi nu era nevoie de vreo scuză şi deşi ea numai proastă nu era.

Până acum o oră, n-am ştiut că tata urma să ia cina cu dumneavoastră astă-seară. De la înmormântare, tot trec pe aici şi-i mai sortez lucrurile, dar nu mi-a dat prin cap până astă-seară la ora şase să-i deschid agenda şi să văd dacă îşi stabilise întâlniri pe care ar fi trebuit să le anulez. Când am văzut cina programată la şapte, v-am sunat imediat acasă, în Brooklyn. Soţia dumneavoastră mi-a dat numărul de telefon de la hotelul la care staţi în San Francisco,

dar când am sunat acolo, mi s-a spus că nu sunteţi în cameră. Mi-am închipuit că eraţi deja pe drum, aşa că mi-am sunat soţul, i-am spus să le dea de mâncare copiilor şi am rămas aici să vă aştept. Poate că nu v-aţi dat seama, dar aţi sunat la uşă la ora şapte fix.

Aşa stabiliserăm, i-am zis. I-am promis să fiu aici la ora şapte fix. Mi se părea că punctualitatea mea l-ar amuza pe tatăl dumneavoastră.

Sunt sigură că l-ar fi amuzat, mi-a răspuns ea, cu o notă de tristeţe în glas.

Înainte să mai adaug ceva, Rebecca a schimbat subiectul şi şi-a cerut din nou scuze, deşi nu era cazul.

Aveam de gând să vă sun în următoarele câteva zile. Numele dumneavoastră e pe listă, dar îmi pare rău că n-am ajuns la el mai curând. Tata avea o mulţime de prieteni, o grămadă de prieteni. Trebuia să iau legătura cu atâţia oameni şi apoi mai aveam de organizat şi înmormântarea şi un milion de alte lucruri de care să mă ocup, deci cred aş punea spune că am fost cam copleşită. Să ştiţi că nu mă plâng. În asemenea momente e mai bine să fii ocupat decât să stai degeaba şi să suferi, nu credeţi? Dar chiar îmi pare rău că n-am luat legătura cu dumneavoastră mai devreme. Tata a fost atât de fericit luna trecută, când i-aţi răspuns la scrisoare. De când îl ştiu a vorbit despre dumneavoastră, am impresia că vă cunosc dintotdeauna. Prietenul lui din facultate, cel care şi-a făcut un nume în lumea largă. E o onoare pentru mine să vă cunosc în cele din urmă. Nu ne întâlnim în cele mai fericite împrejurări, îmi dau seama, dar mă bucur că sunteţi aici.

Şi eu, i-am răspuns, simţindu-mă ceva mai liniştit de ropotul vocii ei profunde şi mângâietoare. Tatăl dumneavoastră scria ceva. Ştiţi la ce mă refer?

Mi-a spus ceva. O carte intitulată *1967.*

Aţi citit-o?

Nu.

Nici măcar un cuvânt?

Nici măcar o literă. Acum vreo două luni mi-a spus că dacă o să moară înainte s-o termine, să-i şterg textul din calculator. Aşa mi-a zis, să-l şterg şi să uit cu totul de el, că n-avea nicio importanţă.

Deci l-aţi şters?

Bineînţeles că da. E păcat să nu respecţi ultima dorinţă a cuiva.

Bine, mi-am zis în sinea mea. Bine că această femeie nu va trebui să vadă manuscrisul lui Walker. Bine că nu va trebui să afle secretul tatălui ei, care cu siguranţă ar fi rănit-o profund, ar fi derutat-o, ar fi devastat-o. Eu puteam să-i fac faţă cu uşurinţă, dar asta numai pentru că nu făceam parte din familia lui Walker. Însă mi se părea de neconceput ca fiica lui să fie nevoită să citească acele cincizeci de pagini.

Stăteam faţă în faţă în sufragerie, aşezaţi pe câte un fotoliu moale şi zdrenţuit. Mobilier puţin, câteva imagini înrămate pe perete (Braque, Miro), un alt perete ticsit cu cărţi de sus până jos, un covoraş de bumbac în mijlocul camerei şi un amurg californian călduros întinzându-se la ferestre, gălbui şi incert: viaţa tihnită, dar modestă despre care îmi vorbise Walker în scrisoare. Am băut şi ultimul strop din apa pe care mi-o adusese Rebecca şi am pus paharul pe masa rotundă, cu picioare scurte, care se afla între noi. Apoi i-am spus:

Ştiţi ceva despre sora lui Adam? Am cunoscut-o puţin în anii ’60 şi m-am întrebat adesea ce s-o fi întâmplat cu ea.

Mătuşa Gwyn. Stă pe Coasta de Est, aşa că n-am apucat s-o cunosc prea bine. Dar mi-a plăcut mereu de ea. O femeie generoasă şi amuzantă, care se înţelegea nemaipomenit de bine cu mama, au fost bune prietene. A venit şi ea la înmormântare, bineînţeles, a stat

chiar aici în casă, dar a plecat acasă azi de dimineață. Moartea tatei a zguduit-o destul de tare. Ştiam cu toţii că era bolnav, ştiam cu toţii că n-avea s-o mai ducă mult, dar ea n-a fost aici în ultima perioadă, n-a văzut cum se scurgea viaţa din el şi nu se aştepta să se întâmple aşa de repede. A plâns pe rupte la înmormântare, a plâns în hohote, iar eu n-am putut să fac altceva decât s-o iau în braţe şi să încerc să nu izbucnesc şi eu în lacrimi. Repeta întruna: Micul meu Adam. Micul meu Adam, vai de el.

Vai de biata Gwyn.

Vai de toată lumea, mi-a zis Rebecca, iar ochii au început să-i scânteieze dintr-odată.

După câteva clipe, o singură lacrimă i s-a scurs din ochi şi i s-a prelins pe obraz, dar femeia nu s-a deranjat să o şteargă.

S-a măritat?

Cu un arhitect pe nume Philip Tedesco.

Am auzit de el.

Da, e foarte cunoscut. Sunt căsătoriţi de multă vreme şi au trei fete, deja mari. Una dintre ele are exact vârsta mea.

Ultima oară când m-am întâlnit cu Gwyn, îşi făcea studiile postuniversitare în literatură engleză. Şi-a terminat cumva doctoratul?

Nu sunt sigură. Ştiu însă că lucrează pe piaţa editorială. E directoarea unei edituri universitare din regiunea Boston. O editură mare, importantă, dar pentru nimic în lume nu-mi aduc aminte în acest moment cum se numeşte. Fir-ar să fie! Poate că o să-mi amintesc mai târziu.

Nu vă faceţi griji. Nu contează.

Fără să-mi dau seama, am băgat mâna în buzunar şi am scos o cutie de Schimmelpennincks – micile trabucuri olandeze pe care le-am fumat de pe la douăzeci şi ceva de ani. Mă pregăteam s-o

deschid, dar am văzut-o pe Rebecca uitându-se lung la mine şi am ezitat. Înainte să apuc s-o întreb dacă se poate fuma în casă, a ţâşnit de pe scaun şi mi-a zis:

Vă aduc imediat o scrumieră.

Realistă, înţelegătoare, una dintre ultimii americani care nu intrase încă în tabăra antifumătorilor. Apoi a adăugat:

Cred că e una în biroul tatei – moment în care s-a pocnit peste frunte şi a bombănit nervoasă: Oh, Doamne, nu ştiu ce-i cu mine astăzi.

E vreo problemă? am întrebat-o eu, uluit că se supărase aşa de tare.

Am ceva pentru dumneavoastră. E pe biroul tatei, dar am uitat cu desăvârşire de asta până adineauri. Aveam de gând să vi-l trimit prin poştă, dar apoi, când m-am uitat în agendă şi am văzut că trebuia să veniţi aici în seara asta, mi-am spus că aş putea să vi-l dau personal. Dar vă jur, dacă nu v-aş fi zis de biroul tatei, v-aş fi lăsat să plecaţi de aici cu mâna goală. Probabil că am început să mă ramolesc.

Aşa că am însoţit-o în birou, o cameră de dimensiuni medii aflată la parter: un pupitru de lemn, un alt perete căptuşit cu cărţi, nişte fişete, un laptop şi un telefon – nu părea un birou miniatural din casa unui avocat, ci mai degrabă un loc de meditaţie, o rămăşiţă din viaţa anterioară de poet a lui Walker. Pe calculatorul închis se afla un plic de 22 pe 30 de centimetri. Rebecca l-a luat şi mi l-a întins. Pe faţă era trecut numele meu cu majuscule şi, sub nume, era scris cu litere mai mici, italice: Însemnări pentru *Toamna.*

Tata mi l-a dat cu două zile înainte să moară. Probabil că era în jur de ora şase, fiindcă îmi aduc aminte că am venit aici direct de la slujba mea de la spital, ca să văd ce face. Mi-a zis că vorbise cu dumneavoastră la telefon cu vreo două ore înainte şi că dacă...

atunci când... în cazul în care... Nu vreau să mai pronunţ cuvântul, deci în cazul în care ştiţi-deja-ce, trebuia să vă dau acest plic cât mai repede cu putinţă. Arăta aşa de vlăguit... aşa de frânt când mi-a spus asta, îmi dădeam seama că intrase într-o pasă proastă, că începuseră să-l lase puterile. Astea două au fost ultimele lui rugăminţi: să şterg fişierul *1967* din calcula*tor* şi să vă dau plicul. Iată-l. N-am nici cea mai vagă idee ce înseamnă însemnări pentru *Toamna*. Dumneavoastră ştiţi?

Nu, am minţit eu. Câtuşi de puţin.

În noaptea aceea, când m-am întors în camera de hotel, am deschis plicul şi am scos o scrisoare de la Walker, scurtă şi scrisă de mână, şi 31 de pagini scrise la un rând cu însemnări pe care le redactase pe calculator şi apoi le printase pentru mine. Iată ce spunea în scrisoare:

> La cinci minute după convorbirea noastră telefonică. Mulţumiri din suflet pentru încurajări. Mâine-dimineaţă la prima oră o voi pune pe menajeră să-ţi trimită cel de-al doilea capitol prin poşta rapidă. Dacă ţi se pare dezgustător, aşa cum mă tem că se va întâmpla, te rog să-mi accepţi scuzele. În ceea ce priveşte paginile din acest plic, vei vedea că reprezintă ciorna pentru cea de-a treia parte. Le-am scris în mare grabă – stil telegrafic dar munca în goană m-a ajutat să-mi aduc aminte, m-a năpădit un potop de amintiri, iar acum, că am terminat ciorna, nu ştiu dacă mai am puterea s-o prelucrez într-o operă de proză decentă. Mă simt epuizat, înspăimântat, poate şi puţin răvăşit. Voi pune manuscrisul printat într-un plic şi i-l voi da fiicei mele, care ţi-l va trimite în cazul în care n-o să mai apuc ziua faimoasei noastre cine, despre care am vorbit atât de mult. Atât

de slăbit, a mai rămas atât de puţin, îmi expiră timpul. N-o să-mi mai trăiesc bătrâneţea. Încerc să nu mă amărăsc prea tare din cauza asta, dar uneori nu mă pot abţine. Ştiu, viaţa e de căcat, dar singurul lucru pe care îl vreau e să am parte de mai multă viaţă, de mai mulţi ani pe acest pământ nenorocit. În ceea ce priveşte paginile din plic, fă ce vrei cu ele. Îmi eşti prieten, cel mai bun om de pe lume şi am toată încrederea în tine. Urează-mi noroc în călătoria care mă aşteaptă.

Cu dragoste, Adam.

Citind acea scrisoare m-am simţit copleşit de o tristeţe adâncă şi nemăsurată. Cu numai câteva ore înainte, Rebecca mă zguduise cu vestea morţii lui Walker, iar acum vechiul meu prieten îmi vorbea din nou, îmi vorbea un mort – şi aveam impresia că, atâta vreme cât ţineam scrisoarea în mână, cât timp aveam în faţa ochilor cuvintele din acea scrisoare, era ca şi cum Walker ar fi înviat, ca şi cum s-ar fi întors pentru o vreme în lumea viilor prin cuvintele pe care mi le scrisese. Poate că a fost o reacţie ciudată, fără îndoială o reacţie jenant de stupidă, dar eram prea tulburat ca să-mi cenzurez emoţiile care mă străbăteau, aşa că am citit scrisoarea de cel puţin şase-şapte ori, de zece ori, de douăsprezece ori, de atâtea ori, încât am învăţat pe de rost fiecare cuvinţel şi de-abia după aceea mi-am făcut curaj să o las din mână.

M-am dus la minibar, am turnat două sticluţe de whisky într-un pahar înalt, iar apoi m-am întors în pat şi m-am aşezat cu ciorna celei de-a treia şi ultimei părţi din cartea lui Walker.

Stil telegrafic. Propoziţii incomplete. Scris aşa de la început până la sfârşit. Se duce la magazin. Adoarme. Aprinde o ţigară. La persoana a treia de această dată. Persoana a treia prezent şi, prin

urmare, m-am hotărât să-i urmez exemplul şi să-i redau povestirea întocmai aşa – la persoana a treia prezent. *În ceea ce priveşte paginile din plic, fă ce vrei cu ele.* Îmi dăduse încuviinţarea lui şi nu mi se pare că l-am trădat în vreun fel pentru că am transformat aceste notiţe criptice, scrise parcă în codul Morse, în propoziţii complete. În ciuda implicării mele în editarea textului, în cel mai profund şi adevărat sens a ceea ce înseamnă să spui o poveste, fiecare cuvânt din *Toamna* a fost scris de Walker însuşi.

TOAMNA

Walker soseşte la Paris cu o lună înainte de începerea cursurilor. A respins deja ideea de a locui într-un cămin studenţesc şi, prin urmare, trebuie să-şi caute o locuinţă. În prima dimineaţă de după traversarea Atlanticului, se întoarce la hotelul unde a stat câteva săptămâni, în timpul primei sale vizite la Paris, în urmă cu doi ani. Are de gând să-şi stabilească acolo cartierul general în timp ce caută o locuinţă mai bună prin oraş, însă administratorul aproape beat, nebărbierit de două zile, îşi aminteşte de el de la vizita anterioară, iar când Walker îi zice, în treacăt, că va sta la Paris un an întreg, omul îi oferă un tarif lunar care ar însemna, în medie, mai puţin de doi dolari pe noapte. Nimic nu e scump la Paris în 1967, dar chiar şi după criteriile acelei epoci, respectiva chirie era extrem de mică, aproape o pomană, iar Walker se hotărăşte impulsiv să accepte oferta. O strângere de mână pecetluieşte înţelegerea, iar apoi administratorul îl pofteşte în camera din spate, la un pahar de vin. E zece dimineaţa. Când duce paharul la buze şi ia prima gură din acel *vin ordinaire* care-l pişcă la limbă, Walker îşi spune: Adio, America. De bine, de rău, te afli în Paris acum. Nu trebuie să-ţi permiţi să te pierzi cu firea.

Hôtel du Sud este o clădire dărăpănată şi degradată de pe Rue Mazarine, în arondismentul VI, aproape de staţia de metrou Odeon, pe Boulevard Saint-Germain. În America, o clădire într-o asemenea stare de deteriorare ar fi condamnată la demolare, dar aceasta nu e America, iar monstruozitatea năruită în care locuieşte Walker e totuşi o clădire istorică, ridicată în secolul al XVII-lea – crede tânărul –, poate chiar şi mai devreme, ceea ce înseamnă că, în ciuda murdăriei şi ruinei, în ciuda treptelor vechi şi scârţâitoare de pe scara circulară înghesuită, noul lui bârlog nu e lipsit cu totul de farmec. Ce-i drept, camera lui e un dezastru cu tapetul plesnit şi cojit, duşumeaua are scândurile crăpate, patul e o drăcovenie veche, cu arcuri, o saltea surpată şi perne tari ca piatra; apoi mai e un birou micuţ care se clatină, scaunul de la birou e cel mai incomod din toată Europa, iar de la dulap lipseşte o uşă. Însă, lăsând deoparte aceste dezavantaje, camera e destul de spaţioasă, lumina se revarsă prin cele două ferestre duble şi nu răzbate niciun zgomot din stradă. Când administratorul deschide uşa şi-l pofteşte în cameră pentru prima oară, lui Walker i se pare imediat că acesta va fi un loc bun să scrie poezii. Pe termen lung, e singurul lucru care contează. Acesta e genul de cameră în care ar trebui să lucreze poeţii, genul de cameră care ameninţă să-ţi frângă spiritul şi te condamnă la o neîncetată luptă cu tine însuţi, iar când Walker îşi lasă valiza şi maşina de scris lângă piciorul patului, se jură să nu-şi petreacă mai mult de patru ore pe zi cufundat în scris, îşi promite să se aplece asupra muncii sale cu mai multă hărnicie şi concentrare decât a făcut-o vreodată. Nu contează că nu are telefon, că toaleta este în baia comună de la capătul culoarului, că nu are unde să facă duş sau baie, că totul în jurul său e vechi. Walker e tânăr şi aceasta e camera unde îşi propune să se reinventeze.

Are nişte treburi de rezolvat la universitate, e nevoit să suporte plictiseala întrevederii cu directorul programului de studii în străinătate pentru studenţii din anul trei, să-şi aleagă cursurile, să completeze formulare, să participe la un prânz obligatoriu unde va face cunoştinţă cu ceilalţi studenţi care vor sta la Paris anul acesta. Sunt numai şase la număr (trei fete de la colegiul Barnard şi trei băieţi de la Columbia) şi, deşi par cu toţii serioşi şi prietenoşi, mai mult decât dispuşi să-l primească în gaşcă, Walker se hotărăşte să aibă de-a face cu ei cât mai puţin cu putinţă. Nu are niciun chef să se integreze într-un grup şi nu vrea nicidecum să-şi irosească timpul vorbind englezeşte. Principalul motiv al venirii la Paris e să-şi perfecţioneze franceza. Ca să reuşească, timidul şi reticentul Walker va trebui să-şi facă curaj să intre în contact cu localnicii.

Pe negândite, se hotărăşte să-i sune pe părinţii lui Margot. Îşi aduce aminte că familia Jouffroy stă pe Rue de l'Université în arondismentul VII, nu prea departe de hotelul lui, şi speră că va afla de la ei unde o poate găsi pe Margot. De ce-ar fi vrut să o vadă? Iată o întrebare dificilă, dar pe care Walker nici măcar nu se mai deranjează să şi-o pună pentru moment. E la Paris de şase zile şi adevărul e că a început să se simtă cam singur. În loc să se abată de la planul de a nu fraterniza cu colegii săi studenţi, s-a ţinut ferm pe poziţii, petrecându-şi fiecare dimineaţă în camera lui, aşezat la biroul şubred, scriindu-şi şi rescriindu-şi cele mai noi poezii, iar apoi, după ce foamea îl alunga în stradă să caute de-ale gurii (cel mai adesea la bufetul studenţesc de după colţ, de pe Rue Mazet, unde poate să-şi cumpere un prânz fără gust, dar îndestulător, cu unu-doi franci), îşi consuma restul zilei pe lumină hoinărind fără ţintă prin oraş, răsfoind cărţi prin librării, citind pe bancă în parc, conştient de lumea din jurul său, dar încă necufundat în ea,

căutându-şi calea încă, nu nefericit, nu, ci uşor abătut din cauza singurătăţii permanente. În afară de Born, Margot e singura persoană din tot Parisul cu care a împărtăşit câteva momente în trecut. Dacă ea şi Born sunt din nou împreună, atunci trebuie să o evite, atunci o va evita, dar dacă se dovedeşte că cei doi s-au despărţit de-a binelea şi de-adevăratelea, dacă despărţirea lor chiar a continuat şi în ultimele trei luni şi ceva, atunci de ce i-ar strica să se întâlnească cu ea şi să bea o cafea nevinovată împreună? Se îndoieşte că Margot va mai fi câtuşi de puţin interesată să reia relaţiile fizice cu el, dar dacă va vrea, Walker va accepta cu bucurie prilejul de a se culca din nou cu ea. La urma urmei, tocmai Margot cea nechibzuită şi neînfrânată dezlănţuise în el acel vârtej erotic care-l scosese din minţi la sfârşitul verii. E sigur de relaţia de cauzalitate. Fără influenţa lui Margot, fără trupul lui Margot care să-l iniţieze în mecanismele complicate ale propriei lui inimi, povestea cu Gwyn n-ar fi fost niciodată cu putinţă. Margot cea neînfricată, Margot cea tăcută, Margot cea enigmatică.

Da, voia foarte mult s-o revadă, chiar dacă numai la o cafea nevinovată.

Se îndreaptă către cafeaua de pe colţ, cumpără o fisă de telefon de la barman şi apoi se duce la parter să caute numărul familiei Jouffroy în cartea de telefon. Prinde curaj când i se răspunde din prima, iar apoi rămâne şocat când îşi dă seama că persoana de la celălalt capăt al firului e chiar Margot.

Walker insistă să poarte conversaţia în franceză. Astă primăvară, şi-au vorbit de mai multe ori în franceză, dar au comunicat mai ales în engleză şi, chiar dacă Margot nu e o persoană prea vorbăreaţă, Walker ştie că se exprimă mai lejer pe limba ei. Acum, că se află şi el la Paris, are de gând să-i redea lui Margot franţuzismul şi se întreabă dacă ea nu se va dovedi a fi o

persoană întrucâtva diferită acum, că se află în ţara ei natală, vorbindu-şi propria limbă: cu alte cuvinte, să fie adevărata Margot, în largul ei în oraşul în care s-a născut, şi nu o venetică nesociabilă şi ostilă, pierdută într-o Americă pe care n-o suportă mai deloc.

Trec împreună prin litania obişnuită de întrebări şi răspunsuri. Ce Dumnezeu caută el la Paris? Cum le mai merge? A răspuns la telefon dintr-o pură întâmplare, sau s-a mutat la părinţi? Ce face acum? Are timp să iasă la o cafea cu el? Margot ezită o clipă şi apoi îl ia prin surprindere, răspunzându-i: De ce nu? Stabilesc să se întâlnească într-o oră în cafeneaua La Palette.

E ora patru după-amiaza, iar Walker ajunge primul, cu zece minute mai devreme. Îşi comandă o ceaşcă de cafea şi apoi stă la masă jumătate de oră, din ce în ce mai convins că Margot l-a lăsat cu ochii în soare, dar tocmai când se pregăteşte să plece, o vede intrând în cafenea. Deplasându-se cu umbletul ei domol şi absent, cu buzele dezlipite într-un licăr de surâs, îl sărută cu căldură pe amândoi obrajii, după care se aşază pe scaunul din faţa lui. Nu-şi cere scuze pentru întârziere. Margot nu e genul de persoană care ar face asta şi nici el nu se aşteaptă la aşa ceva de la ea; nici prin cap nu i-ar trece să-i ceară să joace după regulile altcuiva şi nu după ale ei.

En français, alors? începe ea.

Da, răspunde el, în franceză. De aceea mă aflu aici. Să-mi exersez franceza. Din moment ce tu eşti singura franţuzoaică pe care o cunosc, speram s-o exersez cu tine.

Ah, deci asta era. Vrei să mă foloseşti ca să-ţi îmbunătăţeşti cunoştinţele.

Într-un anume sens, da. Însă dialogul reprezintă doar o parte. Adică... nu trebuie să vorbim tot timpul dacă nu vrei.

Margot zâmbeşte, după care schimbă subiectul, cerându-i o ţigară. Când îi aprinde o Gauloise, Walker se uită la Margot şi înţelege dintr-odată că nu va fi niciodată în stare să o desprindă, în mintea lui, de Born. E o concluzie grotescă, una care striveşte pe deplin tonul jucăuş şi seducător pe care încerca să-l adopte. Îşi spune că a fost o prostie s-o sune, o prostie să creadă că ar putea să o convingă să se culce din nou cu el, de parcă grozăviile din primăvară nu s-ar fi petrecut niciodată. Chiar dacă nu mai face parte din viaţa lui Born, în memoria lui Walker Margot e legată de el şi, când se uită la ea, e ca şi cum s-ar uita la Born însuşi. Fără să se poată abţine, începe să-i spună despre plimbarea pe Riverside Drive în acea seară de mai, după ce ea a plecat din New York. Îi descrie scena înjunghierii. Îi spune fără menajamente că Born e, negreşit, ucigaşul lui Cedric Williams.

Se uită atent la chipul lui Margot în timp ce-i povesteşte detaliile înspăimântătoare din acea noapte şi din zilele ce au urmat şi, pentru prima oară, i se pare că Margot arată ca o fiinţă omenească normală, o făptură nemoartă, la fel ca el, înzestrată cu conştiinţă şi cu capacitatea de a simţi durere şi, în ciuda afecţiunii sale pentru ea, îşi dă seama că îi face plăcere să o lovească astfel, să o rănească astfel, să-i distrugă încrederea într-un bărbat cu care a trăit doi ani, un bărbat pe care s-ar fi zis că-l iubea. Margot plânge acum. Walker se întreabă dacă se poartă aşa cu ea din cauza felului în care l-a tratat la New York. E oare aceasta răzbunarea lui după ce a fost părăsit fără un singur cuvânt la începutul relaţiei lor? Nu, nu crede aşa ceva. Vorbeşte cu ea fiindcă înţelege că nu o mai poate privi fără să-l vadă pe Born şi, prin urmare, aceasta e ultima lor întâlnire, aşa că vrea să-i spună adevărul înainte să-şi vadă fiecare de viaţa lui. Când termină de spus povestea, Margot se ridică de la masă şi se năpusteşte spre toaletă.

Walker n-are cum să fie sigur dacă Margot se va mai întoarce. Şi-a luat poşeta la baie şi, cum vremea e frumoasă şi caldă, nu avea pe ea nicio haină sau jachetă când a intrat în cafenea, ceea ce înseamnă că pe spătarul scaunului ei nu atârnă nicio haină sau jachetă. Walker se hotărăşte să-i acorde un sfert de oră şi, dacă nu se întoarce la masă până atunci, el se va ridica şi va pleca. Între timp, comandă încă ceva de băut. Nu, nu mai vreau tot cafea, îi spune chelnerului. O bere de data asta.

Margot se întoarce în mai puţin de zece minute. Când se aşază la loc pe scaun, Walker îi observă pleoapele umflate, licărirea sticloasă din ochi, dar are machiajul intact şi obrajii nu-i mai sunt mânjiţi de rimel. Îşi spune în sinea lui: rimelul lui Gwyn în noaptea aniversării lui Andy; rimelul lui Margot într-o după-amiază de septembrie la Paris; rimelul înlăcrimat al morţii.

Iartă-mă, îi zice Margot pe un ton smerit. Lucrurile astea pe care mi le-ai spus... Nu ştiu... Nu ştiu ce să mai cred.

Dar mă crezi, nu?

Da, te cred. Nimeni n-ar putea să inventeze aşa ceva.

Îmi pare rău. Nu voiam să te mâhnesc, dar mi se părea că trebuie să ştii ce s-a întâmplat – în cazul în care te-ai simţi vreodată tentată să te întorci la el.

Ciudat e tocmai că nu mă miră...

Born te-a lovit vreodată?

Doar o dată. O palmă peste ochi. O palmă grea şi mânioasă peste ochi.

Doar o dată?

Doar o dată. Însă violenţa zace în el. Sub tot stratul de farmec şi glume spirituale se află o furie reală, o violenţă reală. Nu-mi place deloc s-o recunosc acum, dar cred că mă excita. Să nu ştiu niciodată dacă pot avea încredere în el sau nu, să nu ştiu niciodată

ce avea de gând să facă. M-a lovit doar o dată, dar l-am văzut luându-se la bătaie de vreo două ori când eram împreună, luându-se la bătaie cu alţi bărbaţi. Ai văzut şi tu ce fire are. Ştie cum e când se îmbată. Cred că totul are legătură cu perioada petrecută în armată, cu războiul, cu lucrurile îngrozitoare pe care le-a făcut în timpul războiului. Torturând prizonieri. Mi-a mărturisit o dată că a torturat prizonieri în Algeria. A doua zi a negat totul, dar nu l-am crezut, deşi m-am prefăcut că-l cred. Prima versiune era cea adevărată, mi-am dat seama.

Şi cuţitul pe care-l ţine în buzunar? Nu te-a speriat niciodată?

Eu iau oamenii aşa cum sunt, Adam. Nu pun prea multe întrebări. Dacă voia să umble cu un cuţit la el, mi-am zis că era treaba lui. Mi-a spus că trăim într-o lume periculoasă şi că fiecare trebuie să se apere. După ce vi s-a întâmplat în noaptea aceea în New York, nu prea poţi să-l contrazici, nu-i aşa?

Sora mea are o teorie. Nu ştiu dacă e o teorie bună, dar ea crede că Born a început să vorbească cu mine la petrecere fiindcă se simţea atras sexual de mine. O atracţie homoerotică, aşa s-a exprimat sora mea. Tu ce crezi? A nimerit-o, sau nu?

Se poate. Tot ce se poate.

Ţi-a spus vreodată că s-ar simţi atras de bărbaţi?

Nu. Dar asta nu înseamnă nimic. Nu pot să-ţi spun ce a făcut înainte să trăim împreună. Nici măcar n-am cum să-ţi explic tot ce a făcut cât am fost împreună. De unde să cunoşti dorinţele secrete ale cuiva? Dacă acea persoană nu şi le pune în aplicare sau nu vorbeşte despre ele, habar n-ai. Nu pot vorbi decât despre ceea ce am văzut cu ochii mei – şi iată ce-am văzut. La începutul relaţiei noastre, eu şi Rudolf am făcut sex cu un bărbat. A fost ideea mea. Voiam să am două trupuri în pat, două pule în gură, doi bărbaţi care să mă fută în acelaşi timp, unul din faţă şi celălalt pe la spate.

Rudolf a fost de acord. Ca să-mi facă pe plac, să-mi dovedească mie că era dispus să facă orice i-aş fi cerut. Celălalt bărbat era un vechi prieten de-al meu, cu care mă mai culcasem înainte, un tip extrem de arătos. Dacă Rudolf s-ar fi simţit atras de el, l-ar fi sărutat, nu crezi? S-ar fi repezit la pula lui şi i-ar fi supt-o. Dar n-a făcut aşa ceva. Îi plăcea să se uite la mine şi la François, îmi dădeam seama că era foarte excitat când l-a văzut pe François penetrându-mă, dar nu l-a atins într-un mod sexual. Îţi demonstrează asta ceva? Nu ştiu. Nu pot să-ţi spun decât că, atunci când te-am văzut amândoi la petrecerea din New York, i-am spus lui Rudolf că eşti unul dintre cei mai frumoşi băieţi pe care i-am văzut vreodată. Mi-a dat dreptate. Mi-a zis că arăţi ca un Adonis zbuciumat, un Lord Byron în pragul unei crize nervoase. Înseamnă că se simţea atras de tine? Poate că da, poate că nu. Eşti un caz special, Adam, iar ceea ce te face special e că n-ai nici cea mai vagă idee ce efect ai asupra celorlalţi. Mie mi se pare absolut plauzibil ca un bărbat heterosexual să se îndrăgostească de tine. Poate că asta i s-a întâmplat lui Rudolf. Dar n-am cum să ştiu sigur, fiindcă, chiar dacă s-a îndrăgostit de tine, nu mi-a spus nimic.

Se însoară în curând. Ştiai? Cel puţin aşa mi-a zis ultima oară când ne-am văzut.

Da, ştiu. Ştiu totul. Asta a şi fost viza mea de ieşire din relaţia cu el. Adio târfei trădătoare Margot, bun venit angelicei Hélène Juin.

O spui cu amărăciune parcă...

Nu, nu cu amărăciune. Cu descumpănire. Cum să-ţi spun, o cunosc, o cunosc de multă vreme şi pentru mine aşa ceva n-are niciun sens. Hélène e mai mare decât Rudolf cu cinci sau şase ani, are o fiică de optsprezece ani şi tot ce pot spune despre ea e că e foarte banală, foarte mediocră, foarte decentă. O persoană drăguţă,

fireşte, o burgheză drăguţă, harnică, cu o poveste tragică, dar nu înţeleg ce vede la ea. Nebunul de Rudolf o să-şi iasă din minţi de plictiseală.

Mi-a zis că o iubeşte.

Probabil aşa şi e. Dar asta nu înseamnă că ar trebui să se însoare cu ea.

O poveste tragică. Ceva legat de primul ei soţ, nu? N-am înţeles exact la ce se referea Born.

Juin e o prietenă apropiată de-a lui Rudolf. Acum şase sau şapte ani, soţul ei a avut un accident de maşină îngrozitor. A fost făcut praf, cu fracturi de craniu şi tot felul de leziuni interne, dar cumva a reuşit să supravieţuiască. Mai mult sau mai puţin. A rămas în comă de atunci, într-un fel de moarte cerebrală, conectat la aparatul de respiraţie artificială dintr-un spital. Ani la rând, Hélène a refuzat să renunţe la speranţă, dar starea lui nu s-a îmbunătăţit deloc, nu se va mai îmbunătăţi niciodată, aşa că, în cele din urmă, prietenii şi familia au convins-o să intenteze divorţ. La primăvară, când se va termina totul, va putea să se mărite din nou. Foarte bine pentru ea, dar Rudolf e ultima persoană pe care m-aş fi gândit că o va alege. Am luat cina cu ei doi de cel puţin douăsprezece ori şi n-am rămas cu impresia că ar exista sentimente puternice la oricare dintre ei. Prietenie, da, însă nu şi... nu şi... ce cuvânt încerc să găsesc?

Scântei.

Exact. Nu şi scântei.

Încă îţi mai e dor de el, nu?

Acum nu. Nu după ce mi-ai spus astăzi.

Dar ţi-a fost.

Mi-a fost. Nu voiam, dar tot îmi era dor de el.

Omul e nebun, îţi dai seama.

Într-adevăr. Dar ce lege îţi interzice să iubeşti un nebun?

După aceste replici, tac amândoi, nemaigăsindu-şi cuvintele, gândurile. Margot se uită la ceas, iar Walker îşi închipuie că ea îi va spune imediat că a întârziat la altă întâlnire, că trebuie să plece. În schimb, Margot îl întreabă dacă şi-a făcut planuri pentru cină şi, dacă nu, n-ar vrea să meargă împreună la un restaurant? Ştie ea un local bun pe Rue des Grands Augustins şi cu mare drag îi face cinste dacă stă prost cu banii. Walker vrea să-i spună că nu se poate, că nu crede că se va mai întâlni cu ea în viitor, că e de părere că ar trebui să pună punct prieteniei lor, dar nu reuşeşte să rostească aceste cuvinte. E prea singur ca să-i refuze oferta, prea slab de înger ca să-i întoarcă spatele singurei persoane pe care o cunoaşte la Paris. Da, îi spune el, i-ar face mare plăcere să ia cina cu ea, dar e încă devreme, nici măcar nu s-a făcut ora şase, şi ce o să facă între timp? Ce vrei tu, îi zice Margot, vrând să spună, fără exagerare, orice vrea el, iar fiindcă ceea ce vrea el cel mai mult e să se bage în pat cu ea, îi sugerează să pornească spre hotelul lui de pe Rue Mazarine ca să-i arate camera lui, urâtă până la ridicol. Din moment ce lui Margot mintea îi stă mai tot timpul la sex, înţelege repede intenţiile lui Walker şi apoi se apucă să-i demonstreze că le-a înţeles, răspunzându-i printr-un surâs minuscul.

Nu m-am purtat prea frumos cu tine la New York, nu-i aşa? întreabă Margot.

Te-ai purtat foarte frumos cu mine. O vreme, cel puţin. Dar pe urmă nu, nu prea frumos.

Îmi cer scuze, n-am vrut să-ţi fac rău. Era o perioadă proastă pentru mine. Nu ştiam ce fac şi apoi, dintr-odată, nu mai voiam altceva decât să plec din New York. Încearcă să nu-mi porţi pică pentru asta.

Nu-ţi port. Recunosc că am fost supărat câteva săptămâni, dar n-a durat mai mult de-atât. Am încetat să mai dau vina pe tine cu multă vreme în urmă.

Şi acum putem fi prieteni, nu?

Aşa sper.

Însă nu prea intens, ai grijă. Nu în fiecare minut, nu în fiecare zi. Nu sunt pregătită pentru aşa ceva. Nu sunt sigură că o să mai fiu vreodată pregătită pentru aşa ceva. Dar putem avea puţin grijă unul de celălalt. Ne-ar face bine amândurora.

În vreme ce se îndreaptă spre hotel, Walker percepe că femeia de lângă el nu mai e aceeaşi Margot pe care a cunoscut-o la New York în primăvară. Avea dreptate să creadă că Margot va fi oarecum diferită pe limba ei, în oraşul ei, după despărţirea de Born, iar după discuţia din cafenea, singura concluzie la care poate ajunge e că Margot e mai sinceră, mai vorbăreaţă şi mai vulnerabilă decât îşi închipuise el înainte. Însă, chiar dacă de-abia aşteaptă să ajungă la hotel – să urce treptele circulare, să audă cheia în uşa camerei lui, să se dezbrace amândoi, să vadă trupul mic şi dezgolit al lui Margot, să-l simtă lipit de corpul lui –, Walker se întreabă dacă n-a făcut cumva o greşeală colosală.

La început, lucrurile nu merg bine. Margot nu spune nimic despre camera lui, fie pentru că e prea politicoasă fie, prea indiferentă ca să se deranjeze să facă vreun comentariu, dar Walker nu se poate abţine s-o vadă prin ochii ei şi se simte copleşit de jenă, reproşându-şi cu groază că a adus-o într-un asemenea loc vulgar şi sumbru. Asta îl aruncă într-o dispoziţie proastă, iar când se aşază amândoi pe pat şi încep să se sărute, se simte absent, detaşat într-un mod alarmant. Margot se dă înapoi şi-l întreabă dacă e ceva în neregulă.

Nu te purta ciudat cu mine, Adam. Ar trebui să-ţi placă asta, ai uitat?

Walker nu poate să-i spună că se gândeşte la Gwyn, că în momentul în care buzele lor s-au atins, s-a simţit năpădit de amintirea ultimei dăţi când gura lui i-a atins gura surorii sale şi acum, în timp ce se străduieşte s-o sărute pe Margot, singurul gând din mintea lui e că nu va mai putea niciodată să o îmbrăţişeze aşa pe sora lui.

Nu ştiu ce-i cu mine, zice el. Mă simt atât de trist... al dracului de trist.

Poate că ar trebui să plec, spune Margot, bătându-l uşor cu palma pe spate. La urma urmei, nu e obligatoriu să facem sex. Putem să încercăm din nou în altă zi.

Nu, nu pleca. Nu vreau să pleci. Dă-mi puţin timp doar. O să-mi revin, promit.

Margot îi dă timpul necesar şi, în cele din urmă, Walker începe să-şi revină din spaima melancolică, poate nu pe deplin, dar îndeajuns încât să se simtă excitat când ea îşi dă rochia jos şi el îi îmbrăţişează pielea dezgolită, îndeajuns încât să facă dragoste cu ea, îndeajuns încât să facă dragoste cu ea de două ori, iar în pauzele dintre împerecheri, în timp ce beau din sticla de vin roşu pe care Walker a adus-o în cameră pe la începutul zilei, Margot îl excită şi mai mult cu povestiri obscene şi plastice despre experienţele ei sexuale cu femei, despre patima ei de a atinge şi săruta nişte sâni mari (pentru că ai ei sunt atât de mici), de a le linge şi mângâia pe femei între picioare, de a-şi vârî limba adânc în anusurile femeilor şi, deşi Walker nu-şi poate da seama dacă aceste poveşti sunt adevărate sau doar un şiretlic ca să-l excite din nou, îi face plăcere să-i asculte cuvintele obscene, aşa cum îi făcea plăcere să asculte cuvintele obscene ale lui Gwyn în apartamentul de pe

West 107th Street. Se întreabă dacă nu cumva cuvintele sunt un element esenţial în sex, dacă discuţiile nu reprezintă, la urma urmei, o formă mai subtilă de atingeri şi dacă imaginile care ne dănţuiesc prin minte nu sunt la fel de importante precum corpurile pe care le strângem în braţe.

Margot îi spune că sexul e singurul lucru din viaţă care contează pentru ea şi că, dacă n-ar putea să facă sex, probabil că s-ar sinucide ca să scape de plictiseala şi monotonia unei existenţe de prizonierat în propria-i piele. Walker nu spune nimic, dar atunci când intră în ea a doua oară, îşi dă seama că îi împărtăşeşte opinia. E nebun după sex. Chiar şi când e prins în ghearele celei mai zdrobitoare disperări, tot e nebun după sex. Sexul e singurul domn şi mântuitor, singura izbăvire de pe faţa pământului.

Nu mai ajung la restaurant. După ce termină sticla de vin, adorm amândoi şi uită de cină. Dimineaţa devreme, cu puţin înainte de zori, Walker deschide ochii şi-şi dă seama că e singur în pat. Pe pernă, lângă el, zace o bucăţică de hârtie cu un mesaj de la Margot: *Scuze. Patul era prea incomod. Sună-mă săptămâna viitoare.*

Se întreabă dacă va avea curajul s-o sune. Apoi, mai concret, se întreabă dacă va avea curajul să n-o sune, dacă se poate abţine să se mai întâlnească cu ea.

După două zile, Walker stă pe terasa unei cafenele din Place Saint-Andre des Arts, bând tacticos dintr-un pahar de bere şi scriind într-un carneţel. E şase seara, sfârşitul unei alte zile de muncă, iar acum, că a început să deprindă ritmurile Parisului, înţelege că aceasta e, probabil, cea mai încurajatoare oră a oraşului, cu tranziţia de la muncă până acasă, cu străzile înţesate de bărbaţi şi femei care se grăbesc să ajungă la familiile lor, la prietenii lor, la vieţile lor singuratice, şi îi place să stea afară, printre ei, înconjurat

de imensa expirare colectivă care umple aerul. Tocmai le-a scris o scrisoare scurtă părinţilor lui şi una lungă lui Gwyn, iar acum încearcă să scrie ceva convingător despre opera lui George Oppen, un poet american contemporan pe care îl admiră în mod deosebit. Copiază în carnet aceste rânduri din cea mai recentă carte a lui Oppen, *This is Which*:

E imposibil să te îndoieşti de lume: e vizibilă
Şi fiindcă e irevocabilă
Nu poate fi înţeleasă, fapt care mi se pare fatal...

Walker e pe punctul de a nota câteva comentarii pe marginea acestui pasaj, dar înainte s-o facă, o umbră cade pe pagina carnetului. Îşi ridică privirea şi acolo, chiar în faţa lui, se află Rudolf Born. Înainte ca Walker să apuce să spună sau să facă ceva, viitorul soţ al lui Hélène Juin se aşază pe scaunul liber de lângă el. Inima tânărului o ia la goană. Walker a rămas fără suflare şi fără grai. Dacă aveau şi când aveau să se întâlnească din nou, el avea să fie cel care îl repera pe Born, nu invers. Avea să meargă pe o stradă aglomerată, într-o poziţie din care să-şi întoarcă privirea şi să scape neobservat. Aşa îşi imaginase dintotdeauna întâlnirea în mintea lui, iar acum iată-l descoperit, lipsit de apărare, stând ca un prost amărât, incapabil să simuleze că Born nu e acolo: prins în capcană.

Costumul alb a dispărut, fiind înlocuit cu o jachetă crem; la gât îi atârnă un fular de mătase cu un model albastru cu verde pe care îl poartă, fără îndoială, ca să scoată în evidenţă albastrul-deschis al cămăşii – e încă acelaşi dandy şifonat dintotdeauna, care afişează acelaşi surâs sarcastic de altădată, îşi spune Walker.

Ia te uită, zice Born, cu falsă voioşie, pronunţând cuvintele în aşa fel încât să le accentueze falsitatea. Ne întâlnim din nou, Walker. Ce surpriză plăcută!

Walker îşi dă seama că va trebui să vorbească cu el, dar pe moment nu se simte în stare să scoată nici măcar o vorbă.

Speram să dau peste tine, continuă Born. Parisul e un oraş atât de mic, trebuia să se întâmple mai devreme sau mai târziu.

Cine ţi-a spus că sunt aici? întreabă Walker în cele din urmă. Margot?

Margot? N-am mai vorbit cu Margot de luni bune. Nici măcar nu ştiam că e în oraş.

Cine, atunci?

Uiţi că am predat la Columbia. Am relaţii la Columbia, iar conducătorul programului tău se întâmplă să-mi fie prieten. Am luat cina cu el de curând şi el a fost cel care mi-a spus. Mi-a zis că stai într-un hotel prăpădit de pe Rue Mazarine. De ce nu te-ai dus la Reid Hall? Camerele de acolo poate că nu sunt la fel de mari, dar cel puţin nu mişună gândacii prin ele.

Walker n-avea niciun chef să-şi discute condiţiile de cazare cu Born, n-avea niciun interes să-şi răcească gura de pomană cu asemenea conversaţii mărunte. Ignorându-i întrebarea, îi zice:

N-am uitat, să ştii. Încă mă mai gândesc tot timpul la asta.

La ce anume?

La ce i-ai făcut acelui băiat.

Nu i-am făcut nimic.

Sigur că nu...

O singură lovitură, asta a fost totul. Erai acolo. Ai văzut ce s-a întâmplat. Avea de gând să ne împuşte. Dacă nu l-aş fi atacat eu primul, ne-ar fi omorât pe amândoi.

Dar arma nu era încărcată.

Noi nu ştiam asta, nu? Ne-a zis că ne împuşcă şi, când cineva îşi îndreaptă arma către mine şi spune că o să mă împuşte, îl cred pe cuvânt.

Şi cum rămâne cu ce s-a întâmplat în parc? Peste douăsprezece plăgi înjunghiate după prima lovitură. De ce Dumnezeu ai făcut aşa ceva?

N-am făcut-o. Ştiu că nu mă crezi, dar n-am avut nimic de-a face cu asta. Da, l-am dus în parc după ce ai plecat, dar când am ajuns acolo era deja mort. De ce m-aş apuca să înjunghii pe cineva după ce a murit? Nu voiam decât să o şterg de acolo cât mai repede cu putinţă.

Şi atunci cine a făcut-o?

Habar n-am. Cineva bolnav. Un demon nocturn. La urma urmei, New York-ul e un loc sinistru. Ar fi putut să fie oricine.

M-am dus la poliţie, să ştii. În ciuda ameninţării tale nu prea subtile.

M-am gândit eu că o să te duci. De aceea am plecat aşa în grabă.

Dacă erai nevinovat, de ce n-ai rămas să-ţi susţii cauza până la capăt în tribunal?

La ce bun? M-ar fi achitat în cele din urmă şi nu-mi puteam permite să pierd atâta timp ca să-mi pregătesc apărarea. Băiatul merita să moară. Băiatul a murit. Şi cu asta, basta.

N-ai remuşcări, aşadar.

N-am remuşcări. Niciuna. Nici măcar nu dau vina pe tine fiindcă te-ai întors împotriva mea şi te-ai dus la poliţie. Ai făcut cum credeai tu că e mai bine. Ai acţionat greşit, fireşte, dar asta e problema ta, nu a mea. Eu ţi-am salvat viaţa, Adam. Să nu uiţi asta. Dacă arma ar fi fost încărcată, mi-ai fi şi acum recunoscător pentru ce-am făcut. Faptul că nu era încărcată nu schimbă nimic, în

realitate, nu crezi? Atâta vreme cât am crezut că era încărcată, era încărcată.

Walker e dispus să-i dea dreptate în această privinţă, dar mai rămâne încă problema cu parcul, întrebări gen când şi cum a murit băiatul şi n-are nicio îndoială că versiunea lui Born nu e adevărată – pentru simplul motiv că nu s-ar fi putut întâmpla totul atât de repede. O singură înjunghiere în burtă poate provoca moartea, dar ar fi, în mod inevitabil, o moarte lentă şi prelungă, ceea ce înseamnă că Williams era probabil în viaţă când Born a ajuns cu el în parc şi, prin urmare, rănile suplimentare care l-au ucis pe băiat au fost pricinuite de Born însuşi. E singura posibilitate care are sens. De ce s-ar deranja altă persoană să înjunghie de mai mult de douăsprezece ori un adolescent mort? Dacă Williams era încă în viaţă când Born a plecat din parc, atunci s-ar putea construi o argumentaţie pentru existenţa unui al doilea atacator – o ipoteză cam trasă de păr, dar posibilă însă numai dacă motivul ar fi fost să-i fure băiatului banii, iar poliţiştii i-au spus lui Walker, în primăvară, că nu se punea problema unui jaf. Portofelul fusese găsit în buzunarul băiatului, iar înăuntru se aflau şaisprezece dolari neatinşi, ceea ce elimină furtul ca motiv al crimei. *De ce aş continua să înjunghii pe cineva după ce a murit?* Fiindcă nu era mort şi ai continuat să-ţi înfigi cuţitul până ce te-ai asigurat că a murit, iar apoi, după ce ai terminat treaba, ai continuat să-l înjunghii fiindcă te năpădise furia, fiindcă îţi ieşisei din minţi şi-ţi plăcea ceea ce făceai.

Nu vreau să mai vorbesc despre asta, spune Walker, băgând mâna în buzunar şi scoţând câteva monede ca să-şi plătească berea. Trebuie să plec.

Cum vrei, răspunde Born. Speram să facem pace şi să fim din nou prieteni. Ba chiar mi-a dat prin cap că ţi-ar face plăcere să o

cunoşti pe fiica viitoarei mele soţii. Cécile e o fată de optsprezece ani încântătoare şi inteligentă – studentă la literatură, pianistă minunată, exact genul de persoană care te-ar interesa.

Nu, mersi, zice Walker, ridicându-se de la masă. N-am nevoie să-mi găseşti tu pe cineva. Ai făcut-o deja o dată, mai ţii minte?

Mă rog, dacă te răzgândeşti vreodată, dă-mi un telefon. Mi-ar face mare plăcere să ţi-o prezint.

În acel moment, tocmai când Walker se întoarce să plece, Born bagă mâna în buzunarul de la piept al jachetei crem şi scoate o carte de vizită cu adresa lui şi numărul de telefon.

Poftim, zice el, întinzându-i cartea de vizită lui Walker. Ai toate datele mele de contact. Pentru orice eventualitate.

Pentru o clipă, Walker se simte tentat să rupă cartea de vizită şi să arunce pe jos bucăţelele – aşa cum a rupt şi cecul, la New York, în primăvară dar apoi se răzgândeşte, nevrând să se facă de ruşine cu o asemenea insultă ieftină şi măruntă. Îşi strecoară cartea de vizită în buzunar şi-şi ia la revedere. Born dă din cap, dar nu spune nimic. În timp ce Walker se îndepărtează, soarele ţâşneşte pe cer şi explodează într-o sută de mii de aşchii de lumină topită. Turnul Eiffel se prăbuşeşte. Toate clădirile din Paris iau foc. Sfârşitul Actului I. Căderea cortinei.

S-a pus singur într-o poziţie inacceptabilă. Câtă vreme nu ştia unde se afla Born, putea să trăiască cu nesiguranţa unei posibile întâlniri, amăgindu-se în acelaşi timp că va avea norocul de partea lui şi că momentul temut nu va veni niciodată sau că va veni târziu, atât de târziu, încât frica de o altă întâlnire, de alte întâlniri, nu-i va distruge şederea la Paris. Acum, că inevitabilul s-a produs – şi s-a produs chiar devreme, mult mai devreme decât ar fi crezut cu putinţă –, i se pare insuportabil să aibă în buzunar adresa lui

Born şi să nu poată merge la poliţie ca să ceară să-l aresteze. Nimic nu i-ar face mai multă plăcere decât să-l vadă pe ucigaşul lui Cedric Williams adus în faţa justiţiei. Chiar dacă i-ar fi dat drumul, tot ar fi trebuit să facă faţă cheltuielilor şi înjosirii unui proces şi, chiar dacă procesul n-ar fi ajuns la tribunal, tot ar fi trebuit să suporte neplăcerea de a fi interogat de poliţie, severitatea unei investigaţii prelungite. Însă ce poate să facă Walker, dacă n-are cum să-l răpească pe Born şi să-l târască după el la New York? Cântăreşte bine situaţia tot restul zilei şi o bună parte din noapte, iar apoi îi dă prin cap o idee – o idee diabolică, o idee atât de nemiloasă şi de imorală, încât îl uluieşte simplul fapt că e în stare să-şi închipuiască un asemenea lucru. N-o să-l bage pe Born în închisoare, din păcate, dar o să-i facă viaţa extrem de incomodă, iar dacă Walker îşi poate duce planul la capăt, îl va lăsa pe viitorul soţ al lui Hélène Juin fără lucrul la care râvneşte cel mai mult pe lume. Walker se simte încântat şi totodată dezgustat de sine. N-a fost niciodată o persoană răzbunătoare, n-a încercat niciodată să-i facă rău cuiva cu bună-ştiinţă, dar Born intră într-o categorie aparte, Born e un criminal, Born merită să fie pedepsit, iar Walker, pentru prima oară în viaţa lui, e hotărât să se răzbune.

Planul necesită un mincinos versat, un acrobat social experimentat în arta frumoasă a duplicităţii şi, din moment ce Walker nu e nici una, nici alta, ştie că e cel mai nepotrivit om pentru sarcina pe care şi-a trasat-o singur. Va fi silit, încă de la început, să acţioneze contrar firii sale, se va împotmoli iar şi iar în încercarea de a câştiga o poziţie sigură pe câmpul de bătălie pe care şi l-a schiţat în minte; şi totuşi, în ciuda îndoielilor, a doua zi dimineaţă se îndreaptă spre Cafe Conti ca să bage altă fisă în telefonul public şi să-şi pună planul în aplicare. Rămâne consternat în faţa propriei îndrăzneli, a propriei fermităţi. Când Born îi

răspunde, la al treilea ţârâit de telefon, uimirea din vocea lui e evidentă.

Adam Walker, spune el, făcând tot posibilul ca să-şi ascundă uluirea. Ultima persoană din lume de la care aş fi aşteptat veşti.

Îmi cer scuze pentru deranj, zice Walker. Voiam doar să-ţi spun că m-am gândit serios după discuţia noastră de ieri.

Interesant. Şi la ce concluzie ai ajuns?

M-am hotărât că vreau să facem pace.

Şi mai interesant. Ieri m-ai acuzat de crimă, iar astăzi eşti dispus să mă ierţi şi să dai totul uitării. De unde şi până unde această schimbare neaşteptată?

Fiindcă m-ai convins că-mi spui adevărul.

Să înţeleg că aceasta e o scuză sinceră, sau încerci să obţii vreo nouă favoare de la mine? Doar nu te gândeşti să readuci la viaţă revista aceea moartă, de exemplu?

Bineînţeles că nu. Toate astea sunt în trecut.

Ce ai făcut a fost de-a dreptul jignitor, Walker. Să rupi cecul ferfeniţă şi să mi-l trimiţi fără niciun cuvânt. M-am simţit profund jignit.

Dacă te-am jignit în vreun fel, îmi pare sincer rău. Am rămas şocat, mai mult sau mai puţin, după ceea ce s-a întâmplat. Nu ştiam ce fac.

Şi acum ştii ce faci?

Aşa cred.

Aşa crezi. Şi spune-mi, tinere, ce anume vrei?

Nimic. Am sunat pentru că mi-ai zis să sun. În cazul în care mă răzgândesc.

Aşadar, vrei să ne întâlnim. Asta e? Îmi spui că ţi-ar plăcea să ne reluăm prietenia.

Asta era ideea. Mi-ai vorbit despre o întâlnire cu logodnica ta şi cu fiica ei. Mi s-a părut drăguţ să începem astfel.

Drăguţ. Ce cuvânt insipid. Voi, americanii, aveţi un adevărat talent pentru banalităţi, nu-i aşa?

Cu siguranţă. Ne pricepem atât de bine să ne cerem scuze când ni se pare că am greşit. Dacă nu vrei să ne întâlnim, poţi să mi-o spui direct. O să înţeleg.

Iartă-mă, Walker. Am fost nepoliticos, din nou. Mă tem că îmi stă în fire.

Ni se întâmplă tuturor.

Într-adevăr. Şi acum vrei să iei masa cu Hélène şi Cécile. Conform invitaţiei mele de ieri. S-a făcut. O să-ţi las vorbă la hotel de îndată ce aranjez întâlnirea.

Cina a fost stabilită pentru seara următoare, la Vagenende, o braserie de pe la 1900, de pe Boulevard Saint-Germain. Walker soseşte punctual, la ora opt, dar e prea agitat şi tulburat ca să se uite prea atent în jur, la pereţii întunecaţi, cu lambriuri din lemn de stejar, la ornamentele din alamă, la feţele de masă şi la şervetele albe şi tari, la conversaţiile şoptite din alte părţi ale încăperii, la zăngănitul tacâmurilor de argint la atingerea porţelanului. La treizeci şi patru de ore după conversaţia lui dementă şi servilă cu Born, iată ce i-au adus minciunile: o frică nesfârşită, o totală scârbă de sine şi nepreţuita oportunitate de a face cunoştinţă cu viitoarea soţie a lui Born şi cu fiica acesteia. Totul depinde de ce se întâmplă cu Hélène şi Cécile Juin. Dacă reuşeşte să stabilească vreo legătură cu ele, cu oricare din ele, o relaţie independentă de Born, atunci, mai devreme sau mai târziu, va putea să-i dezvăluie adevărul despre Riverside Drive şi, dacă Walker le va putea convinge să-i accepte povestea despre uciderea lui Cedric Williams, atunci există

o şansă, una destul de bună ca nunta să fie anulată, iar viitoarea mireasă a lui Born să-l părăsească. Asta îşi propusese să facă Walker: să le distrugă relaţia înainte să devină un mariaj cu acte în regulă. Poate nu e o pedeapsă prea apăsătoare pentru crimă, dar, date fiind opţiunile disponibile, e una destul de aspră. Born respins. Born umilit. Born distrus de suferinţă. Oricât de mult i-ar displăcea lui Walker să se dea pe lângă Born cu scuze false şi mărturisiri nesincere de prietenie, înţelege că nu are de ales. Dacă Hélène şi Cécile se dovedesc refractare, atunci va renunţa la plan şi se va declara înfrânt, în tăcere. Dar numai dacă şi numai atunci, iar până va sosi momentul, e hotărât să-şi continue jocul de cărţi cu diavolul.

Constatările sale iniţiale sunt neconcludente. Prin temperament şi situaţie, atât mama, cât şi fiica i se par modeste şi rezervate, greu de abordat şi cu slabe înclinaţii pentru discuţii voioase, iar din moment ce Born domină conversaţia la început prin prezentări, explicaţii şi alte câteva comentarii, niciuna din ele nu spune mare lucru. Când Walker le oferă o scurtă relatare despre primele lui zile la Paris, Hélène îi complimentează franceza; în alt moment, Cécile îl întreabă pe un ton afabil dacă îi place să stea la hotel. Mama e înaltă, blondă şi elegant îmbrăcată, dar nu e deloc o frumuseţe (are faţa prea lungă, cam ca de cal, îşi spune Walker), dar, ca multe franţuzoaice burgheze şi de o anumită vârstă, adoptă o ţinută plină de siguranţă – o chestiune de stil, probabil, sau altminteri produsul unei înţelepciuni galice ascunse, legate de natura feminităţii. Fiica ei, care tocmai a împlinit optsprezece ani, este elevă la Lycée Fénelon pe Rue de l'Eperon, la mai puţin de cinci minute de mers pe jos de Hôtel du Sud. E o făptură mai mică şi mai puţin impunătoare decât mama ei; are părul scurt şi castaniu, încheieturile mici, umerii înguşti şi ochii ageri şi pătrunzători.

Walker observă că acei ochi au tendinţa de a privi cruciş şi îi dă prin cap (corect, după cum se dovedeşte) că Cécile poartă ochelari de obicei şi s-a hotărât să supravieţuiască fără ei în timpul cinei. Nu, nu e o fată frumoasă, de fapt e aproape sfioasă, dar are totuşi un chip interesant: bărbie mică, nas lung, obraji rotunzi şi gură expresivă. Din când în când, acea gură se răsfrânge cu un soi de amuzament clandestin, fără să înmugurească de-a dreptul într-un surâs, dar demonstrând, cu toate acestea, un simţ al umorului bine dezvoltat – o persoană deschisă la posibilităţile comice ale fiecărui moment în parte. Nu încape nicio îndoială că este extrem de inteligentă (în ultimele patru minute, Born i-a tot lăudat lui Walker notele ei remarcabile la literatură şi filosofie, pasiunea ei pentru pian, faptul că stăpâneşte greaca veche), dar, oricâte ar avea Cécile în avantajul ei, Walker îşi dă seama cu tristeţe că nu se simte atras de ea, cel puţin nu aşa cum spera. Nu e genul lui, îşi spune tânărul, recurgând la această expresie vagă şi folosită prea mult, care denotă complexităţile infinite ale dorinţei fizice. Dar care e genul lui? se întreabă Walker. Propria-i soră? Margot cea înfometată de sex, care e cu zece ani mai mare ca el? Indiferent ce ar vrea el, nu e Cécile Juin. Se uită la ea şi vede un copil, o operă neterminată, o persoană incomplet dezvoltată, iar în acest moment din viaţă, ea e prea retrasă şi prea timidă ca să emită semnalul erotic care l-ar inspira pe un bărbat să se topească după ea. Asta nu înseamnă că nu va face tot posibilul să se împrietenească cu ea, dar nu se va pune problema s-o sărute sau s-o atingă, nu vor urma implicări romantice şi nici încercări de a o ademeni în patul lui.

Walker se dispreţuieşte pentru aceste gânduri, pentru că se uită la nevinovata Cécile de parcă n-ar fi decât un obiect sexual, o potenţială victimă a puterilor lui de seducţie (asta presupunând că are vreo putere de seducţie), dar în acelaşi timp ştie că duce un

război, un război secret de gherilă, iar această cină e prima bătălie din acel război şi, dacă ar putea câştiga bătălia seducând-o pe viitoarea fiică vitregă a adversarului său, ar face-o fără ezitare. Însă tânăra Cécile nu e o candidată pentru seducţie şi, prin urmare, Walker va trebui să născocească tactici mai subtile pentru a-şi atinge scopul, trecând de la asaltul înverşunat asupra fiicei la o ofensivă bifurcată asupra mamei şi fiicei deopotrivă – în încercarea de a le intra sub piele şi de a le atrage de partea lui în cele din urmă. Trebuie să realizeze toate acestea sub privirea vigilentă a lui Born, în prezenţa insuportabilă şi înăbuşitoare a unui bărbat la care cu greu se poate uita. Vicleanul şi scepticul Born e, fără îndoială, bănuitor în privinţa făţarnicului Walker şi cine ştie dacă nu cumva s-a prefăcut că acceptă scuzele false ale tânărului ca să poată afla ce poznă are de gând să facă acesta? Vocea lui Born ascunde un ton tăios sub stratul sporovăielii plăcute şi al falsei amabilităţi, un ton neliniştit şi încordat care pare să sugereze că e cu ochii în patru. Walker îşi spune că nu va fi o idee bună să se întâlnească din nou cu el, ceea ce înseamnă că e cu atât mai necesar să-şi încheie separat pacea cu Hélène şi Cécile în seara asta, înainte să se termine cina.

Femeile se află la capete opuse ale mesei. Walker stă în faţa lui Cécile, iar la stânga lui e Born, aşezat în faţa lui Hélène. Walker cercetează atent privirea lui Hélène când aceasta se uită la logodnicul ei şi rămâne la fel de derutat ca Margot atunci când nu detectează nicio scânteie între ei. În acei ochi se ascund alte sentimente, poate – melancolie, amabilitate, tristeţe –, dar dragostea nu se numără printre ele şi cu atât mai puţin fericirea sau măcar o urmă de bucurie. Dar cum ar putea să fie fericită o femeie ca Hélène, care şi-a petrecut ultimii şase sau şapte ani din viaţă în suferinţă şi hibernare, în timp ce soţul ei, pe jumătate mort,

zace într-un spital? Şi-l închipuie pe Juin, în comă, întins pe pat, cu trupul conectat la nenumărate aparate şi la un hăţiş de tuburi de respiraţie artificială – singurul pacient dintr-un salon mare şi pustiu, un om în viaţă, dar care nu trăieşte, un muribund care nu moare, şi îşi aminteşte dintr-odată de filmul pe care l-a văzut cu Gwyn în urmă cu două luni, *Ordet*, filmul lui Carl Dreyer, pe care l-a urmărit alături de sora lui în loja de la cinematograful New Yorker, îşi aduce aminte de nevasta moartă a fermierului aşezată în sicriu şi de lacrimile lui când a văzut-o ridicându-se şi trezindu-se la viaţă, dar nu, îşi spune în sinea lui, aceea era doar o poveste, o născocire într-o lume născocită, iar această lume nu e o născocire şi aici Juin nu va avea parte de nicio înviere miraculoasă, soţul lui Hélène nu se va ridica şi nu se va trezi la viaţă niciodată. De la patul de spital al lui Juin, gândurile lui Walker sar la alt pat şi, înainte să se poată opri, derulează din nou în minte scena pe care i-a descris-o Margot cu câteva zile în urmă: Margot în pat cu doi bărbaţi, Born şi celălalt, cum îl chema oare, François, Margot în pat cu Born şi François, toţi trei goi puşcă, făcând sex, iar acum îl vede pe Born uitându-se la François cum îşi înfige scula întărită în Margot, iată-l pe Born, cu carnea-i dezgolită pe trupul îndesat şi odios, Born avântându-se pe culmile excitării, masturbându-se în timp ce-şi priveşte prietena făcând-o cu alt bărbat...

Walker îi surâde lui Cécile încercând să dizolve acea imagine, iar când fata îi răspunde printr-un surâs – cam nedumerită, dar evident încântată de atenţie –, tânărul se întreabă dacă acest gen de depravare nu reprezintă cumva explicaţia pentru dorinţa lui Born să se însoare cu Hélène. Poate că se străduieşte să se lepede de sine, să opună rezistenţă pornirilor sale sordide şi maligne, iar în ochii lui ea reprezintă respectabilitatea, un zid care să-l apere de propria nebunie. Walker observă cât de cuviincios se poartă Born cu

Hélène, vorbindu-i formal, cu *dumneavoastră,* în locul unui tutuit mai intim şi mai familiar. E limbajul conţilor şi al conteselor, limbajul căsătoriei în straturile superioare ale aristocraţiei, şi impune o distanţă atât faţă de sine, cât şi faţă de lume, care funcţionează ca o formă de protecţie. Born nu e în căutarea dragostei, ci a siguranţei. Libidinoasa Margot scotea la iveală ce era mai rău în el. Oare Hélène cea calmă şi reprimată îl va transforma într-un alt bărbat? N-ai decât să visezi, îşi spune Walker în sinea lui. O persoană aşa de inteligentă ca tine ar trebui să-şi dea seama cum stau lucrurile.

Înainte să comande, Walker a aflat deja că Hélène lucrează ca logoped la o clinică din arondismentul IV. A muncit în acest domeniu încă de la începutul anilor '50 – cu alte cuvinte, cu mult înainte de accidentul soţului ei – şi, deşi acum contează pe această slujbă pentru venitul necesar ca să-şi întreţină micuţa gospodărie, Walker înţelege repede că Hélène e un specialist devotat, că are o carieră care îi aduce enorme satisfacţii şi care e, probabil, cel mai important lucru din viaţa ei. Dacă te trezeşti înotând într-un ocean de probleme, munca poate deveni pluta care ajunge să te ţină la suprafaţă. Walker îi citeşte adevărul în priviri, rămâne impresionat când vede cât de tare i s-au aprins ochii acum, că Born a menţionat subiectul şi dintr-odată discerne o posibilă oportunitate, o şansă de a o atrage într-un dialog pertinent. Adevărul e că Walker e realmente interesat de ceea ce face Hélène. A citit lucrările lui Jakobson şi Merleau-Ponty despre afazie şi deprinderea lingvistică, s-a gândit serios la aceste probleme din cauza muncii sale cu cuvintele şi, prin urmare, nu se simte ca un escroc sau un intrigant atunci când începe să o copleşească cu întrebări. La început, Hélène rămâne uluită de entuziasmul lui, dar de îndată ce îşi dă seama că vorbeşte serios, începe să povestească despre problemele

de pronunţie la copii, despre metodele ei de tratare a micuţilor sâsâiţi, peltici sau bâlbâiţi care vin la clinică, dar nu, ea nu lucrează doar cu copii, mai tratează şi adulţi, oameni în vârstă, victime ale unor accidente vasculare şi ale diferitelor leziuni cerebrale, afazici, cei care şi-au pierdut graiul, nu-şi mai amintesc cuvinte, în timp ce vorbesc sau amestecă într-atât de mult cuvintele încât *stilou* devine *hârtie,* iar *copac* devine *casă*. Walker află că există diferite tipuri de afazie, în funcţie de respectiva parte a creierului care e afectată – afazia Broca, afazia Wernicke, afazia asociativă, afazia senzorială transcorticală, afazia anomică şi aşa mai departe – şi nu e oare interesant, spune Hélène, zâmbind pentru prima oară de când a intrat în restaurant, zâmbind cu adevărat în cele din urmă, nu e oare interesant că gândul nu poate exista fără limbaj, iar din moment ce limbajul e o funcţie cerebrală, ar trebui să spunem că limba – capacitatea de a exprima lumea prin simboluri – e, într-un oarecare fel, o proprietate fizică a fiinţelor umane, care dovedeşte că străvechea dualitate minte-trup e o absurditate, nu? Adio, Descartes. Mintea şi trupul sunt unul şi acelaşi element.

Walker începe să-şi dea seama că cea mai bună modalitate de a le cunoaşte e să se excludă din conversaţie, să pună întrebări mai curând decât să dea răspunsuri, să le facă să vorbească despre ele însele. Însă Walker nu se pricepe la acest gen de manipulare interpersonală şi alunecă într-o tăcere incomodă atunci când Born se bagă în conversaţie cu nişte comentarii evident negative despre refuzul armatei israeliene de a se retrage din Sinai şi din Cisiordania. Walker intuieşte că Born încearcă să-l atragă într-o polemică, dar adevărul e că tânărul e de acord cu poziţia lui Born în această privinţă şi, în loc să i-o spună, tace, aşteptând să se încheie tirada ţâşnită din gura lui Cécile, care se arcuieşte din nou în jos, ca reacţie la vreo bucurie lăuntrică secretă. Walker s-ar putea

înşela, dar s-ar zice că intensitatea opiniilor lui Born i se pare cam amuzantă fetei. După vreo câteva minute, declamaţia ei e întreruptă de aducerea aperitivelor la masă. Folosindu-se de acest prilej, Walker sparge tăcerea bruscă, întrebând-o pe Cécile despre studiile ei de greacă veche. Îi spune că la liceul la care a fost el nu se preda greaca şi că o invidiază pentru oportunitatea de a studia această limbă. El nu mai are decât doi ani de facultate şi i se pare că probabil e deja prea târziu să se mai apuce.

Nu chiar, îi spune Cécile. După ce înveţi alfabetul, nu mai e aşa de greu cum pare.

Vorbesc o vreme despre literatura greacă, iar în scurt timp Cécile îi povesteşte despre proiectul ei de peste vară – un plan nebunesc şi exagerat de ambiţios care a dus la trei luni de frustrări şi regrete neîncetate. Dumnezeu ştie ce a făcut-o să se apuce de proiect în primul rând, îi spune ea, dar i-a intrat în cap să ia un poem extrem de lung, scris de cel mai dificil autor cu putinţă, şi să-l traducă în franceză. Când Walker o întreabă cine e autorul, fata dă din umeri şi spune că tânărul n-a auzit de el, că nimeni n-a auzit de el, şi, într-adevăr, când îi pomeneşte numele poetului – Lycophron, care a trăit pe la 300 î.Cr, Walker îi dă dreptate. Cécile continuă, spunându-i că poemul e despre Casandra, fiica lui Priam, ultimul rege al Troiei – biata Casandra, care a avut neşansa să fie iubită de Apollo. Acesta i-a oferit darul profeţiei, dar numai dacă ea era de acord să-şi sacrifice, în schimb, virginitatea. La început a zis da, însă pe urmă a zis nu, iar Apollo, lăsat cu ochii în soare, s-a răzbunat pe ea otrăvindu-i darul, asigurându-se că profeţiile Casandrei nu vor fi crezute niciodată. Poemul lui Lycophron e plasat în timpul Războiului Troian, iar Casandra se află în închisoare, deja nebună, la un pas de a fi ucisă împreună cu Agamemnon, înşirând deliruri şi viziuni nesfârşite despre viitor

într-o limbă atât de complexă, atât de plină de metafore şi aluzii, încât e aproape ininteligibilă. E un poem despre ţipete şi urlete, îi spune Cécile, un mare poem, după părerea ei, un poem nebunesc şi extrem de modern, dar atât de descurajator şi de evaziv, care îi depăşeşte atât de mult puterea de înţelegere, încât după ore şi ore de muncă, a reuşit să traducă doar o sută cincizeci de versuri. Dacă se ţine de el, spune fata, cu gura răsfrângându-se din nou în jos, nu-i va lua decât vreo zece sau doisprezece ani să termine.

În ciuda atitudinii ei autocritice, Walker nu se poate abţine să nu admire curajul fetei de a aborda un asemenea poem formidabil, un poem pe care el, unul, ar vrea să-l citească şi, prin urmare, o întreabă dacă există vreo traducere în engleză. Cécile îi spune că nu ştie, dar că îi va face mare plăcere să se intereseze. Walker îi mulţumeşte şi apoi adaugă (din simplă curiozitate, fără gânduri ascunse) că i-ar plăcea să citească versiunea ei după prima parte, în franceză, însă Cécile ezită. Cu siguranţă că nu te-ar putea interesa, îi zice. E o prostie. Moment în care Hélène îi mângâie mâna fiicei sale şi-i spune să nu mai fie aşa de aspră cu sine. Apoi intervine Born, care i se adresează şi el lui Cécile:

Să ştii că şi Adam e traducător. E poet, în primul rând, dar traduce şi poezii. Din provensală, nici mai mult, nici mai puţin. Mi-a dat odată o poezie scrisă de un tiz de-al meu, Bertran de Born. Un tip impresionant, bătrânul Bertran. Îşi cam pierdea cumpătul uneori, dar era un poet bun, iar Adam a făcut o traducere excelentă.

Ah? face Cécile, uitându-se la Walker. Nu ştiam.

N-aş zice chiar excelentă, dar m-am ocupat puţin cu traduceri.

Mă rog, în cazul acesta...

Şi uite aşa, fără niciun avertisment, fără nicio manevră necinstită din partea lui, Walker se trezeşte stabilind o întâlnire cu

Cécile pentru a doua zi după-amiază, la ora patru, ca să arunce o privire la manuscrisul ei. Poate că e o victorie măruntă, dar astfel şi-a atins dintr-odată toate scopurile fixate pentru această seară. Walker va rămâne în legătură cu Hélène şi Cécile şi nici nu va mai da ochii cu Born.

A doua zi de dimineaţă, Walker stă la biroul lui şubred, cu un stilou în mână, revizuind o poezie recentă, care îl dezamăgeşte din ce în ce mai tare, făcându-l să se întrebe dacă ar trebui să-şi continue eforturile, să lase manuscrisul pe mai târziu sau să-l arunce pur şi simplu la gunoi. Înalţă capul ca să arunce o privire pe geam: un munte de nori, cenuşiu şi apăsător, se adună spre apus, o altă modificare pe cerul mereu schimbător al Parisului. Întunecimea din cameră i se pare destul de plăcută – o întunecime mângâietoare, o întunecime prietenoasă, o întunecime cu care ai putea tăifăsui ore în şir. Lasă stiloul pe masă, se scarpină în cap, expiră. Un vers uitat din Eccleziastul i se iveşte nepoftit şi bubuitor în conştiinţă: *Şi mi-am dat inima ca să cunosc înţelepciunea, nebunia şi nesocotinţa...* În timp ce notează cuvintele în partea dreaptă a poeziei sale, Walker se întreabă dacă nu cumva acesta e cel mai sincer lucru pe care l-a scris despre sine în ultimele luni. Deşi nu a scris el însuşi aceste cuvinte, are senzaţia că ele îi aparţin.

Zece şi jumătate, unsprezece. Lumina gălbuie a becului străluceşte din veioza de pe birou. Robinetul curge, tapetul se scorojeşte, stiloul îi zgârie hârtia. Aude paşi pe scări. Se apropie cineva, urcând alene treptele circulare şi îndreptându-se către etajul lui, ultimul etaj, iar la început îşi spune că e Maurice, administratorul pe jumătate beat al hotelului, care vine să-i aducă o telegramă sau corespondenţa de dimineaţă, afabilul Maurice Petillon, omul cu o mie de poveşti despre absolut nimic, dar nu, nu

poate fi Maurice, fiindcă acum Walker distinge pocnetul unor tocuri înalte, aşa că trebuie să fie o femeie, iar dacă este o femeie, cine să fie decât Margot? Walker se bucură, se bucură peste măsură, dă pe dinafară de fericire la gândul de a o revedea. Ţâşneşte de pe scaun şi se repede să deschidă uşa înainte ca ea să apuce să bată.

Margot are în mână o punguţă de patiserie cu cornuri proaspăt scoase din cuptor. În împrejurări normale, dacă cineva îşi face apariţia cu daruri la uşa ta, e într-o dispoziţie jovială, dar Margot pare amărâtă şi indispusă astăzi şi de-abia reuşeşte să schiţeze un surâs în timp ce-l sărută pe Walker pe buze, cu răceală şi indiferenţă. Când tânărul o îmbrăţişează, Margot se suceşte şi se desprinde, după care intră în cameră, aruncă punga pe birou şi apoi se aşază pe patul nefăcut. Walker închide uşa, se apropie de birou şi se opreşte.

Ce-i cu tine? o întreabă.

Nu-i nimic cu mine, îi răspunde Margot. Vreau să ştiu ce-i cu tine.

Cu mine? De ce mi s-ar fi întâmplat mie ceva? Despre ce vorbeşti?

Aseară, din întâmplare, mă plimbam cu un prieten pe Boulevard Saint-Germain. Era pe la opt şi jumătate sau nouă. Am trecut pe lângă acel restaurant, ştii care, vechea braserie Vagenende şi, fără niciun motiv anume, ca o mare proastă ce sunt sau poate fiindcă mergeam acolo cu părinţii mei în copilărie, m-am uitat pe geam. Şi pe cine crezi că am văzut?

Ah, face Walker, simţindu-se de parcă ar fi încasat o palmă peste ochi. Nu trebuie să-mi spui. Ştiu deja răspunsul.

Ce-ai de gând, Adam? În ce fel de joc pervers te-ai băgat acum?

Walker se aşază pe scaunul de la birou. Nu mai are pic de aer în plămâni şi are senzaţia că în curând capul i se va desprinde de trup. Îşi mută privirea de la Margot, care stă cu ochii pe el, şi începe să se joace cu punga de cornuri.

Deci? îl întreabă ea. N-ai de gând să spui nimic?

Asta vreau, zice el într-un sfârşit. Vreau să-ţi spun totul.

Şi atunci de ce nu-mi spui?

Fiindcă nu ştiu dacă pot avea încredere în tine. Nu poţi să scoţi o vorbă despre asta în faţa nimănui, înţelegi? Trebuie să-mi promiţi.

Drept cine mă iei?

Nu ştiu. Cineva care m-a dezamăgit. Cineva care îmi place foarte mult. Cineva cu care vreau să rămân prieten.

Dar nu crezi că pot să ţin un secret.

Poţi?

Până acum nu m-a mai rugat nimeni. De unde să ştiu dacă nu încerc?

Mă rog, cel puţin eşti sinceră.

Tu hotărăşti. N-o să te forţez să vorbeşti dacă nu vrei s-o faci. Dar, dacă nu vorbeşti, Adam, o să mă ridic şi-o să plec şi n-o să mă mai vezi niciodată.

Ăsta-i şantaj.

Ba nu, nu e. E purul adevăr, asta-i tot.

Walker scoate un oftat lung, de înfrângere, iar apoi se ridică de pe scaun şi începe să umble încolo şi încoace prin faţa lui Margot, care îl priveşte în tăcere de pe pat. Trec zece minute, timp în care tânărul îi deapănă filmul ultimelor zile: întâlnirea întâmplătoare cu Born, pe care nu o crede chiar aşa de întâmplătoare, dezminţirile false ale lui Born despre uciderea lui Cedric Williams, invitaţia de a le cunoaşte pe Hélène şi Cécile, cartea de vizită pe care a fost cât pe

ce să o rupă, ticluirea planului de a-l împiedica pe Born să se însoare cu Hélène, convorbirea telefonică spăsită cu care a demarat planul, cina de la Vagenende, viitoarea întâlnire cu Cécile la ora patru după-amiaza. După ce-l lasă să termine de vorbit, Margot bate patul uşor cu mâna şi-l roagă pe Walker să stea lângă ea. Tânărul se aşază, iar în momentul în care trupul îi atinge salteaua, Margot îl prinde de umeri cu amândouă mâinile, îl întoarce spre ea, îşi apropie faţa la câţiva centimetri de a lui şi-i spune pe un ton şoptit şi plin de hotărâre:

Renunţă, Adam. N-ai nicio şansă. O să te facă bucăţele.

E prea târziu, replică Walker. M-am pornit deja şi n-am de gând să mă opresc până nu duc totul la capăt.

Vorbeşti despre încredere. Ce te face să crezi că poţi avea încredere în Hélène Juin? De-abia ai cunoscut-o.

Ştiu. Îmi va lua ceva timp ca să fiu sigur. Dar prima mea impresie despre ea e bună. Mi se pare o persoană serioasă şi cinstită şi nu cred că ţine atât de mult la Born. Îi e recunoscătoare, a fost bun cu ea, dar nu e îndrăgostită de el.

În momentul în care o să-i spui ce s-a întâmplat la New York, o să se întoarcă pe călcâie şi o să se ducă direct la Rudolf. Ţine minte ce-ţi spun.

Poate că da. Dar, chiar dacă o face, ce mi s-ar putea întâmpla mie?

Tot soiul de lucruri.

Born ar putea încerca să-mi tragă un pumn în faţă, dar n-o să vină după mine cu cuţitul.

Nu mă refer la cuţit. Rudolf are relaţii, o sută de relaţii puternice şi, înainte să te iei de el, ar trebui să ştii cu cine ai de-a face. Nu e un oarecare.

Relaţii?

Cu poliţia, cu armata, cu guvernul. Nu pot să dovedesc nimic, dar am avut mereu senzaţia că nu e doar un simplu profesor universitar.

Şi ce e?

Nu ştiu. Servicii secrete, spionaj, treburi murdare de un fel sau altul.

Şi de ce Dumnezeu bănuieşti aşa ceva?

Telefoane în toiul nopţii... absenţe misterioase, neexplicate... oamenii pe care îi cunoaşte. Miniştri, generali de armată. Câţi profesori tineri iau cina cu reprezentanţi de marcă ai guvernului? Rudolf are acces la informaţii confidenţiale, iar asta îl transformă într-o persoană periculoasă pentru cunoscuţi. Mai ales aici, la Paris.

Mie totul mi se pare cam nefondat.

Îţi aduci aminte de cina din apartamentul nostru de la New York de astă primăvară?

Cât se poate de limpede. Cum aş putea s-o uit?

Rudolf vorbea la telefon când ţi-am dat drumul în apartament. Apoi şi-a făcut apariţia – furios, scoţând foc pe nări, isteric. *Câţi ani le-am dat?* Ce voia să spună cu asta? Principii! Lupte! Nava se scufundă! Era o problemă la Paris şi acum pot să-ţi spun că nu avea nimic de-a face cu cariera universitară sau cu moştenirea de la tatăl lui. Avea legătură cu guvernul, cu viaţa lui secretă în agenţia aia în care lucrează, oricare ar fi ea. De-aia s-a aprins atât de tare când ai început să vorbeşti despre CIA. Îţi aduci aminte? Ţi-a spus toate lucrurile alea despre familia ta şi ai rămas şocat, nu-ţi venea să crezi câte informaţii reuşise să adune despre tine. Ai zis că probabil e un agent. Aveai dreptate, Adam. L-ai mirosit încă de pe atunci şi el a început să râdă de tine, a încercat să transforme totul într-o glumă. Atunci mi-am dat seama că am dreptate.

Poate. Dar e o ipoteză.

Atunci de ce n-a vrut să-mi spună care era problema? Nici măcar nu s-a deranjat să inventeze o scuză. Nu e treaba ta, nu mai pune atâtea întrebări, aşa mi-a zis. Aşa că pleacă la Paris, iar când se întoarce e logodit cu Hélène Juin, iar pe mine mă dă pe uşă afară.

Cei doi îşi continuă discuţia preţ de alte cincisprezece sau douăzeci de minute şi, cu cât Margot devine mai vehementă în privinţa bănuielilor ei legate de operaţiuni sub acoperire, conspiraţii la nivel guvernamental şi presiunile psihologice ale vieţii duble, cu atât mai puţin pare să-i pese lui Walker.

Indiferenţa lui o nedumereşte pe Margot, i se pare ciudată, nesănătoasă, iraţională, dar Walker îi explică apoi că nu-l interesează câtuşi de puţin activităţile lui Born. Singurul lucru care contează e uciderea lui Cedric Williams şi că, chiar dacă s-ar dovedi că Born e şeful întregului sistem de servicii secrete din Franţa, pentru el tot n-ar conta. Margot reuşeşte să-i captiveze întreaga atenţie într-un singur moment – atunci când îi aruncă un comentariu despre trecutul lui Born, ceva legat de copilăria într-o casă mare de la marginea Parisului, unde Margot l-a şi cunoscut pe când avea trei ani. Cum rămâne atunci cu Guatemala? o întreabă Walker, amintindu-şi că Born i-a spus că a crescut în Guatemala.

Te lua peste picior, îi răspunde Margot. Rudolf nici măcar nu s-a apropiat vreodată de Guatemala.

Aşa mă gândeam şi eu. Dar de ce Guatemala?

De ce nu Guatemala? Îi place să inventeze poveşti despre sine însuşi. Să-i păcălească pe oameni, să spună minciuni – minciunile îl amuză foarte tare pe Rudolf.

Deşi din această conversaţie nu reiese mai nimic concret (prea multe supoziţii, prea puţine date palpabile), discuţia pare să

marcheze totuşi un punct de cotitură în relaţia cu Margot. Îşi face griji din cauza lui, pentru el, iar neliniştea şi preocuparea pe care Walker o vede în ochii ei sunt deopotrivă mângâietoare (nu mai pune la îndoială problema încrederii) şi întrucâtva îngrijorătoare. Margot se apropie tot mai mult de el, afecţiunea ei a devenit mai evidentă, mai sinceră şi totuşi acea nelinişte are ceva matern, are o doză de înţelepciune faţă de greşelile tinereţii, aşa că, pentru prima oară după toate lunile de când o cunoaşte, Walker începe să simtă diferenţa de vârstă dintre ei, cei zece ani care îi despart. Speră să nu fie o problemă. Are nevoie de Margot acum. E singurul lui aliat la Paris şi prezenţa ei e singurul leac care-l poate împiedica să se gândească la Gwyn, să tânjească după Gwyn. Nu, nu e nefericit că Margot l-a zărit aseară în restaurant, împreună cu Born, cu Hélène şi cu Cécile. Aşa cum nu e nefericit nici pentru că şi-a dezgolit sufletul în faţa ei. Reacţia lui Margot i-a demonstrat că înseamnă ceva pentru ea, că nu e doar un alt trup de care să se agaţe în pat, însă tânărul ştie că nu trebuie să abuzeze de prietenia lor, căci Margot nu se implică trup şi suflet, că nu se poate dărui pe deplin. Dacă îi cere prea mult, ar putea să-i displacă, ba chiar s-o sperie şi să fugă de el.

Lăsând cornurile neatinse pe birou, ies din hotel şi se contopesc cu vremea umedă şi mohorâtă, în căutarea unui loc unde să mănânce. Margot îl ţine de mână în timp ce merg în tăcere, iar după zece minute stau faţă în faţă la o masă de pe colţ, în Restaurant des Beaux-Arts. Margot îi comandă un prânz copios, cu trei feluri (refuzând să-l lase să plătească şi insistând ca Walker să ceară desert şi o a doua ceaşcă de cafea), iar apoi pornesc pe Rue de l'Université. Apartamentul familiei Jouffroy este la etajul cinci al unei clădiri cu şase etaje şi, când se înghesuie în colivia strâmtă a liftului, Walker o îmbrăţişează pe Margot şi-i acoperă faţa cu o

avalanşă de săruturi scurte şi intense. Margot izbucneşte în râs şi nu se opreşte nici măcar când scoate cheia din poşetă şi descuie uşa apartamentului. Care se dovedeşte a fi o locuinţă somptuoasă, mult mai luxoasă decât şi-ar fi putut închipui Walker, un palat imens, al cărui confort oferă expresia unei bogăţii pe care tânărul n-a mai întâlnit-o până acum. Margot i-a spus cândva că tatăl ei lucra în domeniul bancar, dar a omis să adauge că era preşedintele băncii, iar acum, când îl conduce pe Walker într-o scurtă vizită prin toate camerele, împodobite cu covoare persane groase şi oglinzi cu rame aurite, cu candelabre de cristal şi mobilier de artă, tânărul simte că începe să capete o nouă perspectivă asupra neprietenoasei şi evazivei Margot – o persoană aflată în conflict cu mediul în care s-a născut, în conflict, dar fără să se răzvrătească de-a binelea (fiindcă iat-o, stând temporar la părinţi în timp ce-şi caută o locuinţă proprie). Totuşi, ce dezamăgire trebuie să fie pentru ei că fiica lor e încă nemăritată la treizeci de ani, plus că tentativele ei slabe de a deveni pictoriţă nu se potrivesc deloc în acest teritoriu al respectabilităţii burgheze. Margot cea ambiguă, cu pasiunea ei pentru gătit şi pentru sex, străduindu-se încă să-şi găsească un loc al ei, nefiind încă pe deplin liberă.

Sau cel puţin asta îşi spune Walker în timp ce o urmează în bucătărie, dar după o clipă află că situaţia e ceva mai complexă decât şi-a închipuit el. Margot nu stă în apartament, cu părinţii ei. Are o cameră la etaj, o cămăruţă pentru menajeră, pe care bunica ei i-a făcut-o cadou când a împlinit douăzeci şi unu de ani, iar singurul motiv pentru care a intrat în apartament în această după-amiază e ca să caute un pachet de ţigări (pe care îl găseşte acum, într-un sertar de lângă chiuvetă). Vizitarea apartamentului a fost un mic bonus, adaugă Margot, pentru ca Walker să-şi facă o idee despre cum şi unde a crescut ea. Când tânărul o întreabă de ce

preferă să stea într-o *chambre de bonne* micuţă în loc să doarmă confortabil în apartament, Margot surâde şi îi răspunde:

Ia ghici.

E o cameră spartană, de trei ori mai mică decât camera lui de la hotel. E loc pentru un birouaş şi un scaun, o chiuvetă mică şi un pătuţ cu sertare sub saltea. De o curăţenie desăvârşită, fără urmă de decoraţiuni – e ca şi cum ar fi intrat în chilia unei călugăriţe novice. Doar o singură carte la vedere, zăcând pe podea, lângă pat: o antologie de poezii de Paul Éluard, *Capitale de la douleur.* Câteva blocuri de desen aşezate unul peste altul pe birou, alături de un pahar plin de creioane şi pensule; câteva pânze pe podea, rezemate cu faţa de perete. Walker ar vrea să le întoarcă, i-ar plăcea să deschidă blocurile de desen, dar Margot nu se oferă să i le arate, iar el nu îndrăzneşte să atingă nimic fără permisiunea ei. Simplitatea camerei îl umple de uimire, rămâne copleşit în faţa acestei perspective stranii asupra lumii lăuntrice a lui Margot. Oare câtor oameni le-a permis să vină aici? se întreabă tânărul.

I-ar plăcea să creadă că el e primul.

Îşi petrec două ore împreună în patul îngust al lui Margot, iar când Walker pleacă, în cele din urmă, a întârziat la întâlnirea cu Cécile Juin. E numai din vina lui, dar adevărul e că a uitat cu desăvârşire de acea întâlnire. Din momentul în care a început s-o sărute pe Margot, acel rendez-vous de la ora patru i s-a şters din minte şi, dacă Margot nu i-ar fi zis, aruncând o privire la ceasul deşteptător – *Nu trebuie să fii undeva în cincisprezece minute?* –, ar fi şi acum întins lângă ea, în loc să sară din pat, să se îmbrace în grabă şi apoi să iasă de acolo împleticindu-se.

Acest gest de ajutor îl dezorientează. Cu doar câteva ore înainte, Margot se opunea cu fermitate planului lui, dar acum pare să se comporte de parcă i-ar fi complice. Walker se întreabă dacă ea

şi-a reconsiderat oare poziţia, sau îşi bate joc de el într-un mod subtil, punându-l la încercare ca să vadă dacă chiar e într-atât de prost încât să intre în capcana pe care Margot crede că şi-a întins-o singur. Bănuieşte că a doua variantă e cea corectă, dar, chiar şi aşa, îi mulţumeşte pentru că i-a adus aminte de întâlnire şi apoi, tocmai când e la uşă şi dă să iasă din cămăruţă, îi spune lui Margot, fără să se gândească măcar, că o iubeşte.

Ba nu, îi răspunde ea, clătinând din cap şi zâmbind. Dar mă bucur că aşa crezi. Eşti un băiat nebun, Adam, şi de fiecare dată când te văd, eşti şi mai nebun decât erai ultima oară. În scurtă vreme, o să fii la fel de nebun ca mine.

Intră în La Palette la ora patru şi douăzeci şi cinci, cu aproape jumătate de oră întârziere. Nu l-ar mira ca Cécile să fi plecat deja, năpustindu-se afară plină de furie şi jurându-se să-l blagoslovească cu o mie de înjurături dacă s-ar mai întâlni vreodată cu el. Dar nu, iat-o acolo, stând liniştită la o masă din fundul cafenelei, citind o carte, cu o sticlă pe jumătate goală de Orangina în faţă; de data aceasta poartă ochelari şi are o şapcă frumoasă, albastru-închis, care seamănă cu o beretă. Stânjenit, cu răsuflarea tăiată de la alergat, cu hainele vraişte, cu trupul duhnind, fără îndoială, a sex şi cu cuvântul *nebun* răsunându-i în cap, Walker se apropie de masă, îngăimând deja o sumedenie de scuze, dar Cécile îşi ridică privirea şi se uită la el zâmbind – un zâmbet iertător, absolut nemeritat.

Totuşi, când se aşază pe scaunul din faţa ei, Walker continuă să-şi ceară iertare, inventând o scuză trasă de păr despre cum a stat la coadă la poştă peste o oră ca să dea un telefon în străinătate, la New York, dar lui Cécile nu-i pasă, îi spune să nu-şi facă griji, că nu e nicio problemă, că nu trebuie să-i explice nimic. Apoi,

apucându-se de încheietura mâinii stângi, îşi loveşte încet ceasul cu degetul arătător de la mâna dreaptă şi-i spune:

Avem o regulă la Paris. Când stabileşti o întâlnire cu cineva, cel care soseşte primul îi dă celuilalt jumătate de oră să-şi facă apariţia – fără să pună întrebări. E ora patru şi douăzeci şi cinci. După socoteala mea, ai ajuns cu cinci minute mai devreme.

Ei bine, atunci îmi răcesc gura de pomană, nu-i aşa? zice Walker, impresionat de această logică aiurită.

Asta am încercat şi eu să-ţi spun.

Walker îşi comandă o cafea, a şasea sau a şaptea pe ziua de azi, şi apoi, cu acea răsfrângere tipică a gurii, Cécile îi face semn către cartea pe care o citea când a intrat el – un volum cartonat micuţ, cu copertă verde, fără supracopertă, destul de vechi din câte se pare, un obiect deteriorat şi uzat care arată de parcă ar fi fost recuperat de la coşul de gunoi.

L-am găsit, zice Cécile, neputând să-şi controleze buzele care înfloresc într-un surâs deplin. Lycophron în engleză. Colecţia Loeb Classical Library, publicată de Harvard University Press. Din 1921. Tradus de – (fata deschide cartea la pagina de titlu) – A.W. Mair, profesor de greacă, Universitatea Edinburgh.

Ce puţin ţi-a luat, zice Walker. Cum Dumnezeu ai reuşit s-o găseşti?

Îmi pare rău. Nu pot să-ţi spun.

Ah, nu? Şi de ce nu?

E secret. Poate că o să-ţi spun când mi-o aduci înapoi, dar nu înainte.

Adică mi-o împrumuţi?

Bineînţeles. Poţi s-o ţii cât vrei.

Şi cum rămâne cu traducerea? Te-ai uitat la ea?

Nu ştiu englezeşte prea bine, dar mi se pare searbădă şi pedantă, cam de modă veche, din păcate. Mai mult chiar, e o traducere literală în proză, aşa că-i lipseşte toată poezia. Dar cel puţin îţi poţi face o idee despre poezie şi o să înţelegi de ce mi-a dat atâtea bătăi de cap.

Cécile deschide cartea la pagina a doua a poemului şi-i arată versul treizeci şi unu, unde începe monologul Casandrei. Apoi îi spune lui Walker:

De ce nu-mi citeşti câteva versuri cu glas tare? Pe urmă poţi s-o judeci şi singur.

Walker îi ia cartea din mână şi se avântă imediat în lectură: Vai! Nenorocită doica mea mistuită odinioară de corăbiile războinice ale leului care a fost zămislit în trei seri, pe care străvechiul câine al lui Triton cu dinţi ascuţiţi l-a devorat în fălci. Dar el, sculptură vie a ficatului monstrului, clocotind în aburii cazanului pe o vatră fără flăcări, şi-a scuturat la pământ ghimpii din cap; el, ucigaşul copiilor săi, nimicitorul patriei mele; care şi-a izbit cea de-a doua mamă invulnerabilă cu suliţa amarnic în piept; care, totodată, în mijlocul hipodromului a înşfăcat în braţe trupul luptătorului său lângă colina abruptă a lui Cronos, unde se află mormântul lui Ischenos, născut din pământ şi care sperie caii; el care a ucis câinele fioros ce păzea strâmtoarea îngustă a mării ausonilor, pescuind la cafea, leoaica nimicitoare de tauri pe care tatăl ei a readus-o la viaţă, arzându-i carnea cu tăciuni; ea care nu s-a temut de Leptynis, zeiţa infernului...

Walker lasă jos cartea şi zâmbeşte.

E o nebunie. Nu înţeleg absolut nimic.

Da, e o traducere îngrozitoare, spune Cécile. Până şi eu îmi dau seama de asta.

Nu e doar traducerea. Habar n-am despre ce e vorba.

Asta pentru că Lycophron e atât de indirect. *Lycophron cel neclar.* Nu degeaba i se spunea aşa.

Totuşi...

Trebuie să cunoşti referinţele. Doica e o femeie pe nume Ilios, de pildă, iar leul este Heracle. Laomedon a promis să-i plătească pe Poseidon şi Apollo pentru ridicarea zidurilor Troiei, dar după ce şi-a încălcat cuvântul, din apă s-a ivit un monstru marin – câinele lui Triton – ca s-o devoreze pe fiica sa, Hesione. Heracle s-a căţărat pe burta monstrului şi l-a tăiat în bucăţele. Laomedon a spus că l-ar răsplăti pe Heracle pentru uciderea monstrului oferindu-i caii lui Tros, dar şi-a călcat din nou cuvântul, iar Heracle, mânios, l-a pedepsit, arzând Troia din temelii. Acesta e contextul pentru primele câteva versuri. Dacă nu cunoşti trimiterile, n-ai cum să înţelegi.

E ca şi cum ai încerca să traduci *Finnegans Wake* în mandarină.

Ştiu. De-asta m-am şi săturat. Vacanţa de vară se termină săptămâna viitoare, dar proiectul meu e deja pierdut.

Te dai bătută?

Când m-am întors de la cina de aseară, mi-am recitit traducerea şi am aruncat-o la gunoi. Era îngrozitoare, absolut îngrozitoare.

N-ar fi trebuit să faci aşa ceva. De-abia aşteptam s-o citesc.

Prea jenant.

Dar mi-ai promis. De-aia ne şi aflăm aici în acest moment – fiindcă urma să-mi arăţi traducerea ta.

Asta era ideea atunci, dar pe urmă mi-am schimbat planul.

L-ai schimbat în ce anume?

În ideea de a-ţi da această carte. Cel puţin am reuşit să fac ceva pe ziua de azi.

Nu cred că o mai vreau acum. Cartea e a ta. Ar trebui s-o păstrezi, ca un suvenir după eforturile din vara aceasta.

Dar nici eu n-o vreau. Mi se face rău numai când mă uit la ea.

Şi atunci ce-ar trebui să facem cu ea?

Nu ştiu. Să i-o dăm altcuiva.

Suntem în Franţa, ai uitat cumva? Ce francez în toate minţile ar fi interesat de o traducere proastă, în engleză, a unui poem indescifrabil din greacă?

Ai dreptate. Dar de ce n-o aruncăm pur şi simplu?

E o măsură prea aspră. Cărţile ar trebui tratate cu respect, chiar şi cele de la care ni se face rău.

Atunci hai s-o lăsăm aici. Chiar aici pe bancă. Un cadou anonim pentru un necunoscut.

Perfect. Şi, după ce plătim consumaţia şi ieşim din cafeneaua asta, n-o să mai vorbim niciodată despre Lycophron.

Aşa începe prietenia lui Walker cu Cécile Juin. În multe feluri, fata i se pare o făptură absolut imposibilă. Nu are astâmpăr, tremură, îşi roade unghiile, nu fumează şi nici nu bea, e vegetariană convinsă, e prea exigentă cu sine însăşi (vezi traducerea distrusă) şi uneori şochează prin imaturitate (vezi insistenţa prostească de a nu-i spune unde a găsit cartea, fixaţia ei copilărească pe *secrete).* Pe de altă parte, e, fără îndoială, una dintre cele mai inteligente persoane pe care le-a cunoscut vreodată Walker. Mintea ei e un instrument minunat, cu care poate să traseze cercuri în jurul lui pe orice subiect imaginabil, uluindu-l prin cunoştinţele ei în materie de literatură şi artă, de muzică şi istorie, de politică şi ştiinţă. Cécile nu e însă doar un robot care memorează, prototipul de elevă înzestrată cu o mare capacitate de a ingera mari cantităţi de informaţii nefiltrate. E sensibilă şi ageră, are opinii mereu originale şi, aşa timidă şi nervoasă cum e, se încăpăţânează să-şi susţină argumentele în orice discuţie. Şase zile

la rând, Walker se întâlneşte cu ea la prânz în bufetul studenţesc de pe Rue Mazet. Îşi petrec după-amiezile împreună umblând prin librării, mergând la film, vizitând galerii de artă, stând pe băncile de pe malul Senei. Walker se simte uşurat că nu e atras fizic de ea, că poate să-şi limiteze gândurile despre sex la Margot (care-şi petrece o noapte cu el, la hotelul lui, în această perioadă) şi la absenta Gwyn, care nu e niciodată departe de el. Într-un cuvânt, în ciuda idiosincraziilor înnebunitoare ale lui Cécile, compania minţii ei îi face destulă plăcere lui Walker încât să primeze în faţa oricăror gânduri despre trupul ei, iar tânărul e mai mult decât bucuros să-şi ţină mâinile acasă.

Acţionând cu grijă, nu-i pune întrebări directe despre Born. Vrea să ştie ce crede despre el, vrea să ştie ce crede despre iminenta căsătorie a mamei sale cu acest *vechi prieten de familie,* dar are destul timp la dispoziţie, divorţul nu se va finaliza până la primăvară, aşa că preferă să aştepte până când prietenia lor va prinde rădăcini puternice înainte să se avânte în asemenea probleme confidenţiale. Cu toate acestea, e de părere că tăcerea ei e grăitoare, pentru că, dacă ar ţine în mod deosebit la Born sau dacă ar aştepta cu entuziasm această căsătorie, ar vorbi, în mod inevitabil, despre aceste lucruri din când în când, însă Cécile nu spune nimic şi, prin urmare, Walker trage concluzia că fata are îndoieli în privinţa deciziei mamei sale. Poate că o consideră o trădare faţă de tatăl ei, îşi spune Walker, dar e un subiect mult prea delicat ca să-l abordeze şi, până când nu-l va aduce în discuţie Cécile de una singură, se va preface în continuare că nu ştie nimic despre bărbatul din spital, despre tatăl aproape mort care nu se va mai trezi niciodată.

În cea de-a cincea zi a hoinărelilor lor cotidiene, Cécile îi spune că mama ei ar vrea să ştie dacă e disponibil să vină la cină, acasă la

ele, în seara următoare, ultima dinaintea începerii noului an şcolar. Primul impuls al lui Walker e să refuze invitaţia, pentru că se teme că Born va fi şi el acolo, dar apoi află că Born va fi la Londra în următoarele două săptămâni cu probleme de familie (probleme de familie?) şi că nu vor fi decât ei trei – el, Hélène şi Cécile. Aşa că răspunde că bineînţeles, i-ar face mare plăcere să vină la o asemenea cină în cerc restrâns. Reuniunile mari de oameni îl fac să se simtă incomod, dar o seară liniştită cu mama şi fiica Juin sună formidabil. Când Walker pronunţă cuvântul *formidable,* chipul lui Cécile se luminează cu o expresie de bucurie aprinsă şi nestăpânită. În acel moment, Walker îşi dă brusc seama că invitaţia nu vine din partea lui Hélène, ci a lui Cécile, care a pus-o pe mama ei să-l invite acasă la ele şi, după toate probabilităţile, a bătut-o la cap zile întregi cu asta. Până acum, Cécile s-a arătat destul de prudentă în prezenţa lui, reţinându-se de la izbucniri spontane de emoţie, iar această expresie de bucurie care i se întinde pe chip e un semn de profundă îngrijorare. Ultimul lucru pe care şi-l doreşte Walker e ca Cécile să se îndrăgostească de el.

Familia Juin locuieşte pe Rue de Verneuil, în arondismentul VII, o stradă paralelă cu Rue de l'Université, dar, spre deosebire de rezidenţa somptuoasă a familiei lui Margot, apartamentul lor e mic şi mobilat simplu, ceea ce reprezintă, fără îndoială, o oglindire a situaţiei financiare modeste a lui Hélène după accidentul soţului ei. Însă locuinţa e foarte bine îngrijită, după cum observă Walker: totul se află acolo unde ar trebui să se afle, e imaculată, ordonată, aranjată, de la măsuţa de sticlă perfect curată până la parchetul ceruit şi strălucitor, de parcă această dorinţă de ordine ar fi o încercare de a ţine la distanţă haosul şi imprevizibilul din lume. Cine o poate condamna pe Hélène pentru o asemenea hărnicie fanatică? îşi zice Walker. Femeia încearcă să facă faţă situaţiei,

încearcă să-i facă faţă atât pentru sine, cât şi pentru Cécile şi, ţinând cont de povara grea pe care o are de purtat, cine ştie dacă nu acesta e şi motivul pentru care are de gând să divorţeze de soţul ei şi să se mărite cu Born: să iasă la suprafaţă, să poată respira din nou?

Born fiind exclus din ecuaţie, Walker îşi dă seama că Hélène e ceva mai maleabilă şi mai plăcută decât femeia pe care a cunoscut-o la restaurant cu câteva zile în urmă. E la fel de rezervată, la fel de învăluită într-un aer de corectitudine şi decenţă, dar când îl întâmpină la uşă şi dă mâna cu el, tânărul rămâne surprins să observe cu câtă căldură îl priveşte, de parcă ar fi cu adevărat bucuroasă că şi-a făcut apariţia. Poate că s-a înşelat crezând că Cécile a forţat-o să-l invite acasă la ele. La urma urmei, poate că tocmai Hélène a propus această idee: Cécile, ce-i cu băiatul american ciudat cu care te-ai împrietenit? De ce nu-l inviţi la cină ca să aflu şi eu câte ceva despre el?

Cécile a ales din nou să renunţe la ochelari pe durata întregii seri, dar, spre deosebire de ce s-a întâmplat la cina din restaurant, nu se mai uită cruciş. Walker presupune că a început să poarte lentile de contact, dar se abţine s-o întrebe, ca nu cumva s-o jeneze cu o asemenea întrebare. Îşi spune că fata pare mai liniştită decât de obicei, mai moderată şi mai stăpână pe sine, însă nu-şi poate da seama dacă Cécile face un efort conştient ca să se poarte astfel, sau dacă se simte mai inhibată cu el în faţa mamei sale. Se aduce mâncarea la masă, fel după fel: pateu cu cornişoni pentru început, supă de vită cu legume, salată de andive, trei feluri de brânză şi *crème caramel* la desert. Walker o complimentează pe Hélène pentru fiecare fel de mâncare şi, deşi îi place cu adevărat fiecare îmbucătură, ştie că Hélène nu găteşte la fel de bine ca Margot. Se discută nenumărate chestiuni lipsite de importanţă. Şcoala şi

munca, vremea, diferenţele dintre reţelele de metrou din Paris şi New York. Conversaţia se înviorează destul de mult atunci când Walker începe să vorbească cu Cécile despre muzică şi când, odată terminată cina, o convinge, în cele din urmă (oare după câte refuzuri feroce?) să-i cânte ceva, să cânte ceva pentru el şi pentru mama ei. În încăpere, care are un rol combinat de sufragerie şi cameră de zi, se află o pianină micuţă, iar când Cécile se ridică de la masă şi se îndreaptă spre instrument, îi întreabă:

Ceva anume?

Bach, zice el, fără ezitare. O invenţiune în două părţi de Bach.

Fata cântă bine, atinge toate notele din lucrare cu o precizie perseverentă, are o dinamică solidă şi, chiar dacă interpretarea ei este uşor mecanică, chiar dacă nu atinge fluenţa unui profesionist experimentat, cine ar putea s-o condamne că e aşa cum e? Nu e o profesionistă. E o liceană de optsprezece ani care cântă la pian de plăcere şi care interpretează partitura lui Bach în mod eficient, îndemânatic şi cu mult sentiment. Walker îşi aminteşte propriile-i tentative stângace de a învăţa să cânte la pian când era copil şi cât de dezamăgit a fost când şi-a dat seama că n-avea strop de talent. Prin urmare, aplaudă interpretarea lui Cécile cu mult entuziasm, lăudându-i eforturile şi spunându-i că i s-a părut foarte bună. Nu prea bună, zice fata, cu acea modestie enervantă care o caracterizează. Aşa şi aşa. Dar, deşi se subestimează singură, Walker îi zăreşte gura răsfrângându-se, o vede străduindu-se să-şi înăbuşe un surâs şi înţelege cât de mult au însemnat pentru ea complimentele lui.

În câteva momente, Cécile îşi cere scuze şi iese pe hol (fără îndoială ca să meargă la baie), iar Walker rămâne singur cu mama ei, pentru prima dată în întreaga seară. Din moment ce Hélène ştie

că Cécile se va întoarce în scurtă vreme, trece direct la subiect, nevrând să irosească nicio secundă.

Ai grijă cu ea, domnule Walker. E o ființă complexă şi fragilă şi nu are deloc experiență cu bărbații.

Îmi place foarte mult de Cécile, dar nu în modul pe care îl sugerați. Îmi place să fiu cu ea, asta-i tot. Ca prieten.

Da, sunt sigură că vă place de ea. Dar n-o iubiți, iar problema e că ea s-a îndrăgostit de dumneavoastră.

V-a spus ea aşa ceva?

Nu trebuie să-mi spună. E de-ajuns să mă uit.

Nu se poate să fie îndrăgostită de mine. Nu ne cunoaştem decât de o săptămână.

Un an, o săptămână, care-i diferența? Aceste lucruri se întâmplă şi nu vreau s-o văd suferind. Vă rog să aveți grijă. Vă implor.

Spaima s-a transformat în realitate. Nevinovăția s-a transformat în vinovăție, iar speranța e un cuvânt care rimează cu disperarea. În toate ungherele Parisului, oamenii se aruncă pe geam. Metroul e inundat cu un potop de excremente umane. Morții se târăsc din morminte. Sfârşitul Actului II. Căderea cortinei.

Actul III. Când pleacă din apartamentul familiei Juin şi se cufundă zdruncinat în noaptea friguroasă de septembrie, Walker nu se îndoieşte câtuşi de puțin că Hélène i-a spus adevărul. Bănuise şi el acelaşi lucru, iar acum, că suspiciunile i-au fost confirmate, înțelege că va trebui să producă o nouă strategie. Pentru început, gata cu plimbările zilnice cu Cécile. Oricât de mult ar fi îndrăgit-o, trebuie să aibă grijă (da, Hélène avea dreptate), trebuie să aibă mare grijă să nu facă ceva s-o rănească. Dar ce înseamnă să aibă grijă? Ruperea relației cu ea i se pare un act

exagerat de crud; şi totuşi, dacă vor continua să se întâlnească, atunci Cécile nu-i va interpreta oare interesul stăruitor ca pe un semn de încurajare? Nu există nicio soluţie simplă la această dilemă. Căci adevărul e că trebuie să se întâlnească cu ea, poate nu la fel de des ca înainte, poate nu atâtea ore în şir, dar trebuie să se întâlnească cu ea fiindcă Cécile e persoana căreia are de gând să-i mărturisească totul, cea căreia îi va spune totul despre uciderea lui Cedric Williams. Cécile îl va crede. În schimb, dacă se duce la mama ei, există o probabilitate destul de mare ca Hélène să nu-l creadă. Însă, dacă Cécile îl crede, atunci şansele sale cu Hélène vor creşte, din moment ce se prea poate ca mama să creadă ceea ce îi spune fiica ei.

A doua zi dimineaţă o sună pe Margot, sperând să-şi abată gândurile de la această încâlceală de incertitudini dacă va petrece o vreme cu ea – în funcţie de dispoziţia ei, fireşte, dacă e disponibilă.

Ce ciudat, zice Margot. Tocmai mă pregăteam să pun mâna pe telefon şi să sun la hotelul tău.

Mă bucur, răspunde Walker. Asta înseamnă că ne gândeam unul la celălalt în acelaşi timp. Telepatia e cel mai bun semn al unei legături puternice între oameni.

Spui cele mai ciudate lucruri...

Vrei să-mi zici de ce aveai de gând să mă suni, sau vrei să-ţi spun eu de ce te-am sunat?

Tu primul.

Foarte simplu. Mor să te văd.

Mi-ar plăcea să ne întâlnim, dar nu pot. De-asta voiam să vorbesc cu tine.

S-a întâmplat ceva?

Nu, nimic. Plec o săptămână şi voiam să-ţi spun şi ţie.

Pleci?

Da, la Londra.

La Londra?

De ce tot repeţi ce spun?

Îmi pare rău. Dar mai e cineva care se află la Londra.

Împreună cu alte zece milioane de oameni. Te gândeşti la cineva anume?

Credeam că poate ştii.

Despre ce vorbeşti?

Despre Born. A plecat la Londra acum trei zile.

Şi de ce-ar trebui să-mi pese mie?

Sper că nu te duci să te întâlneşti cu el.

Nu fi absurd.

Fiindcă, dacă *chiar* te duci să te întâlneşti cu el, nu cred că aş putea să accept.

Ce te-a apucat? Bineînţeles că nu mă duc să mă întâlnesc cu el.

Şi atunci de ce te duci?

Termină, Adam. N-ai niciun drept să-mi pui întrebarea asta.

Credeam că am.

Nu trebuie să dau socoteală nimănui – şi cu atât mai puţin ţie.

Îmi pare rău. Mă port ca un idiot, nu-i aşa? Îmi retrag întrebarea.

Dacă ţii neapărat să ştii, mă duc la sora mea. E măritată cu un englez şi locuieşte în Hampstead. Băieţelul ei împlineşte trei ani şi sunt invitată la petrecerea de ziua lui. Pe lângă asta, ca să-ţi faci o imagine completă, mama va merge cu mine.

Nu ne putem vedea înainte să pleci?

Plecăm la aeroport într-o oră.

Păcat. O să-mi fie dor de tine. O să-mi fie tare, tare dor de tine.

O să lipsesc numai opt zile. Vino-ţi în fire, tinere. O să mă întorc cât ai zice peşte.

După această discuţie demoralizatoare cu Margot, Walker se întoarce în camera lui de la hotel şi-şi plânge de milă vreo câteva ore, nesimţindu-se în stare să-şi adune energia ca să se apuce de lucru la birou, neputând să se concentreze asupra cărţii pe care încearcă s-o citească (*Les Choses: Une Histoire des années soixante* de Georges Perec) şi, în curând, se gândeşte din nou la Cécile, amintindu-şi că astăzi e prima ei zi de şcoală şi că acum se află în apropiere de hotelul lui, în clasă, la Liceul Fénelon, ascultându-şi vreun profesor explicând prozodia la Molière, în timp ce ea se joacă cu penarul plin de creioane proaspăt ascuţite. O s-o evite pentru moment, îşi spune în sinea lui, iar peste opt zile, când vor începe şi cursurile lui (exact în ziua când se întoarce Margot), va avea un pretext legitim ca să se întâlnească mai rar cu ea, iar pe măsură ce vor petrece din ce în ce mai puţin timp împreună, poate că şi pasiunea ei pentru el se va mai domoli.

În următoarele trei zile, Walker aderă hotărât la acest regim de tăcere. Nu se întâlneşte cu nimeni, nu vorbeşte cu nimeni şi, puţin câte puţin, începe să se simtă ceva mai puternic în singurătatea lui, de parcă rigorile la care s-a supus l-ar fi înnobilat cumva, transformându-l din nou în cel care credea că este. Scrie două poeme scurte care ar putea avea ceva de valoare (*niciodată nimic decât să visezi nimic / niciodată nimic decât să visezi totul),* îşi petrece o după-amiază întreagă aşternându-şi gândurile despre scena învierii din filmul lui Dreyer şi compune o scrisoare lungă, exuberantă şi rapsodică, adresată lui Gwyn, despre capriciile cerului din Paris văzut de la fereastra camerei lui: *Dacă trăieşti aici devii un cunoscător al norilor, un meteorolog al capriciilor vremii.* Apoi, la începutul celei de-a patra zile, imediat după ce se trezeşte şi-şi ia primele înghiţituri din cafeaua instant amară pe care şi-o

pregăteşte în fiecare dimineaţă cu apă fiartă pe plita electrică de lângă pat, aude bătăi la uşă.

Încă adormit, încă somnoros după ce se ridicase din căldura patului, Walker se scoală, ciufulit şi dezbrăcat, îşi trage pe el nişte pantaloni şi se duce la uşă, mergând tiptil în picioarele goale ca nu cumva să calce în aşchiile care se iţesc din scândurile şubrede ale podelei. Din nou, presupune că e Maurice şi se înşală din nou, dar, crezând că nu poate fi decât Maurice, nu se mai deranjează să întrebe cine e.

În faţa lui se află Cécile. E încordată, îşi muşcă buza de jos, tremură toată de parcă nişte mici curente electrice i-ar străbate trupul, de parcă ar fi cât pe ce să se ridice în aer şi să leviteze.

N-ar trebui să fii la şcoală? o întreabă Walker.

Nu-ţi face griji pentru şcoala mea, răspunde fata, trecând pragul înainte ca el să apuce s-o poftească înăuntru. E vorba de ceva mai important decât şcoala.

Prea bine, e mai important decât şcoala. În cel fel?

Nu m-ai mai sunat din seara cinei. Ce-ai păţit?

Nimic. Am fost ocupat, atâta tot. Şi mi-am închipuit că şi tu eşti ocupată. De-abia a început şcoala săptămâna asta şi probabil că eşti copleşită de teme. Voiam să-ţi las câteva zile ca să te acomodezi.

Ba nu. Nu asta s-a întâmplat. A vorbit mama cu tine, asta s-a întâmplat. Proasta de maică-mea a vorbit cu tine şi te-a pus pe fugă. Ei bine, ca să ştii şi tu, mama nu ştie totul despre mine. Pot să am foarte bine grijă de mine însămi, mersi frumos.

Potoleşte-te, Cécile, spune Walker, ridicând braţul drept şi îndreptându-l spre ea, cu palma deschisă – postura unui poliţist care dirijează traficul. M-am trezit acum trei minute şi încă încerc să scap de păienjenişurile din cap. Cafea. Asta făceam. Beam cafea. Tu nu vrei cafea, nu?

Nu-mi place cafeaua. Ştii asta.

Ceai?

Nu, mersi.

Bine. Nici cafea, nici ceai. Dar ia loc, te rog. Devin nervos din cauza ta.

Îi face semn către scaunul de la birou, după care se duce ca să i-l tragă mai aproape, iar când Cécile se îndreaptă spre scaun, Walker îşi ia cana de cafea şi se întoarce la pat.

Se aşază pe salteaua lăsată, în formă de U, iar în acelaşi moment ea se aşază pe scaunul scârţâitor. Dintr-un oarecare motiv, efectul i se pare comic lui Walker. Ia o gură din cafeaua care s-a mai răcit şi-i zâmbeşte, sperând că aterizarea lor simultană i s-a părut şi ei la fel de amuzantă, însă lui Cécile nimic nu i se pare amuzant în acest moment şi nu-i răspunde la surâs.

Mama ta, zice el. Da, a vorbit cu mine. S-a întâmplat când ai ieşit din cameră după ce ai cântat la pian, iar conversaţia a durat în total vreo cincisprezece-douăzeci de secunde. Ea a vorbit şi eu am ascultat, dar nu m-a pus pe fugă.

Nu?

Bineînţeles că nu.

Eşti sigur?

Cât se poate de sigur.

Atunci de ce ai dispărut?

Nu am dispărut. Aveam de gând să te sun sâmbătă sau duminică.

Pe bune?

Da, pe bune. Încetează acum. Gata cu întrebările, bine? Gata cu îndoielile. Sunt prietenul tău şi vreau să-ţi rămân prieten.

Doar că...

Gata. Vreau să rămânem prieteni, Cécile, dar nu pot s-o fac dacă nu începi să ai încredere în mine.

Să am încredere în tine? Despre ce vorbeşti? Bineînţeles că am încredere în tine.

Nu chiar. Am petrecut mult timp împreună în ultima vreme şi, în acel timp, am vorbit despre tot soiul de lucruri – cărţi şi filosofi, artă şi muzică, filme, politică, ba chiar şi despre pantofi şi pălării –, dar niciodată nu ţi-ai deschis sufletul în faţa mea. Nu trebuie să te ascunzi. Ştiu care e problema. Ştiu ce se întâmplă într-o familie când lucrurile o iau într-o direcţie nefericită. Deunăzi, când ţi-am povestit ce s-a întâmplat cu fratele meu Andy, am crezut că dezvăluirea mea te va îndemna să vorbeşti, dar n-ai scos un cuvânt. Ştiu despre accidentul tatălui tău, Cécile, ştiu în ce infern aţi trăit tu şi mama ta, ştiu despre divorţ, ştiu despre intenţia mamei tale de a se recăsători. De ce nu mi-ai pomenit niciodată aceste lucruri? Pentru asta există prietenii. Ca să-şi împărtăşească suferinţele şi să se ajute între ei.

E prea greu, spune fata, plecându-şi ochii şi privindu-şi lung mâinile în timp ce vorbeşte.

De aceea sunt aşa de fericită cu tine. Fiindcă nu trebuie să mă gândesc la acele lucruri, fiindcă vreau să uit cât de putredă şi de îngrozitoare e lumea...

Cécile încă vorbeşte, dar el nu o mai ascultă, nu mai e foarte atent fiindcă un gând neaşteptat a pus stăpânire pe el şi se întreabă dacă nu cumva acesta ar fi momentul potrivit să-i spună povestea – povestea lui Born şi a lui Cedric Williams, uciderea lui Cedric Williams, dacă nu e cumva momentul potrivit fiindcă i-a oferit încurajări, i-a declarat prietenia lui, ceea ce ar putea s-o facă destul de receptivă ca să-l asculte într-o stare de linişte relativă, să poată

asimila relatarea brutală despre ce i-a făcut Born acelui băiat fără ca respectiva povestire să-i provoace o suferinţă iremediabilă acestei *persoane fragile*, după cum s-a exprimat mama ei, acestei persoane tremurânde, care-şi roade unghiile, vulnerabilei Cécile care şi-a petrecut totuşi vara traducând un poem de o asemenea violenţă exagerată, de o asemenea oroare de coşmar, încât pe el l-a şocat monologul lugubru al Casandrei despre sfâşierea unor monştri canini feminini, despre incendierea unor oraşe şi măcelărirea propriilor copii; dar toate acestea se petreceau pe tărâmul miturilor, al violenţei imaginare de altădată, pe când Born e o fiinţă reală, un om în carne şi oase pe care fata îl cunoaşte de o viaţă întreagă, e bărbatul care intenţionează să se însoare cu mama ei şi, indiferent dacă Cécile e de acord sau nu cu căsătoria lor, ce se va întâmpla cu ea când va afla de ce e în stare acest om, când Walker îi va povesti despre atacul ucigaş pe care l-a văzut cu ochii lui? Şi chiar dacă tânărul crede că acesta e momentul potrivit să-i povestească despre acea noapte de la New York din primăvară, şovăie, nu se poate convinge s-o facă, nu trebuie s-o facă, n-o s-o facă şi, fie ce-o fi, n-o va folosi pe Cécile pe post de intermediar ca să-i transmită vestea mamei sale, se va duce el însuşi la Hélène, asta e soluţia potrivită, singura soluţie decentă şi, chiar dacă nu va reuşi să o convingă pe mamă, nu trebuie să o implice pe Cécile în această poveste urâtă şi nu o va face.

Ai păţit ceva, Adam?

Gata, vraja s-a destrămat. Walker ridică privirea, dă din cap şi-i aruncă un zâmbet scurt, conciliant.

Scuze, spune tânărul. Mă gândeam la ceva.

Ceva important?

Nu, chiar deloc. Îmi aminteam ce am visat azi-noapte. Ştii cum e când te trezeşti. Trupul revine la realitate brusc, dar mintea îţi rămâne în pat.

Nu te-ai supărat pe mine pentru că am venit aici, nu?

Deloc. Mă bucur c-ai venit.

Îţi place puţin de mine, nu-i aşa?

Ce întrebare e asta?

Ţi se pare că sunt urâtă sau respingătoare?

Nu fi absurdă.

Ştiu că nu sunt frumoasă, dar nu sunt o priveli̧ste prea dezgustătoare, nu?

Ai un chip fermecător, Cécile. Un chip delicat, cu ochi frumoşi şi inteligenţi.

Atunci de ce nu mă atingi şi nu mă săruţi niciodată?

Poftim?

M-ai auzit.

De ce? Nu ştiu. Fiindcă n-am vrut să profit de tine, presupun.

Crezi că sunt virgină, nu-i aşa?

Sincer să fiu, nu m-am gândit la asta.

Ei bine, nu sunt. Asta ca să ştii şi tu. Nu mai sunt virgină şi nici n-o să mai fiu vreodată.

Felicitări.

S-a întâmplat luna trecută, în Bretagne. Pe băiat îl cheamă Jean-Marc şi am făcut-o de trei ori. E băiat bun, Jean-Marc, dar nu sunt îndrăgostită de el. Înţelegi ce-ţi spun?

Cred că da.

Şi?

Trebuie să-mi dai timp.

Şi asta ce înseamnă?

Înseamnă că sunt îndrăgostit nebuneşte de cineva de la New York. S-a despărţit de mine înainte să vin la Paris şi încă mai sufăr, încă mai încerc să-mi recapăt echilibrul. Nu sunt pregătit pentru o nouă relaţie în acest moment.

Înţeleg.

Bine. Asta simplifică situaţia.

Nu o simplifică – o complică. Dar asta nu schimbă nimic, în fond.

Poftim?

După ce o să ajungi să mă cunoşti, o să vezi că am o calitate foarte specială, ceva ce mă deosebeşte de restul lumii.

Şi ce calitate e asta?

Răbdarea, Adam. Sunt cea mai răbdătoare persoană din lume.

Walker se hotărăşte că trebuie s-o facă sâmbăta. Hélène nu lucrează, Cécile e la şcoală jumătate de zi, aşa că sâmbăta e singura zi din săptămână când se poate duce acasă la Juin având siguranţa că va fi singur cu Hélène. Şi vrea să treacă la fapte acum, să stea de vorbă cu ea cât se află Born la Londra, din moment ce acesta e singurul mod în care poate elimina riscul de a se trezi întrerupt de Born în mijlocul conversaţiei. O sună pe Hélène la clinică. Îi spune că are ceva important de discutat cu ea despre Cécile. Nu, nu e nicio catastrofă, îi răspunde el; de fapt, chiar din contră, dar trebuie să vorbească cu ea şi ar fi mai bine pentru toţi dacă s-ar putea întâlni într-un moment în care Cécile să nu fie de faţă. Hélène îi sugerează de una singură să vină acasă la ea sâmbătă dimineaţă. Cécile va fi la liceu atunci, iar dacă Walker vine pe la nouă, vor putea să-şi termine discuţia înainte să se întoarcă Cécile. Hélène îl întreabă ce preferă: cafea sau ceai? Cornuri, brioşe sau tartine cu unt? Cafea şi tartine, îi răspunde el. Iaurt? Da, i-ar plăcea nişte

iaurt. Rămâne stabilit, atunci. Va veni să ia micul dejun sâmbătă dimineaţă. Vocea lui Hélène la telefon e atât de amabilă, atât de plină de bunătate şi de complicitate jucăuşă, încât Walker n-are de ales decât să-şi corecteze părerea despre ea după ce se încheie convorbirea. E stingheră cu necunoscuţii, poate, dar de îndată ce ajunge să cunoască puţin o persoană, îşi domoleşte reţinerea şi începe să-şi arate adevăratul chip. Acest chip a început să i se pară din ce în ce mai atrăgător lui Walker. E limpede că lui Hélène îi place de el şi, la drept vorbind, şi lui îi place de ea. Un motiv în plus ca să-l dea pe Born la o parte cât mai repede cu putinţă. Dacă e posibil aşa ceva. Dacă are el resursele necesare ca s-o convingă.

Rue de Verneuil, sâmbătă dimineaţă. În prima jumătate de oră, Walker se concentrează asupra lui Cécile, făcând tot posibilul ca s-o liniştească pe Hélène în privinţa sentimentelor pe care le nutreşte fiica ei pentru el şi ca să-i demonstreze că situaţia nu e chiar aşa de cumplită cum credea ea. Îi povesteşte despre conversaţia cu Cécile de joi (fără să-i spună şi că respectiva conversaţie a avut loc de dimineaţă, când ea ar fi trebuit să fie la şcoală) şi-i zice că totul e clar acum. Cécile ştie că nu-l poate avea, că Walker tocmai a trecut printr-o despărţire zdrobitoare la New York şi nu e în stare să înceapă o relaţie cu ea sau cu altcineva.

Acesta e adevărul, sau aţi inventat povestea ca s-o protejaţi? întreabă Hélène.

N-am inventat, răspunde Walker.

Bietul băiat. Probabil că treci printr-o perioadă foarte grea.

Da. Dar asta nu înseamnă că nu am meritat-o.

Ignorând această remarcă enigmatică, Hélène insistă:

Şi ea ce a spus când i-aţi povestit despre... situaţia dumneavoastră?

Mi-a spus că înţelege.

Asta-i tot? N-a făcut nicio scenă?

Nicio scenă. A fost foarte calmă.

Mă mir. Nu-i stă în fire.

Ştiu că e hipersensibilă, Madame Juin, ştiu că nu e din cale-afară de stabilă, dar mai ştiu şi că e o persoană remarcabilă şi am sentimentul că e mult mai puternică decât credeţi.

Asta rămâne de văzut, fireşte, dar să sperăm că aveţi dreptate.

De asemenea – şi asta vă va interesa – v-aţi înşelat când mi-aţi spus că nu are pic de experienţă cu bărbaţii.

Ia te uită. Şi unde a căpătat această experienţă?

Am spus deja prea mult. Dacă vreţi să ştiţi, va trebui să o întrebaţi pe Cécile. La urma urmei, nu sunt spion.

Ce lipsă de tact din partea mea! Aveţi absolută dreptate. Iertaţi-mă că v-am pus această întrebare.

Nu vreau să spun decât că Cécile se maturizează şi poate că a venit vremea să-i daţi mai multă libertate. Nu trebuie să vă mai faceţi atâtea griji în privinţa ei.

Mi-e imposibil să nu-mi fac griji pentru fata asta. E treaba mea, Adam. Să-mi fac griji din cauza lui Cécile. Mi-am făcut griji pentru ea toată viaţa.

*

(După cuvântul *viaţă*, urmează o întrerupere în manuscrisul lui Walker, iar conversaţia se sfârşeşte pe neaşteptate. Până la acest punct, însemnările au fost continue, o mărşăluire neîntreruptă de paragrafe înghesuite, scrise la un singur rând, dar acum apare un spaţiu gol care acoperă aproape un sfert de pagină, iar când se reia textul, sub acest dreptunghi alb, tonul e diferit. Nu a mai rămas mare lucru de povestit (suntem la pagina 28 acum, ceea ce

înseamnă că n-au mai rămas decât trei pagini), dar Walker renunţă la abordarea meticuloasă, dezvoltată pas cu pas până acum şi rezumă în grabă finalul povestirii. Nu pot decât să presupun că se afla în mijlocul conversaţiei cu Hélène când a pus punct însemnărilor pe ziua respectivă, iar când s-a trezit a doua zi de dimineaţă (dacă a reuşit să doarmă), starea i se înrăutăţise. Să nu uităm că erau ultimele zile din viaţa lui şi că se simţea, cu siguranţă, prea devastat, prea sleit, prea slăbit ca să continue la fel ca înainte. Chiar şi mai devreme, de-a lungul primelor douăzeci şi opt de pagini, am observat o micşorare inevitabilă a forţei, o pierdere a atenţiei la detalii, dar acum e prea bolnav ca să mai adauge ceva despre elementele de bază. Începe *Toamna* cu o descriere destul de migăloasă despre Hôtel du Sud, menţionează cu ce e îmbrăcat Born la prima lor întâlnire din cafenea, dar, treptat, descrierile încep să aibă tot mai puţin de-a face cu lumea fizică şi tot mai mult cu stările lăuntrice. Încetează să mai vorbească despre haine (Margot, Cécile, Hélène – nici măcar un cuvânt despre cum sunt îmbrăcate) şi nu se deranjează să descrie împrejurimile decât atunci când i se pare esenţial pentru scopul său (câteva propoziţii despre atmosfera din Vagenende, câteva propoziţii despre apartamentul familiei Juin), dar povestea constă, mai ales, în gânduri şi dialoguri, în ceea ce gândesc oamenii şi în ceea ce spun oamenii. Când ajungem la ultimele trei pagini, prăbuşirea e aproape totală. Walker dispare din lume, îşi simte viaţa scurgându-i-se din trup şi totuşi, avansează aşa cum poate, aşezându-se la computer pentru ultima oară pentru a duce povestea la capăt).

*

H. Şi W. la masa din bucătărie. Cafea, pâine şi unt, o oală cu iaurt. Nu mai e mare lucru de discutat despre C. Înainte să fie prea târziu, W. trebuie s-o împingă pe H. într-o nouă direcţie, s-o facă să vorbească despre soţul ei, despre Born. Trebuie să verifice dacă datele sunt corecte înainte să se avânte. Born i-a vorbit despre căsătorie în primăvară, M. i-a mai completat cunoştinţele cu informaţii despre divorţ, C. nu l-a contrazis, dar tot mai e nevoie ca H. să pună subiectul în discuţie cu el. Cum să facă? Începe prin a-l pomeni pe *Rudolf,* prin a-i descrie întâlnirea lor de la New York din aprilie, fără să lase de înţeles că ar fi altceva decât nişte prieteni apropiaţi, după care îi spune despre întoarcerea lui Born la Paris în luna mai şi îi zice cât de încântat a rămas când acesta i-a spus că urma *să se însoare cu ea.* E adevărat? H. dă din cap. După care îi spune că e cea mai nefericită hotărâre pe care a luat-o vreodată. Într-un potop de cuvinte, începe să-i povestească despre soţul ei, despre accidentul de maşină din Pirinei, despre serpentină şi despre prăbuşirea de pe versant, despre spital, neliniştile din ultimii şase ani şi jumătate, despre efectul devastator al acestei situaţii asupra lui C. – un potop de cuvinte, urmat de un potop de lacrimi. W. aproape că nu se mai simte în stare să continue. Lacrimile se domolesc. H. e jenată, îşi cere scuze. Îi spune că i se pare ciudat să-i facă asemenea confidenţe tocmai lui, un băiat de la New York cu puţin mai mare decât fiica ei, o persoană pe care n-o cunoaşte mai deloc. Însă Rudolf are o părere atât de bună despre dumneavoastră – şi aţi fost atât de drăguţ cu C. –, poate că din acest motiv.

W. e gata să renunţe la toată povestea. Ţine-ţi gura, îşi spune în sinea lui; las-o pe biata femeie în pace. Dar nu poate. Furia pe care o simte e prea mare, aşa că se aruncă înainte şi se apucă să vorbească despre Cedric Williams şi despre scena de pe Riverside

Drive – regretându-şi fapta, detestându-se pentru fiecare cuvânt pe care îl rosteşte, dar neputându-se opri. H. ascultă într-o tăcere uluită. Cuvintele lui sunt ca un topor ascuţit, cu care îi taie capul, cu care o omoară.

Nu mai încape nicio îndoială că H. îl crede. W. îşi dă seama după cum îl priveşte că H. ştie că îi spune adevărul.

Dar asta nu schimbă nimic. Îi distruge viaţa, iar ea n-are de ales decât să se apere. Cum îndrăzniţi să faceţi aceste acuzaţii înfiorătoare – fără dovezi, fără să aveţi nimic în sprijinul spuselor dumneavoastră?

Eram de faţă, spune el. Dovada e în ochii mei, în ceea ce am văzut.

Dar H. nu vrea să accepte asta. Rudolf e un profesor respectat, un intelectual, un bărbat de familie bună etc. E prietenul ei, a salvat-o după ani întregi de suferinţă, nu mai e altul ca el pe lume.

Un chip împietrit. Gata cu lacrimile, gata cu mila faţă de sine. E furioasă în atitudinea ei superioară.

W. se ridică şi dă să plece. Nu mai are ce să-i spună. Doar un singur lucru, pe care i-l zice chiar înainte să iasă din apartament: Mi s-a părut că e de datoria mea să vă spun. Gândiţi-vă cu detaşare o clipă şi veţi înţelege că nu am niciun motiv să vă mint. Vreau ca dumneavoastră şi Cécile să fiţi fericite – atâta tot – şi cred că sunteţi pe cale să faceţi o greşeală îngrozitoare. Dacă nu mă credeţi, atunci faceţi-vă un bine şi întrebaţi-l pe Rudolf de ce umblă tot timpul cu un briceag în buzunar.

Duminică dimineaţă. O bătaie la uşă. Maurice, cu ochii înceţoşaţi, nebărbierit, revenindu-şi încă după chefuiala de sâmbătă noapte. Te caută cineva la telefon, *jeune homme*.

W. coboară la recepţie şi ridică receptorul. Glasul lui Born se aude de la celălalt capăt al firului: Aud că ai spus lucruri urâte despre mine, Walker. Credeam că avem o înţelegere, iar acum te întorci şi mă înjunghii pe la spate. Exact ca un evreu. Exact ca un evreu împuţit ce eşti, cu tot cu numele tău anglo-saxon fals şi cu guriţa ta spurcată. Să ştii că există legi împotriva unor asemenea acţiuni. Calomnie, defăimare de caracter, diseminare de minciuni despre oameni. De ce nu te duci acasă? Fă-ţi bagajele şi pleacă de la Paris.

Abandonează programul şi şterge-o de aici. Dacă mai stai, o să regreţi, Walker, ţi-o promit eu. O să-ţi frigi curul atât de tare, că n-o să mai poţi să şezi tot restul vieţii.

Luni după-amiază. W. se opreşte în faţa Liceului Fénelon, aşteptând-o pe Cécile să iasă din clădire. Când aceasta îşi face apariţia, în cele din urmă, înconjurată de o grămadă de elevi, îl priveşte direct în ochi şi-şi întoarce capul. O ia pe jos spre Rue Saint-Andre des Arts. W. o rupe la fugă ca s-o prindă din urmă. O apucă de cot, dar ea se smuceşte. O apucă din nou, obligând-o să se oprească.

Ce-i cu tine? De ce nu vrei să vorbeşti cu mine?

Cum ai putut? strigă ea ascuţit. Cum ai putut să-i spui mamei toate acele *lucruri monstruoase*? Eşti bolnav, Adam. Nu eşti bun de nimic. Ar trebui să ţi se smulgă limba din gură.

El încearcă s-o potolească, s-o facă să-l asculte.

Nu vreau să te mai văd niciodată.

W. face un ultim efort de a o convinge.

Ea izbucneşte în plâns. Apoi îl scuipă în faţă şi se îndepărtează.

Luni noaptea. Târfa grasă, care mestecă gumă, de pe Rue Saint-Denis. E prima dată când o face cu o prostituată. În cameră miroase a insecticid, a transpiraţie şi a urme de vomă.

Marţi. Îşi petrece întreaga zi cutreierând prin Paris. Vede un preot jucând cricket cu o gaşcă de elevi în Jardins de Luxembourg. Îi dă zece franci unui cerşetor de pe Rue Monge. Cerul de sfârşit de septembrie se întunecă în jurul lui, alunecând dintr-o nuanţă de albastru metalic într-un indigo profund. Lui W. i s-au epuizat ideile.

Marţi noaptea. La ora 3, un zgomot puternic în faţa camerei lui. Doarme buştean, epuizat după maratonul de hoinăreală prin oraş. Cineva bate la uşă. Nu, nu e cineva, ci mai multe persoane. O armată de pumni care lovesc în uşă.

Doi poliţişti în uniformă, tineri jandarmi francezi cu armele în tocuri şi cu bastoanele în mână. Un bărbat mai în vârstă, în costum. Maurice pândeşte derutat pe după uşă. Îl întreabă dacă îl cheamă Adam Walker – *Valk-air.* Îi cer documentele, adică paşaportul american, iar când li-l înmânează jandarmilor, aceştia nu i-l înapoiază. Apoi bărbatul mai în vârstă îi zice celuilalt jandarm să caute în dulap. Sertarul de jos e deschis şi dinăuntru se iveşte o cărămidă uriaşă, învelită în folie de aluminiu. Tânărul i-o dă celui în vârstă, care începe să desfacă folia. Haşiş, spune el. Cel puţin două kilograme şi jumătate, poate trei.

Desăvârşita ironie a răzbunării lui Born. Băiatul care nu s-a drogat niciodată e acuzat de deţinere de droguri.

Îl iau cu ei. Pe bancheta din spate a maşinii, W. îi spune bărbatului mai vârstnic că e nevinovat, că cineva i-a pus drogurile în cameră când era la plimbare. Bărbatul îi zice să tacă din gură.

Îl duc într-o clădire, îl bagă într-o cameră şi încuie uşa. W. n-are nici cea mai vagă idee unde se află. Nu ştie decât că stă într-o cămăruţă goală, undeva în Paris, şi că i s-au pus cătuşe la mâini. A fost arestat cumva? Nu e sigur. Nu i-a spus nimeni nimic, dar i se pare ciudat că nu i-au făcut poze şi nu i-au luat amprentele, că stă în această cămăruţă goală şi nu în carceră, într-o închisoare.

Rămâne acolo aproape şapte ore. La zece şi jumătate, e scos din clădire şi dus la Palais de Justice. I se scot cătuşele de la mâini. Intră într-un birou şi vorbeşte cu un bărbat care susţine că e *juge d'instruction.* Se prea poate ca bărbatul să fie cine zice că e, dar W. bănuieşte că nu. E din ce în ce mai convins că aceasta e o farsă dirijată de Rudolf Born şi că *toţi bărbaţii şi toate femeile sunt simpli actori.*

Judecătorul de instrucţie, dacă e să credem că acesta chiar e judecător de instrucţie, îi spune lui W. că e un tânăr norocos. Deţinerea unei cantităţi atât de mari de droguri ilegale e o infracţiune gravă în Franţa, care se pedepseşte cu X ani de închisoare. Din fericire pentru W., un om cu o considerabilă influenţă în cercurile guvernamentale a intervenit în favoarea lui, pledând pentru clemenţă pe baza cazierului curat de până acum al acuzatului. Ministrul Justiţiei e, prin urmare, dispus să cadă la înţelegere cu W. Vor renunţa la acuzaţii dacă el e de acord cu deportarea. Nu i se va mai permite niciodată să intre în Franţa, dar va fi un om liber în ţara lui.

Judecătorul de instrucţie deschide sertarul de sus de la birou şi scoate paşaportul lui W. (pe care îl ţine în mâna dreaptă) şi un bilet de avion (pe care îl ţine în stânga).

E o ofertă unică, îi spune lui W. O accepţi sau nu.

W. o acceptă.

Bine, zice bărbatul. O decizie înţeleaptă. Avionul pleacă în această după-amiază la ora trei. Ai destul timp să te întorci la hotel şi să-ţi faci bagajele. Bineînţeles, te va însoţi un poliţist, dar de îndată ce va decola avionul şi vei părăsi teritoriul francez, toată povestea se va încheia. Sperăm sincer că nu ne vom mai revedea vreodată. Călătorie plăcută, domnule Walker.

Astfel se încheie scurta şedere a lui W. în Galia – expulzat, umilit, cu interdicţie pe viaţă.

Nu se va mai întoarce niciodată acolo şi nu-i va mai vedea niciodată pe niciunul dintre ei.

*

Adio, Margot. Adio, Cécile. Adio, Hélène.

După patruzeci de ani, sunt la fel de reali ca nişte fantome.

Acum sunt cu toţii fantome, iar în curând va umbla şi W. printre ei.

IV

Întorcându-mă cu avionul de la San Francisco la New York, am scotocit în memorie după momentul precis când l-am văzut prima oară pe Walker, în toamna anului 1967. Nu ştiusem că plecase să studieze la Paris în acel an, dar la câteva zile după începerea semestrului, când am ţinut prima şedinţă de redacţie la *The Columbia Review* (şi eu, şi Adam făceam parte din consiliul de redacţie), am remarcat că Adam nu era prezent. Ce s-a întâmplat

cu Walker? am întrebat atunci pe cineva şi aşa am aflat că era în Europa, înscris în programul de studii în străinătate pentru studenţii din anul trei. La scurtă vreme după aceea (o săptămână? zece zile?), Adam a apărut pe neaşteptate. Eu mergeam la seminarul lui Edward Tayler despre poezia din secolele al XVI-lea şi al XVII-lea (Wyatt, Surrey, Raleigh, Greville, Herbert, Donne), acelaşi Edward Tayler care predase Milton în primăvară. Eu şi Walker făcuserăm acel curs împreună şi eram amândoi de părere că Tayler era, de departe, cel mai bun profesor de la catedra de engleză. Din moment ce seminarul era mai ales pentru studenţii de la postuniversitară, m-am simţit norocos să fiu primit ca student în anul trei şi am muncit pe rupte pentru Tayler cel viclean, ironic, reticent şi mereu genial, vrând să-i câştig respectul acestui profesor exigent şi foarte admirat. Seminarul se ţinea de două ori pe săptămână, timp de o oră şi jumătate, iar la a treia sau a patra întrunire, fără nicio explicaţie din partea nimănui, Walker şi-a făcut apariţia pe neaşteptate printre noi, cel de-al treisprezecelea membru al unui curs la care se acceptau cel mult doisprezece studenţi.

După seminar am vorbit pe hol, dar Adam mi s-a părut neatent, reticent să spună mare lucru despre întoarcerea lui pripită la New York (acum ştiu de ce s-a întors). Mi-a spus că îl dezamăgise programul de studii de la Paris, că nu i se păruseră destul de interesante cursurile la care i s-a permis să asiste (toate de gramatică, nimic de literatură) şi că, în loc să irosească un an în subsolurile birocraţiei educaţionale franceze, a ales să se întoarcă. Abandonarea programului fără a anunţa din timp provocase ceva agitaţie, dar lui i se părea că Universitatea Columbia a reacţionat cu o amabilitate neobişnuită şi, deşi cursurile începuseră deja când s-a întors el de la Paris, problema se rezolvase după o lungă

discuţie cu unul dintre decani, după care Walker a fost reacceptat ca student la zi, fără niciun fel de probleme – ceea ce însemna că nu trebuia să-şi facă griji în privinţa recrutării, cel puţin pentru alte patru semestre. Singura problemă era că nu avea unde să stea. Locuise în acelaşi apartament cu sora lui în iulie şi august, dar după ce a plecat, crezând că va rămâne un an în Franţa, ea şi-a găsit alt coleg de apartament, aşa că Adam rămăsese pe dinafară. Pentru moment, dormea pe la prieteni din zonă, căutându-şi un apartament în acelaşi timp. De fapt, mi-a zis el, uitându-se la ceas, avea o întâlnire în douăzeci de minute ca să vadă o garsonieră micuţă care tocmai devenise disponibilă pe 109th Street şi trebuia să plece. Ne vedem mai încolo, a adăugat, după care a luat-o la fugă pe scări.

Ştiam că Adam avea o soră, dar era prima oară când auzeam că ea se afla la New York, ba chiar că locuia în cartierul Morningside Heights, făcând studii postuniversitare de engleză la Columbia. După două săptămâni, am văzut-o pentru prima dată în campus. Trecea pe lângă statuia gânditorului lui Rodin, în drum spre Amfiteatrul de filosofie, şi, din cauza asemănării puternice şi aproape stranii cu fratele ei, eram sigur că tânăra care trecea repede pe lângă mine e sora lui Walker. Am spus deja cât de frumoasă era, dar aceste cuvinte nu pot descrie impactul copleşitor pe are l-a avut asupra mea. Gwyn avea o frumuseţe scânteietoare, era o făptură incandescentă, o furtună în inima oricărui bărbat care punea ochii pe ea, iar prima oară când am văzut-o se califică printre cele mai uluitoare momente din viaţa mea. O doream – am dorit-o din prima secundă – şi, cu încăpăţânarea pătimaşă a unui prost visător, m-am luat după ea.

Nu s-a întâmplat nimic. Am ajuns să o cunosc puţin, am ieşit la o cafea de câteva ori, am invitat-o la film (m-a refuzat), am invitat-

o la un concert (m-a refuzat) şi apoi, din întâmplare, ne-am întâlnit la o cină chinezească într-o seară şi am discutat jumătate de oră despre poeziile lui Emily Dickinson. La scurtă vreme după aceea, am convins-o să ne plimbăm prin Riverside Park, am încercat s-o sărut şi m-a dat la o parte. Nu, Jim, mi-a spus. Am o relaţie cu altcineva. Nu pot să fac asta.

Şi acela a fost sfârşitul. Am învârtit bâta de câteva ori, fără a reuşi să lovesc mingea la nicio aruncare – şi meciul s-a terminat. Lumea s-a năruit, după care lumea s-a asamblat la loc şi mi-am văzut zăpăcit de ale mele. Spre marele meu noroc, am fost cu aceeaşi femeie în ultimii aproape treizeci de ani. Nu pot să-mi închipui viaţa fără ea şi totuşi, ori de câte ori mă gândesc la Gwyn, mărturisesc că încă mai simt o mică împunsătură. Ea a fost femeia imposibilă, cea inaccesibilă, cea care nu se afla niciodată acolo – un spectru de pe Tărâmul lui Dacă.

O Americă invizibilă zăcea în tăcere şi în întuneric sub mine. Când am luat loc în avionul de la San Francisco la New York, amintindu-mi de vremurile de altădată, din 1967, mi-am dat seama că va trebui să-i scriu lui Gwyn o scrisoare de condoleanţe a doua zi la prima oră.

După cum am aflat însă, Gwyn încercase să ia legătura cu mine deja. Când am intrat pe uşa casei mele din Brooklyn, soţia mea m-a întâmpinat cu o îmbrăţişare călduroasă, înfocată (sunasem de la San Francisco, ştia că Adam murise), după care mi-a zis că o persoană pe nume Gwyn Tedesco îmi lăsase mai devreme un mesaj pe robotul telefonic.

E vorba de acea Gwyn la care mă gândesc eu? m-a întrebat ea.

Am sunat-o a doua zi, la ora zece dimineaţa. Voisem să-i trimit o scrisoare, să-mi exprim sentimentele pe hârtie, să-i ofer ceva mai mult, nu doar banalităţile seci pe care le îndrugăm în asemenea

momente, dar mesajul ei mi s-a părut urgent, era o chestiune importantă pe care voia s-o discute cu mine, aşa că am sunat-o şi n-am mai scris scrisoarea.

Avea aceeaşi voce, în mod remarcabil, aceeaşi voce care mă vrăjise cu patruzeci de ani în urmă. O gravitate cadenţată, o rostire cristalină, cu o urmă infimă de accent de pe Coasta de Est rămas din copilărie. Avea aceeaşi voce, dar Gwyn nu mai era aceeaşi, iar pe măsură ce a continuat conversaţia, am început să-mi conturez diferite imagini în minte, întrebându-mă cât de rău sau cât de bine străbătuse chipul ei deceniile. De-acum avea şaizeci şi doi de ani şi mi-a trecut brusc prin minte că n-aveam niciun chef să o văd din nou. Aveam să rămân dezamăgit fără doar şi poate şi nu voiam să-mi văd amintirile vagi din trecut spulberate de concreteţea dură a prezentului.

Am schimbat banalităţile uzuale, pălăvrăgind câteva minute despre Adam, despre moartea lui şi despre cât de greu îi era să accepte ceea ce se întâmplase, despre loviturile grele pe care ni le dă viaţa. Apoi am vorbit puţin despre vieţile noastre, despre căsnicii, copii şi muncă – o discuţie confortabilă şi foarte prietenoasă de ambele părţi, atât de mult încât mi-am găsit până şi tupeul de a o întreba dacă-şi mai aminteşte ziua petrecută în Riverside Park când am încercat s-o sărut. Bineînţeles că-şi amintea, mi-a zis ea, râzând pentru prima oară, dar de unde era să ştie că sfrijitul Jim de la facultate se va maturiza şi va deveni apoi James Freeman? Nu m-am maturizat niciodată, i-am zis. Şi acum sunt tot Jim. Nu mai sunt la fel de sfrijit, dar sunt acelaşi Jim.

Da, a fost o discuţie foarte cordială şi, deşi fiecare dispăruse din viaţa celuilalt cu câteva zeci de ani înainte, Gwyn vorbea de parcă n-ar fi trecut decât foarte puţin timp, de parcă acele decenii n-ar fi fost decât o lună sau două. Familiaritatea din tonul ei mi-a indus

un soi de sinceritate moleşită şi, fiindcă îmi lăsasem garda jos, când a ajuns în cele din urmă la problema ei arzătoare, adică atunci când mi-a explicat, în cele din urmă, de ce mă sunase, am făcut o gafă îngrozitoare. I-am spus adevărul în loc să o mint.

Adam mi-a trimis un e-mail, mi-a spus ea. Un e-mail lung, scris cu câteva zile înainte să... doar cu câteva zile înainte de sfârşit. Era o scrisoare frumoasă, o scrisoare de adio după cum îmi dau seama acum, iar într-un paragraf dinspre final mi-a pomenit că scrie ceva, un fel de carte şi că, dacă vreau s-o citesc, să iau legătura cu tine. Dar numai după moartea lui. Era foarte insistent în această privinţă. Numai după moartea lui. M-a mai avertizat că s-ar putea ca manuscrisul să mi se pară extrem de tulburător. Şi-a cerut scuze anticipate pentru asta, cerându-mi iertare dacă acea carte m-ar jigni în vreun fel, dar apoi mi-a zis că nu, n-ar trebui să mă deranjez s-o citesc, că ar trebui să dau uitării întreaga poveste. Era îngrozitor de derutant. În următoarea propoziţie, se răzgândea din nou şi-mi spunea să o citesc dacă vreau, că aveam dreptul să văd manuscrisul, că ar trebui să iau legătura cu tine, din moment ce tu ai singurul exemplar. N-am înţeles partea aia. Dacă a scris cartea pe un calculator, n-a salvat-o pe hard disk?

I-a spus lui Rebecca s-o şteargă, i-am răspuns eu. De-acum a dispărut de pe computer, iar singurul exemplar e cel pe care l-a printat şi mi l-a trimis mie.

Deci cartea chiar există.

Cam aşa ceva. Avea de gând să o scrie în trei capitole. Primele două sunt redactate într-o formă destul de bună, dar n-a reuşit să-l termine pe ultimul. A lăsat doar nişte însemnări, o schiţă făcută în grabă.

Voia să-l ajuţi să o publice?

Nu mi-a vorbit niciodată despre publicare, nu în mod direct, în orice caz. Nu voia decât să citesc manuscrisul şi apoi să hotărăsc eu ce se va face cu cartea.

Şi te-ai hotărât?

Nu. La drept vorbind, nici măcar nu m-am gândit la asta. Până adineauri, când mi-ai zis de publicare, această posibilitate nici nu mi-a dat prin cap.

Cred că ar trebui să-mi arunc şi eu o privire, ce zici?

Nu sunt sigur. E decizia ta, Gwyn. Dacă vrei s-o vezi, îţi fac o copie şi ţi-o trimit chiar azi prin poşta rapidă.

O să mă deranjeze?

Probabil.

Probabil?

Nu toată cartea, dar câteva lucruri o să te deranjeze, da.

Câteva lucruri. O, Doamne.

Nu-ţi face griji. Începând din acest moment, las decizia pe seama ta. Niciun cuvinţel din cartea lui Adam nu va fi publicat fără încuviinţarea ta.

Trimite-mi-o, Jim. Trimite-mi-o astăzi. Sunt fată mare de-acum şi ştiu cum să-mi înghit doctoria.

Cât de simplu ar fi fost să-mi acopăr urmele şi să neg existenţa cărţii sau să-i spun că am rătăcit-o pe undeva ori să susţin că Adam mi-a promis că o va trimite, dar n-a mai făcut-o. Subiectul mă luase însă prin surprindere şi n-am fost în stare să gândesc destul de repede ca să născocesc o poveste falsă. Ba chiar mai rău, îi spusesem lui Gwyn că existau trei capitole. Doar cel de-al doilea avea un potenţial vătămător pentru ea (împreună cu câteva remarci din capitolul trei, pe care aş fi putut să le şterg cu uşurinţă) şi, dacă i-aş fi zis că Adam n-a scris decât două capitole, *Primăvara*

şi *Toamna,* aş fi scutit-o de obligaţia de a se întoarce la apartamentul de pe West 107th Street ca să retrăiască ceea ce s-a întâmplat în vara aceea. Dar ea se aştepta deja să primească trei capitole şi, dacă i-aş fi trimis numai două, m-ar fi sunat din nou imediat şi mi-ar fi cerut paginile lipsă. Aşa că am fotocopiat tot ce aveam – *Primăvara*, *Vara* şi însemnările pentru *Toamna* – şi i le-am trimis în acea după-amiază la adresa din Boston. Îi făceam un lucru îngrozitor, dar deja nu mai aveam de ales. Voia să citească manuscrisul fratelui ei şi singurul exemplar din lume îmi aparţinea mie.

M-a sunat după două zile. Nu ştiu la ce mă aşteptam din partea ei, dar eram oarecum sigur că mă voi confrunta cu nişte emoţii intense – supărare, lacrimi, ameninţări, ruşine că-i fusese dezvăluit secretul –, însă Gwyn era nefiresc de stăpânită, mai degrabă stupefiată decât jignită, cred, ca şi cum cartea ar fi lovit-o atât de zdravăn, încât o aruncase într-o stare de neîncredere perplexă.

Nu înţeleg, mi-a zis. Majoritatea informaţiilor sunt atât de precise, atât de exacte, iar pe de altă parte sunt toate acele lucruri pe care le-a inventat. N-are niciun sens.

Ce lucruri? am întrebat-o, ştiind prea bine la ce se referea.

Mi-am iubit fratele, Jim. În tinereţe, mi-a fost mai apropiat decât oricine altcineva. Dar nu m-am culcat niciodată cu el. N-a existat niciun mare experiment pe când eram adolescenţi. N-a existat nicio relaţie incestuoasă în vara anului 1967. Da, am locuit împreună în acel apartament vreme de două luni, dar aveam dormitoare separate şi n-am făcut niciodată sex. Ce a scris Adam acolo e pură fantezie.

Probabil că nu e treaba mea şi n-ar trebui să te întreb, dar de ce ar face aşa ceva? Mai ales dacă celelalte elemente ale poveştii sunt adevărate.

Nu ştiu dacă sunt adevărate. Cel puţin n-am cum să verific dacă sunt adevărate. Însă toate celelalte lucruri se potrivesc cu ceea ce mi-a povestit Adam atunci, acum patruzeci de ani. Nu i-am cunoscut niciodată pe Born şi nici pe Margot, Cécile sau Hélène. N-am fost la New York, cu Adam, în primăvara aceea. N-am fost cu el la Paris în toamna aceea. Dar mi-a vorbit despre acele persoane şi tot ce mi-a spus despre ele în 1967 se potriveşte cu ceea ce spune despre ele în carte.

Cu atât mai ciudat, atunci, că inventează acele lucruri despre tine.

Ştiu că nu mă crezi. Ştiu că ţi se pare că încerc să mă apăr, că nu vreau să recunosc că acele lucruri s-au putut întâmpla între noi. Dar n-a fost aşa, ţi-o jur. M-am tot gândit la asta în ultimele douăzeci şi patru de ore şi singurul răspuns pe care îl găsesc e că acele pagini reprezintă fantezia unui muribund, un vis pe care şi l-ar fi dorit transformat în realitate, dar care nu s-a împlinit niciodată.

Şi l-a dorit?

Da, şi l-a dorit. Nu neg că acele sentimente ar fi existat, dar n-aveam niciun interes să le dau curs. Adam a fost prea ataşat de mine, Jim. Era un ataşament bolnăvicios, dar după ce-am locuit împreună o vreme în vara aceea, a început să-mi spună că i-am stricat relaţiile cu celelalte femei, că eu eram singura femeie pe care ar putea s-o iubească vreodată şi că, dacă n-am fi frate şi soră, s-ar însura cu mine într-o clipită. A spus-o cam în glumă, bineînţeles, dar nu mi-a făcut plăcere. Sinceră să fiu, m-am simţit uşurată când a plecat la Paris.

Interesant.

Şi apoi, după cum ştim amândoi, s-a întors în mai puţin de o lună – dat afară în mod ruşinos, după cum mi-a zis el însuşi o dată.

Însă atunci aveam deja alt coleg de apartament, iar Adam trebuia să-şi caute o locuinţă proprie. Eram încă prieteni, cei mai buni prieteni, dar am început să mă distanţez puţin de el, să-l îndepărtez tocmai pentru binele lui. Tu l-ai văzut destul de mult în ultimii doi ani de facultate, dar cât de des l-ai văzut împreună cu mine?

Încerc să-mi amintesc... Nu prea mult. Doar de vreo câteva ori.

Poftim atunci.

Şi ce se întâmplă acum cu cartea lui? O băgăm într-un sertar şi uităm de ea?

Nu neapărat. Cartea nu poate fi publicată în forma actuală. Nu numai că nu e adevărată – cel puţin în parte –, dar dacă acele pagini neadevărate şi-ar croi drumul în lumea largă, ar aduce nefericire şi dezastru în viaţa atâtor oameni. Sunt o femeie măritată, Jim. Am două fiice şi trei nepoţi, zeci de rude, sute de prieteni, o nepoată vitregă la care ţin foarte mult şi ar fi o crimă să publicăm cartea aşa cum arată acum. Eşti de acord cu mine?

Da, da. N-o să găseşti un adversar în mine.

Pe de altă parte, cartea m-a înduioşat profund. Mi-a adus fratele înapoi într-un fel la care nu m-aş fi aşteptat, într-un fel care m-a surprins cu totul, iar dacă o transformăm în ceva publicabil, i-aş da proiectului binecuvântarea mea.

M-ai cam pierdut. Cum vrei să faci o carte nepublicabilă publicabilă?

Aici intervii tu. Dacă nu eşti interesat să dai o mână de ajutor, uităm acum toată povestea şi nu mai vorbim niciodată despre ea. Dar dacă vrei să ajuţi, atunci uite ce îţi propun. Ia însemnările pentru partea a treia şi dă-le o formă decentă. N-ar trebui să fie prea greu pentru tine. Eu, una, n-aş putea s-o fac niciodată, dar tu eşti scriitor, vei şti cum s-o faci. Apoi, cel mai important lucru, ia

manuscrisul la mână şi schimbă toate numele. Îţi aduci aminte de vechile emisiuni tv din anii ’50? *Numele au fost schimbate pentru a-i proteja pe nevinovaţi.* Schimbi numele de oameni şi locuri, adaugi sau tai din text după cum ţi se pare mai bine, iar după aceea publici cartea sub semnătura ta.

Dar atunci n-ar mai fi cartea lui Adam. Mi se pare oarecum necinstit. Ca şi cum aş fura... ca o formă ciudată de plagiat.

Nu, dacă o îmbini cum trebuie. Dacă îi recunoşti lui Adam meritul pentru pasajele scrise de el – adevăratului Adam, sub numele fals pe care-l vei inventa pentru el –, atunci nu vei mai fura de la el, îi vei aduce un omagiu.

Dar nimeni nu va şti că e vorba de Adam.

Mai contează oare? Eu şi cu tine vom şti şi, din punctul meu de vedere, noi suntem singurii care contează.

Uiţi de soţia mea.

Ai încredere în ea, nu?

Bineînţeles că am încredere în ea.

Atunci nu vom şti decât noi trei.

Nu sunt sigur, Gwyn. Trebuie să mă gândesc la asta. Dă-mi puţin timp, bine?

Îţi las tot timpul de care ai nevoie. Nu e nicio grabă.

Mi s-a părut că şi-a spus povestea în mod convingător, mai mult decât plauzibil, şi, de dragul ei, voiam s-o cred. Dar nu puteam, cel puţin nu întru totul, cel puţin nu fără o puternică îndoială că textul din *Vara* era o poveste trăită, şi nu un vis lasciv al unui om nebun şi muribund. Ca să-mi satisfac curiozitatea, mi-am luat o zi liberă de la scrierea romanului la care lucram şi m-am dus în campusul Universităţii Columbia, unde am aflat de la un administrator de la Şcoala de Relaţii Internaţionale că Rudolf Born

lucrase ca profesor-invitat în anul universitar 1966-1967 şi apoi am descoperit, după o incursiune în sala de microfilme de la Biblioteca Butler, acelaşi Castel al Somnului unde lucrase Walker în acea vară, că într-o dimineaţă de mai fusese găsit în Riverside Park cadavrul lui Cedric Williams, în vârstă de optsprezece ani, cu peste douăsprezece plăgi înjunghiate în piept şi în partea superioară a corpului. Aşadar, *celelalte lucruri*, după cum le spusese Gwyn, erau relatate corect în manuscrisul lui Walker, iar dacă aceste *celelalte lucruri* erau adevărate, atunci de ce s-ar fi apucat să inventeze ceva neadevărat, condamnându-se printr-o relatare extrem de detaliată şi autoacuzatoare a unei iubiri incestuoase? Se poate ca versiunea lui Gwyn despre acele două luni de vară să fi fost corectă, dar la fel de bine se poate ca Gwyn să mă fi minţit. Şi, dacă m-a minţit, cine o poate condamna pentru că nu vrea ca adevărul să fie scos la lumină? În situaţia ei, oricine ar minţi, toată lumea ar minţi, minciuna ar fi singura alternativă. În timp ce mă întorceam în Brooklyn cu metroul, am ajuns la concluzia că pentru mine nu mai conta. Conta pentru ea, dar nu şi pentru mine.

Au trecut câteva luni, iar între timp nu m-am gândit mai deloc la propunerea lui Gwyn. Eram foarte ocupat să lucrez la cartea mea, ajungând la ultimele etape ale unui roman care îmi consumase deja câţiva ani din viaţă, iar Walker şi sora lui au început să mi se şteargă din minte, să se topească, transformându-se în două siluete neclare la orizontul îndepărtat al conştiinţei mele. Ori de câte ori îmi zburau gândurile la cartea lui Adam, eram destul de sigur că nu voiam să mă implic în aşa ceva, că povestea era încheiată. Apoi, mi s-au întâmplat două lucruri care m-au făcut să mă răzgândesc. Mi-am terminat cartea, ceea ce însemna că aveam libertatea să-mi îndrept atenţia spre alte lucruri, şi am dat peste câteva informaţii noi legate de povestea lui Walker, un fel de

coda, un ultim capitol micuţ care i-a dat proiectului o nouă semnificaţie din punctul meu de vedere – şi, odată cu acea semnificaţie, un nou elan de a începe.

Am descris deja cum am restructurat însemnările lui Walker pentru *Toamna*. În ceea ce priveşte numele din carte, le-am inventat potrivit instrucţiunilor lui Gwyn, iar cititorul poate să fie sigur că Adam Walker nu e Adam Walker. Gwyn Walker Tedesco nu e Gwyn Walker Tedesco. Margot Jouffroy nu e Margot Jouffroy. Hélène şi Cécile Juin nu sunt Hélène şi Cécile Juin. Cedric Williams nu e Cedric Williams. Sandra Williams nu e Sandra Williams, iar fiica ei, Rebecca, nu e Rebecca. Nici măcar Born nu e Born. Adevăratul său nume semăna cu cel al altui poet provensal şi mi-am permis să înlocuiesc traducerea celuilalt poet făcută de ne-Walker cu o traducere proprie, ceea ce înseamnă că observaţiile despre *Infernul* lui Dante de pe prima pagină din această carte nu se aflau în manuscrisul original al lui ne-Walker. În ultimul rând, presupun că nu mai e nevoie să adaug că nu mă numesc Jim.

Westfield, New Jersey nu e Westfield, New Jersey. Lacul Echo nu e Lacul Echo. Oakland, California nu e Oakland, California. Boston nu e Boston şi, deşi ne-Gwyn lucrează pe piaţa editorială, nu e director al unei edituri universitare. New York-ul nu e New York, Universitatea Columbia nu e Universitatea Columbia, dar Parisul este Paris. Paris e singurul element real. Am reuşit să-l păstrez fiindcă Hôtel du Sud a dispărut cu multă vreme în urmă, iar toate mărturiile înregistrate despre şederea lui ne-Walker acolo în 1967 au dispărut şi ele de multă vreme.

Mi-am terminat romanul la sfârşitul verii trecute (2007). La scurtă vreme, am început să pregătesc cu soţia mea o călătorie la

Paris (fiica surorii ei se mărita cu un francez în octombrie) şi discuţiile despre Paris m-au făcut să mă gândesc din nou la Walker. M-am întrebat dacă aş fi putut să le dau de urmă celor câtorva actori ai nereuşitei drame a răzbunării pe care a montat-o el acolo acum patruzeci de ani şi, în cazul în care aş fi putut, dacă vreunul dintre ei ar fi dispus să stea de vorbă cu mine. Born mă interesa în mod deosebit, dar aş fi fost la fel de bucuros să discut cu oricare dintre celelalte personaje pe care aş fi reuşit să le găsesc – Margot, Hélène sau Cécile. N-am avut noroc cu primii trei, dar când am dat o căutare pe Google după numele lui Cécile Juin, mi-au apărut pe ecran uriaşe cantităţi de informaţii. După ce m-am întâlnit cu fata de optsprezece ani din manuscrisul lui Walker, nu m-am mirat să aflu că a ajuns specialistă în literatură. Predase la universităţile din Lyon şi Paris, iar în ultimii zece anii lucrase la C.N.R.S. (Centrul Naţional de Cercetări Ştiinţifice) ca membră a unei mici echipe de cercetare a manuscriselor scriitorilor francezi din secolele al XVIII-lea şi al XIX-lea. Se specializase în Balzac, despre care publicase două cărţi, dar am dat peste numeroase alte lucrări şi articole, un întreg catalog de texte publicate pe parcursul a trei decenii. Foarte bine pentru ea, mi-am zis. Şi foarte bine şi pentru mine, din moment ce puteam să-i scriu.

Am schimbat două scrisori scurte. Într-a mea, m-am prezentat drept un prieten de-al lui Walker, i-am dat vestea despre recenta moarte a lui Adam şi am întrebat-o dacă n-am putea să ne întâlnim în cursul apropiatei mele vizite la Paris. Era un mesaj scurt şi la obiect, fără întrebări despre căsătoria mamei ei cu Born, fără nicio trimitere la însemnările lui Walker pentru *Toamna*, era pur şi simplu o rugăminte de a ne întâlni în octombrie. Mi-a răspuns prompt. Iată cum arată scrisoarea, în traducerea mea din franceză:

M-a devastat vestea morţii lui Adam. L-am cunoscut puţin timp în tinereţe, la Paris, cu mulţi ani în urmă, dar nu l-am uitat niciodată. A fost prima mea dragoste, dar apoi m-am întors urât împotriva lui, am făcut un gest atât de crud şi de impardonabil care mi-a apăsat conştiinţa mereu. I-am trimis o scrisoare în care îmi ceream iertare, după ce s-a întors la New York, dar plicul a venit înapoi, cu menţiunea *destinatar necunoscut*.

Da, îmi va face mare plăcere să mă întâlnesc cu dumneavoastră când veţi veni la Paris luna viitoare. Vă avertizez, totuşi: sunt o bătrână prostuţă, iar emoţiile tind să-mi scape de sub control. Dacă vom vorbi despre Adam (aşa cum presupun că se va întâmpla), e foarte probabil să cedez nervos şi să izbucnesc în plâns. Să nu mi-o luaţi în nume de rău.

Avea cincizeci şi opt de ani, bineînţeles, şi mă îndoiam că Cécile Juin ar fi avut vreo trăsătură care să justifice calificativul de „prostuţă". Femeia îşi păstrase simţul umorului intact din câte se părea şi, având un asemenea succes în domeniul ei îngust de cercetare academică, probabil că înţelesese cât de ciudată era viaţa pe care şi-o alesese: închisă în cămăruţe prin biblioteci şi pivniţe, cufundată în studiul manuscriselor morţilor, o carieră petrecută în domeniul silenţios al prafului. Într-un P.S. la scrisoare, îmi dezvăluia cu cât sarcasm îşi privea munca. Mi-a spus că îmi recunoaşte numele şi că, dacă eram acel James Freeman la care se gândea ea, se întreba dacă n-aş fi dispus să particip la un studiu pe care îl realiza împreună cu echipa ei, despre metodele de compoziţie ale scriitorilor contemporani. Computer sau maşină de scris, creion sau stilou, carnet sau foi de hârtie, câte schiţe înainte de terminarea unei cărţi. Da, ştiu, chestii foarte plictisitoare, a

adăugat ea. Dar asta e slujba noastră de la C.N.R.S.: să facem lumea cât mai plictisitoare cu putinţă.

Scrisoarea ei avea o notă autoironică, dar mai avea şi ceva chinuitor şi mi-am dat seama cu mirare cât de bine şi-l amintea pe Walker. Îl cunoscuse doar câteva săptămâni în vremurile îndepărtate ale adolescenţei şi totuşi prietenia lor probabil că stârnise ceva în ea care-i modificase percepţia despre sine, care o azvârlise pentru prima oară într-o confruntare directă cu profunzimile propriei inimi. *Nu l-am uitat niciodată... A fost prima mea dragoste.* Nu eram pregătit pentru o mărturisire atât de sinceră. Însemnările lui Walker abordau problema pasiunii crescânde a lui Cécile pentru el, dar s-a dovedit că sentimentele ei au fost mai intense decât îşi închipuise el. Şi apoi l-a scuipat în faţă. În acelaşi timp, probabil că ea a simţit că furia sa era îndreptăţită. Walker îl defăimase pe Born, o supărase pe mama ei, iar Cécile se simţise trădată. Dar apoi, la scurtă vreme, îi trimisese o scrisoare în care îşi cerea scuze. Oare asta însemna că-şi reconsiderase poziţia? Oare i se întâmplase ceva care o făcuse să creadă că acuzaţiile lui Walker erau adevărate? Aceasta era prima întrebare pe care aveam de gând să i-o pun.

Am rezervat o cameră cu soţia mea la Hôtel d'Aubusson pe Rue Dauphine. Mai stătuserăm acolo şi înainte, am stat la diferite hoteluri din Paris de-a lungul timpului, dar voiam să mă întorc pe Rue Dauphine de această dată pentru că se întâmpla să fie tocmai în mijlocul cartierului unde stătuse Walker în 1967. Chiar dacă Hôtel du Sud dispăruse deja, multe dintre celelalte locuri pe care le frecventase Adam existau încă. Vagenende, de pildă. La Palette şi Cafe Conti funcţionau încă, ba chiar şi bufetul de pe Rue Mazet distribuia încă mâncare necomestibilă studenţilor înfometaţi. Se schimbaseră atât de multe în ultimii patruzeci de ani, iar cartierul

odinioară dărăpănat devenise una dintre cele mai elegante zone din Paris, însă majoritatea reperelor din povestea lui Walker supravieţuiseră trecerii timpului. După ce ne-am înregistrat la hotel în prima dimineaţă, am ieşit în oraş cu soţia mea şi am hoinărit pe străzi câteva ore. De fiecare dată când îi arătam vreunul dintre acele locuri, mă strângea de mână şi scotea un mormăit scurt şi sarcastic.

Eşti incorigibil, mi-a zis, în cele din urmă.

Ba chiar deloc, i-am răspuns. Doar că absorb atmosfera... mă pregătesc pentru ziua de mâine.

Cécile Juin şi-a făcut apariţia la ora patru în după-amiaza următoare, intrând în barul hotelului cu o servietă mică din piele pe care o ţinea la subsuoara stângă. Luându-mă după descrierile pe care i le-a făcut Walker în însemnările pentru *Toamna*, trupul i se umflase spectaculos din 1967. Fata de optsprezece ani, slabă şi îngustă în umeri, era de-acum o femeie plinuţă şi rotunjoară de cincizeci şi opt de ani, cu părul castaniu tuns scurt (vopsit; când mi-a dat mâna şi s-a aşezat în faţa mea, am observat câteva rădăcini încărunţite), un chip uşor ridat, cu bărbia uşor căzută şi cu aceiaşi ochi ageri şi pătrunzători pe care îi observase Walker la prima lor întâlnire. Poate că ţinuta ei era puţin fâşneaţă, dar nu mai era mănunchiul de nervi tremurător, care-şi rodea unghiile şi care îi dăduse atâtea griji mamei sale în trecut. Era o femeie pe deplin stăpână pe sine, o femeie care parcursese un drum lung din perioada când o cunoscuse Walker. La câteva secunde după ce s-a aşezat, am rămas niţel surprins s-o văd scoţând un pachet de ţigări şi apoi, pe măsură ce se scurgeau minutele, m-am mirat şi mai tare să observ că era o fumătoare înrăită, cu o tuse adâncă şi huruitoare şi cu vocea aspră de contralto a unui tutungiu veteran. Când a

venit chelnerul la masă şi ne-a întrebat ce dorim, ea şi-a comandat un whiskey. Excelent. I-am zis să ne aducă două.

Mă pregătisem să dau ochii cu o excentrică pedantă, cu o imagine banală şi conservatoare de cadru didactic. Poate că Cécile îşi avea excentricităţile ei, dar femeia pe care am cunoscut-o în acea zi era cu picioarele pe pământ, amuzantă, o prezenţă plăcută. Era îmbrăcată simplu, dar elegant (semn de încredere în sine, mi s-a părut mie, semn de respect de sine) şi, deşi nu era genul de persoană care se deranjează să se dea cu ruj sau cu ojă, arăta extrem de feminină în costumul ei de lână cenuşiu – cu brăţări de argint la fiecare mână şi cu o eşarfă viu colorată înfăşurată în jurul gâtului. În timpul conversaţiei noastre lungi de două ore am aflat că-şi petrecuse cincisprezece ani făcând psihanaliză (de la vârsta de douăzeci până la treizeci şi cinci de ani), că se măritase şi divorţase, că se recăsătorise apoi cu un bărbat cu douăzeci de ani mai mare ca ea (care murise în 1999) şi că nu avea copii. Asupra acestui ultim subiect a făcut un comentariu:

Câteva regrete, da, dar adevărul e că probabil aş fi fost o mamă îngrozitoare. N-am pic de talent, mă înţelegeţi.

În primele douăzeci sau treizeci de minute, am vorbit mai ales despre Adam. Cécile voia să ştie tot ce puteam să-i spun despre ce se întâmplase în viaţa lui după ce pierduse legătura cu el. I-am explicat că şi eu pierdusem legătura cu el şi că, din moment ce nu ne reluaserăm relaţia decât cu puţin timp înainte de moartea lui, singura mea sursă de informaţii era scrisoarea pe care mi-o trimisese primăvara trecută. Unul după altul, i-am prezentat momentele mai importante pe care le pomenise Walker – cum a căzut pe scări şi şi-a rupt piciorul în noaptea absolvirii facultăţii, norocul de a nimeri un număr foarte mare la tragerea la sorţi pentru recrutare, mutarea la Londra şi anii dedicaţi scrisului şi

traducerilor, publicarea primei şi singurei sale cărţi, hotărârea de a se lăsa de poezie şi de a studia dreptul, munca sa de activist comunitar în nordul Californiei, căsătoria cu Sandra Williams, dificultăţile cu care s-au confruntat fiind un cuplu interrasial în America, fiica sa vitregă Rebecca şi cei doi copii ai ei –, iar apoi am adăugat că, dacă voia să afle mai multe, ar fi putut să stabilească o întâlnire cu sora lui, care ar fi negreşit bucuroasă să-i ofere până şi cele mai mici detalii. După cum îmi spusese, Cécile a cedat nervos şi a izbucnit în plâns. M-a înduioşat că se înţelegea pe sine însăşi atât de bine încât putuse să prezică acele lacrimi, dar cu toate că ştia că avea s-o podidească plânsul, lacrimile ei nu aveau nimic forţat sau voluntar. Erau lacrimi sincere şi spontane şi, deşi mă aşteptasem şi eu s-o văd plângând, mi-am dat seama că mi-era sincer milă de ea.

Apoi mi-a zis:

Cred că ştiţi că locuia prin apropiere. La numai vreo treizeci de secunde de aici, pe Rue Mazarine. Am trecut pe lângă acea clădire când veneam să mă întâlnesc cu dumneavoastră – e prima oară după ani buni când am trecut pe strada aceea. Ciudat, nu-i aşa? Ciudat că acel hotel a dispărut, acel loc îngrozitor şi dărăpănat unde stătea Adam. E atât de viu în amintirea mea, nu-mi vine să cred că a dispărut. M-am dus la el o singură dată, doar o dată pentru vreo două ore, dar nu pot să uit acea vizită, e încă vie în amintirea mea. M-am dus acolo pentru că eram supărată pe el. Într-o dimineaţă, devreme. Am chiulit de la şcoală şi m-am dus la hotel. Am urcat scările şubrede, am bătut la uşă. Eram atât de supărată, că l-aş fi strâns de gât, fiindcă îl iubeam aşa de mult. Mă înţelegeţi, eram o fătucă idioată, o fată imposibilă şi nesuferită, o fată nătângă şi imbecilă, cu ochelari pe nas şi cu o inimă bolnavă şi tremurândă şi am avut îndrăzneala să mă îndrăgostesc de un băiat

ca Adam, Adam cel perfect, şi mă întreb ce Dumnezeu l-o fi îndemnat să-şi piardă vremea la taclale cu mine? M-a poftit înăuntru. M-a domolit. Era bun cu mine, atât de bun cu mine, mi-am pus viaţa în mâinile lui şi el a fost bun cu mine. Ar fi trebuit să ştiu încă de atunci ce om bun era. N-ar fi trebuit să-i pun la îndoială nici măcar un cuvânt. Adam. Visam la săruturile lui. Asta-i tot ce mi-am dorit vreodată – să mă sărute Adam, să mă dăruiesc lui Adam –, însă mi s-a terminat timpul şi nu ne-am mai sărutat deloc, nu ne-am atins niciodată, iar înainte să mă dezmeticesc, Adam dispăruse.

În acel moment a cedat nervos Cécile şi a izbucnit în plâns. I-a luat vreo două-trei minute să-şi revină şi să poată vorbi din nou, iar când ne-am reluat conversaţia, primul lucru pe care mi l-a spus mi-a deschis calea către următoarea fază a întâlnirii.

Îmi pare rău, mi-a zis. Trăncănesc ca o nebună. Habar n-aveţi despre ce vorbesc.

Ba nu, ştiu despre ce vorbiţi. Ştiu exact despre ce vorbiţi.

Dar n-aveţi de unde să ştiţi.

Credeţi-mă, ştiu. Eraţi supărată pe Adam fiindcă nu vă sunase de câteva zile. În noaptea dinaintea începerii şcolii, luase cina cu dumneavoastră şi cu mama dumneavoastră în apartamentul de pe Rue de Verneuil. După desert, i-aţi cântat la pian – o invenţiune în două părţi de Bach – şi, apoi, fiindcă aţi ieşit puţin din cameră, mama dumneavoastră a avut prilejul să vorbească între patru ochi cu Adam, iar ceea ce i-a spus *l-a pus pe fugă*, după cum v-aţi exprimat dumneavoastră.

El v-a povestit?

Nu, nu mi-a povestit. Dar a scris despre asta şi eu am citit paginile pe care le-a scris.

V-a trimis o scrisoare?

De fapt, e vorba de o carte scurtă. Sau de o tentativă de a scrie o carte. Şi-a petrecut ultimele luni din viaţă lucrând la o autobiografie despre anul 1967. A fost un an important pentru el.

Da, un an foarte important. Cred că încep să înţeleg.

Dacă n-ar fi fost manuscrisul lui Adam, n-aş fi auzit niciodată de dumneavoastră.

Şi acum vreţi să aflaţi ce s-a întâmplat, nu-i aşa?

Înţeleg de ce Adam vă considera atât de inteligentă. Vă prindeţi repede, nu?

Cécile mi-a zâmbit şi şi-a mai aprins o ţigară.

Din câte se pare, sunt în dezavantaj, mi-a zis.

Cum aşa?

Ştiţi mult mai multe despre mine decât ştiu eu despre dumneavoastră.

Ştiu doar despre dumneavoastră de când aveaţi optsprezece ani. Despre ce s-a întâmplat după aceea nu ştiu nimic. L-am căutat pe Born, am căutat-o pe Margot Jouffroy, am căutat-o şi pe mama dumneavoastră, dar aţi fost singura pe care am reuşit s-o găsesc.

Asta pentru că toţi ceilalţi au murit deja.

Ah, ce îngrozitor! Îmi pare rău... mai ales pentru mama dumneavoastră.

Ea a murit acum şase ani. În octombrie – mâine se împlinesc exact şase ani. Cam la o lună după atacurile de la New York şi Washington. Avea probleme cardiace de ceva vreme, iar într-o zi inima i-a cedat pur şi simplu. Avea şaptezeci şi şase de ani. Eu aş fi vrut să trăiască până la o sută, dar, după cum ştiţi, ceea ce vrem nu se potriveşte mai niciodată cu ceea ce obţinem.

Şi Margot?

N-am cunoscut-o aproape deloc. Mi s-a spus că s-a sinucis. Cu multă vreme în urmă – cândva prin anii 70.

Şi Born?

Anul trecut. Cred. Dar nu sunt absolut sigură. Există o şansă firavă să fie încă în viaţă pe undeva.

Born şi mama dumneavoastră au rămas căsătoriţi până la moartea ei?

Căsătoriţi? Nu s-au mai căsătorit.

Nu s-au mai căsătorit? Eu credeam...

Au vorbit despre asta o vreme, dar pe urmă nu s-au mai căsătorit.

Adam a fost cumva cel responsabil de împiedicarea căsătoriei?

În parte, presupun, dar nu întru totul. Când a vorbit cu mama mea şi a lansat acele acuzaţii nebuneşti la adresa lui Rudolf, ea nu l-a crezut. La o adică, nici eu nu l-am crezut.

Eraţi atât de furioasă, că l-aţi scuipat în faţă, nu-i aşa?

Da, l-am scuipat în faţă. A fost cel mai urât lucru pe care l-am făcut în întreaga mea viaţă şi încă nu m-am iertat pentru asta.

I-aţi scris lui Adam ca să vă cereţi iertare. Asta înseamnă cumva că v-aţi schimbat părerea despre povestea lui?

Nu, nu atunci. I-am scris pentru că-mi era ruşine de ce făcusem şi voiam să ştie cât de rău îmi părea. Am încercat să vorbesc cu el personal, dar când, în cele din urmă, mi-am adunat curajul să sun la hotel, nu mai era acolo. Mi s-a spus că se întorsese în America. Nu reuşeam să înţeleg. De ce-ar fi plecat aşa, pe neaşteptate? Singura explicaţie la care mă puteam gândi era că ceea ce-i făcusem îl supărase atât de tare, încât nu mai putea suporta să rămână la Paris. Ce ziceţi de această interpretare egoistă a desfăşurării evenimentelor? Când l-am rugat pe Rudolf să vorbească cu conducătorul programului de studii de la Columbia şi să afle ce s-a întâmplat, mi-a spus că Adam a plecat fiindcă era nemulţumit de cursurile pe care le urma. Mi se părea cusut cu aţă albă şi n-am

crezut povestea asta nici măcar o secundă. Eram convinsă că a plecat din cauza mea.

Dar acum vă daţi seama că n-a fost aşa, nu?

Da, îmi dau seama. Dar mi-a luat ani buni să aflu adevărul.

Ani buni. Ceea ce înseamnă că povestea lui Adam n-a avut niciun efect asupra mamei dumneavoastră.

N-aş zice asta. După plecarea lui Adam, Rudolf vorbea întruna despre el. La urma urmei, fusese acuzat de crimă şi era scandalizat, de-a dreptul scos din minţi, aşa că a tunat şi fulgerat împotriva lui Adam săptămâni întregi. Ar trebui băgat la închisoare douăzeci de ani, aşa zicea. Ar trebui spânzurat de cel mai apropiat felinar. Ar trebui trimis pe Insula Diavolului. Era atât de exagerat, de extrem, încât a început s-o cam sâcâie pe mama. Îl cunoştea pe Rudolf de multă vreme, de mulţi ani, aproape de tot atâta timp de cât îl cunoştea şi pe tata şi, în mare parte, fusese nemaipomenit de amabil cu ea – atent, grijuliu, binevoitor. Existau şi câteva momente de harţă, bineînţeles, mai ales când el se apuca să vorbească despre politică, dar politica era politică, nu treburi personale. Şi apoi Rudolf era turbat şi cred că mama începea să intre la bănuieli în privinţa lui. Oare chiar era pregătită să-şi petreacă restul vieţii alături de un bărbat cu un asemenea caracter violent? După o lună sau două, Rudolf a început să se potolească, iar până la Crăciun, crizele şi izbucnirile lui nebuneşti au încetat cu totul. Îmi aduc aminte că am avut o iarnă liniştită, dar apoi a venit primăvara, mai ’68, şi a explodat toată ţara. Pentru mine a fost una dintre cele mai importante perioade din viaţa mea. Am participat la marşuri, la demonstraţii, am contribuit la închiderea şcolii mele şi, dintr-odată, m-am transformat într-o activistă, într-o revoluţionară entuziastă care făcea propagandă pentru răsturnarea guvernului. Mama simpatiza cu cauza studenţilor, dar Rudolf,

fiind de extremă dreaptă, n-avea decât dispreţ pentru ei. În acea primăvară ne-am certat îngrozitor de câteva ori, nişte partide de urlete cumplite din cauza legii şi justiţiei, a lui Marx şi Mao, a anarhiei şi revoltei şi, pentru prima oară, politica nu mai era doar politică, era o treabă personală. Mama era prinsă la mijloc, ceea ce a făcut-o din ce în ce mai nefericită, din ce în ce mai tăcută şi mai retrasă. Divorţul de tata trebuia să se finalizeze la începutul lui iunie. În Franţa, cuplurile care divorţează trebuie să stea de vorbă cu un judecător încă o dată înainte să semneze hârtiile. Li se cere să se mai gândească, să-şi reconsidere decizia şi să se asigure că vor să meargă până la capăt. Tata era în spital – îmi închipui că ştiţi totul despre asta – şi mama s-a dus singură la întâlnirea cu judecătorul. Când a întrebat-o dacă avea îndoieli în privinţa deciziei sale, i-a răspuns că da, s-a răzgândit şi nu mai voia să divorţeze. Se apăra de Rudolf, mă înţelegeţi. Nu mai voia să se mărite cu el şi, rămânând căsătorită cu tata, nu mai *putea* să se mărite cu el.

Şi Born cum a reacţionat?

Cu o amabilitate copleşitoare. A zis că înţelege de ce nu poate să meargă până la capăt, a zis că o admiră pentru statornicia şi curajul ei şi că o consideră o femeie nobilă şi extraordinară. Poate că nu v-aţi fi aşteptat, dar iată, s-a purtat minunat.

Cât timp a mai trăit tatăl dumneavoastră?

Încă un an şi jumătate. A murit în ianuarie 1970.

Şi Born nu s-a mai întors să-şi reînnoiască cererea în căsătorie?

Nu. A plecat din Paris după ’68 şi a început să predea la Londra. L-am văzut cu mama la înmormântarea tatei, iar după vreo două săptămâni i-a scris mamei o scrisoare lungă şi sinceră despre trecut, dar asta a fost tot. Subiectul căsătoriei n-a mai fost atins de atunci.

Şi ce s-a întâmplat cu mama dumneavoastră? Şi-a găsit pe altcineva?

A avut câţiva prieteni de-a lungul timpului, dar nu s-a recăsătorit.

Iar Born s-a mutat la Londra. L-aţi mai văzut vreodată?

O dată, la vreo opt luni după moartea mamei.

Şi?

Îmi pare rău. Nu cred că pot să vorbesc despre asta.

De ce nu?

Fiindcă, dacă aş încerca să vă spun ce s-a întâmplat, n-aş reuşi să vă descriu cât de stranie şi de tulburătoare a fost acea experienţă pentru mine.

Mă luaţi peste picior, nu?

Doar puţin. Ca să folosesc expresia dumneavoastră, nu pot să vă *spun* nimic, dar, dacă vreţi, puteţi să *citiţi* ce s-a întâmplat.

Ah, înţeleg. Şi unde se află acest text misterios al dumneavoastră?

La mine acasă. Am avut jurnal încă de la vârsta de doisprezece ani şi am scris nenumărate pagini despre ceea ce s-a întâmplat în timpul vizitei mele acasă la Rudolf. O relatare de martor, de la faţa locului, dacă vreţi. Cred că v-ar interesa. Dacă vreţi, aş putea să fotocopiez paginile şi să vi le aduc aici mâine. Dacă nu sunteţi disponibil, vi le las la recepţie.

Mulţumesc. Foarte generos din partea dumneavoastră. De-abia aştept să le citesc.

Şi acum – mi-a zis Cécile, cu un rânjet larg pe faţă în timp ce se întindea după servieta din piele, din care a scos un caiet mare şi roşu putem să trecem la studiul pentru C.N.R.S.?

În după-amiaza următoare, când m-am întors cu soţia mea la hotel după un prânz prelungit cu sora ei, pachetul mă aştepta la

recepţie. Pe lângă paginile fotocopiate din jurnal, Cécile adăugase şi o scurtă scrisoare. Îmi mulţumea pentru whiskey, pentru că-i suportasem lacrimile *groteşti şi impardonabile* şi pentru că-mi dedicasem atâta timp ca să vorbesc cu ea despre Adam. Apoi îşi cerea scuze pentru scrisul ei ilizibil şi se oferea să mă ajute dacă întâmpinam probleme şi nu reuşeam să-l descifrez. Mi s-a părut foarte lizibil. Fiecare cuvânt era clar, nu m-am încurcat în nicio literă şi în niciun semn de punctuaţie. Jurnalul era scris în franceză, bineînţeles, iar în continuare redau traducerea mea, pe care o transcriu cu permisiunea autoarei.

Nu mai am nimic de adăugat. Cécile Juin e ultima persoană în viaţă din povestea lui Walker şi, fiindcă e ultima, mi se pare potrivit ca ea să aibă ultimul cuvânt.

JURNALUL LUI CÉCILE JUIN

27/4. Primit o scrisoare de la Rudolf Born astăzi. Au trecut şase luni şi el de-abia a aflat despre moartea mamei. Cât a trecut de când nu l-am mai văzut, de când n-am mai primit veşti de la el? Cred că douăzeci de ani, poate douăzeci şi cinci.

Mi se pare abătut, zdrobit de această veste. De ce-ar trebui să însemne atât de mult pentru el, după atâţia ani de tăcere? Îmi scrie elocvent despre puterea ei de caracter, despre ţinuta ei demnă şi despre căldura ei lăuntrică, despre cât de bine se adapta la gândurile altora. N-a încetat niciodată să o iubească, îmi zice, iar acum, că ea a părăsit această lume, simte că o parte din el a dispărut odată cu ea.

S-a pensionat. Are şaptezeci şi unu de ani, e necăsătorit şi sănătos. În ultimii şase ani a trăit într-un loc numit Quillia, o insuliţă aflată între Trinidad şi arhipelagul Grenadinelor la

confluenţa Atlanticului cu Marea Caraibilor, puţin la nord de ecuator. N-am auzit niciodată de ea. Să nu uit să o caut pe hartă.

În ultima propoziţie din scrisoare, mă roagă să-i dau veşti despre mine.

29/4. I-am răspuns lui R.B. la scrisoare. Mult mai pe faţă decât aveam de gând, dar de îndată ce m-am apucat să vorbesc despre mine, mi-a venit greu să mă opresc. Când scrisoarea mea va ajunge la el, va afla despre munca mea, despre căsătoria cu Stéphane, despre moartea lui Stéphane acum trei ani, despre cât de singură şi de vlăguită mă simt aproape tot timpul. Mă întreb dacă n-am exagerat.

Ce sentimente nutresc faţă de acest bărbat? Sentimente complicate, ambigue, care îmbină compasiunea cu indiferenţa, prietenia cu prudenţa, admiraţia cu uimirea. Inteligenţă ascuţită, maniere frumoase, un râset binevoitor, generozitate. După accidentul tatei, a apărut în viaţa noastră şi a devenit reazemul nostru moral, stânca pe care ne-am refugiat ani la rând. A fost un sfânt cu mama, un tovarăş galant, serviabil şi iubitor, disponibil mereu în momentele grele. În ceea ce mă priveşte, eu nu aveam nici măcar doisprezece ani când lumea noastră s-a prăbuşit şi de câte ori nu m-a scos el din depresie cu încurajările şi laudele lui, cu demonstraţiile lui de mândrie faţă de firavele mele realizări, cu atitudinea lui indulgentă faţă de chinurile mele adolescentine? Atâtea calităţi de valoare, îi sunt atât de recunoscătoare şi totuşi îi opun rezistenţă în continuare. Mă întreb dacă asta ţine de ciocnirile noastre înverşunate din mai '68, de acele săptămâni nebune din mai, când eram într-un război neîncetat, care a produs o ruptură între noi ce nu s-a mai îndreptat niciodată? Poate că da. Însă îmi place să mă consider o persoană neranchiunoasă, în stare să-i ierte

pe cei din jur – şi, în adâncul sufletului, cred că l-am iertat cu multă vreme în urmă. L-am iertat fiindcă mă pufneşte râsul când îmi aduc aminte de acea vreme şi nu mai simt nicio furie. În schimb, ceea ce simt e îndoială, o senzaţie care a început să pună stăpânire pe mine cu câteva luni înainte – încă din toamnă, când m-am îndrăgostit de Adam Walker. Dragul de Adam, care s-a dus la mama cu acele acuzaţii oribile la adresa lui R.B. N-aveai cum să-l crezi, dar acum, când au trecut atâţia ani, acum, că m-am tot gândit şi am analizat şi reanalizat la nesfârşit ce motiv ar fi avut Adam să spună aşa ceva, îmi vine greu să-mi dau seama ce să cred. Nu mai încape nicio îndoială că exista o animozitate între Adam şi R.B. şi desigur că lui Adam i s-a părut că era în interesul mamei să anuleze căsătoria, aşa că poate a inventat o poveste ca s-o sperie şi s-o facă să se răzgândească. O poveste îngrozitoare, prea îngrozitoare ca să fie adevărată şi, prin urmare, o greşeală din partea lui, însă Adam era, în fond, un om bun şi, dacă credea că există ceva dubios în trecutul lui R.B., atunci poate că aşa şi era. De aici şi îndoielile mele, care m-au măcinat ani în şir. Dar nu pot să condamn un om doar pe baza intensităţii îndoielii. Trebuie să am dovezi şi, din moment ce nu există nicio dovadă, trebuie să-l cred pe cuvânt pe R.B.

11/5. Un răspuns de la R.B. Îmi scrie că trăieşte izolat într-o casă mare de piatră care dă spre ocean. Casa se numeşte Dealul Lunii, iar condiţiile de trai sunt destul de rudimentare. Ferestrele sunt nişte deschizături ample tăiate direct în piatră, neacoperite cu sticlă. Vântul bate înăuntru, ploaia bate înăuntru, insectele şi păsările ajung înăuntru şi nu prea există mare diferenţă între înăuntru şi afară. Are un generator electric propriu, dar aparatul se strică des şi, în cea mai mare parte a timpului, camerele sunt

luminate cu lămpi cu gaz. În casă stau patru oameni: un îngrijitor priceput la toate pe nume Samuel, o bucătăreasă bătrână – Nancy şi o menajeră tânără – Melinda. Au telefon şi radio, dar nu şi televizor, servicii poştale sau apă curentă. Samuel se duce la poştă în oraş ca să-i ia corespondenţa (la o distanţă de douăzeci de kilometri), iar apa se ţine în rezervoare de lemn aşezate deasupra chiuvetelor şi closetelor. Apa de la duş se scurge dintr-o pungă de plastic agăţată de un cui deasupra capului. Peisajul e deopotrivă luxuriant şi sterp. Vegetaţie bogată pretutindeni (palmieri, arbori de cauciuc, o sută de specii de flori sălbatice), dar solul vulcanic e plin de pietre şi bolovani. Crabii de uscat se târăsc prin grădină (mi-i descrie ca pe nişte tancuri micuţe şi blindate, nişte făpturi preistorice care arată de parcă locul lor ar fi pe Lună) şi, din cauza frecventelor invazii de ţânţari, ca să nu mai vorbim de neîncetata ameninţare a tarantulelor, toată lumea doarme în paturi acoperite cu o plasă albă de protecţie. Îşi petrece zilele citind (în ultimele două luni şi-a croit cu sârguinţă drumul prin Montaigne, din nou) şi face însemnări pentru o autobiografie de care speră să se apuce în viitorul apropiat. În fiecare seară se aşază în hamacul de lângă fereastra din sufragerie şi filmează asfinţitul. Îl consideră cel mai năucitor spectacol de pe pământ.

Îmi spune că scrisoarea mea l-a umplut de o nostalgie copleşitoare şi că acum regretă că şi-a permis să dispară din viaţa mea. Am fost atât de apropiaţi cândva, prieteni atât de buni, dar după ce s-a despărţit de mama, i s-a părut că nu mai avea dreptul să păstreze legătura cu mine. Acum, că am spart din nou gheaţa, e foarte hotărât să întreţină o corespondenţă cu mine – presupunând că vreau şi eu acelaşi lucru.

Îl întristează vestea morţii soţului meu, îl întristează să afle despre greutăţile cu care m-am confruntat în ultima vreme. Dar

eşti încă tânără, adaugă el, ai de-abia cincizeci şi ceva de ani, ai un viitor lung înainte şi nu trebuie să-ţi pierzi speranţa.

Poate că aceste comentarii sunt banale şi convenţionale, dar am senzaţia că are intenţii bune şi cine sunt eu să dispreţuiesc un gest bine intenţionat de simpatie sinceră? Adevărul e că mă simt înduioşată.

Apoi, o inspiraţie bruscă. De ce să nu-i fac o vizită? Se apropie vacanţa, îmi zice el, şi poate că mi-ar prinde bine o mică plimbare în Indiile de Vest. Are mai multe dormitoare disponibile în casă şi n-ar fi nicio problemă să mă găzduiască acolo. Cât de fericit ar fi să mă revadă, să petrecem puţin timp împreună după atâţia ani! Îmi dă numărul lui de telefon în cazul în care mă tentează ideea.

Mă tentează oare? Greu de spus.

12/5. Nu există prea multe informaţii despre Quillia. Am căutat deja pe Internet, de unde am aflat câteva poveşti scurte şi superficiale şi mai multe crâmpeie de informaţii turistice. Pe paginile mai recente, stilul e atroce, de o banalitate care frizează absurdul: „soarele strălucitor... plajele splendide... cea mai albastră apă albastră din această parte a raiului”.

Sunt în bibliotecă acum, dar aici descopăr că nu există cărţi dedicate în întregime insulei Quillia – doar o puzderie de referinţe îngropate în volume mai groase despre regiunea respectivă. În vremurile precolumbiene, acolo trăiau indienii Ciboney, care au plecat ulterior, fiind înlocuiţi de indienii Arawak, cărora, la rândul lor, le-au urmat indienii caraibieni. În secolul al XVI-lea, când a început colonizarea, olandezii, francezii şi englezii s-au arătat interesaţi de insulă.

S-au produs altercaţii cu indienii, altercaţii între europeni, iar când au început să sosească din Africa sclavii negri, au urmat

multe masacre. În secolul al XVIII-lea, insula era declarată zonă neutră, exploatată în mod egal de francezi şi de englezi, dar după Războiul de Şapte Ani şi după Tratatul de Pace de la Paris, francezii au ridicat tabăra şi Quillia a rămas sub stăpânirea Imperiului Britanic. În 1979, insula a devenit independentă.

Are o lungime de opt kilometri. Se practică activităţi de subzistenţă: agricultura, pescuitul, construirea de bărci şi o vânătoare anuală după o singură balenă. Populaţia e de 3500 de oameni, în mare parte de origine africană, dar şi caraibiană, engleză, irlandeză, scoţiană, asiatică şi portugheză. Aflu dintr-o carte că un contingent mare de marinari scoţieni a eşuat la Quillia în secolul al XVIII-lea. Fără să se poată întoarce acasă, s-au stabilit acolo şi s-au amestecat cu negrii. După două secole, rezultatul acestei încrucişări e o ciudată rasă mixtă de africani cu părul roşu, africani cu ochi albaştri şi africani albinoşi. După cum consemnează autorul: „Insula este un laborator de posibilităţi umane. Ne aruncă în aer ideile rigide şi preconcepute despre rasă – şi poate că distruge chiar şi conceptul de rasă în sine”.

Ce expresie frumoasă: „un laborator de posibilităţi umane”.

14/5. O zi grea. Azi după-amiază mi-am dat seama că au trecut exact patru luni de la ultimul ciclu. Oare asta înseamnă că s-a întâmplat în sfârşit? Mă tot aşteptam la crampele binecunoscute, la balonare şi la nervi, la sângele care se scurge din mine. Nu e vorba de faptul că nu voi mai putea avea copii. Nu mi i-am dorit prea mult niciodată. Alexandre m-a convins, mai mult sau mai puţin, dar ne-am despărţit înainte să se întâmple ceva. Cu Stéphane, nici nu se punea problema să facem copii.

Nu, nu mai e vorba de copii. Sunt prea bătrână de-acum, chiar dacă aş vrea să rămân gravidă. Mai degrabă e vorba despre poziţia

mea de femeie, despre excluderea din categoria feminităţii. Vreme de patruzeci de ani, am sângerat plină de mândrie. Am suportat „blestemul” cu convingerea fericită că împărtăşeam o experienţă anume cu toate femeile de pe planetă. Acum am fost dată la o parte, sterilizată. Mi se pare că am ajuns la începutul sfârşitului. Astăzi sunt o femeie post-menopauzică, mâine – o babă şi apoi în mormânt cu mine. Sunt atât de epuizată că nici măcar nu mai pot să plâng.

Poate că ar trebui să mă duc la Quillia, la urma urmei, în ciuda reţinerilor pe care le am. Simt nevoia de o schimbare, de alt aer.

17/5. Tocmai am vorbit cu R.B. Ce ciudat să aud din nou acea voce după atâta vreme, dar mi s-a părut sănătos, în formă. Când i-am spus că m-am hotărât să-i accept invitaţia, a început să strige la telefon. Splendid! Splendid! Ce veste excelentă!

Într-o lună (exprimarea lui R.B.), vom sorbi din punciurile cu rom ale lui Samuel, vom filma pe rând asfinţitul şi ne vom distra de minune.

Mâine o să rezerv biletele. Cinci zile la sfârşitul lunii iunie. Dacă scădem cele două zile petrecute pe drum, înseamnă că voi sta trei zile întregi în Quillia. Dacă o să mă distrez de minune, pot oricând să-mi prelungesc vizita. Dacă mi se pare insuportabil, presupun că nu va fi prea greu să rezist trei zile.

23/6. După un zbor transatlantic lung, stau în sala de tranzit de la aeroportul din Barbados, aşteptând avionul mic cu elice care mă va duce în Quillia peste două ore şi jumătate (asta dacă decolează la timp).

O căldură insuportabilă, pretutindeni un cerc gros de căldură învăluindu-mi trupul, căldura tropicului, o căldură care îţi topeşte gândurile din cap.

În terminalul principal patrulează vreo doisprezece soldaţi cu mitraliere. O atmosferă de ameninţare şi neîncredere, duşmănie în fiecare privire. Ce se petrece? Vreo doisprezece soldaţi negri cu mitraliere în mâini şi mulţimile de călători posomorâţi şi transpiraţi, cu bagajele îndesate şi cu copii irascibili.

În sala de tranzit, aproape toţi sunt albi. Surferi americani cu părul lung, australieni care beau bere şi vorbesc tare, europeni de diferite naţionalităţi necunoscute, vreo două feţe asiatice. Plictiseală. Ventilatoarele se învârt deasupra capului. Ni se serveşte o muzică ce nu e muzică. În acest loc care nu e un loc.

După nouă ore. Avionul cu elice era cel mai mic aparat de zbor în care m-am urcat vreodată. M-am aşezat în faţă, lângă pilot, iar ceilalţi doi pasageri s-au aşezat direct în spatele nostru; în clipa în care am decolat, am înţeles că ne aflam în voia oricărei adieri de vânt care ar fi bătut în direcţia noastră, că până şi cea mai mică turbulenţă atmosferică din jurul nostru ne-ar fi putut devia de la traiectorie. Ne-am zdruncinat, ne-am hâţânat şi ne-am înclinat, îmi simţeam stomacul în gură, dar totuşi mi-a plăcut, m-am bucurat de imponderabilitatea uşoară a călătoriei, de senzaţia că mă aflam într-o legătură atât de strânsă cu văzduhul instabil.

Văzută de sus, insula nu e decât un punct minuscul, o pată verde-cenuşie de lavă răcită ţâşnind din ocean. Însă apa din jur e albastră – da, cea mai albastră apă albastră din această parte a oceanului.

Aş exagera dacă aş spune că aeroportul din Quillia e un aeroport. E o pistă de aterizare, o panglică de asfalt desfăşurată la

poalele unui munte înalt şi mătăhălos, unde nu pot ateriza decât nişte avioane de jucărie. Ne-am luat bagajele din terminal – o colibă micuţă din beton – şi apoi am trecut prin chinurile de la vamă şi de la controlul paşapoartelor. Nici măcar în Europa de după 11 septembrie n-am fost supusă la o asemenea examinare minuţioasă a bagajelor. Mi-au deschis valiza, mi-au scos şi mi-au analizat fiecare articol de îmbrăcăminte, mi-au scuturat de cotor fiecare carte, mi-au întors fiecare pantof, s-au uitat în el, au căutat – încet şi metodic, de parcă aceasta ar fi o procedură care nu s-ar putea desfăşură sub nicio formă în grabă. Bărbatul care controla paşapoartele era îmbrăcat într-o uniformă elegantă şi bine călcată, simbol al autorităţii şi birocraţiei, dar şi el a zăbovit ceva vreme înainte să-mi dea drumul. M-a întrebat care e scopul vizitei şi i-am răspuns, în engleza mea mediocră, cu accent pronunţat franţuzesc, că am venit să petrec câteva zile la un prieten. Ce prieten? Rudolf Born, i-am zis. Numele părea să-i sune cunoscut, după care m-a întrebat (în mod nepotrivit, după părerea mea) de cât timp îl cunosc pe domnul Born. De o viaţă întreagă, i-am zis. De o viaţă întreagă? Răspunsul meu părea să-l fi derutat. Da, de o viaţă întreagă, i-am repetat. A fost prieten bun cu părinţii mei. Ah, părinţii dumneavoastră, mi-a zis el, dând din cap cu un aer gânditor, aparent satisfăcut de răspunsul meu. Am crezut că se isprăvise toată povestea, dar apoi mi-a deschis paşaportul şi, în următoarele trei minute, l-a analizat cu atenţia stăruitoare şi răbdătoare a unui criminalist, cercetând cu grijă fiecare pagină, oprindu-se la fiecare ştampilă, ca şi cum călătoriile pe care le făcusem în trecut l-ar fi ajutat să descifreze misterul vieţii mele. În cele din urmă, a luat un formular tipărit pe o fâşie îngustă de hârtie, l-a aşezat perpendicular pe marginea biroului şi a completat spaţiile cu un scris înghesuit şi meticulos. După ce mi-a capsat

formularul pe paşaport, şi-a înmuiat în cerneală ştampila de cauciuc, apăsând-o apoi pe o porţiune de lângă formular şi a adăugat numele Quillia pe lista de ţări în care mi se permisese să intru. Birocraţii francezi sunt renumiţi pentru exactitatea lor maniacă şi pentru eficienţa glacială. Dar, pe lângă acest bărbat, nu sunt decât nişte amatori.

Am ieşit afară, în dogoarea clocotitoare de la ora patru, aşteptându-mă să-l văd pe R.B., dar nu am dat cu ochii de el. Cel care m-a condus acasă a fost Samuel, îngrijitorul bun la toate – un tânăr puternic, robust, extrem de frumos, de vreo treizeci de ani cu o piele extrem de neagră, ceea ce ar putea da de înţeles că nu e urmaşul grupului de marinari scoţieni naufragiaţi aici în secolul al XVIII-lea. După întâlnirea cu bărbaţii distanţi şi taciturni de la terminalul din aeroport, m-am simţit uşurată să văd pe cineva zâmbindu-mi din nou.

Nu mi-a luat mult să înţeleg de ce Samuel primise sarcina de a mă însoţi până la Dealul Lunii. Am mers cu maşina în primele zece minute, ceea ce m-a făcut să presupun că o să mergem cu maşina până acasă, dar apoi Samuel a oprit maşina şi am făcut restul drumului pe jos – adică cea mai mare parte a drumului, drumul de peste o oră şi jumătate pe care îl mai aveam de parcurs. A fost un drum anevoios, o căţărare chinuitoare pe o cărare abruptă şi plină de rădăcini încolăcite care m-a stors de vlagă şi m-a lăsat fără suflare după cinci minute. Eu sunt genul de persoană care stă în biblioteci, o femeie de cincizeci şi trei de ani care fumează prea mult şi are cu nouă kilograme mai mult decât ar trebui, iar corpul meu nu e făcut pentru un asemenea efort. Neputinţa m-a umilit profund: curgeau apele pe mine, aveam hainele ude leoarcă, roiuri de ţânţari îmi dansau în jurul capului, îl rugam des pe Samuel să ne oprim şi să ne odihnim, tălpile alunecoase ale sandalelor mă

făceau să cad – nu o dată, de două ori, ci întruna. Însă mai rea, mult mai rea decât măruntele mele suferinţe fizice, a fost ruşinea de a-l vedea pe Samuel în faţa mea, ruşinea de a-l vedea *cărându-mi valiza pe cap,* valiza mea prea grea, încărcată cu prea multe cărţi de prisos; şi cum să nu văd, în imaginea unui negru cărând bagajul unei albe *pe cap,* ororile trecutului colonial, atrocităţile din Congo şi din Africa franceză, secolele de suferinţă...

Nu mai pot continua aşa. Încep să fac clăbuci şi dacă vreau să supravieţuiesc acestor zile cu mintea intactă, trebuie să-mi păstrez calmul. Adevărul e că pe Samuel nu-l deranja câtuşi de puţin ceea ce făcea. Urcase acel munte de mii de ori, cărase provizii pe cap în mod firesc şi, pentru cineva născut pe o insulă aşa de săracă, angajarea în casa unui om ca R.B. e considerată o slujbă bună. Ori de câte ori îl rugam să se oprească, o făcea fără să comenteze. Nicio problemă, doamnă. Luaţi-o încetinel. O să ajungem când putem.

R.B. moţăia în camera lui când am ajuns în vârful muntelui. Deşi aşa ceva mi s-a părut imposibil de înţeles, mi-a dat ocazia să mă acomodez cu camera mea (sus, sus de tot, cu vedere la ocean) şi să-mi recapăt stăpânirea de sine. Am făcut duş, mi-am schimbat hainele şi mi-am aranjat părul, îmbunătăţiri minime, poate, dar cel puţin nu mai trebuia să suport jena de a fi văzută într-o stare lamentabilă. Căţărarea pe munte aproape că mă distrusese.

În ciuda eforturilor mele, i-am văzut dezamăgirea din priviri când am intrat în sufragerie, o oră mai târziu – prima privire după atâţia ani, în care i-am citit reacţia că tânăra de altădată se transformase într-o femeie de vârstă mijlocie, şleampătă, nu prea atrăgătoare şi post-menopauzică.

Din păcate – nu, cred că vreau să zic „din fericire” –, dezamăgirea a fost reciprocă. În trecut, R.B. mi se păruse un bărbat seducător, arătos la modul brut, un soi de întruchipare ideală a

siguranţei şi a puterii masculine. R.B. nu fusese niciodată slab, dar în anii de când nu-l mai văzusem, se îngrăşase foarte mult, pusese pe el o grămadă de kilograme în surplus şi, când s-a ridicat să mă salute (îmbrăcat în pantaloni scurţi, fără cămaşă, pantofi sau şosete), am rămas uimită când am văzut ce burtă mare avea. De-acum era o burtă rotundă ca o minge medicinală; aproape că nu mai avea păr în cap, iar craniul lui m-a trimis cu gândul la o minge de volei. Ştiu, e o imagine ridicolă, dar mintea îşi frământă mereu prostiile ciudate şi asta am văzut eu când s-a ridicat şi s-a apropiat de mine: un bărbat alcătuit din două sfere – o minge medicinală şi o minge de volei. E mult mai mare, aşadar, însă nu ca o balenă, nu e umflat şi nici nu atârnă grăsimea pe el: e doar mare. De fapt, pielea de pe burtă e chiar întinsă şi, în afară de pliurile cărnoase de pe genunchi şi de pe gât, pare în formă pentru un bărbat de vârsta lui.

La o clipă după ce l-am văzut, privirea abătută i-a dispărut din ochi. Cu tot aplombul unui diplomat versat, R.B. mi-a zâmbit, mi-a întins braţele şi m-a îmbrăţişat. E un miracol, mi-a zis.

Acea îmbrăţişare s-a dovedit a fi cea mai plăcută parte a serii. Am băut punciurile cu rom pe care ni le-a pregătit Samuel (foarte bune), l-am privit pe R.B. filmând asfinţitul (mi s-a părut ceva lipsit de sens) şi pe urmă am luat cina (mâncare greoaie, vită înecată într-un sos gros, nepotrivită pentru clima de acolo, mai adecvată pentru Alsacia în toiul iernii). Bătrâna bucătăreasă Nancy nu era deloc bătrână – patruzeci, cel mult patruzeci şi cinci de ani – şi mă întreb dacă nu cumva are două slujbe în această casă: bucătăreasă în timpul zilei, tovarăşă de pat a lui R.B. în timpul nopţii. Melinda are vreo douăzeci şi ceva de ani şi, prin urmare, e probabil prea tânără pentru acest rol. Fiindcă veni vorba, e o fată frumoasă, la fel de frumoasă ca Samuel – un trup înalt şi subţire, cu un umblet

minunat, de parcă pluteşte, iar din privirile fulgerătoare pe care şi le aruncă între ei, aş zice că are o relaţie cu Samuel. Nancy şi Melinda ne-au servit mâncarea, Samuel a strâns masa şi a spălat farfuriile, iar eu mi-am dat seama că mă simt din ce în ce mai jenată de-a lungul cinei. Nu-mi place să fiu slujită de servitori. Mi se pare cumva jignitor, mai ales într-o situaţie ca aceasta, în care trei oameni lucrează pentru numai alţi doi, trei negri muncind pentru doi albi. Din nou: ecourile neplăcute ale trecutului colonial. Cum să scap de acest sentiment de ruşine? Nancy, Melinda şi Samuel şi-au văzut de treabă cu o nepăsare apatică şi, deşi mi-au adresat mai multe zâmbete amabile, mi s-au părut prudenţi, distanţi şi indiferenţi. Oare ce cred despre noi? Probabil că râd de noi pe la spate – şi pe bună dreptate.

Servitorii m-au deprimat, da, însă nu la fel de mult ca R.B. După ce mă întâmpinase cu căldură, aveam senzaţia că nu mai ştia ce să facă cu mine. Îmi tot spunea că probabil sunt obosită, că probabil m-a epuizat drumul, că diferenţa de fus orar e o invenţie modernă menită să distrugă corpul uman. N-o să spun că nu eram epuizată şi doborâtă de diferenţa de fus orar, că muşchii nu mă dureau de la lupta cu muntele, dar voiam să mă culc mai târziu şi să stau la discuţii, să *ne aducem aminte de vremurile de altădată*, după cum s-a exprimat el într-o scrisoare, însă mi se părea că R.B. n-avea chef să mă însoţească în trecut. Conversaţia de la cină a fost monotonă la modul brutal. Mi-a povestit cum a descoperit Quillia şi cum a reuşit să-şi cumpere casa, am vorbit despre câteva trăsături specifice ale vieţii de pe insulă şi după aceea mi-a ţinut o prelegere despre flora şi fauna locală. Năucitor.

Acum sunt în pat, ascunsă sub o cupolă de plasă albă de ţânţari. Mi-am uns corpul cu un produs îngrozitor numit OFF, un unguent împotriva ţânţarilor care are un miros toxic de chimicale

ce-ţi pun viaţa în pericol, iar bobinele verzi antiţânţari aşezate de fiecare parte a patului ard încet, scoţând dâre ciudate de fum.

Mă întreb ce caut eu aici.

26/6. Nimic, timp de două zile. Mi-a fost imposibil să scriu, imposibil să găsesc un moment de linişte, dar acum, că am plecat de la Dealul Lunii şi sunt pe drumul de întoarcere la Paris, pot să reiau povestea şi o duc până la capătul ei amar. Amar e tocmai cuvântul pe care vreau să-l folosesc aici. Am rămas cu un gust amar după ceea ce s-a întâmplat şi ştiu că voi simţi această amărăciune multă vreme de acum încolo.

Totul a început a doua zi de dimineaţă, în dimineaţa de după sosirea mea la el acasă, pe data de 24. Ne luam micul dejun în sufragerie, când R.B. şi-a pus pe masă ceaşca de cafea, m-a privit în ochi şi m-a cerut în căsătorie. Mi s-a părut ceva atât de deplasat, din cale-afară de neaşteptat, încât am izbucnit în râs.

— Doar nu vorbeşti serios, i-am zis.

— De ce nu? Sunt singur aici. Tu n-ai pe nimeni la Paris şi, dacă ai veni în Quillia să stai cu mine, te-aş face cea mai fericită femeie din lume. Suntem făcuţi unul pentru altul, Cécile.

— Eşti prea bătrân pentru mine, bătrânul meu prieten.

— Ai fost deja măritată cu un bărbat mai bătrân decât mine.

— Tocmai asta e problema. Stéphane a murit, nu? N-am niciun chef să mai rămân văduvă o dată.

— Ah, dar eu nu sunt Stéphane, nu-i aşa? Sunt perfect sănătos. Mai am mulţi ani înainte mea.

— Te rog, Rudolf. Nici nu se pune problema.

— Uiţi cât de mult ne adoram odinioară.

— Îmi plăcea de tine. Întotdeauna mi-a plăcut de tine, dar nu te-am adorat niciodată.

— Cu ani în urmă, am vrut să mă însor cu mama ta. Dar a fost doar un pretext. Voiam să trăiesc cu ea ca să fiu lângă tine.

— Ce-mi spui e ridicol. Eram un copil pe atunci – un copil stângaci şi nedezvoltat. Nu erai interesat de mine.

— Mergea totul aşa de bine. Urma să se întâmple, s-ar fi întâmplat, toţi trei ne doream să se întâmple şi pe urmă a venit la Paris americanul acela şi a stricat totul.

— N-a fost din cauza lui. O ştii şi tu. Mama nu l-a crezut şi nici eu nu l-am crezut.

— Aţi avut dreptate să nu-l credeţi. Era un mincinos, un băiat furios şi răutăcios care s-a întors împotriva mea şi a încercat să-mi distrugă viaţa. Da, am făcut greşeli îngrozitoare de-a lungul timpului, dar uciderea acelui băiat din New York nu se numără printre ele. Nici nu m-am atins de el. Iubitul tău a inventat totul.

— Iubitul meu? Asta chiar că-i bună. Adam Walker avea altele mai bune de făcut decât să se îndrăgostească de cineva ca mine.

— Şi când te gândeşti... că eu am fost cel care ţi l-a prezentat. Credeam că-ţi fac un serviciu. Ce glumă nenorocită!

— Chiar mi-ai făcut un serviciu. Şi apoi m-am întors şi l-am insultat. L-am făcut nebun. I-am spus că ar trebui să i se smulgă limba din gură.

— Nu mi-ai povestit niciodată asta. Foarte bine, Cécile. Sunt mândru de tine pentru această dovadă de caracter. Băiatul a primit ceea ce merita.

— Ceea ce merita? Ce vrei să spui?

— Mă refer la plecarea lui pripită din Franţa. Ştii de ce a plecat, nu-i aşa?

— A plecat din cauza mea. Fiindcă l-am scuipat în faţă.

— Nu, nu, n-a fost chiar aşa de simplu.

— Despre ce vorbeşti?

— A fost deportat. Poliţia l-a prins cu trei kilograme de droguri – marijuana, haşiş, cocaină, nu-mi mai amintesc acum despre ce substanţă era vorba. Au primit un pont de la intendentul acelui hotel scârbos unde locuia. Poliţaii i-au percheziţionat camera şi asta i-a pus capac lui Adam Walker. A avut două opţiuni: să fie judecat în Franţa sau să plece din ţară.

— Adam, cu droguri? Imposibil. Era împotriva drogurilor, le detesta.

— Poliţia a zis altceva.

— Şi tu de unde ştii?

— Judecătorul de instrucţie era prieten cu mine. Mi-a povestit.

— Ce convenabil! Şi de ce s-a deranjat să-ţi povestească un asemenea caz?

— Fiindcă ştia că îl cunosc pe Walker.

— Ai fost implicat în povestea asta, nu-i aşa?

— Bineînţeles că nu. Nu fi absurdă.

— Ba ai fost. Recunoaşte, Rudolf. Tu ai fost cel care a obţinut expulzarea lui Adam din ţară.

— Te înşeli, draga mea. Nu pot spune că mi-a părut rău să-l văd deportat, dar n-am fost eu de vină.

— S-a întâmplat cu atâta timp în urmă. De ce să mă minţi acum?

— Îţi jur pe mormântul mamei tale, Cécile. N-am avut nimic de-a face cu asta.

Nu ştiam ce să cred. Poate că îmi spunea adevărul, poate că nu, dar în momentul în care a început să vorbească despre mormântul mamei, mi-am dat seama că nu mai voiam să mă aflu în aceeaşi încăpere cu el. Eram prea supărată, la un pas de a izbucni în lacrimi, prea tulburată ca să continui discuţia. Mai întâi acea

nebunească cerere în căsătorie şi apoi vestea înfiorătoare despre Adam; dintr-odată, nu mai puteam să stau nici măcar o secundă la acea masă. M-am ridicat de pe scaun, i-am spus că nu mă simt bine şi m-am retras repede în camera mea.

După o jumătate de oră, R.B. a bătut la uşă şi mi-a cerut voie să intre. Am şovăit câteva clipe, întrebându-mă dacă eram în stare să-l înfrunt din nou. Înainte să apuc să mă hotărăsc, am auzit altă bătaie în uşă, mai puternică şi mai insistentă decât prima, iar apoi R.B. a deschis singur uşa.

— Îmi pare rău, mi-a zis, îndreptându-şi legănat trupul mare şi pe jumătate gol către un scaun din celălalt colţ al camerei. N-am vrut să te tulbur. Mă tem că n-am adoptat abordarea potrivită.

— Abordare? Ce abordare?

În timp ce R.B. se aşeza pe scaun, am luat şi eu loc pe o băncuţă de lemn de la fereastră. Între noi nu era decât o distanţă de un metru. Aş fi vrut să nu fi venit după mine aşa de repede după ieşirea mea bruscă din sufragerie, dar el părea destul de pocăit ca să-mi închipui că ar mai fi putut să reia conversaţia.

— Ce abordare? am repetat eu.

— Abordarea... cum să mă exprim?... unui anumit viitor... a unei anumite posibile înţelegeri casnice pe viitor.

— Îmi pare rău că te dezamăgesc, Rudolf, dar n-am niciun interes să mă mărit. Cu tine sau cu altcineva.

— Da, ştiu. Asta e atitudinea ta astăzi, dar mâine ai putea adopta o perspectivă diferită asupra situaţiei.

— Mă îndoiesc.

— A fost o greşeală să nu-ţi spun şi ţie la ce mă gândeam. Am trăit cu această idee încă de luna trecută, când am primit scrisoarea de la tine şi, după ce am întors-o pe toate părţile în minte atâta timp, mi s-a părut reală, de parcă n-ar fi trebuit decât să spun un

cuvânt ca să se îndeplinească. Probabil că am fost prea mult timp singur în ultimii şase ani. Uneori îmi încurc gândurile despre lume cu lumea însăşi, îmi pare rău dacă te-am jignit.

— Nu m-ai jignit. Cred că „surprins” ar fi cuvântul potrivit.

— Dată fiind atitudinea ta – atitudinea pe care o adopţi acum, în orice caz –, aş vrea să-ţi sugerez un experiment. Un experiment sub forma unei propuneri de afaceri. Îţi aduci aminte de cartea despre care ţi-am povestit într-o scrisoare?

— Mi-ai spus că faci însemnări pentru o autobiografie pe care vrei s-o scrii.

— Întocmai. Sunt aproape gata s-o încep şi vreau să mă ajuţi. Vreau să scriem cartea împreună.

— Uiţi că eu am deja o slujbă la Paris. O slujbă care înseamnă destul de mult pentru mine.

— Indiferent ce salariu ţi-ar oferi C.N.R.S., ţi-l dublez.

— Nu e vorba de bani.

— Nu-ţi cer să renunţi la slujbă. Nu trebuie decât să-ţi iei un concediu fără plată. Ne-ar lua cam un an să scriem cartea şi, dacă nu vrei să rămâi aici, cu mine, după ce o terminăm, te întorci la Paris. Între timp, vei câştiga de două ori mai mult decât acum – cu cazare şi mâncare gratis, apropo – şi, pe parcurs, ai putea descoperi că vrei să te măriţi cu mine. Un experiment sub forma unei propuneri de afaceri, înţelegi ce vreau să-ţi spun?

— Da, înţeleg. Dar de ce aş fi interesată să lucrez la cartea altuia? Am şi eu treburile mele de făcut.

— De îndată ce vei afla despre ce e vorba în carte, vei fi interesată.

— E o carte despre viaţa ta.

— Da, dar tu ştii ceva despre viaţa mea, Cécile?

— Eşti un profesor de relaţii internaţionale şi guvernamentale pensionat.

— Printre altele, da. Însă eu nu numai că am predat despre guvern, ci am şi lucrat pentru el.

— Pentru guvernul francez?

— Bineînţeles. Sunt francez, nu?

— Şi ce fel de activităţi ai făcut?

— Activităţi secrete.

— Activităţi secrete. Vrei să zici spionaj?

— Şmecherii de toate soiurile, draga mea.

— Ia te uită. Habar n-aveam.

— Totul a început încă de pe când eram în Algeria. Am început din tinereţe şi am continuat să lucrez pentru ei până la sfârşitul Războiului Rece.

— Cu alte cuvinte, ai de spus nişte poveşti captivante.

— Mai mult decât captivante. Poveşti care-ţi fac sângele să-ţi îngheţe în vine.

— Ai voie să publici aceste poveşti? Credeam că există legi care-i împiedică pe angajaţii guvernului să dea în vileag secrete de stat.

— Dacă vom întâmpina vreo problemă, vom reface manuscrisul şi-l vom publica apoi ca roman – sub semnătura ta.

— Sub semnătura mea?

— Da, a ta. Eu n-o să mă implic şi poţi să culegi tu toţi laurii.

Nu mai credeam nimic din ce-mi spunea. Când R.B. a ieşit din cameră, eram convinsă că e nebun, că-şi pierduse minţile şi o luase razna de-a binelea. Petrecuse prea mulţi ani în Quillia, iar soarele tropical îi prăjise conexiunile din creier şi-l împinsese dincolo de limita echilibrului mental. Spionaj. Căsătorie. O autobiografie care

se transforma într-un roman. Era ca un copil, un copil disperat care inventează totul din mers, spunând orice îi dă prin cap şi apoi transformând totul într-o ficţiune menită să-i slujească scopurile în orice moment – în acest caz, ideea bizară şi absolut absurdă că voia să se însoare cu mine. Nu voia să se însoare cu mine. Aşa ceva mi se părea imposibil. Dar dacă chiar voia s-o facă şi dacă credea că poate s-o facă, atunci asta nu făcea altceva decât să demonstreze că nu mai era în toate minţile.

M-am prefăcut că-i fac jocul, că-i iau în serios *experimentul sub formă de propunere de afaceri*. Îmi era oare prea teamă să-l provoc, sau încercam pur şi simplu să evit o scenă neplăcută? Câte puţin din fiecare, cred. Nu voiam să spun nimic ca să-i stârnesc furia, dar în acelaşi timp discuţia mi se părea insuportabil de plictisitoare şi voiam să scap de el cât mai repede cu putinţă.

— Deci o să te mai gândeşti? m-a întrebat el.

— Da, promit că o să mă gândesc. Dar va trebui să-mi spui mai multe despre carte înainte să iau o decizie.

— Fireşte, asta se înţelege de la sine. Am câteva treburi de făcut cu Samuel acum, dar putem să discutăm la prânz.

După care m-a bătut uşor pe obraz şi mi-a zis:

— Mă bucur aşa de tare că ai venit. Lumea nu mi s-a părut niciodată mai frumoasă.

Nu m-am dus la prânz. Am spus că nu mă simt bine, ceea ce era parţial adevărat şi parţial fals. Aş fi putut să fac un efort şi să mă duc, dacă chiar aş fi vrut să merg, dar n-aveam chef să fac niciun efort şi nici nu voiam să merg. Simţeam nevoia să mă desprind puţin de R.B., iar adevărul era că acea călătorie începuse să mă afecteze. Eram epuizată, doborâtă de diferenţa de fus orar, vlăguită. Fără să mă mai deranjez să-mi scot hainele, m-am trântit

pe pat şi am dormit trei ore în şir. M-am trezit scăldată în baie, cu transpiraţia ţâşnindu-mi prin toţi porii, cu gura uscată şi capul bubuind. M-am dezbrăcat, am intrat în dormitor, am agăţat o pungă de plastic cu apă de cârligul de la duş, am dat drumul la duză şi am lăsat apa să-mi curgă în cap. Un duş rece în arşiţa din miezul zilei. Baia era în aer liber, un spaţiu îngust, o firidă cioplită în piatră pe vârful stâncii, iar sub mine nu se întindea decât oceanul imens şi scânteietor. *Lumea nu mi s-a părut niciodată mai frumoasă.* Da, mi-am zis în sinea mea, acesta e fără doar şi poate un loc frumos, dar e o frumuseţe aspră, o frumuseţe neprimitoare, pe care de-abia aştept s-o părăsesc.

M-am gândit să scriu în jurnal, dar eram prea agitată ca să stau locului. Apoi mi-a dat prin cap că ar trebui să-mi întrerup însemnările pe durata vizitei. M-am întrebat ce s-ar întâmpla dacă R.B. s-ar strecura în camera mea şi mi-ar găsi jurnalul, dacă ar vedea ce spun despre el. S-ar dezlănţui iadul pe pământ. Aş putea fi în pericol chiar.

Am încercat să citesc, dar lectura îmi depăşea capacitatea de concentrare în acel moment. Toate cărţile inutile pe care mi le luasem în vacanţa la soare. Romane de Bernhard şi de Vila-Matas, poezii de Dupin şi Du Bouchet, eseuri de Sacks şi de Diderot – numai cărţi de valoare, dar inutile după ce am ajuns la destinaţie.

M-am aşezat pe scaunul de lângă fereastră. Am început să umblu încolo şi încoace prin cameră. M-am aşezat din nou pe scaun.

Şi dacă R.B. nu era nebun? m-am întrebat apoi. Dacă se juca cu mine, cerându-mă în căsătorie ca să mă tachineze şi să râdă de mine, să-şi bată joc de mine? Şi această variantă era posibilă. Totul era posibil.

R.B. a băut foarte mult la cina din acea seară. Vreo două pahare mari de punci de rom înainte să ne aşezăm la masă, iar apoi vin din belşug în timpul cinei. La început, s-ar fi zis că alcoolul nu avea niciun efect asupra lui. M-a întrebat îngrijorat dacă mă simţeam mai bine şi i-am zis că da, somnul de la amiază îmi prinsese foarte bine, iar după aceea am vorbit despre lucruri mărunte, lipsite de importanţă, fără să atingem subiectul căsătoriei, fără să ajungem la Adam Walker sau la cărţile despre spioni sub acoperire care puteau fi transformate în romane. Deşi vorbeam în franceză, m-am întrebat dacă nu cumva prefera să nu discute aceste chestiuni în faţa servitorilor. M-am mai întrebat şi dacă nu devenea senil, dacă nu era cumva în vreo fază incipientă de Alzheimer sau de demenţă şi nu uitase pur şi simplu lucrurile despre care vorbiserăm la începutul zilei. Poate că gândurile îi zburau prin cap ca nişte fluturi sau ca nişte ţânţari – idei efemere care apăreau şi dispăreau aşa de repede, că nu putea să le mai urmărească.

Totuşi, la vreo zece sau cincisprezece minute după ce ne-am aşezat la masă, a început să vorbească despre politică. Nu la modul personal, nu prin poveşti din propria experienţă, ci într-o manieră abstractă, teoretică, semănând foarte mult cu profesorul al cărui rol îl jucase mai toată viaţa. A început cu Zidul Berlinului. În Occident toată lumea a fost aşa de fericită la căderea Zidului, mi-a zis el, toată lumea a crezut că mijeau zorii unei noi epoci de pace şi dragoste frăţească, dar de fapt acela a fost cel mai alarmant eveniment din istoria recentă. Oricât de dezagreabil ar fi fost, Războiul Rece a menţinut integritatea lumii vreme de patruzeci şi patru de ani, iar după dispariţia acelei lumi simple, binare, în alb-negru, de genul *noi împotriva lor*, am intrat într-o perioadă de instabilitate şi haos asemănătoare cu epoca dinaintea Primului Război Mondial. Echilibrul terorii. Da, era un concept

înspăimântător, dar când jumătate din omenire poate să arunce în aer cealaltă jumătate şi când cealaltă jumătate poate s-o arunce în aer pe prima, nicio tabără nu va apăsa pe trăgaci. Un impas permanent. Cel mai elegant răspuns la agresiunea militară din istoria omenirii.

Nu l-am întrerupt. R.B. vorbea raţional de această dată, chiar dacă argumentul lui era cam neprelucrat. Voiam să-l întreb cum rămâne cu Algeria şi Indochina, cu Coreea şi Vietnam, cu intervenţiile americane în America Latină, cu asasinarea lui Lumumba şi Allende, cu sovieticii trecând cu tancurile pe stradă în Budapesta şi Praga, cu războiul îndelungat din Afganistan. Nu prea avea rost să-i pun aceste întrebări. Asistasem la destule prelegeri de acest gen în adolescenţă ca să ştiu că nu merita să intri în polemici cu R.B. Lasă-l să peroreze, mi-am zis în sinea mea, lasă-l să-şi declame opiniile simpliste şi, în scurtă vreme, o să se sature de vorbit şi seara se va încheia. Acela era vechiul R.B. şi mă simţeam pe un teren cunoscut, pentru prima oară de când pusesem piciorul în acea casă.

Dar nu s-a săturat de vorbit şi seara s-a prelungit mai mult decât aş fi crezut. Îşi făcea doar încălzirea cu acele comentarii despre Războiul Rece, îşi dregea glasul, ca să zic aşa, iar în următoarele două ore m-a supus celei mai intense tirade pe care am auzit-o de la el. Terorismul arab, 11 septembrie, războiul abuziv din Irak, preţul petrolului, încălzirea globală, criza de alimente, înfometarea în masă, criza mondială, bombele radioactive, atacurile cu antrax, anihilarea Israelului – despre ce n-a vorbit oare, ce profeţie sumbră şi funestă nu mi-a aruncat în faţă? Unele dintre lucrurile pe care mi le-a spus erau atât de rele şi urâte, atât de maliţioase în ura lor faţă de orice om care nu era european cu pielea albă, orice om care nu era, la urma urmei, Rudolf Born în

persoană, încât a venit şi momentul în care n-am mai suportat să-l ascult.

— Gata, i-am zis. Nu vreau să mai aud niciun cuvânt. Mă duc la culcare.

Când m-am ridicat de pe scaun şi am ieşit din cameră, el vorbea încă, îmi ţinea încă predici cu glasul lui aspru şi beat, fără să-şi dea măcar seama că nu mă mai aflam la masă.

— Calotele polare se topesc, zicea. În cincisprezece ani, în douăzeci de ani, va veni potopul. Oraşe înecate, continente rase de pe hartă, sfârşitul lumii. Tu vei fi încă în viaţă, Cécile. Vei apuca să vezi totul şi pe urmă te vei îneca. Te vei îneca împreună cu ceilalţi oameni, cu celelalte miliarde de oameni, iar acela va fi sfârşitul. Tu vei apuca să vezi sfârşitul lumii.

A doua zi de dimineaţă (ieri) nu şi-a făcut apariţia la micul dejun. Când am întrebat-o pe Nancy dacă R.B. se simţea bine, a scos un sunet uşor din fundul gâtului, un fel de râset mut, lăuntric, şi mi-a zis că domnul Born era încă pe tărâmul viselor. M-am întrebat cât timp a mai continuat să bea după ce am ieşit din sufragerie.

După patru ore, a venit să ia prânzul, aparent bine dispus, cu ochii strălucitori şi concentraţi, gata de acţiune. Pentru prima oară de la sosirea mea pe insulă, se deranjase să-şi ia o cămaşă pe el.

— Scuză-mi comentariile nechibzuite de azi-noapte, a început el. N-am vrut să spun nici măcar jumătate din lucrurile pe care le-am spus – mai puţin de jumătate, de fapt, aproape niciunul.

— Şi de ce ai spune ceva ce nu vrei să spui? I-am întrebat, oarecum contrariată de această retractare ciudată.

Nu-i stătea în fire să-şi analizeze propriul comportament, să dea înapoi de la ceva ce făcuse sau spusese – în mod nechibzuit sau nu.

— Puneam la încercare anumite idei, vrând să-mi induc dispoziţia potrivită pentru munca ce ne aşteaptă.

— La ce muncă te referi?

— La carte. Cartea pe care o s-o scriem împreună. După discuţia noastră de ieri-dimineaţă, m-am convins că ai dreptate, Cécile. Povestea adevărată nu va putea fi publicată niciodată. Ar trebui să dezvălui prea multe secrete, prea multe informaţii despre operaţiuni murdare, ar trebui să dau socoteală pentru prea multe morţi. Francezii m-ar aresta dacă aş încerca să vorbesc despre ei.

— Îmi spui cumva că vrei să renunţi la proiect?

— Nu, deloc. Dar, ca să putem spune adevărul, va trebui să-l ficţionalizăm.

— Asta ai spus şi ieri.

— Ştiu. Mi-a dat prin cap în timp ce vorbeam cu tine, dar acum, că am avut timp să mă gândesc mai bine, cred că e singura soluţie.

— Un roman, aşadar.

— Da, un roman. Iar acum, când mă gândesc la roman, îmi dau seama ce posibilităţi nelimitate ni se deschid dintr-odată în faţa ochilor. Putem să spunem adevărul, da, dar vom avea şi libertatea să inventăm.

— De ce ai vrea să faci aşa ceva?

— Ca să fac povestea mai interesantă. Acţiunea se va baza pe viaţa mea, fireşte, dar personajul care-mi joacă rolul în carte va trebui să aibă alt nume. Doar nu putem să-l numim Rudolf Born, nu? Va trebui să fie altcineva – domnul X, de pildă. De îndată ce devin domnul X, nu voi mai fi eu însumi, iar atunci când nu voi

mai fi eu însumi, vom putea adăuga câte detalii inventate vrem noi.

— Cum ar fi?

— Cum ar fi... poate că domnul X nu e aşa cum pare. Îl înfăţişăm drept un bărbat care duce o viaţă dublă. Lumea îl cunoaşte ca profesor plictisitor, care predă relaţii internaţionale şi guvernamentale la vreun institut sau la vreo universitate plictisitoare, dar de fapt el e un agent special sub acoperire, care luptă de partea binelui împotriva comuniştilor sovietici.

— Ştim asta deja. Asta e premisa cărţii.

— Da, da, dar stai. Ce-ar fi dacă viaţa lui dublă nu e o viaţă dublă, ci o viaţă triplă?

— Nu înţeleg.

— Se pare că lucrează pentru francezi, dar de fapt lucrează pentru ruşi. Domnul X e agent dublu.

— Începe să sune a roman de suspans...

— Suspans. Zi-mi că nu-ţi place la nebunie cuvântul ăsta! *Suspans.*

— Dar de ce şi-a trădat domnul X ţara?

— Din diferite motive. După mulţi ani de muncă în domeniu, Occidentul îl dezamăgeşte şi trece la cauza comunistă. Sau poate că e un cinic care nu crede în nimic, iar ruşii îi dau bani frumoşi, mai mulţi bani decât ia de la francezi, ceea ce înseamnă că el câştigă cel puţin de două ori mai mult decât dacă ar lucra pentru o singură tabără.

— Nu pare să fie un personaj prea simpatic.

— Nu trebuie să fie simpatic. Doar interesant şi complex. Adu-ţi aminte de mai ’68, Cécile. Îţi mai aminteşti certurile noastre îngrozitoare de atunci?

— N-o să le uit niciodată.

— Ce-ai zice dacă domnul X, agentul dublu care s-a aliat cu inamicul, e absolut de acord cu personajul tinerei Cécile Juin? Ce-ai zice dacă ai afla că domnul X ar fi încântat să vadă anarhia izbucnind în Franţa, că nu şi-ar mai încape în piele de bucurie în faţa dezintegrării Franţei şi a iminentei căderi a guvernului? Dar trebuie să-şi protejeze acoperirea, iar pentru asta adoptă idei diametral opuse propriilor sale opinii. E o întorsătură frumuşică, nu ţi se pare?

— Deloc rea.

— M-am mai gândit la o scenă. S-ar putea să fie greu de realizat, dar dacă ne ţinem de ideea de a-l transforma pe domnul X într-un agent dublu, ar fi un moment crucial – unul dintre cele mai sumbre şi sfâşietoare momente din carte. Domnul X are un coleg francez, pe domnul Y. Au fost prieteni buni ani la rând, au trecut împreună prin câteva aventuri devastatoare, dar acum domnul Y bănuieşte că domnul X lucrează pentru sovietici. Îl abordează pe domnul X şi-i spune că, dacă nu-şi dă demisia imediat, o să pună să fie arestat. Adu-ţi aminte că vorbim de anii ’60. Pedeapsa capitală era încă în vigoare, iar arestarea însemna ghilotina pentru domnul X. Ce are de făcut aşadar? N-are de ales, trebuie să-l omoare pe domnul Y. Nu cu un glonţ, fireşte. Nu cu o lovitură în cap sau cu un cuţit înfipt în burtă, ci prin mijloace mai subtile care-i vor permite să scape fără să fie bănuit. E vară. Domnul Y şi familia lui se află în vacanţă la munte, undeva în sudul Franţei. Domnul X se duce acolo, intră pe furiş în curte în toiul nopţii şi decuplează frâna de la maşina domnului Y. A doua zi de dimineaţă, când se duce în oraş să cumpere pâine de la brutărie, domnul Y pierde controlul asupra maşinii şi se prăbuşeşte de pe un versant. Misiune îndeplinită.

— Ce spui aici, Rudolf?

— Nimic. Îţi spun o poveste, nimic mai mult. Îţi descriu cum îl omoară domnul X pe domnul Y.

— Vorbeşti despre tata, nu-i aşa?

— Bineînţeles că nu. De ce-ai crede aşa ceva?

— Îmi povesteşti cum ai încercat să-l ucizi pe tata.

— Prostii. Tatăl tău n-a fost niciodată spion. Ştii şi tu asta. A lucrat la Ministerul Culturii.

— Aşa zici tu. Cine ştie ce a făcut cu adevărat?

— Încetează, Cécile. Ne distrăm şi noi puţin.

— Nu mi se pare distractiv. Câtuşi de puţin. Îmi faci scârbă.

— Draga mea fată, linişteşte-te. Te comporţi ca o prostănacă.

— Eu plec de aici, Rudolf. Nu mai suport să stau cu tine nici măcar un minut.

— Chiar acum, în mijlocul prânzului? Pur şi simplu?

— Da, pur şi simplu.

— Dar eu credeam...

— Nu-mi pasă ce credeai.

— Bine, du-te dacă vrei. N-o să încerc să te opresc. N-am făcut altceva decât să te copleşesc cu bunătate şi afecţiune de când ai ajuns aici, iar acum sari aşa la mine. Eşti o femeie iraţională şi isterică, Cécile. Îmi pare rău că te-am invitat la mine acasă.

— Şi mie îmi pare rău că am venit.

Eram deja în picioare, străbătând deja camera, cu ochii deja în lacrimi. Când eram cât pe ce să ajung în hol, m-am întors să arunc o ultimă privire la bărbatul cu care aproape că se căsătorise mama, bărbatul care mă ceruse de soţie: iată-l, aşezat cu spatele la mine, aplecat peste farfurie, înfulecând de zor. O indiferenţă totală. Nici nu apucasem să plec din casă şi mă ştersese deja din minte.

M-am dus în cameră să-mi strâng lucrurile. De data aceasta nu avea să mă mai însoţească niciun Samuel şi, cum nu eram în stare să cobor muntele cu valiza în mână, trebuia s-o las în urmă. Mi-am pus nişte lenjerie de corp curată în poşetă, mi-am scos sandalele şi mi-am pus o pereche de adidaşi, după care m-am asigurat că paşaportul şi banii erau la locul lor. Ideea de a-mi lăsa hainele şi cărţile în urmă mi-a dat o mică strângere de inimă, dar senzaţia s-a risipit după câteva secunde. Aveam de gând să merg pe jos până în oraşul Saint Margaret şi să-mi cumpăr bilet la următorul zbor disponibil spre Barbados. Era o distanţă de douăzeci de kilometri. Puteam s-o parcurg. Atâta vreme cât mă aflam pe teren întins, puteam să merg la nesfârşit.

Coborârea muntelui a fost o provocare mai mică decât căţărarea. M-au trecut sudorile, bineînţeles, m-au dat peste cap aceleaşi atacuri aeriene ale ţânţarilor şi musculiţelor, dar acum n-am mai căzut – nici măcar o dată. M-am deplasat într-un ritm domol, nici prea greoi, dar nici prea grăbit, oprindu-mă din când în când ca să mă uit la florile sălbatice de pe marginea drumului – flori frumoase şi viu colorate cărora nu le cunoşteam numele. Flori de un roşu aprins. De un galben aprins. De un albastru aprins.

Când mă apropiam de poalele muntelui, am început să aud ceva, un sunet sau o puzderie de sunete pe care nu reuşeam să le identific. La început, mi s-a părut că semănau cu ţârâitul greierilor, cu ţipetele metalice persistente ale insectelor în arşiţa după-amiezii. Dar era prea cald ca insectele să se strige tocmai acum şi, pe măsură ce mă apropiam, am înţeles că sunetele erau prea puternice, că ritmurile lor erau prea complexe, prea vibrante şi prea complicate ca să fie emise de vreo fiinţă vie. O barieră de copaci mă împiedica să văd. Am mers mai departe, dar bariera nu s-a terminat până când n-am ajuns la poalele muntelui. Odată

ajunsă acolo, m-am oprit, m-am întors la dreapta şi am zărit în cele din urmă de unde veneau sunetele, am văzut în cele din urmă ce-mi spuseseră urechile până atunci.

În faţa mea se întindea un câmp pustiu, un teren arid şi prăfuit, plin de pietre cenuşii de diferite forme şi dimensiuni, iar printre acele pietre stăteau împrăştiaţi vreo cincizeci sau şaizeci de bărbaţi şi femei, fiecare cu câte un ciocan într-o mână şi cu o daltă în cealaltă, izbind pietrele până le spărgeau în două şi apoi izbind pietrele mai mici până le spărgeau şi pe acestea în două, iar apoi lovind pietrele cele mai mici până le transformau în pietriş. Cincizeci sau şaizeci de bărbaţi şi femei de culoare, ghemuiţi pe acel câmp cu ciocane şi dălţi în mâini, izbind pietrele în timp ce soarele le izbea trupurile, fără pic de umbră în jur şi cu sudoarea strălucind pe fiecare chip. Am rămas acolo o vreme, uitându-mă la ei. M-am uitat şi am ascultat şi m-am întrebat dacă mai văzusem vreodată aşa ceva. Era genul de muncă pe care ai crede că o fac prizonierii, oameni în lanţuri, dar aceşti oameni nu erau în lanţuri. Munceau, făceau bani, se străduiau să supravieţuiască. Muzica pietrelor era înflorată şi imposibilă, o muzică produsă de clinchetul a cincizeci sau şaizeci de ciocane, fiecare mişcându-se într-un ritm propriu, fiecare blocat în propria-i cadenţă, iar laolaltă alcătuiau o armonie nestăpânită şi impunătoare, un sunet care mi-a pătruns în trup şi a rămas acolo multă vreme după ce am plecat. Chiar şi acum, când mă aflu în avionul care zboară peste ocean, mai aud încă în minte clinchetul acelor ciocane. Sunetul acela nu mă va părăsi niciodată. Tot restul vieţii, indiferent unde m-aş afla, indiferent ce aş face, acel sunet nu mă va părăsi niciodată.

(2007-2008)

Cuprins